

ДЪРВОТО НА ЮДА

АРЧИБАЛД
КРОНИН

The background of the cover is a dark, textured surface, possibly a book cover or a piece of fabric. It features a faint, abstract image that appears to be a tree or a face, rendered in a dark, almost black color. The overall tone is somber and mysterious.

АРЧИБАЛД КРОНИН ДЪРВОТО НА ЮДА

Превод: Златко Попзлатев

chitanka.info

ЧАСТ ПЪРВА

ГЛАВА I

Есенното утро бе толкова ярко, че Мъри благоразумно погледна термометъра на външната страна на прозореца и реши да закуси на балкона на спалнята си. Беше спал добре (за такава нощна птица шестте часа сън бяха добро постижение); слънцето припичаше копринения му халат, а Артуро подреди подноса с привичното си съвършенство. Той си наля от своето кафе „ала Тосканини“ от сребърния термос, намаза си пресен кроасан с планински мед и остави погледа си да се рее с цялото богато, всеобхватно удовлетворение на откривател. Господи, каква красота! От едната страна Райзенберг, възправен към синьото небе с божествено очертана симетрия над зелени пасбища, леко осеяни с малки старинни селски хижи с червени покриви, от другата, нежните склонове на Ешенбрюк, крушевите, кайсиевите и черешови градини; отсреща, на юг, далечен хребет на снежните Алпи, а долу, о, да, под платото с неговото имение лежеше Шванзее, любимото езеро със своите толкова различни настроения, внезапни, бурни и чудесни; но сега то мъждукаше кротко, забулено от съвсем бледото вълмо на мъглата, през която една малка бяла лодка се промъкваше тихо като... хм... като лебед, реши той поетично.

Какво щастие бе след дългото търсене да намериш това спокойно, чудесно кътче, незамърсено от туристи и все пак достатъчно близо до град Мелсбург, за да си позволи човек всичките предимства на едно уредено и цивилизовано общество. И къщата също. Построена прецизно от един прочут швейцарски архитект, тя бе всичко, което би могъл да пожелае. Може би по-скоро солидна, отколкото изящна, но пълна с удобства. Помисли само: нафтова печка, вградени шкафове, облицована кухня, един хубав дълъг салон за картините му, дори модерните бани, които му бяха станали необходимост след дългия престой в Америка! Пиейки портокаловия си сок, който винаги оставяше, за да се подслади най-накрая, Мъри доволно въздъхна. Толкова неприкрито еуфорично бе настроението му, толкова неспасяемо неподготвен бе за предстоящото нещастие.

Как би могъл да прекара деня? Още като стана и започна да се облича, той прехвърляше на ум възможностите. Да телефонира ли на мадам фон Алтисхофер да се разходят из Тойфентал? В такава утрин тя непременно щеше да пожелае да пробва екстравагантния си чудесен тоалет от „Ваймаранеро“. Но не, той трябваше да изпита удоволствието, да я заведе на празненството в 5 часа — човек не трябва да бъде толкова усърден. Тогава, какво? Да отиде в Мелсбург на голф? Или да изкара лодката и да се присъедини към рибарите, които вече очакваха пъстървата да се спусне в езерото. Но той някак си бе склонен към по-изящни развлечения и накрая реши да се заеме с розите си, които пострадаха от една късна слана, и не можаха да разцъфтят напълно това лято.

Той слезе долу на покритата тераса. Намери пощата си оставена до шезлонга, заедно с местните вестници (английската преса и парижкия „Херълд трибюн“ идваха чак следобед). Нямахше нищо обезпокояващо в писмата, всяко от които отваряше със странна нерешителност и рязко движение на палеца си — чудно, колко упорита се оказа тази необичайна мания. В кухнята Артуро пееше:

*Лека, подвижна
Вечно безгрижна
Мами жената...*

Мъри се усмихна. Неговият иконом имаше непреодолими оперни наклонности. Именно той бе избрал сместа от кафе, която маестрото хареса при едно посещение в Мелсбург. Но той бе весел, отзивчив, предан момък и Елена, жена му, макар и внушителна по обем, се бе оказала малко темпераментна, но чудесна готвачка. Дори по отношение на прислугата си той бе решително късметлия... или може би не беше просто късмет, се питаше той, като крачеше гордо по поляната. В Кънектикът с неговата камениста почва и непокорна остра трева той никога не бе имал истинска морава, или поне нещо, което да се сравни с това гъсто поникнало плюшено парче. Той го бе създал без да си поплюва — изкорени многото вековни върбови пънове, когато взе имението.

Покрай тучното мочурище се простираше пъстра цветна ивица и се спускаше надолу по павирания път, който водеше до езерото с лилиите, където златни шарани лежаха неподвижно под големите сочни листа. Червен бук ограждаше езерото, а зад него бе японската градина — скалист хълм, пълен с дюли, нискостеблени клонове и кичурчета от малки растения и шубраци с трудни за запомняне латински имена.

В отгатышния си край моравата стигаше до един ред цъфтящи храсти, люляци, форзиция, калина, които скриваха овощната градина. След това идваше самата овощна градина, отрупана със зрели плодове: ябълки, круши, сливи, сини сливи, едри сливи; в свободното си време, бе изброявал седемнадесет различни вида, но той признаваше, че бе послъгал малко, включвайки мушмулите, орехите и големите лески, които растяха в изобилие по върха на склона, заграждайки като ограда симпатичната малка къщичка, която бе преустроил за гости.

Едва ли трябваше да забрави своето най-голямо ботаническо съкровище: голямото великолепно дърво на Юда, което се издигаше високо на фона на планината, езерото и облаците. То бе наистина красив екземпляр с благородна, бухнала корона, покрито напролет с тежки виолетови цветове, които се появяваха преди разлистването. Всички гости му се удивляваха, а когато даваше приеми в градината, правеше му удоволствие да показва знанията си пред дамите, пропускайки да разкрие, че ги бе почерпил до последната буква от „Енциклопедия Британика“.

„Да“, обичаше да казва той, „това е Церциус Силикаструм... от семейство Легуминоза... листата имат приятен вкус и на изток често ги слагат в салатата. Вие знаете, разбира се, смешната популярна традиция. Фактически Артуро, моят добър италианец, който е забавно суеверен, се кълне, че носи нещастие и го нарича «Л'алберо дей даннати»“, тук той се усмихваше, превеждайки грациозно, „дървото на прокълнатите“.

Но сега той откри Вилхелм, градинаря си, който признаваше седемдесет, а бе поне на седемдесет и девет години, да реже пъпките с градинарска ножица. Старецът имаше лицето на възрастния св. Петър и упоритостта на сержант от кавалерията. Беше необходим такт дори да се съгласиш с него, но той бе доказал цената си с умението и труда си и единственият му недостатък — досаден, макар и полезен, бе

склонността му да се изпикава на купчината тор. Повдигайки зелената си сукнена престилка, той свали шапка и поздрави Мъри със строга безпристрастност:

— Grüss Got^[1].

— Die Rosen, Herr Wilhelm^[2] — каза дипломатично Мъри — Wollen wir diese ansehen^[3]?

Отидоха заедно в розовата градина, и след като старецът изпрати упреците си във всички възможни направления, обсъдиха и определиха броя на новите видове. Когато Вилхелм си отиде, стана нещо доста весело. Две дребосъчета, децата на шефа на селския пристан, едното на пет, другото на седем години, се показаха на пътеката. Те се бореха със стръмнината с онази задъхана припряност и деловитост, която означаваше, че носят някакво известие. Сюзи, по-голямото от двете, стискаше жълтия плик, докато Ханс носеше книгата и молива за разписката. Те бяха изключително привлекателни деца със светещи очи, вече усмихнати, дори сияещи в очакване на ритуала, който той бе установил. И така, след като погледна плика (както очакваше бе от Франкфурт и потвърждаваше пристигането на специалното йоханисбергско вино — реколта 1955 година), той поклати укоризнено глава.

— Трябва да бъдете наказани, задето сте толкова добри деца.

Те се закискаха, когато ги поведе към любимото им дърво, облагородена ренглова, отрупана с жълти сливи. Той разтърси един клон и когато дъждът от сочни плодове закапа, децата избухнаха в писклив смях, плъпнаха по склона, заподскачаха след търкалящите се надолу сливи.

Едва когато бяха напълнили джобовете си, той ги пусна да си ходят. След това погледна часовника и реши да тръгва.

В залепения до хижата гараж Мъри избра спортния „Ягуар“. За човек, който бе достигнал 55-годишна възраст, за да се оттегли доброволно към един живот на развлечения и почивка, такова превозно средство по всяка вероятност изглеждаше твърде бързо, още повече, че неговите други две коли — „Хъмбър — комби“ и новият „Ролс Силвър Клауд“ (очевидно предпочиташе английските марки) — бяха твърде консервативни. И все пак той се чувстваше, пък и изглеждаше (бяха му го казвали често) далеч-далеч по-млад, отколкото беше: фигурата му бе стройна, зъбите — здрави и равни, бе запазил косата си без нито един

бял косъм, а очарователната му усмивка криеше едно извънредно привлекателно качество — бе спонтанна, почти момчешка.

Отначало пътят му вървеше през пасбищата, където кафяви крави с меки очи се движеха тромаво и дрънкаха големите хлопатари, превързани около шиите им, хлопатари минали през много поколения. По-долу, в полетата мъже, а с тях жени се бяха заели с вечния кръговрат на тревата. Някои спряха да косят и вдигнаха ръце за поздрав, защото го познаваха и обичаха, сигурно заради добротата му към децата, или може би защото си бе направил труд да се заинтересува от местните празненства. Наистина буйните сватби, които завършваха тъжно под последните звуци на алпийския рог, традиционните процесии (религиозните и светските), дори селската духовна музика, която бе дошла да му прави серенада за рождения ден, всичко това го забавляваше и развличаше.

Ето че стигна до покрайнините: улици, които изглеждаха като излъскани от миене, бели къщи със зелени капаци, отпред с лехички с богородички и бегонии, по прозорците със сандъчета, пълни с разцъфнали герании и петунии. Какви цветя! Никога не бе виждал нещо подобно! И над всичко това чистата спокойна атмосфера на спретнатост и трудолюбие; сякаш всичко бе подредено и никога нямаше да се развали (а то не се и разваляше), сякаш честността, учтивостта и благородството бяха девизът на тези хора.

Колко умно бе за него да се засели тук, далеч от вулгарността на сегашния век: хипитата и битниците, стриптийза, рок-енд-рола, смешното гримасничене на сърдитите млади хора, лунатичната абстрактност на модерната живопис и всичките други ужаси и неприличия на един полудял свят.

Пред приятелите в Америка, които бяха протестирали против неговото решение и особено пред Холбрук, неговият партньор в „Стамфърд Къмпани“, който бе отишъл дотам, че започна да осмива страната и нейните жители, той бе разсъждавал спокойно, логично. Не беше ли прекарал и Вагнер седем щастливи и плодотворни години в същия този кантон, композирайки „Майсторите-певци“ и дори — тук се усмихна — един блестящ марш за местната пожарна команда? Къщата, сега музей, все още стоеше като доказателство. Не бяха ли похабили Шели, Кийтс и Байрон маса време в романтично

празносцитане из околностите? Колкото за езерото — Търнър го бе рисувал, Русо се бе карал за него, Ръскин го бе превъзнасял!

Той дори не се и погребваше в бездушен вакуум. Беше си взел книгите, колекциите си от предмети на изкуството. Освен това, дори местните швейцарци да не бяха — как да се изрази по-меко? — да не бяха интелектуално стимулиращи, в Мелсбург съществуваше отбрано общество, няколко прекрасни хора, между които и мадам фон Алтисхофер, която го прие като член на своя кръжок. А ако това не бе достатъчно, цюрихското летище бе на четиридесет минути път с кола, а оттам за два часа, или дори по-малко, можеше да бъде в Париж... Милано... Виена и да изучава богатата фактура на Тициановото „Полагане в гробницата“, да слуша Калас в „Тоска“, да вкухва чудесното овнешко рагу с прясно зеле в бар „Захер“.

В това време Мъри бе стигнал до разсадника „Лауербах“. Тук той подбра розите, които му трябваша, като добави смело няколко вида по свой собствен избор към списъка, който Вилхелм му бе дал, макар с болка да съзнаваше, че те ще загинат мистериозно, докато другите ще се хванат и ще разцъфнат. Когато излезе, бе все още рано, едва 11 часът. Той реши да, се върне в Мелсбург и да направи някои поръчки.

Градът бе приятно пуст, повечето от посетителите си бяха отишли, а крайбрежната улица, по която вече бяха нападали къдравите листа от подкастрените кестени, бе почти безлюдна. Мъри обичаше и този сезон и го възприемаше като миг, чувстваше го като време на обновление. Двете остриета на катедралата като че ли пробуждаха небето още по-остро, пръстенът на старинните крепостни стени, освободен от къпещото го осветление, се открояваше отново стар и сив; древният Мелсбург бе очистен от изумени екскурзианти и спокойно възстановяваше действителната си същност.

Той паркира на площада до фонтана и без да помисли да заключва колата, тръгна из града. Най-напред отиде до магазина за цигари, купи една кутия 200 къса от своите любими цигари „Собрание“, след това взе от аптеката голям флакон „Пино о де кинин“, специалния брилянтин за коса, който винаги употребяваше. На съседната улица бе известната сладкарница „Майер“. Там, след като побъбри с хер Майер, изпрати голям пакет с млечен шоколад на децата на Холбрукови в Кънектикът (в Стамфърд никога нямаше да ядат шоколад от такова качество). После му хрумна (той обичаше сладкото)

да купи половин кило от пресните захаросани кестени за себе си. Да прави покупки тук бе истинска радост, мислеше си той, човек среща усмивки и учтивост на всяка крачка.

Сега той бе на градския площад, където го бяха довели краката, тласкани от някакъв подсъзнателен импулс. Не можеше да се въздържи да не се усмихне, макар и с лек отънък на виновеност. Точно отсреща се намираше галерията Лойшнер. Той се поколеба, съзнавайки с усмивка, че се поддава на изкушението. Но мисълта за постела на Вюйлар го помъкна нататък. Пресече улицата, натисна отворената врата на галерията и влезе.

Търговецът Лойшнер бе в кабинета си и разглеждаше албум скици с туш. Пълен, мазен, усмихнат нисък мъж, чието сако, раирани панталони и седефена карфица за вратовръзка бяха прекалени във всяко отношение, поздрави сърдечно Мъри и при това без следа от деловитост, което предполагаше, че присъствието му в галерията е чиста случайност. Заговориха за времето.

— Чудесни са — каза Лойшнер, показвайки скиците, когато свършиха с времето. — И са много изгодни. Кандински е съвършено недооценен.

Мъри никак не се интересуваше от мрачните фигури на Кандински и техните съсухрени лица и подозираше, че търговецът го знае и въпреки това двамата прекараха следващите петнадесет минути в разглеждане и похвали. След това Мъри си взе шапката.

— Прочие — каза той сякаш между другото, — предполагам, че малката картина на Вюйлар, която гледахме миналата седмица, е все още у вас.

— Точно тя... — търговецът изведнъж придоби печален вид. — Един американец, колекционер, проявява много голям интерес.

— Глупости — каза Мъри. — В Мелсбург няма никакви американци.

— Този американец е във Филаделфия — управител на Музея на изкуствата. Да ви покажа ли телеграмата му?

Мъри, вътрешно обезпокоен, поклати глава като се мъчеше да покаже с лека насмешка съмнението си.

— Все още ли държите на тази смешна цена? Въпреки всичко, това е само пастел.

— Пастелът е амплото на Вюйлар — отговори Лойшнер със спокоен авторитет. — И аз ви уверявам, сър, че тази картина си заслужава цената до последния сантиметър. Та какво, оня ден в Лондон няколко грубо нахвърлени четки от Реноар, някакъв натюрморт от 5–6 смачкани ягоди, нещо съвсем жалко, от което майсторът сигурно се е срамувал, донесоха 20 хиляди лири на продавача... А това е бижу, достойно за вашата изящна колекция. Вие знаете каква рядкост станаха добрите постимпресионисти и при това аз искам само 19 хиляди долара. Ако я купите, а аз не ви насилвам, защото тя е фактически почти продадена, никога няма да съжалявате.

Настана тишина. И двамата гледаха пастела, окачен на стената върху паспарту от матова рисувателна хартия. Мъри познаваше картината добре. Тя бе записана в каталога и наистина бе прекрасно нещо — интериор, пълен със светлина и колорит, розови, сиви и зелени тонове. Сюжетът бе също по вкуса му: разговор между мадам Мело и малката ѝ дъщеря в салона на къщата на актрисата.

Пристъп на алчно желание стегна гърлото му. Той трябваше да я купи, трябваше, за да я закачи срещу Сисле. Цената беше потресаеща, но той спокойно можеше да си позволи тази сума; той бе богат, много богат, дори по-богат, отколкото добрият Лойшнер допускаше, тъй като, разбира се, нямаше никакъв достъп до онази малка черна книжка, заключена в сейфа, с нейните заслепяващи колони от цифри. И защо след всичките тези години на безплоден труд и брачни конфликти да няма всичко, което пожелае. Тази хубава печалба, която напоследък бе реализирал в „Ройъл Дъч^[4]“, едва ли би могла да се използва за нещо по-добро. Той подписа чека, ръкува се с Лойшнер и победоносно излезе грижливо притиснал пастела под мишницата си. Върна се във вилата и преди Артуро да позвъни за обед, успя да я закачи. „Отлично... отлично!“ — възкликна той, като се отдръпна назад. Надяваше се, че Фрида фон Алтисхофер щеше да я хареса.

[1] Дал бог добро. — Б.пр. ↑

[2] Розите, хер Вилхелм. — Б.пр. ↑

[3] Да ги погледнем ли? — Б.пр. ↑

[4] Става дума за петролната компания „Шел“. — Б.ред. ↑

ГЛАВА II

Беше я поканил за 5 часа и тъй като точността за нея бе израз на добро възпитание, тя пристигна точно навреме — обаче за разлика от друг път не с малкото си сплескано кремаво „Рено Дофин“ а пеша. Вилата ѝ, Шлос Зеебург, бе разположена на 2 км оттук на отсрещния бряг на езерото, и когато тя влезе в приемната, той я упрекна, държейки двете ѝ ръце, че е взела лодката. Беше топъл следобед, а пътеката към неговата вила бе стръмна; можеше да изпрати Артуро да я доведе.

— Нямам нищо против малкото фериботче. Тъй като вие бяхте толкова мил да ме превозите, реших да не си създавам главоболия с моята кола.

Английският ѝ, макар и стилизиран, бе много добър, със съвсем лек и наистина привлекателен акцент върху някои от сричките.

— А сега да пийнем чай. Поръчал съм. — Той натисна звънеца. — На приема няма да има нищо друго освен вермут със сода.

— Вие сте наистина съобразителен. Тя седна и грациозно сне ръкавиците: имаше силни, гъвкави пръсти, ноктите ѝ бяха лакирани с безцветен лак. — Надявам се, че няма да ви бъде скучно в Кунстхаус.

Докато Артуро вкара подвижната масичка и сервира чая с поклони, които бяха почти коленичене, Мъри я изучаваше. На младини трябва да е била много красива. Конструкцията на лицето ѝ беше съвършена. Дори сега, на 45 или 46..., а може би дори на 47 години, въпреки че косата ѝ вече сивееше, а кожата ѝ започваше да показва увяхването и избиването на кафеникавите петна разкриваше възрастта ѝ, тя си оставаше привлекателна жена с изправена стройна фигура на човек, който вярва в чистия въздух и физическите упражнения. Очите ѝ бяха най-забележителната ѝ черта. Зениците ѝ, тъмнокафяви с жълто-зелен оттенък, криеха черни точки.

— Това са котешки очи.

Тя се бе усмихнала, когато се опита да ѝ направи комплимент.

— Но аз не дращя... или само в редки случаи.

Да, разсъждаваше той със симпатия, тя бе доста обедняла, макар никога да не говореше за това. Беше в ужасно материално затруднение и нямаше много дрехи, но тези, които имаше, бяха добри и ги носеше с вкус. Когато излизаха да се разхождат заедно, тя обикновено се появяваше в земнистокафяв, избелял костюм, с екстравагантна шапка „берсалиера“, с бели, плетени чорапи и здрави, ръчноизработени тъмнокафяви спортни обувки. Днес носеше семпъл, но добре скроен бежов костюм, обувки с цвета на ръкавиците и бе гологлава. Вкус, умение да се постави добре и съвършено възпитание се виждаха във всеки неин поглед и жест — нямаше нужда отново да си казва: тя бе културна жена от най-висока класа.

— Какъв чудесен чай ми давате винаги.

— Това е „Туайнинг“ — обясни той. — Направил съм специална смес за твърдата вода на Шванзее.

Тя поклати глава полуукорително.

— Просто... сецате се за всичко. — Замълча. — При това колко чудесно е човек да има възможност да задоволи всичките си желания.

Последва доста продължителна пауза, докато пиеха специалния чай, след това тя закова случайно вдигнатия си поглед и възкликна:

— Скъпи приятелю... вие сте я купили!

Беше видяла картината на Вюйлар най-сетне и като стана възбудено все още с чашата и чинийката в ловката си ръка, тя прекоси стаята, за да разгледа картината.

— Чудесна е... чудесна! И тук изглежда много по-добре, отколкото в галерията. А това така възхитително дете на малкото столче. Надявам се само, че Лойшнер не ви е ограбил.

Той се изправи до нея и заедно, без да говорят, се възхищаваха на постела. Тя имаше добрия вкус да не хвали прекалено, но когато се извърнаха и тя огледа прелестната мебел от XVIII век, мекия сив килим и тапицираните столове Луи XVI, картините му, неговия Гоген от Понт Авен — подписан и датиран — там, над китайските статуетки на камината в стил Джордж III, като видя прекрасния акт на Дега на отсрещната стена, ранните картини на Утрийо и пейзажите на Сисле, неговия изящно приглушен Бонар, деликатно майчинската Мери Касат, а сега и Вюйлар, тя промълви:

— Обожавам стаята ви. Тук можете да прекарате живота си, славейки красивите неща. Толкова повече, че сте ги спечелили.

— Мисля, че имам право на тях — той говореше скромно. — Като младеж в Шотландия имах наистина малко. Всъщност тогава бях ужасно беден.

Това бе грешка. Веднага след като изрече думите, той съжаляваше. Не беше ли предупреден никога да не гледа назад, само напред, напред, напред. Той побърза да каже:

— Но вие... до войната винаги сте живели... — той започна леко да се заплита — в добро състояние.

— Да, имахме хубави неща — отговори кротко тя.

Отново последва тишина. Полуусмихнатата резервираност, с която тя посрещна забележката, беше наистина героична. Тя бе вдовицата на барон фон Алтисхофер, който произхождаше от стара европейска фамилия, натрупала огромно състояние от държавни тютюневи концесии през миналото столетие, с имоти, като се започне от едно огромно имение в Бавария и се стигне до ловна хижа в Словакия. Той бе убит през първите шест месеца на войната и макар че не беше от неговата вяра, тя прекара следващите три години в един концентрационен лагер в Ленсбах. След като я освободиха, премина швейцарската граница. Всичко, което ѝ бе останало, бе къщата на брега на езерото — Зеебург — и там, макар и всъщност без грош, тя гладуваше търпеливо, за да възстанови живота си. Бе започнала с отглеждането на рядка порода кучета. След това (тъй като позорът да открие един обикновен пансион бе естествено немислим) приятели — а тя имаше много — идваха да постоят и да се забавляват, като заплащащи си гости в просторния, голям германски замък и ширналата се наоколо градина. Наистина, един много тесен, малък кръг от хора се бе създал сега около Зеебург, на който самата тя бе центърът. Каква наслада, да възстановяваш чудното старо място, да го обзавеждаш с мебелировка от онова време, да засаждаш наново градината, да реставрираш скулптурите. Беше ли тя загатнала? Никога, никога... Това бе негова собствена мисъл, волност на фантазиста. Самоуверено, почти рязко, той погледна часовника си.

— Мисля, че е време да тръгваме, ако сте готова.

Той бе решил да я отведе на приема в целия ѝ блясък. Артуро облече най-хубавата си синя униформа, с малко по-светъл оттенък отколкото морското синьо, и те влязоха в голямата кола. Тъй като това

бе единственият „Ролс“ в Мелсбург, появяването му предизвикваше нещо като спектакъл.

Седнал до нея, докато колата се плъзгаше напред, ръката му допираше нейната на тапицираната облегалка и той се чувстваше отлично. Макар женитбата му да беше катастрофален провал, след като се оттегли от работа, той сериозно се бе замислил над перспективата — според вулгарната фраза на Виленски — да хване нещо друго. През 18-те месеца, откакто те бяха съседи, приятелството им се бе развило до такава степен, че постепенно навяваше идеята за едно по-тясно общуване, макар че въображението му се спираше на по-млади и крехки създания. Фрида фон Алтисхофер не беше млада, в леглото тя не би изглеждала така сочна, както той би желал. И като мъж, у когото интензивните желания на неговата бивша съпруга бяха предизвикали хипертрофия на простатата, сега имаше нужди, които трябваше да бъдат задоволени дори по здравословни причини. Въпреки това, Фрида бе здрава и жизнена жена, с дълбоки, макар и прикрити чувства, които може би бяха способни на неподозирана страст. Това се случваше често — той го знаеше от медицинската си практика — с жени, които бяха минали климактериума. Положително, във всички други аспекти тя би могла да бъде най-достойната за възхищение аристократическа съпруга.

Но ето че вече бяха в града и се носеха покрай градската градина с нейния висок централен фонтан. Артуро спря и изскочи светкавично, за да свали униформената си шапка и да отвори вратите на колата. Те изкачиха стълбите към Кунстхаус.

— Някои от моите приятели в дипломатическия корпус може би ще дойдат по този случай от Берн. Ако това няма да ви досажда, мога да ви запозная с тях.

Той бе дълбоко поласкан. Макар и да не беше сноб — господи, не! — той обичаше да се запознава с изискани хора.

— Вие сте очарователна, Фрида — прошепна той като ѝ хвърли внезапен бърз, интимен поглед.

ГЛАВА III

Приемът беше започнал: дългият хол бе пълен с шум и блъскащи се човешки фигури. Повечето от забележителните личности на кантона бяха там, заедно с много достойни бюргери на Мелсбург, както и артистите, които даваха представления на Фестивала през последната седмица. Те уви, бяха предимно от старата гвардия тъй като, за разлика от по-големите курорти Монтрьо и Люцерн, Мелсбург не бе богат, и люшкан между сантименталността и липсата на средства, комитетът се опираше от година на година на познати имена и физиономии. През леката мъгла на цигарения дим Мъри успя да различи възрастната и грохнала фигура на Флекмайстер, който едва можеше да се покатери на подиума, стегнат в своя фрак, зелен под ръкавните извивки от потта на годините. По-нататък стоеше Туберозе, челюстът — слаб, висок като върлина, а коленете му бяха доста протрити от дългото стискане на инструмента. Той разговаряше с невероятно гърдестата англичанка-контраалт, Еми Ривърс Фокс-Синдън. Е, не е никак чудно, разсъждаваше Мъри, проправяйки си весело път сред навалищата, заедно с компаньонката си; аплодисментите на концертите, винаги възторжени и продължителни, му напомняха, при все че много обичаше съседите си, на ред след ред щастливи овце, тропаци с предните си крака.

Сервираха им питие от неизвестен сорт, хладко, с плуващи парченца топящ се лед в чашите. Тя не изпи своята, просто погледът ѝ срещна очите му със съучастнически хумор и сякаш каза: „Колко умен бяхте и колко съм доволна от вашия превъзходен чай и (това вече бе само вероятно)... и от вас!“ След това с леко докосване на лакета си тя го насочи през салона, представяйки го първо на немския, след това на австрийския посланик. Той не пропусна да забележи изпълнения с чувство респект, с който всички я поздравяваха, а също и нейната самоувереност, с която отговаряше на комплиментите им. Движейки се нататък, Мъри бе темпераментно приветстван сред навалищата от някакъв спортивен британски тип, ухилен до уши, със зачервени от алкохола очни ябълки, облечен в двуредна синя жилетка с бронзови

копчета, смачкани като кюнци бежови панталони и износени половинки.

— Толкова се радваме, че те виждаме, моето момче — избоботи Арчи Стенч, размахвайки чаша неразредено уиски. — Не мога да мръдна. Дръж високо знамето!

С леко помрачено лице Мъри му махна обезкуражаващо в отговор. Хич не му беше до Стенч, кореспондента на лондонския „Дейли Екоу“, който също „между другото“ правеше ежеседмичната обществена колона на местния „Тагеблат“ — хвърчащи леки новини, често пъти с жило на опашката. Мъри на няколко пъти бе изпитвал жилото.

За щастие те бяха близо до другия край на голямата зала, където една група от техни добри приятели се бе събрала до широкия прозорец. Там бе сериозната мадам Лудин от Еуропа Хоф и деликатният ѝ съпруг, който седеше с д-р Алпенщюк, сериозен привърженик на високите надморски възвишения. Висок, изправен, прочут майстор на йодлерите на младини, достойният доктор никога не пропускаше фестивала. Оттатък до грозните сестри Куртет, около кръгла маса, където всичките бисквити за коктейла бяха ометени, късогледо мигаше Гали, дребната стара руска княгиня Галятина, глуха като пън, рядко проронваща дума. Но тя ходеше навсякъде, за да яде и дори явно да тъпче храната в смачканата пазарска чанта, която винаги носеше издута от прекомерна употреба и криеща в себе си документи, доказващи родството ѝ с известния княз Юсупов, съпруг на племенницата на царя. Тя бе едно бледо, накуцващо същество с износен, раздърпан самур около врата, и както и да се бе отразило миналото върху нея, то ѝ бе придало една усмивка на покорна миловидност. Може би не бе така представителна, но все пак бе автентична княгиня. Една съвсем различна фигура заемаше центъра на групата — Леонора Шуц-Шпенглер — и когато се приближиха, мадам фон Алтисхофер прошепна шеговито:

— Ще чуем цялата история за ловния излет на Леонора.

Застанала в позата на разказвач, Леонора им кимна с блестяща усмивка. Тя бе малка, жива брюнетка от Тесин, с червени смеещи се устни, енергични очи и блестящи зъби, която преди няколко години си бе пробила път към сърцето на Херман Шуц, най-богатия износител на сирене в Швейцария — едър, бледен, тежък мъж, който изглеждаше

като че бе направен от своето собствено производство. Въпреки това, самата Леонора бе достойна за нежни чувства, дори само заради нейните разкошни и забавни приеми-празненства, които ставаха в нейната вила на един хълм над града в осветена от свещи, направена от червено дърво външна постройка, със стени, покрити с разкривени рогове на бозайници, между които летяха цели ята от птици, пляскаха с криле, кацаха и цвърчаха, докато Леонора с хартиена шапка разточително разсипваше борщ, супа, гулаш, хайвер, резени сирене, пекинска патица, стакани с портвайн и друга екзотична храна, преди да започнат дивите и невероятни игри, които сама измисляше.

Мъри рядко чувстваше голяма нужда от бурните развлечения на Леонора и мисълта му блуждаеше, когато тя продължи да описва на френски език излета, от който тя и мъжът ѝ се бяха току-що завърнали. Мъри бе смътно дочул, че Шуц, който на стари години се бе закалил като ловец, бе наел ловно поле май че някъде в Унгария. Обаче, както Леонора неспирно продължаваше да разказва, слухът му бе прикован от някои фрази и като напрегна рязко нервите си, той започна да се вслушва с вълнение. Тя не говореше за Унгария, а описваше една област от шотландската провинция с наименования, които изведнъж му се сториха познати. Невъзможно: сигурно беше сгрешил. И все пак, продължавайки да следи разказа, неговото напрегнато подозрение се засилваше. Сега тя говореше за шосето от устието на реката нагоре по хълма; за пейзажа на пустите поля, които се виждаха от върха, за реката, лъкатушеща между високите стени на канарите към езерото и за планината, извисяваща се над всичко това. Внезапно той почувства, че трепери, сърцето му се обърна и започна да бие силно. Господи, можеше ли някога да предположи, че това ще го върне назад така неочаквано. Защото тя бе назовала планината и реката, и езерото, а най-сетне и полето, което мъжът ѝ бе взел под наем, и тези съвсем неочаквани думи пронизаха цялото му тяло като болезнен шок на срам и безпокойство.

Някой я питаше:

— Как стигнахте до това затънтено място?

— Пътувахме с най-фантастичната възможна железница — една теснолинейка с три влака дневно — до една божествена малка гаричка с такова симпатично име. Наричат я...

Той не можеше да понесе произнасянето на името, и все пак наистина го чу, и то го върна назад към още неизговореното, но най-неизбежното от всички имена. Той се обърна, промърмори някакво извинение и се отдалечи, за да открие изпадналия в чудесно настроение Стенч до себе си.

— Отиваш ли си вече, моето момче? Или не можеш да понасяш повече тези досадници?

Някак си успя да го разкара. Във фойето го лъхна хладен въздух и го съживи, като подреди донякъде хаотичните му мисли. Не трябваше да се измъкне така и да остави мадам фон Алтисхофер да се връща сама. Трябваше да почака, да намери по-тих ъгъл — там, до колоната, близо до вратата. Но едва тръгнал да заеме новата си позиция, тя бе вече до него.

— Скъпи приятелю, вие сте болен. — Тя говореше със загриженост. — Видях ви как побледняхте.

— Наистина се чувствах твърде разстроен. — Той се усмихна с усилие. — Страшно задушно е вътре.

— Тогава веднага да тръгваме — каза тя решително.

Той се престори, че протестира, след това прие. Навън Артуро ги чакаше, разговаряйки с група шофьори. Тя искаше да го заведе направо във вилата му, но по-малко от учтивост, отколкото от отчаяната нужда да бъде сам, той настоя да я оставят в Зеебург.

— Елате да пийнем — предложи тя, когато пристигнаха. — Истинско пиене. — И когато той отказа под предлог, че трябва да почива, тя добави загрижено: — Наистина внимавайте, приятелю! Ако мога, ще ви телефонирам утре.

Във вилата той полежа около час, като се помъчи да разсъждава спокойно. Не трябваше да допуска случайните думи, простото съвпадение, да развалят спокойствието, което така търпеливо бе изграждал. И все пак, това не бе случайна дума, това бе дума, която го преследваше упорито, мъчително в дълбините на паметта му от много години. Той трябваше да се бори с нея, да я повали някъде в тъмнината на подсъзнанието. Той не би могъл да направи това, не можеше да откъсне съзнанието от бурята в мислите си.

На вечеря той само се престори, че яде; неговата депресия изпълваше къщата, отразяваше се дори на прислугата, която виждаше в това необичайно настроение нещо, което засяга самата нея.

След като стана от масата, той отиде във всекидневната и застана до отворения към терасата прозорец. Видя, че се готви да се разрази буря — една от онези мълниеносни, ослепителни гледки, по време на които обичаше да викне на Артуро да пусне някой запис от Берлиоз и наблюдаваше и слушаше с чувство на свършено опиянение. Сега обаче той стоеше подтиснат и гледаше голямата маса трупаци се облаци, които стихийно се влачеха над Райзенберг. Въздухът бе мъртво спокоен, зноен от тишината, а светлината — съвсем неестествена — с цвят на мътна охра. И изведнъж се дочу лека въздишка, сякаш идваше някъде отдалеч. Листата потрепераха и гладката повърхност на езерото се задипли. Небето бавно потъмня — стана непроницаемо оловносиво, забули планината и изведнъж изневиделица бляснаха синкави мечове, последвани от първия оглушителен взрив. След това задуха вятърът, внезапен, сух, вихрен вятър, който шибаше като камшик. Като потръпнаха, дърветата се огънаха, сякаш запълзяха и пръснаха листата си като плява. В края на градината високите тополи близнаци биеха о земята. Разбърканото на пяна езеро се гърчеше като побесняло, вълните шибаша малкия пристан, а жълтият флаг се дърпаше нагоре. Сега светкавиците играеха неспирно, гръмовете отекваха и ехото им се носеше между невидимите върхове. След това дойде дъждът — на големи, самотни, натежали капки — не ситен дъжд, а дъжд, предупредител за нещо, злокобен предвестник на онова, което най-сетне удари отгоре — отвесните пелени от шумяща вода, порой от небето — истински потоп.

Той се извърна рязко от прозореца и отиде горе в спалнята си, развълнуван повече от всякога. В шкафчето с лекарства той намери шишето с фенобарбитона. Беше си въобразил, че вече никога няма да му потрябва. Взе четири таблетки. Знаеше, че и сега няма да може да заспи. Когато се съблече, той се тръшна на леглото и затвори очи.

Навън дъждът все още заливаше терасата, вълните все още се разбиваха о брега, но само нейното име продължаваше да звучи, да звучи в ушите му... Мери... Мери Дъглас... Мери... Дъглас... звучеше и го връщаше назад през годините към Крейгдорън и дните на младостта му.

ЧАСТ ВТОРА

ГЛАВА I

Ако старият мотоциклет на Брайс не се беше повредил, те никога нямаше да се срещнат. Но сякаш по предопределение, в този прашен априлски съботен следобед, когато той се връщаше от разходка из Дорън Хилз, веригата на почти разбитата машина се скъса, един сегмент се откъсна и го парна по дясното коляно. Той удари спирачките, слезе непохватно, провери нараняването на крака си, което бе по-слабо, отколкото се опасяваше, и след това се огледа. Околните безлюдни, обрасли с папрат хълмове, дивият устрем на река Дорън, ширналото се пусто поле, по което като конци минаваха самотният път и еднопосочната теснолинейка, не обещаваха никаква помощ. Дори малката гара, известна като Крейгдорън Холт (току-що я бе отминал), изглеждаше пуста.

— По дяволите! — изруга той. Едва ли можеше да изпадне в по-неприятно положение. Ардфилан — най-близкия град — бе поне на седем мили разстояние; трябваше да опита да отиде до Холт.

Той се обърна, започна да тика и да куца по нанагорнището — до самотната гара, където вдигна тежкия мотор на стойката. Малката гара бе обградена с измити до бяло камъни, гордата ѝ табела „Вратата за Западна Шотландия“ бе обгърната от пълзящи орлови нокти, а глоговият жив плет бе обсипал линията с окапали цветове; но на него не му бе до възторжени съзерцания. Жива душа не се виждаше; чакалнята бе заключена; гишето за билети затворено, като че ли завинаги. Той се готвеше да се връща, когато зад матираните стъкла на украсените с орнаменти прозорци, на които имаше написан с шаблон надпис „Бюфет“, той забеляза признаци на живот: на перваза от вътрешната страна на прозореца една черна котка миеше самодоволно муцуната си. Натисна вратата, тя се отвори и той влезе вътре.

За разлика от обикновените бюфети по гарите, този бе неочаквано добре подреден и снабден. Четири кръгли маси с мраморни плочи запълваха изтъркания под. Имаше цветни изгледи от Шотландия по стените, а в дъното полиран махагонов тезгях, зад който висеше овално огледало — реклама за брашно собствено производство —

„Браун и Полсън“. Пред огледалото се бе изправила с гръб към него млада жена, която той изненада точно в момента, когато слагаше шапката си. Застанали така, неподвижни като восъчни фигури, и двамата се гледаха през огледалото.

— Кога е следващият влак за Уинтън? — наруши тишината той, като се обърна към нейното отражение с тон, който не можеше да прикрие раздражението му.

— Последният влак замина. Сега вече няма друг, освен неделният. — Тя се извърна, погледна го и добави меко: — В два часа утре следобед.

— Къде е тогава портиерът?

— О, Дугъл излезе преди половин час. Не го ли срещнахте по пътя?

— Не, не съм... — Той внезапно се почувства нелепо отмалаял и се наклони встрани, за да се подпре на една от масите. Това движение разкри наранения му крак.

— Вие сте се ударили! — възкликна тя като се спусна към него. — Я седнете и дайте да го видя.

— Дреболия — каза той доста замаян, като търсеше пипнешком стола. — Повърхностно разкъсване в подколянната област.

— Мисля, че чух някакъв трясък. Та това е съвсем неприятна работа. Защо не казахте веднага?

Тя побърза да вземе гореща вода и след малко, коленичила, изми и почисти раната и я превърза хубаво с парчета от раздрана салфетка.

— Готово — каза тя и се изправи, давайки да се разбере, че е свършила. — Само да имах игла и конец, можех да замрежа крачола ви. Няма нищо, ще го оправите като се върнете в къщи. Това, което можете да направите сега, е да изпиете чаша хубав чай.

— Не... наистина... — възрази той. — Съвсем ви досадих... Вие направихте за мен повече от достатъчно.

Но тя се бе заела вече с кранчетата на металическия самовар върху тезгяха. Без съмнение него го тресеше и горещият силен чай го накара да се почувства по-добре. Като го наблюдаваше със съсредоточено любопитство, тя седна. Котката моментално скочи в скута ѝ и замърка.

— Добре, че Дарки и аз не бяхме излезли. По това време на годината има съвсем малко народ около Крейгдорън.

— Или през всяко време — полуусмихна се той.

— Не — поправи го тя сериозно. — Когато се открият ловът и риболовът, имаме цял поток от чудесни клиенти. Затова баща ми поддържа това място. Нашата хлебарница е в Ардфилян. Ако желаете, ще ви изкачим дотам. През уикенда той винаги ме отвежда. — Тя замълча. — Да, разбира се, трябва да се оправите с мотора. Много ли пострада?

— Не чак толкова. Но ще трябва да го оставя тук. Ако биха го качили на влака за Уинтън, ще ми направят голяма услуга. Разбирате ли, той не е мой, а на един приятел от болницата.

— Не виждам защо Дугъл да не може да ви услужи, като го вкара във фургона. Това е първото, което ще му кажа в понеделник. Но щом приятелят ви е в болницата, поне за известно време няма да му е нужен.

Развеселен от извода ѝ, той обясни:

— Той не е пациент. Последна година студент е по медицина, като мене.

— Значи, така? — Тя се засмя. — Ако знаех нямаше да бъда толкова смела при превръзката.

Смехът ѝ бе заразителен, естествен и заедно с това възхитителен. Имаше нещо топло в него и в нея, което се дължеше не само на цветовете ѝ (тя имаше червеникаво-кафява коса със златисти оттенъци и кафяви очи, тъмни като торф, врязани в светлата, леко напръскана с лунички кожа на лицето), но и на нещо миловидно и трогателно, което се излъчваше от нея. Беше може би четири години по-млада от него; струваше му се, че не е повече от деветнадесет; и тъй като не беше висока, набитата ѝ малка фигура бе стегната и съразмерна. Носеше карирана вълнена пола, стегната през кръста с колан от лачена кожа, сиво, ръчно оплетено елече, малки, здрави, кафяви спортни обувки и малка сива шапка с перо от бекас на периферията.

Внезапно предразположение към добротата ѝ обзе Мъри; това бе рядко за него. Да, тя беше мила — тази беше думата, — дяволски мила с него. И като забрави досадното неудобство от коляното си и истинското бедствие от дупката в единствения костюм, той ѝ се усмихна — този път със собствената си откровена, подкупваща усмивка — тази усмивка, която така често му бе служила през трудните и тежки години. Макар че имаше хубаво чело, правилни

черти и свежа кожа, с хубава светлокафява, естествено вълниста коса, той не бе особено хубав в приетия смисъл на думата; на долната част на лицето му не достигаше сила. Въпреки това, усмивката изкупваше всичките му дефекти, озаряваше лицето му, предразполагаше към приятелство, беше пълна с обещания, изразяваше заинтересованост, разбиране и загриженост, когато пожелаеше, а най-много от всичко излъчваше откровеност.

— Предполагам, че разбирате — възкликна той — колко съм благодарен за крайната ви добрина. Тъй като вие всъщност спасихте живота ми, смея да се надявам, че ще станем приятели? Името ми е Мъри, Дейвид Мъри.

— А аз съм Мери Дъглас.

Лек руменец бе избил по страните ѝ, но тя не бе недоволна от това откровено запознаване и стисна здраво протегнатата ръка.

— Е, сега — каза тя оживено, — ако искате да вкарате мотора вътре, ще взема Дарки и ще заключа. Татко може да дойде всеки момент.

Наистина, едва бяха излезли във на пътя, когато едно пони, впрегнато в раздрънкана талига, се показа на склона на хълма. Бащата на Мери, на когото Мъри бе представен в едно с всички подробности по сполетялото го нещастие, бе слаб, дребен човек, с бледо, наперено лице, с ръце и нокти, дълбоко и трайно просмукани с брашно, и лоши зъби, които издаваха неговата професия. Кичур коса, която стърчеше над челото му и малките, много светли, кафяви очи му придаваха особен, птичи вид.

След като обърна понито с опитни цъкания на езика и разгледа Мъри с хитри, хвърлени изкосо погледи, той обобщил разказа на Мери.

— Моя милост не използва такива машини, както сте забелязали може би. Аз държа Сами, понито, за това-онова, и имам добър и солиден „Клайдсдейл“ за ремаркетото с хляба. Могло е да бъде и по-лошо. Ще ви изпратим с влака в осем от Ардфилан. Междувременно, ти, момко, ще дойдеш да похапнеш с нас.

— Не бих могъл повече да ви обременявам.

— Не ставайте смешен — намеси се Мери, — вие трябва да се запознаете и с останалите Дъгласовци и с Уолтър, моя годеник. Сигурна съм, че той ще бъде във възторг от запознаването си с вас.

Разбира се — като че ли внезапно ѝ дойде на ум, — ако вашите няма да се безпокоят за вас.

Мъри се усмихна и поклати глава.

— Няма да се безпокоят. Аз съм съвсем самостоятелен.

— Самостоятелен? — намеси се Дъглас.

— Загубих родителите си, когато бях много малък.

— Но сигурно имаш роднини?

— Никой, от когото бих имал нужда, или на когото някога да съм нужен. — Погледът на хлебаря, който беше пълен с недоверие, накара Мъри да се усмихне още по-широко и да обясни откровенно: — Сам съм от 16-годишна възраст. Но успях да изкарам колежа, по един или друг начин, пък и имах късмет да получа случайна стипендия и тъй нататък.

— Драги мой — разсъди дребничкият хлебар спокойно, но с истинско възхищение, — това е най-похвално постижение.

Той изглежда размишляваше върху това, докато се влачеха нататък. После изведнъж започна с повишена сърдечност да показва и описва особеностите на местността, много от които, според него, бяха свързани със събитията от 1315 година, преди битката при Банокбърн.

— Татко много чете шотландската история — довери Мери на Мъри за оправдание. — Има само няколко заплетени работи за Брюс, за Уолъс, или за другите, дето не може да не ви разкаже.

Приближаваха вече Ардфилян и Дъглас дръпна крачната спирачка, за да облекчи понито при спускането по стръмнината към стария град, който лежеше в дълбочината на брега на блещукащата в мъгливия залез Фърт. Те заобиколиха Еспланадата, навлязоха в мрежа от тихи малки улички и дойдоха до един магазин с единична фасада, с фирма с избелели букви от жълт бронз: „Джеймс Дъглас, хлебар и сладкар“ и по-долу с по-дребни букви „Снабдява сватбени тържества“ и с още по-дребни — „Основан в 1880 година“. Магазинът наистина имаше старомоден вид и едва ли бе рентабилен, тъй като на витрината нямаше нищо друго, освен един модел на нарязана сватбена торта, заобиколена от две стъкленици със захаросани бисквити.

Междувременно хлебарят бе прибрал камшика си. Той извика:

— Уили!

Живо, малко момче, с дълга престилка от брадата до петите, изтича от хлебарницата.

— Синко, кажи на леля си, че пристигнахме. След това ела да ми помогнеш при Сами.

С голяма сръчност Дъглас вкара понито през съседната тясна порта в просторен кръгъл двор.

— И така, стигнахме — извика весело той. — Заведи горе инвалида си, Мери. Ей сегичка ще дойда при вас.

Те се изкачиха по плитките, извити стъпала на външната каменна стълба в къщата над магазина, където от тясно преддверие се влизаше в гостна, мебелирана с износени плюшени мебели, с пердета с пискюли от същата материя. В центъра на стаята тежката махагонова маса вече бе приготвена за чая, а въглищата пламтяха примамливо зад решетката на камината, пред която уютно се простираше черна овча кожа с разрошена вълна. Дарки се освободи от ръцете на Мери и се настани върху кожата. Тя си бе свалила жилетката и най-сетне се чувстваше у дома си в спретнатата си бяла блуза.

— Седнете да си почива кракът ви. Аз за малко ще притичам долу. Тази вечер затваряме в шест. — И добави с отънък на гордост: — Татко не е привърженик на търговията в събота вечер.

След като тя излезе, Мъри се настани удобно в стола, остро чувствайки странността на тази забулена в здрач, топла, чужда стая. Буца въглища падна тихо в огнището. От тъмния ъгъл се чуваше ритмичното тиктакане на старомоден часовник, който се забелязваше само по отблясъците на камината по бронзовия циферблат. Сините порцеланови чаши в китайски стил на масата също отразяваха светлината. Защо, по дяволите, бе тук, вместо да бъде упорито надвесен над учебниците на Ослър и Кънингам в тясната мансарда, където живееше? Беше предприел тази разходка, за да поизбистри главата си — това бе почти единствената отстъпка, която правеше в свободното си време преди да се заеме с тежката си еднообразна работа през дългия уикенд. Но преди последния изпит, който беше само след пет седмици, да си губи времето тук по такъв безполезен начин бе лудост. И все пак тези хора бяха толкова гостоприемни и храната на масата изглеждаше така дяволски примамлива. Поради своето безпаричие от седмици не бе ял на истинска маса.

Вратата внезапно се отвори и Мери се върна с поднос за чай, придружена от пълна, подпухнала на вид жена и висок, строен мъж на

около 26–27 години, много изискан в тъмносиния си костюм и високата колосана яка.

— Ето още някои от нашите — се усмихна Мери. — Леля Мини и — тя се изчерви леко — моят годеник г. Уолтър Стодарт.

Докато говореше, се появи баща ѝ с момчето Уили. След като хлебарят измърмори набързо молитва, всички насядаха на масата.

— Склонен съм да мисля — обърна се към Мъри с учтива усмивка Стодарт, на когото, докато Мери разливаше чая, леля Мини сервира най-напред и с голямо внимание от студената шунка, — че вие сте имали някакво непредвидено изпитание. Самият аз преживях нещо подобно по шосето за Лъс, когато бях момче. Кога беше това, чакайте... а, да, в годината на онова горещо лято. Бях едва на 13 години и растях буйно. Велосипед, естествено, за онова време, и пукване на гума. За щастие претърпях нещо не по-сериозно от ожулване на левия лакът, макар че това можеше да бъде и трагедия. Мога ли да те помоля за още малко захар, Мери, струва ми се, че вкусът ми клони по-скоро към трите бучки.

— О, извинявай, драги Уолтър.

Очевидно не само той, но и семейството гледаха на Стодарт като на личност с определена важност. След малко леля Мини, която беше неговият главен почитател, повери на Мъри с шепот и фъфлене настрана, че Уолтър бил син на чиновник в градския съвет с прекрасно положение в счетоводството на отдела по газификация — чудесна находка за Мери, допълни тя с многозначително самодоволно кимване.

Всичко това заинтригува Мъри и възбуди чувството му за хумор. Измъченото маниерничене на Уолтър, неговата снизходителност към Дъгласови, проявявана с цялата неприветлива настойчивост на провинциалния бюрократ, дори щраусоподобните конвулсии на дългата му, тънка шия, когато пиеше чая си — всичко обещавахе да бъде забавно. Докато отдаваше щедро дължимото на хубавите неща на масата, Мъри се забавляваше да обработва Стодарт, като гъделичкаше леко суетността му. А в същото време рисувахе положението си за равностойно като разказваше колоритно някои от по-интересните моменти из своята работа на патронажен лекар в лечебница. Не след дълго той бе удостоен с признаците на нарастващата почит на Уолтър. И наистина, с привършване на вечерята, Стодарт извади златния си часовник, отвори го с щракване, — това бе друг, но не по-малко

употребяван номер, след което облагодетелства Мъри с озъбена усмивка.

— Съжалявам много, че се налага да ви напусна толкова скоро. Ще придружа Мери до благотворителния концерт, иначе бих бил очарован да остана още малко във вашата компания. Но имам предложение. На мнение съм, че ще бъде крайно неправилно да превозите вашия мотоциклет до Уинтън без билет, между капките — както се казва, — по начина, който ми спомена Мери. Това би ви изложило на най-различни неприятности и наказания. Най-сетне Северните британски ж.п. линии не са изработили правилника за нарушителите ей тъй, напразно. Ха, ха! Та това, което предлагам, е — той се усмихна гостоприемно на всички наоколо — нашият приятел Мъри да си набави повредената част в Уинтън, да се върне тук следващия уикенд, да постави частта и сам да откара машината обратно. Това, естествено, ще ни предостави възможността да се видим отново с него.

— Много хубава идея — засия Мери. — Защо, дявол да го вземе, не се сетихме.

— Ние, Мери? — отправи въпрос Уолтър като постави отново с достойнство часовника в джоба си. — Мисля, че...

— Да, ти си умен момък, Уолтър! Не знам какво бихме правили без тебе — намеси се малкият хлебар и иронично намигна на Мъри, което показваше, че той съвсем не споделя преобладаващото мнение за способностите на Стодарт. — Ела на всяка цена, момко, ще бъдеш наистина добре дошъл.

Така бе решено, и когато Мери стана, за да сложи шапката и палтото си, хващайки подадената ѝ от Уолтър ръка, за да я отведе на концерта, тя се усмихна през рамо на Мъри.

— Ще ви видим другата събота, така че няма да казвам довиждане.

— Аз също — поклони се Уолтър. — Надявам се, че ще имам удоволствието да бъда между вашите познати и в бъдеще.

Половин час по-късно Мъри тръгна за гарата. Уили, който бе слушал със светнали очи неговите разкази за болницата, настоя да го придружи.

ГЛАВА II

Квартирата на Мъри бе една малка стая на тавана на сграда, близо до Блеирлоу Докс.

Околността, заобиколена от неизползвана площ за изхвърляне на смет, известна под местното име Типс, беше, без съмнение, една от най-бедните в Уинтън. Дрипави, рахитични деца играеха на разкъртените, изподраскани с тебешир тротоари, докато жените седяха на клюки само по шал и боне пред полуотворените пътни врати. На всяка улица имаше кръчма или магазин за риба и пържени картофи, а през мъглата на Клайдсайд стърчаха непреодолимо трите бронзови топки на собственика на заложната къща. Откъм реката свиреха влекачи, а откъм доковете идваха непрестанни удари на чукове. Наистина околността не беше приятен курорт, но ако човек прехвърли Блеърхил и отиде в Елдънгроув, тогава разстоянието до университета и Западната лечебница не беше далеч и пеша. Най-вече беше евтино.

Краткото, макар и поразяващо описание на живота си, което Мъри бе изложил пред хлебаря Дъглас, беше в някои отношения, макар не във всичко, истина. Първите 12 години от живота му като единствено дете на непривилегировани, средна ръка родители бяха нормални, никога охолни. След това баща му, местен агент на Каледония Иншурънс къмпани в Овъртън, се разболя от инфлуенца, която бе хванал — така смятаха — при обиколките си от къща на къща. Цяла седмица жена му се грижеше за него, но положението му се влоши. Извикаха специалист и диагнозата бе изменена на тифусна треска, но малко преди това тя също се бе заразила от болестта. Още същия месец Дейвид се намери изхвърлен при далечна роднина — овдовяла братовчедка на майка му, една извънредна тежест, едно нежелано дете. Четири години наред младият Мъри без съмнение бе изстрадал пренебрежителното отношение. Ядеше горчивия хляб на зависимостта, но на 16-годишна възраст една образователна полица, благоразумно поддържана от баща му, беше влязла в сила. Тя не беше голяма; стигаше само за таксите и за хляба му, но тъй или иначе — стигаше. И с помощта на един мил учител, който забеляза

необикновените възможности на своя ученик, той бе приет в медицинския факултет на Уинтънския университет.

Но този дар на провидението бе нещо, което Мъри от съображения за целесъобразност или природна склонност към драматизиране на собствените си усилия, понякога за удобство, забравяше. Неувереният му чар предразполагаше повечето хора да спират погледа си върху него. Бе изгодно и често пъти полезно да намеква, когато се случеше да го притиснат в ъгъла, за да избягва неудобни положения, в които бе поставян, за униженията, които бе понасял — да пощи бълхите от крачолите си, да използва обществените клозети до главния вход, да пере сам ризите си, да яде пържени картофи от мазния вестник и да се поддържа само от героичното решение да се изтръгне от тълпата и да се добере до върховете.

Трябваше да признае, че имаше и по-добро — понякога обеди в дома на приятеля му Брайс, или благодарение благородството на някои от чиновниците на лечебницата случваше се да получи и гратис за театър или концерт; а веднъж през лятната ваканция бе прекарал забележителна седмица в крайморската вила на своя професор по биология. Разбира се, той извличаше всичко, което може от тези благоприятни случаи не само с изобилните благодарности, които сипеше, когато направеха нещо за него, но и с някаква особена трогателна искреност, която предизвикваше доверие и състрадание. („Много мило от ваша страна, сър, да ми направите място“ или „Много ти благодаря, моето момче!“) С този скромен, самопренебрегващ се израз и тези чисти, откровени очи, кой можеше да не го хареса? Той бе така всецяло искрен. Истината е, че когато бе в настроение, вярваше на всичко, което казваше.

Но развлеченията очевидно никога не са били черти на шотландските университети и в последните месеци те бяха малко. Само заради това срещата му със семейство Дъглас носеше очарованието на нещо необикновено. През седмицата, докато посещаваше лечебницата денем, а нощем до късно четеше, това запознанство оставаше като нещо приятно в подсъзнанието му. Той откри, че с нетърпение чака да отиде там следващата събота.

Настъпи сиво, но хубаво утро. След сутрешната визитация пред обедата той взе „специалния работнически“ влак в 1 часа от централната

гара в Уинтън. Това бе влак с намалени цени — един билет струваше (невероятно) 4 пенса и отиваше до устието на река Клайд, обслужвайки по пътя си корабостроителните работници. Мъри носеше със себе си новата верига. Брайс, предвиждайки неприятностите, я бе купил за резерва преди няколко седмици и сега му я даде на драго сърце, както правеше всичко. При Левъндорф Джънкшън той смени влака на еднопосочната линия и едва след 2,30, когато слънцето се показа през облаците, пристигна в Крейгдорън.

Малката бяла гара, с цъфтящия си жив плет от глог и плетениците от орлови нокти, сега беше придобила някакъв приятелски вид. Ароматът на орловите нокти изпълваше въздуха и той чуваше бръмченето на ранни пчели. Двама младежи с туристическа екипировка, с раници на гърба, слязоха от влака преди него и влязоха в бюфета. Като надникна през прозореца, Мъри видя Мери да увива в пергаментова хартия сандвичите, които младежите купиха. След това те излязоха и Мери, която ги последва до вратата, огледа с търсец поглед перона.

— А, ето ви... — усмихна се тя. — Бях започнала да се страхувам, че няма да дойдете. По-добре ли е коляното ви?

Тя му кимна да влезе вътре и го покани да седне. Котката се приближи и се отърка о крака му.

— Сигурна съм, че не сте обядвал. Ще ви донеса малко сандвичи и чаша мляко.

— Моля ви се, недейте — противопостави се той. — Аз хапнах набързо... в... това... в бюфета на Левъндорф Джънкшън.

— Драги мой — каза тя шеговито, вдигайки вежди също като баща си. — Това е твърде интересно. В Джънкшън никога не е имало бюфет. — Тя взе чиния със сандвичи изпод стъкления похлупак, след това наля чаша пенливо мляко.

— Едва ли някой ще се мерне тук през уикенда и аз не мога да гледам как се разсипва хубавата храна. Този път просто ще ми услужите.

Миг след това тя седна срещу него; както изглежда, бореше се с някаква вътрешна възбуда, но не успя да я овладее.

— Имам новини за вас — възкликна тя. — Вие постигнахте огромен успех.

— Какъв? — отдръпна се той, като я разбра погрешно.

— Уолтър — устните ѝ се свиха конвулсивно — е с най-добро впечатление от вас. Откак си отидохте, той час по час сипе хвалебствия за вас. Вие сте толкова мил. — Тя избухна в смях. — Толкова ще му липсват тази вечер. Ще бъде на събрание на общинските чиновници в Уинтън и аз трябва да ви предам неговите най-дълбоки съжаления.

Тя продължи преди той да започне да говори.

— Той е замислил утре да направим рядка екскурзия. Ще плаваме около Кайлс ъв Бют, ще спрем за обед в Геърси и след това обратно в къщи.

Мъри се взря в нея озадачено намръщен.

— Но по всяка вероятност аз няма да мога да дойда пак утре.

— Няма нужда — отвърна спокойно тя. — Татко каза да останете у нас. Ще спите с нашия Уили.

Той все още се взираше в нея; след това веждите му постепенно се отпуснаха. Никога не беше срещал толкова прости, с открити сърца хора. За утре нямаше посещения на пациенти и сигурно нямаше да изгуби много, ако отсъстваше един ден от работа. Освен това неделята в Уинтън бе ден, на който той винаги бе гледал с неизразимо отвращение.

— Ще дойдете ли? — запита тя.

— С удоволствие. А сега трябва да поправам мотора.

— Той е в багажната. Дугъл го премести там.

В продължение на час той работи, нагласявайки новата верига, която трябваше да се скъси и занити. Тя идваше от време на време да гледа, без да казва нищо, само дружелюбно го наблюдаваше. След като привърши, изкара машината извън и я запали.

— Какво ще кажете за едно турне?

Тя го погледна с колебание, запушила с ръка ухото си срещу яростните трясъци на ауспуха.

— Напълно безопасно е — успокои я той. — Просто седате отзад и се държите здраво.

— Не мога да напусна, докато не дойде влакът в 4,30. Но след това може би ще ме закарате до в къщи. Ще позвъня на татко от гишетото, да му спестя идването.

— Готово тогава — каза весело той.

Обзе го необикновено настроение на лекота. Дали от това, че бе избягал от работа, или от свежата зеленина наоколо, той се чувстваше

приповдигнато, като че ли дишаше по-рядък, по-чист въздух. Докато тя се освободи, и за да изпробва мотора, той направи бърза обиколка оттатък хълма до Тълихюън. Когато се върна, тя бе напълно готова за тръгване. Тъй като и Дарки трябваше да остане, тя му бе приготвила една чиния с мляко за вечеря.

— Значи, тука да седна — каза тя и кацна на една страна на задната седалка.

— Така не можете да седите. Ще паднете. Трябва да прекрачите седалката.

Тя се колебаеше, след това прехвърли единия си крак през седалката, скромно, и все пак така неопитно, че преди да успее да отклони погледа си, за миг му се мерна твърде приятна гледка. Тя се изчерви и каза:

— Още не съм свикнала.

— Справихте се чудесно!

Той бързо седна и потегли. Най-напред караше бавно, като заобикаляше грижливо буците, после усети, че е спечелил доверието ѝ и отвори газта. Носеха се през пустите полета и вятърът свиреше в ушите им. Ръцете ѝ бяха сключени около кръста му. Главата, обърната настрани, бе притисната до рамото му.

— Добре ли сте? — извика той.

— Чудесно — отговори тя.

— Хубаво ли е?

— Чудно... чудно е. През живота си не съм се движила толкова бързо.

Движеха се поне с 30 мили в час.

Когато той спря до магазина в Ардфилан, страните ѝ горяха, а косите ѝ бяха разбъркани от вятъра.

— Какво удоволствие!

Тя се смееше в лицето му, люшкайки се леко, все още опиянена от скоростта.

— Елате горе. Трябва да се стегна и да се оправя. Сигурно съм чудесна картинка.

Той бе посрещнат от хлебаря, а Уили бе по-въодушевен, отколкото преди. Лелята обаче изглежда че го приемаше с малки резерви; погледът ѝ бе хитър, понякога хладно склонен към подозрителност, макар че по-късно я спечели, като слушаше

внимателно оплакванията ѝ и като ѝ предложи лекарство за сърце, което да помогне на задуха ѝ. Тя им поднесе макарони със сирене — истинска храна, макар че очевидно липсваше финесът, който беше търсен за Уолтър. Вечерята мина тихо. Мъри игра на дама с хлебаря и великодушно бе победен три пъти поред, докато Мери на нисък стол до камината работеше над някаква бродерия, очевидно предназначена за чеиза ѝ. Наблюдавайки ръкоделието ѝ, не можеше да не се запита дали не е дантела за нощница — топла, снизходителна мисъл, но непохотлива. От време на време тя поглеждаше часовника и отбелязваше със спокойна загриженост, напълно неподходяща за пълното с хумор и повишено настроение момиче, което само преди един час хвърчеше опиянено с него из полето:

— Уолтър сега ще бъде на събранието.

И после:

— Сигурно ще се възползва от случая да произнесе речта си. Той я писа толкова внимателно и толкова държеше на нея. — И накрая:

— Сега е сигурно на път за гарата. Дано не си е забравил високите обуца. Не може никак да търпи да му е студено на ходилата.

Всички си легнаха рано. В задната стая на Уили, която гледаше към двора, Мъри за пръв път истински поговори с момчето; от срамежливост то бе мълчало досега. Излезе, че неотдавна е получил като награда от училище някаква вълнуваща книга за Дейвид Ливингстън. Скоро те бяха вече заедно в дебрите на Африка, откриваха езерото Ниаса и се вайкаха над опустошенията на бери-бери и мухата це-це. Мъри трябваше да отговаря на цял порой нетърпеливи въпроси, но накрая загаси лампата и след малко заспаха.

ГЛАВА III

На следващата сутрин Уолтър пристигна точно в девет и половина и поздрави Мъри като стар приятел, горд от успеха си през миналата вечер. Макар че няколко лошо възпитани грубияни бяха напуснали залата преди да свърши речта си, той бе говорил много добре и то близо цял три четвърти час. Беше си заслужил напълно днешната почивка и се бе настроил да ѝ се наслади. Нищо не му било доставило по-голямо удоволствие, допълни той, от организирането на екскурзията.

Това несдържано излияние озадачаваше Мъри. Имаше ли някаква женска жилка у Уолтър, или пък, като мъж, постоянно отблъскван от своите приятели, толкова чувстваше липсата на мъжка компания, че се привързваше към първия новодошъл, който мине оттук? Може би престижът на бъдещия доктор го привличаше, защото той бе очевидно сноб. Или пък от суетност просто искаше да демонстрира своята собствена важност пред някой новодошъл в града. Мъри сви рамене и се предаде.

Мери и брат ѝ вече бяха готови и всички тръгнаха. Уолтър водеше компанията покрай Еспланада към кея, очевидно решил да върши всичко, както му е редът.

На гишето на параходната агенция той поиска билети за отиване и връщане първа класа, добавяйки небрежно:

— Три и една половинка. Момчето е непълнолетно.

Чиновникът погледна с опитното си око Уили.

— Четири цели билета — отсече той.

— Струва ми се, че поисках три и една половинка.

— Четири — каза чиновникът с уморен глас.

Избухна спор, в който Уолтър, макар и за малко, изпадна в ярост, и който завърши, когато Уили, запитан от чиновника, каза истинската си възраст, като по този начин се лиши от намалението. Лошо начало, мислеше си Мъри, като гледаше иронично как Уолтър обидено хвърля на гишето остатъка от парите.

Малкият параход с червено боядисан комин пристигна забързан надолу по течението покрай кея. Това беше „Люси Аштън“. Уолтър, на когото бе попреминало, обясняваше на Мъри, че всички кораби на Северното британско параходство носят имена на герои от шотландските романи, но изглеждаше разочарован, че не са взели „Кралица Александра“, новия двукоминов параход с турбина „Каледония“. Отсъствието на този параход увреждаше леко престижа на Уолтър.

Пасажерската стълба бе изкусно спусната, те се качиха на палубата и като се огледа, Уолтър избра места на кърмата. След това витлата заработиха и те отплуваха към открития тесен залив.

— Очарователно, нали? — промърмори успокоен Уолтър. Тръгваше на добре.

Но по реката беше хладно и след малко стана ясно, че мястото, което бе избрал, е неудобно.

— Не ти ли се струва, драги, че е малко ветровито от тази страна? — се осмели да каже Мери след няколко минути. С наведена глава срещу вятъра тя придържаше шапката си с ръка.

— Ни най-малко — отговори рязко Уолтър. — Искам да покажа на д-р Мъри всички местни забележителности. Оттук нищо не пречи на гледката.

Гледката, без друго съвсем открита, тъй като повечето от другите пътници бяха на завет в каютите, бе твърде хубава — може би най-хубавата от цяла Западна Шотландия. Но Уолтър, макар че щедро ѝ отдаваше дължимото с цялата самонадеяност на истински чичероне, отделяше повече внимание на търговското значение на градовете, разположени покрай брега.

— Това оттатък е Скоури — посочваше той. — Процъфтяваща община. Миналата година прокараха нов газопровод. Седемстотин и шестдесет кубически метра капацитет. Това е то напредък. Сега градският съвет има нов проект за канализация. Баща ми познава кмета. А отсреща на другата страна е Порт Дорън. Забелязвате ли общинските сгради зад онази камбанария?

Ставаше им все по-студено. Дори Уили посиня и изчезна нанякъде, след като измрънка, че отива да разгледа машините. Но Уолтър продължаваше безжалостно. Какъв проклет досадник, мислеше Мъри седейки с опнати крака и с ръце в джобовете. Почти без да

слуша, той наблюдаваше Мери, която макар и много мълчалива, от време на време по задължение казваше по някоя дума в подкрепа. Той забелязваше, че цялото ѝ същество се променяше в присъствието на годеника ѝ. Нейният блясък угасваше, целият ѝ хумор изчезваше, ставаше сдържана, свита, съзнателно послушна, като добра ученичка в присъствие на учителя си. След като се оженеха, тя щеше да има дяволски живот с този човек, разсъждаваше той разсеяно — вятърът и монологът на Уолтър го правеха сънлив.

Най-сетне пресякоха река Килс, навлязоха в залива Геърси и завиха към пристана. След като потърсиха Уили, те го измъкнаха от топлото машинно отделение и слязоха на брега.

— Чудесно! — възкликна облекчено Мери.

Градът, популярен курорт, имаше привлекателен и процъфтяващ вид: цяла редица хубави магазини по брега и хотелите, които се издигаха отзад по обраслия с дървета хълм, а още по-нататък мочурищата и планината.

— Сега, на обед! — възкликна Уолтър с вид на човек, който си е наумил нещо.

— О, да — каза развеселена Мери. — Нека отидем в „Ланг“. Там е много удобно. — Тя имаше предвид един скромен, но обещаващ ресторант отгатак шосето.

— Драга моя — каза Уолтър, — не съм и сънувал да водя д-р Мъри в „Ланг“. Или пък тебе за такъв случай.

— Ние винаги ходим там, когато дойдем с татко — отбеляза строго Уили. — Там имат рядко хубави горещи баници с овнешко и лимонада „Комри“.

— Да, нека отидем, скъпи Уолтър.

Той вдигна облечената си в ръкавицата ръка за да я укроти, и спокойно произнесе своето *piece de resistance* на деня.

— Ще обядваме в „Гранд“.

— О, недей, Уолтър. Не в „Гранд“. Там е толкова... снобско... и... скъпо.

Уолтър хвърли интимна, поверителна усмивка на Мъри, като че искаше да каже: „Тези жени!“

— Той е най-хубавият — промърмори той. — Аз съм запазил предварително маса от канцеларията на баща ми.

Започнаха да изкачват хълма към „Гранд“, който се издигаше величествено високо над тях. Пътеката дълго се виеше през застланата с диви зюмбюли гора и на места бе изключително стръмна. От време на време между дърветата се мяркаха скъпи коли, които се изкачваха по главното шосе. Мъри схващаше, че изкачването, което Стодърт водеше като елен-мъжкар, беше уморително за Мери. За да ѝ позволи да си отдъхне, той спря и набра малък букет от диви зюмбюли, които привърза със стрък изсъхнала трева и ѝ ги подаде.

— Точно цвета на роклята ви — усмихна се той.

Най-сетне стигнаха на върха и Уолтър, запотен, дишайки тежко, ги отведе на широката тераса на хотела, където неколцина от посетителите седяха на слънце. При появяването на малката група изведнъж настана тишина; няколко любопитни погледи се втренчиха в тях, а някой се изсмя. Главният вход бе на противоположната страна на хотела и Уолтър бе малко затруднен в намирането на вратата на терасата. Но накрая, след известно лутане, те се озоваха в разкошно фойе с мраморни колони и Стодърт, след като попита за пътя една внушителна фигура в униформа със златни лампази, ги поведе към ресторанта — огромно, смайващо нещо, украсено в бяло и златно, с огромни кристални свещници и голям, богат червен килим.

Беше абсурдно рано, едва бе минало 12, и макар че келнерите бяха на поста си, събрани на приказки около масата на обера, нямаше никой друг.

— Какво обичате, сър?

Оберкелнерът — дебел, с червеникаво лице, облечен в раирани панталони, бяло сако и папионка, се отдели и тръгна несигурно към тях.

— Обед за трима и едно дете — каза Стодърт.

— Оттук, моля.

Набитото му око ги бе оценило от пръв поглед: той се готвеше да ги отведе до едно отдалечено сепаре в дъното, когато Уолтър каза помпозно:

— Искам маса до прозореца. Запазил съм я на името на чиновник от градския съвет в Ардфилан.

Оберкелнерът се колебаеше: надушва бакшиш, саркастично си каза Мъри, но жестоко се лъже!

— До прозореца ли казахте, сър?

— Онази маса там.

— Съжалявам, сър. Онази маса е специално запазена за майор Линдзи от Локшил и неговата компания млади английски джентълмени.

— Тогава онази до нея.

— Това е масата на г. Мензис, сър. Постоянен клиент. Все пак, тъй като той рядко идва преди един и четвърт, а вие, без съмнение дотогава ще сте свършили... Ако желаете да я заемете...?

Седнаха на масата на г. Мензис. Листът бе даден на Уолтър. Менюто бе френско, но приготвено по английски маниер.

— „Потаж а ла Рен Александра“ — започна да го чете бавно поред, като в заключение отбеляза самодоволно: — Няма нищо по-добро от френската кухня, и при това 5 блюда.

Докато седяха усамотени, яденето бе поднесено бързо и с прикрито високомерие. Това бе отвратителен типичен „Грандхотелски“ обед, но под обикновения стандарт. Най-напред сервираха рядка жълтеникава супа, която се състоеше очевидно от брашно и възтопла вода; следваше парче риба с много кости, която сигурно бе пътувала от Абърдийн до Геърси по дългия път през Билингсгейт, факт, отчасти прикрит от напластения воднист розов сос.

— Не е прясна, Мери — прошепна Уили, като се наведе към нея.

— Шт, мойто момче — прошепна тя и продължи да се бори с костите, съвсем изправена, с поглед забит в чинията. Мъри забеляза, че тя страдаше силно зад привидното спокойствие. За себе си, по собствените му думи, никак не се трогваше от подобни ругатни — това не го засягаше лично, но странно бе, че се вълнуваше заради нейното неудобство. Опита се да измисли нещо леко и весело, което да я оживи, но нищо не му идваше на ум. Отсреща Уолтър дъвчеше порцията си, за да отвори място за следващата — дебел резен жилаво овнешко, гарнирано с консервиран грах и картофи, които режеха езика и имаха вкус на сапун.

Сладкото беше тебеширено blanemange, с твърди, сушени сини сливи. Десертът, който последва веднага (тъй като сега наистина гледаха да ги изгонят по-скоро), имаше формата на вдървена петниста сардина, излъчваща някакво синкаво сияние, набучена върху парченце изсъхнал препечен хляб. След това, макар че още нямаше един часът и не бяха се появили никакви посетители, сметката бе донесена.

Ако Стодърт бе платил веднага и си бяха тръгнали, всичко щеше да мине добре. Но по това време Уолтър бе усетил през безчувствената си кожа пренебрежението, което едва ли може да бъде търпяно от сина на един чиновник в градския съвет на Ардфилян. Освен това имаше бюрократична душа. Той извади един от моливите си, с които сакото му бе неизменно въоръжено, и започна да прави изчисления върху сметката. В същия момент един висок, кокалест, очукан човек с посивели коси, с подстригани мустачки, облечен в извехтял шотландски килт влезе в салона откъм бара. Той бе последван от трима млади мъже в груби вълнени дрехи, които — Мъри веднага прецени — бяха пийнали повече от няколко чаши. След като заеха съседната маса, те шумно заговориха как са ловили риба по р. Геър, очевидно собственост на мъжа, облечен в килт. Единият от тримата, безвкусен на вид екземпляр, с руса коса, с отпуснати устни и едва ли по-малко пиян, след като седна, спря погледа си върху Мери. Като се обърна, той се изтегна на стола си, започна да отправя нежни погледи към нея, докато келнерът сервираше супата им, след това с побутване на лакета си и с намигване привлече вниманието на компаньоните си.

— Има една хубава малка шотландска пъстърва, Линдзи. По-добра от всичко, което си уловил сутринта.

Последва общ смях, след което останалите двама се обърнаха, за да се втренчат в Мери.

— Хайде сега, гледай си супата — каза Линдзи.

— Зарежи супата. Нека да вземем малката лейди на нашата маса. Не изглежда много щастлива с шотландския си чичо. Какво ще кажете, момчета? Да направим ли необходимото?

Той погледна другите за потвърждение и насърчение.

— Недей да рискуваш, Харис — ухили се един от приятелите му.

— На какво се обзалагаш! — той блъсна стола си и стана.

Уолтър, обезпокоен в математическите си занимания, се подразни от тяхното присъствие още от момента, когато влязоха в салона. Сега, крайно ядосан, той извърна глава.

— Не им обръщайте внимание — промърмори той. — Няма да му позволят да дойде.

Но Харис вече напредваше и с пресилен поклон се наведе към Мери, хващайки я за ръката.

— Извинете, скъпа. Може ли да ни удостоите с вашата компания?

Мъри видя как тя се отдръпна назад. Най-напред се изчерви силно, но после всичкият цвят от лицето ѝ изчезна. Устните ѝ бяха безцветни и трепереха.

Тя погледна умоляващо към Уолтър. Уили също се бе втренчил в Стодърт с широко отворени, изплашени, все още възмутени очи.

— Сър — заекна Уолтър, преглъщайки с мъка. — Разбирате ли, че вие се обръщате към годеницата ми? Това е нахално. Ще бъда принуден да повикам управителя.

— Спокойно, чичо. Ти не ни интересуваш. Хайде, скъпа! — Той се опита да я вдигне. — Ще прекараш чудесно с нас.

— Моля ви, идете си! — промълви Мери с тих, болезнен глас. Нещо в тона ѝ му подежда. Той се поколеба, след това с гримаса пусна ръката ѝ.

— Няма еднакви вкусове! — сви рамене той. — Е, щом не си съгласна, ще си взема малко сувенирче. — Той сграбчи цветята на Мери, и притискайки ги афектирано към устните си, се заклатушка обратно към мястото си.

Настъпи неприятна тишина. Всички гледаха към Уолтър. Особено мъжът в избелелия килт — той наблюдаваше с жестоки, саркастично трепкащи устни. Уолтър наистина бе съвсем жалък и объркан. Той забрави за намерението си да оспорва сметката, бърникаше из портфейла си, набързо извади няколко банкноти и скочи като подплашен заек.

— Тръгваме си, Мери.

Мъри се изправи. В неговата натура нямаше нищо героично, той не изпитваше особени наклонности към решителни схватки, но бе разгневен — може би заради пропиляния си ден. Внезапно нервен импулс, почти подсъзнателен, го насочи към другата маса, право към Харис, който изглежда съвсем не очакваше неговото появяване.

— Не ви ли казаха да си гледате супата? Сега е малко късно. Но позволете ми да ви помогна.

Мъри го хвана изотзад за врата, натисна го напред, натика лицето му веднъж, дважд, трети път в чинията със супата. Това бе гъстата супа „Потаж а ла Рен Александра“, която междуременно беше хубаво изстинала, така че Харис дигна глава да поеме въздух цял покрит от

жълтеникавата клеясала мазнина. Настана мъртва тишина, докато той размахваше ръце като плувец, за да докопа салфетката си. Мъри грабна букета от диви зюмбюли и ги върна на Мери, почака за минутка с разтуптяно сърце, и тъй като не се случи нищо друго — освен това, че мъжът в килта се усмихваше, той последва другите вън от ресторанта.

Отвън, на стълбището, Уили го чакаше. Момчето пламенно стисна ръката му, и пак, и пак...

— Отлично, Дейви. О, боже, във възторг съм от тебе.

— Нямахме нужда от вашата намеса — избухна Уолтър, след като тръгнаха надолу през гората. — Ние бяхме в правата си. Като че ли порядъчните хора не могат да се нахранят на спокойствие. Чувал съм за Линдзи — пропаднал чифликчия — няма гащи на задника си; наемат го и най-долните кокниз^[1] от Лондон, но аз... аз ще докладвам случая... на властите. Няма да го оставя така. Това е безусловен скандал. — Той продължаваше в този дух чак докато стигнаха до пристана, като се позоваваше надълго и нашироко на правата на личността и достойнството на човека, за да завърши с отмъстително избухване.

— Непременно ще изложи целия случай пред баща ми.

— И какво ще направи той? — запита Уили. — Ще им накриви шапката.

Завръщането бе печално и мълчаливо. Беше започнало да ръми и те седяха в салона. Лекувайки обидата си, Уолтър най-сетне прекрати своя монолог, а Мери, която се взираше съсредоточено пред себе си, не проговорваше ни дума. Уили бе завел Мъри да му покаже машините.

В Ардфилян Уолтър, с вид на човек, който прощава, предложи ръка на Мери. Те стигнаха пеш до фурната и двора, където Мъри запали мотора си.

— Е — протегна навъсено ръка Уолтър. — Предполагам, че няма да се видим вече...

— Ела пак скоро — избърза да се намеси Уили. — Непременно ела.

— Довиждане, Мери — каза Мъри.

За първи път, откакто напуснаха хотела, тя го погледна с влажни очи, задишана бързо. Мълчеше, упорито мълчеше. Но в този сериозен поглед имаше нещо притаено и силно. Той забеляза освен това, че тя

вече не държеше малкото букетче от диви зюмбюли: беше го забола на блузата върху гърдта си.

[1] Лондончани — живеещи в най-бедния източен квартал на града, в голямата си част докери, говорещи на специфично диалектен език. Английските сноби ги третират с високомерно пренебрежение. — Б.пр. ↑

ГЛАВА IV

В края на следващата седмица късметът на Мъри наистина проработи. Благодарение на специална благосклонност на регистратора, той бе преместен от университетския отдел на лечебницата и бе назначен за един месец като асистент в отделението на проф. Драмънд, което означаваше, разбира се, че ще напусне окаяната си квартира и ще живее в болницата до последния си изпит. И проф. Драмънд, след като веднъж изслуша как Мъри снемаше анамнеза на един пациент, бе отбелязал, макар и някак сухо:

— Ще успееш, момчето ми, ти имаш по-добър подход към болните, отколкото който и да било студент, когото някога съм познавал.

Освен това, Драмънд беше един от членовете на изпитната комисия по клинична медицина, един важен факт, който не убягна на Мъри и който той възнамеряваше да използва рационално през следващите четири седмици. Трябваше да бъде чевръст и прилежен, да бъде на разположение по всяко време, да бъде истински демон в работата и да е винаги на мястото си в отделението. За един ревностен и волеви млад мъж това не представляваше особена трудност. И все пак, в известен смисъл, това неочаквано раздразни Мъри, тъй като нямаше да има достатъчно свободно време, за да отиде до Ардфилян.

От момента на раздялата след завръщането от Геърси странни сили бяха започнали да работят в неговата съсредоточена и амбициозна душа. Последният поглед на Мери, така спокоен и силен, го бе поразил като нараняваща стрела. Той не можеше да прогони спомена за малкото ѝ напрегнато лице, нито пък — и това бе най-лошото — искаше да го прогони. Въпреки всичката си предпазливост, той се улавяше по различно време на деня, ту в отделението, ту в аудиторията, да се вира разсеяно в пространството. Това, което виждаше, бе Мери в цялата ѝ сладост и простота, и тогава го обхващаше копнежът да бъде с нея, желанието да спечели една нейна усмивка, да бъде признат като неин приятел — дотук той не си позволяваше да изговори по-силна и по-компрометираща дума.

Надяваше се, че все ще има някаква вест от нея или от баща ѝ, може би още една покана, която, макар че не би приел, би му дала благоприятен случай да установи отново контакт със семейството. Защо нямаше никаква вест от тях? Тъй като цялото внимание бе дошло от тяхна страна, той нямаше желание да се натрапва по-нататък, без да има някакъв намек, който да бъде добре дошъл за него. Може би трябваше да направи нещо... нещо, което да изясни тази... тази несигурност. Най-сетне, след десет дни, когато бе изпаднал в истинско напрежение, в болницата за него пристигна пощенска картичка с изглед от Ардфилан. Съдържанието ѝ бе кратко:

Скъпи Дейвид,

Надявам се, че си добре. Аз прочетох още нещо за Африка. Тук имаше малко кавги. Кога ще дойдеш да ни видиш. Много ми липсваше.

Винаги твой Уили.

Същия ден, след като завърши вечерната визитация, той отиде в една странична стая и телефонира в Ардфилан. След малко бе свързан с магазина на Дъглас. Гласът на леля Мини достигна до него през бръмченето на линията.

— На телефона е Дейвид Мъри — каза той. — Получих чудесна картичка от Уили. Искан да ви се обадя, да разбера как сте.

Последва къса, но многозначителна пауза.

— Благодаря, много сме добре.

Хладината на нейния тон го отблъсна. Той се поколеба и след това каза:

— Имам нова работа и просто съм прикован. Иначе отдавна щях да ви се обадя.

Тя не отговори. Той настоя.

— Уили там ли е? Бих искал да му благодаря за картичката.

— Уили учи. Страх ме е, че не бива да го безпокоя.

— Тогава Мери? — продължи той почти отчаяно. — Бих искал да ѝ кажа една-две думи.

— В момента Мери я няма. Тя е с годеника си. Напоследък бе малко недобре, но сега съвсем се оправи. Не вярвам да се върне скоро.

Той замълча. След малко каза съвсем объркано:

— Е, бих желал да ѝ кажете, че съм се обаждал... и да ѝ предадете моите най-добри пожелания.

Той можа да чуе остро то ѝ вдишване. Думите ѝ излизаха с напрежение, като че ли ги изговаряше с мъка, но бе принудена да ги изговаря.

— Не мога да се наема да предам такова пожелание и се надявам, че вие няма да се опитвате да го повторите. После, г. Мъри макар че нямам никакво желание да накърня чувствата ви, за всички ще е по-добре, включително и за вас, ако престанете за в бъдеще да ни се натрапвате.

Слушалката от другата страна изщрака върху вилката. Той постави бавно слушалката и се извърна, като примижа, сякаш някой го бе ударил в лицето. Какво беше станало? Да им се натрапва! Какво бе направил, за да заслужи такова неочаквано и хапливо отблъскване? Той се върна в дежурната стая на края на коридора и седна на бюрото, като се опитваше да намери отговора.

Лелята никога не е била благоприятно разположена към него и поради честото ѝ главоболие, което според него се дължеше на хронически нефрит, тя често изпадала в лошо настроение. И все пак, причината се криеше по-дълбоко — вероятно в нейната привързаност към Стодърт, плюс внезапната омраза към него, която очевидно Уолтър бе предизвикал. В реда на тези мисли, макар и доста обезсърчен, Мъри все още не можеше да повярва, че Мери съчувства на неговото рязко отблъскване, и тласнат от внезапно хрумване, той взе един лист за рецепти и ѝ написа кратко писмо, в което я питаше дали няма някаква възможност да я види. Тъй като бе оставен по спешност да дежури тази нощ, не можеше да напусне болницата дори за момент, но той даде писмото на един от стажантите, който излизаше, да го пусне в пощата.

През следващите няколко дни Мъри чакаше отговор с нарастваща нетърпеливост. Почти се бе отчаял, когато в края на седмицата отговорът пристигна.

Драги Дейвид,

Ще дойда в Уинтън с леля на 9-ти, четвъртък, да направя някои покупки. Ако успееш да дойдеш в 6 часа пред часовника на гара Каледония вярвам, че ще мога да те видя там, но само за половин час, тъй като трябва да взема влака за в къщи в 6,30 часа. Уверена съм, че си добре и не се преуморяваш от работа.

Мери

П.С. Уили се надява, че си получил картичката му.

Писмото бе безжизнено като ж.п. разписание; все пак зад неговата безчувственост течеше някакъв поток, който дълбоко развълнува Мъри. Липсата на онази жизненост, която тя бе проявила и която бе характерна за всичко, направено от нея в негово присъствие, му бе до болка очевидна. Но той щеше да я види идущия четвъртък. Извоювано бе поне това.

Когато денят дойде, той беше си съставил план. Бе уговорил с Кер, друг асистент, да го замести за два часа вечерта. Професор Драмънд никога не правеше посещенията си преди 8 часа, така че, ако му проработеше късметът, щеше да се отърве. Следобедът бе влажен и над града се спускаше мъгла, когато напусна болницата и се качи на жълтия трамвай при Елдънгроув. Боеше се, че може би ще закъснее, но доста преди определеното време бе на гара Каледония зад големия централен часовник. Работното време вече изтичаше и под високия стъклен купол, непроницаем под нечистотиите на времето, тълпите се стичаха към местните влакове. Наоколо вонеше на пара, мъгла и серни изпарения; отекваха пронизителните резове на заминаващите локомотиви. От подземните перони на долното ниво отровен дим извираше на змийски кълба, като че ли из пъкъла.

Часовникът удари шест. Мъри търсеше между всичките тези непознати лица и накрая я забеляза. Сърцето му тупаше, докато тя го приближаваше, понесла няколко пакета, необикновено малка и беззащитна сред тази блъскаща се тълпа.

Бе облякла тъмнокафяв костюм с къс жакет, тънка яка от кожа и малка кафява шапка. Нищо не би й подходило по-добре. Не беше я

виждал никога толкова официално облечена. Това ѝ придаваше неподозирано очарование и той почувства, че жадува за нея.

— Мери! — той я освободи от пакетите, развърза канапа от малките ѝ, облечени в ръкавици пръсти. Тя му се усмихваше малко вяло, защото изглеждаше уморена. Мъглата бе зацапала страните ѝ и бе сложила слаби сенки под очите ѝ.

— Значи, успя да се освободиш?

— Да — каза той, и все я гледаше. И двамата мълчаха. След това той добави: — Ти си била на покупки.

— Трябваше да купя това-онова. Леля Мини прави традиционните си посещения. — Мъчеше се да говори леко. — Сега отиде да се види с една приятелка, иначе нямаше да мога да избягам.

— Не можеш ли да останеш по-дълго?

Тя поклати глава с наведен поглед.

— Ще ме чакат в Ардфилан.

Имаше ли в отговора ѝ загатване за надзора, под който се намира? Така или иначе нейната очевидна умора го безпокоеше, както и апатичният ѝ тон, и начинът, по който се колебаеше да срещне погледа му.

— Изглежда като че ли имаш нужда от чаша чай. Да влезем ли отсреща?

Той посочи с известна несигурност към бюфета, блестящ от светлини и претъпкан от хора — много малко приличаше на тихия бюфет в Крейгдорън. Но тя бе поклатила отрицателно глава.

— Пих чай с леля във „Фрейзър“.

Беше му известен като голям магазин на покъщнина и мебели. Почувства, че кръвта нахлува в главата му.

— Тогава да не стоим в тази проклета навалица. Нека се разходим отвън.

Излязоха от главния изход и тръгнаха по задната улица, която водеше до Аргайл Плейс и долния край на гарата. Мъглата се бе състигла. Тя ги обгръщаше, замъгляваше уличните лампи и приглушаваше шума на уличното движение. Струваше им се, че се движат в свой собствен свят, но той не можеше да я докосне, не се осмеляваше да вземе ръката ѝ. Дори думите им бяха кухи, формални, напълно лишени от значение.

— Как върви следването? — го попита тя.

— Добре... надявам се. А как вървят работите към вас? Добре ли са всички?

— Благодаря, много са добре.

— А Уолтър?

Тя не отговори веднага. След това сякаш реши да разкрие и обясни всичко, което будеше съмнение, и каза:

— Той бе разстроен, но сега е по-добре. Та... той искаше да определим датата на сватбата. Аз чувствах, че е малко рано... мислех, че трябва да почакаме малко. Но сега всичко е решено... за първи юни.

Последва дълга пауза. Първи юни, повтори той тъпо на себе си — това бе само след три седмици.

— И ти си щастлива по този случай? — попита той.

— Да — разсъждаваше тя с тона на благоразумната практичност и с думи, които му изглеждаха внушени. — Най-добре е за хората да уреждат живота си рано и да имат време да се приспособят един към друг. Уолтър е добър човек и от него ще стане добър съпруг. Освен това... — тя се запъна малко, но продължи — неговите връзки в града ще ни помогнат в работата. На татко не му спори особено през последните няколко години.

Няколко едри капки паднаха върху им и след миг започна да вали силно. Те се скриха във входа на един затворен магазин.

— Желая ти всичко най-хубаво, Мери.

— И аз също на тебе, Дейвид.

Беше съвсем тъмно в тесния вход. Той не можеше да я види, но с всичките си сетива я чувстваше близко до себе си. Чуваше дишането ѝ — тихо, но бързо — и ароматът на влажната ѝ кожа дойде до него. Обзе го страшна слабост. Устата му пресъхна. Ставите му — разхлабени — едва го държаха.

— Не трябва да изпускам влака — каза тя почти шепнешком.

Тръгнаха обратно към гарата. Оставаше само една минута. Нейният влак бе вече на перона. Той ѝ намери едно ъглово място във второкласно купе. Докато стоеше на стъпалото, тя спусна прозореца. Свирката изпищя и локомотивът изпусна облак пара. Тя се подаде от прозореца. Беше страшно бледа. Дъждът беше набраздил саждите по страните ѝ и бе разрошил малката ѝ яка. Зениците на очите ѝ бяха широки и тъмни. Една малка вена на шията ѝ пулсираше ускорено.

— Довиждане, Дейвид! — Гласът ѝ трепереше.

— Довиждане... Мери. — Неговата болка беше непоносима. Тя го напускаше завинаги, вече никога нямаше да я види.

И тогава, щом влакът потегли и двамата инстинктивно, несъзнателно, сякаш не по своя воля, протегнаха един към друг ръце. Прилепиха се плътно, сляпо, страстно, и устните им се срещнаха в дива, екзалтирана, прелестна целувка. Опиянен, на края на перона, когато влакът вече се носеше бързо, той скочи от стъпалото — залитна и почти падна. Все още подавайки се от прозореца, тя изчезна в тъмното на тунела. Сърцето му биеше като лудо от наслада, очите му се наляха със сълзи и, за негов ужас, потекоха по страните му.

ГЛАВА V

Внезапно, сякаш много отдалече, до съзнанието му достигна, че в 8 часа шефът му трябва да направи пункция на един пациент с оток, докаран в отделението следобеда. Той трябваше да тича в болницата, да смени Кер. Втурна се вън от гарата и има късмет да хване трамвая за Елдънгроув, който макар че напредваше с мъка, го откара навреме. Все пак не можа да разбере напълно как изкара следващите два часа. Думите и движенията му бяха механични — едва съзнаваше собственото си присъствие в отделението. Един или два пъти почувства върху себе си странния поглед на Драмънд, но не каза нищо, и най-сетне, към 10 часа, можа да отиде в собствената си стая и да даде простор на чувствата си.

Той бе влюбен и по екстаза на целувката ѝ, който — все още не си отиваше — разбра, че и тя го обича. Това бе възможност, която и на ум не му бе минавала. Всичките му мисли, енергията и стремежите му бяха съсредоточени в една цел — кариерата му: да се измъкне от блатото на бедността и бляскаво да преуспее в живота си. Е — разсъждаваше той все по-развълнуван, — ако това можеше да постигне сам, не можеше ли да го направи заедно с нея, окуражаван и подкрепян от тази, която въпреки скромното си положение в обществото, притежаваше всички качества на отличен помощник. Той не биваше да я загуби — самата мисъл за това го караше да потръпва, като че ли се изправяше пред внезапна смърт.

Смръщи вежди: какво трябваше да направи? В положението, в което бе поставен, с определената дата на сватбата след не повече от три седмици, се изискваха незабавни действия. Да допуснем, че поради някакъв ужасен малшанс не би могъл да спре цялата тази работа. Мисълта за Уолтър, до болка точен, възправен във всичките си съпружески права — до най-интимните, проряза ума му с ужасяваща яснота. Тя бе достатъчна, за да го подлуди. Трябваше непременно да пише на Мери, да пише веднага и да ѝ изпрати писмото с бърза поща. Той тръгна към бюрото си за хартия, но телефонът за бърза помощ

настойчиво извънтя. С изблик на досада вдигна слушалката. Беше дежурният телефонист Макдоналд.

— Господин Мъри...

— По дяволите, Мак. Какво има? Пак ли грешка?

— Разговорът е лично за вас. Свързвам ви!

По линията се чуваха шумове. След това:

— Дейвид...

Той си пое рязко дъх.

— Мери, ти ли си наистина?

Нейният глас достигна до него предпазлив, но възбуден.

— Слязох долу в магазина... Другите спят и аз съм сама в тъмното... Но просто исках да говоря с тебе... Скъпи Дейвид, толкова съм щастлива.

Той си представи изведнъж сладката ѝ фигура в нощница и по пантофки в тъмнината на малкия магазин.

— И аз също, скъпа Мери.

— Още от онзи първи миг в Крейгдорън, когато те видях в огледалото... аз си знаех, Дейвид. И като си мислех, че не те интересува, просто ми се късаше сърцето.

— Но ти знаеш, че ме интересува. Просто съм луд по тебе.

Той можеше да чуе дълбоката и мека въздишка, по-вълнуваща от всеки отговор.

— Не мога да спра, скъпи Дейвид. Исках само да знаеш, че никога няма да се омъжа за Уолтър. Никога, никога. Никога не съм и искала. Просто оставих да ме уговорят. И после, като мислех, че не ме искаш... но сега първото, което ще му кажа сутринта, ще бъде това.

Той не можеше да ѝ позволи да се справи с това сама.

— Ще дойда с тебе, Мери. Ще помоля Драмънд за малко отпуск.

— Не, Дейвид — каза твърдо тя. — Ти имаш изпит. Това е най-важното — да изкараш. След това ела веднага. Ще те чакам. — Тя се поколеба. — И... и, ако имаш мъничко свободно време, можеш междуременно да ми пишеш.

— Ще ти пиша, Мери, вече започнах писмото.

— С нетърпение ще го чакам. Трябва да вървя. Лека нощ, скъпи Дейвид.

Тя остави слушалката. Сега щеше да започне да се изкачва дебнешком в шумната къща до стаята си, до тази на Уили. Грабвайки

лист и молив, той нахвърли дълго, пламенно писмо, след това се съблече като в транс и се тръшна в леглото.

На следващата сутрин, с особено вдъхновение, удвои работата си за последните изпити. В напрежението на това последно усилие времето летеше. Когато денят на изпита дойде, той влезе в Елдън Хол развълнуван, но уверен, и седна на една от банките. Първите теми бяха раздадени. След като хвърли бърз поглед върху темата си, той видя, че въпросите му допадат... Захвана се за перото без да вдига поглед и взе да изпълва страниците с гладък, четлив ръкопис. През следващите три дни той ходеше и се връщаше до болницата и университета, сядаше на същата банка, решен да направи всичко, което е по силите му, не само за себе си, но и за нея.

След това започнаха клиническите изпити. По медицина разпозна случая веднага: бронхит с вторичен церебрален абсцес. Вярваше, че се представя добре. На последния ден от изпитите се яви на устен. Драмънд, седнал заедно със стария Мърдо Маклиш, професор-региус по акушерство, известен като Шотландската Баба и Първис, външният член на комисията, му кимна приятелски и обърна внимание на колегите си:

— Това е студентът с добрия подход към болните.

— Той е постигнал и повече от това — каза Първис, като прегледа писмената диагноза на Мъри.

Започнаха да му задават въпроси и Мъри — свободен, готов да се съгласява, да се усмихва чинно и винаги, винаги почтителен — чувстваше, че се представя най-добре. Все пак Бабата го безпокоеше. Този тежък човек — едновременно ужас и опора за ред поколения шотландски студенти — бе станал вече пословичен с бруталната си откровеност и неприличен хумор. На първата си лекция от семестъра той имаше обичай да извиква някой свит младеж пред цялата аудитория, да му хвърли парче тебешир и като му посочи дъската със зловеща усмивка, да изяви с най-неприлични термини желанието си да му се нарисува скица на интимните части на женското тяло. Сега той не говореше много, а наблюдаваше Мъри внимателно, с подозрение в малките си зачервени очи. Така или иначе изпитването свърши скоро и Първис каза с усмивка:

— Мисля, че повече няма защо да ви задържаме.

Когато Мъри излезе и вратата се затвори след него, той добави:

— Симпатичен младок.

Бабата се затресе раздразнено.

— Достатъчно е умен — изгрухтя той, — но е гнусен млад червей!

Другите двама се засмяха. При неговата възраст никой не взимаше за сериозни думите на стария Мърдо.

Резултатите трябваше да бъдат обявени в събота сутринта. Докато изкачваше високия хълм към университета, цялата увереност на Мъри се изпари. Беше сгрешил, не е изкарал добре. Скъсали са го. Едва се осмели да приближи таблото с обявите до главния вход. Заобиколено от други две, името му бе на първо място в списъка. Беше издържал с чест.

Почувства, че отмалява. След всичките години на глад и себеотрицание триумфът на този миг не беше за вярване. Толкова по-велик, заради сладката увереност, че скоро ще го сподели с нея. Едва изчака да приеме поздравленията на другите около таблото и отиде направо в пощенския клон в подножието на Джилмър Хил, да изпрати телеграма:

Пристигам Ардфилян влака 5,30 днес.

Надяваше се, че по това време тя трябва да се е върнала от Крейгдорън и наистина, когато пристигна, тя бе дошла на гарата да го посрещне. Със светнали очи, малко бледа на вид и все пак по-хубава от когато и да било, тя се приближаваше бързо-бързо, със затаен дъх и, без да обръща внимание на хората по перона, му даде устните си. Ако през тези последни трескави дни бе забравил топлата свежест на устните ѝ, сега тя бе възобновена. Когато излязоха от гарата и тръгнаха към дома ѝ, той все още държеше ръката ѝ. Претоварен от впечатления, той не бе проговорил ни една свързана дума досега. Разбра, че тя не се осмеляваше да зададе въпроса, който бе най-важен за нея, и макар че той бе подготвил дълъг и напрегнат разказ за успеха си, просто каза скромно, без да я гледа:

— Изкарах, Мери... пръв. С отличие.

Нервните ѝ пръсти внезапно стиснаха неговите. След това тя каза с глас, задавен от чувство:

— Знаех, че ще изкараш, скъпи Дейви. О, аз съм така радостна, ужасно радостна, че си свършил. Сега можем да се изправим лице в лице с всичко.

Той се наведе загрижено към нея.

— Беше ти трудно тук, нали?

— Не беше съвсем леко. — Тя смекчи думите с един нежен поглед. — Когато отидох да кажа на Уолтър, той най-напред помисли, че се шегувам. Не можеше да повярва на ушите си, че която и да било жена може да му откаже. Когато разбра, че съм искрена... той... той не постъпи добре. След това родителите му дойдоха да видят татко. И това беше лошо. — Тя се усмихна насила. — Бях наречена с няколко „красиви“ думи.

— Боже мой! — простена той. — Като си помисля, че си изстрадала това, без да ме има там! Бих искал да извия врата на този проклет тип.

— Не — каза тя сериозно. — Предполагам, че аз съм виновна. Но мога само да благодаря на бога, че ми спести ужаса да попадна в онова семейство — тя се притисна до него. — ...и че намерих тебе. Обичам те, Дейви.

— И аз те обичам, Мери!

— Това е всичко — въздъхна тя. — Останалото е без значение.

— А твоето семейство не те ли подкрепи?

— Донякъде — въздъхна тя. — Но освен Уили, те не са очаровани от мене след всичко това. Както и да е, стигнахме, и най-добре първо да видим татко.

През входа на тази част от двора тя го въведе в хлебарницата. Беше ниска и тъмна; гореща от жарта на двете облицовани пещи и медено сладка от аромата на фурната пресен хляб.

Дъглас, със своя калфа Джон Доналдсън, подреждаше рафтовете на голям шкаф, върху който двойните шотландски самуни, покрити отгоре с черна кора, бяха наредени на редове. Хлебарят беше по риза, с брашњана престилка и стари бели брезентови обуца. Той видя през рамо, че Мъри влиза, но първо завърши подреждането на рафтовете, след това бавно свали престилката си преди да се доближи.

— Значи, ето те! — каза той без да се усмихне и подаде ръка.

— Татко — възкликна Мери, — Дейвид е взел изпитите си с отличие и е на първо място в списъка!

— Значи, сега си доктор. Е, това вече е нещо.

Той ги поведе от хлебарницата горе във всекидневната, където Уили седеше на прибраната маса и си пишеше домашните, а леля Мини, седнала до прозореца, плетеше. Момчето хвърли на Мъри бърза усмивка за добре дошъл, но лелята се втренчваше в бляскащите куки и не погледна веднага.

— Сядай, момче, сядай — каза дребният хлебар. — Днес пихме чай по-рано, отколкото обикновено. Но... да, може би след това, ако си гладен, Мери ще ти даде нещо за хапване.

Дейвид седна неподвижно на масата. Мери взе стол и седна до него.

— Излез от стаята, Уили! — каза лелята и най-сетне забодде иглите в плетката, като изгледа хладно Мъри от главата до петите. — Чуваш ли, Уили?

Уили излезе.

— Сега, Дейвид — започна хлебарят, — трябва да разбереш, че това бе до известна степен удар за нас...

— И за всички останали... — го прекъсна леля Мини и поклати възмутено глава. — Гърми по целия град. Това е истински скандал и позор.

— Да — започна отново Дъглас. — Това ни постави в много неприятно положение. Дъщеря ми бе дала думата си на достоен човек, с добри връзки и високо ценен в града. Не само че бе стодена, но и денят на сватбата бе определен, когато изведнъж, без каквато и да било причина, тя разтури цялата работа, заради някакъв съвсем чужд човек.

— Има съвсем сериозна причина, сър. Мери и аз се обичаме.

— Обич! — възкликна лелята с неописуем тон. — Преди да се появите с този ваш проклет мотор като някакъв — някакъв недоизпечен Логинвар^[1], тя обичаше Уолтър.

— Ни най-малко — Мъри почувства ръката на Мери да се прокрадва към неговата под масата. — Тя никога не го е обичала. И аз съм убеден, че никога нямаше да бъде щастлива с него. Вие току-що нарекохте Стодърт достоен човек. Аз мисля, че той е надуто, самомнително, безчувствено магаре.

— Стига! — Дъглас рязко се намеси. — Уолтър може да си има особености, но ние знаем, че е достатъчно стабилен.

— И това е повече, отколкото знаем за вас! — подхвърли лелята.

— Съжалявам, че имате толкова лошо отношение към мене. — Мъри погледна с упрек към Мини. — Надявам се по-късно да си промените мнението. Това не е първият развален годеж. По-добре късно, отколкото никога.

— Вярно е — промълви Мери. — Никога не съм искала Уолтър.

— Ами защо не каза навреме, драка такава? Сега настроихме Стодъртови срещу себе си. Ще ни намразят завинаги. А ти знаеш какво значи това за твоя баща.

— Да, перспективата не е добра. Но колкото по-малко приказваме за това, толкова по-добре.

— Но аз ще говоря, Джеймс! — Лелята се наклони към Мъри. — Може би мислите, че всичко това за нас е просто шега. А не е така. Съвсем не така. Какво да каже човек за големите комбайни и техния фабричен хляб, и извозването му с моторни коли, които обикалят цялата околност; да не говорим за промените, които трябва да правим според новия закон за фабриките. През всичките тези години зет ми водеше тежка борба и при това не беше съвсем здрав. А Уолтър чрез баща си определено бе обещал...

— Достатъчно, Мини — вдигна ръка Дъглас. — По-малко приказки, повече дела. Аз успях в миналото да стоя на собствените си два крака и с помощта на провидението се надявам да се държа и за в бъдеще.

Последва тишина. След това Мъри стискайки ръката на Мери, се обърна към хлебаря. Никога не беше му се отдавала по-подходяща възможност да накара свежото си, умно, младо лице да се озари от вълнение и от искреност.

— Виждам, че съм ви причинил много неприятности, сър, и болка. Истински съжалявам. Но някои неща просто не могат да се избягнат. Като гърмът... те поразяват човека. Така стана с Мери и мене. Може би вие нямате добро мнение за мене сега — той се извърна наполовина към леля Мини, — но аз ще ви докажа. Няма да съжалявате, че съм ваш зет. Имам диплома и тя е добра. Скоро ще започна работа и не след дълго ще имам първокласна практика. Всичко, което искам е Мери да бъде с мене и съм сигурен, че и тя иска същото. — Той се усмихна на всички с неуверената си, завладяваща, стопляща сърцето, усмивка.

Последва пауза. Въпреки решението си да бъде твърд, хлебарят не можа да сдържи одобрителното си кимане с глава.

— Добре казано, Дейвид. И тъй като свърши, ще призная, че още от началото... както дъщеря ми — той се усмихна на Мери, — аз наистина бях завладян от тебе... и от всичко, което си направил. Така че каквото било, било. Съгласен съм да се сгодите. Колкото до женитбата, трябва да има приличен интервал, да, приличен интервал, за да се предотврати скандал в града. Поработи три-четири месеца, пък след това ще видим. Какво ще кажеш на това, Мини?

— Е... — започна да се успокоява лелята. — Станалото — станало. — Дори тя бе омекнала, повлияна от тона на кратката, трогателна реч на Мъри. — Може би си прав. Не трябва да бъдем толкова строги към тях.

— О, благодаря ти, татко... благодаря ти, лельо Мини. — Мери скочи лудо и целуна двамата. Страните ѝ бяха поруменели, кичур коса висеше над челото ѝ. Тя го отметна назад с жест на победителка. — Знаех си, че ще оправите всичко. А сега, лелче, да дам ли нещо на Дейви за ядене?

— Донеси му бисквити и сирене. И от пресните сладки с черешово сладко. Знам, че ги обича. — Тя направи гримаса към Мъри. Последния път като беше тук изяде шест парчета.

— Само още едно нещо, татко! — помоли хрисимо Мери. — Може ли Дейви да остане тази нощ? Моля ти се! Напоследък толкова малко съм го виждала.

— Добре. Само тази нощ. Утре трябва да отпътува, за да търси работа. — Една мисъл жегна малкия хлебар. Той добави строго: — И ако мислите да се разхождате навън довечера, Уили ще трябва да дойде с вас.

Забързана между кухнята и гостната, тя му поднесе оскъдна, но отбрана вечеря, но в чудото на този магически ден храната бе станала жалко нещо; почти нямаше апетит. Когато свърши, тя си сложи палтото и шапката. Всяко нейно движение му се струваше особено и важно, скъпо, неповторимо, очарователно в своята женственост. След това излязоха и ръка за ръка се разхождаха в тъмното по Еспланадата, заедно с Уили. Момчето, възбудено от обрата на събитията, бе страшно приказливо и задаваше всевъзможни въпроси на Мъри, който нямаше

сърце да му каже, че им пречи. Мери, изгаряна от същия копнеж, бе по-изобретателна.

— Уили, скъпи — каза тя сладко след като разходката бе към своя край. — Току-що си спомних, че съм забравила да взема черни раирани кълбета на леля Мини за утре. Ето ти три пенса. Изтичай до Мак Келър и вземи кълбета за два пенса и едно шоколадче за тебе. Ти си добро момче. Като се върнеш, ще ни намериш тука с Дейви.

Когато Уили изхвърча, те отидоха под дървения навес. Беше празен. Седнаха в ъгъла на завет и се притиснаха един към друг, а ритъмът на прилива се сля с ритъма на сърцата им. Вълните навлизаха навътре, една звезда блещукаше невидима в небето. Устните ѝ бяха сухи и топли, невинността на целувката ѝ и пламъкът на страстта ѝ го развълнуваха както никога преди това.

— О, Дейви, скъпи! — прошепна тя, долепила страната си до неговата. — Толкова съм щастлива, че бих умряла. Обичам те толкова много, сякаш гърдите ми ще се пръснат.

[1] Известен професионален авто-състезател. — Б.ред. ↑

ГЛАВА VI

Тържеството за дипломирането се състоя след няколко дни. Веднага след като върна взетата под наем шапка и мантия, Мъри се зае с намирането на подходяща работа. На негово разположение имаше поне две длъжности за домашни визитации към лечебницата. Но в нея не само заплатата бе нищожна; той отдавна бе взел трезвото решение да не поема дългия и труден път на академичната кариера. Освен това имаше няколко помощник лекарски места главно при провинциални ординатори, но той не се спираше на тях. Знаеше, че тези селски доктори не търсеха завършили с отличие; те търсеха яки младоци, които могат да ядат всичко, и необвързани със съпруги, да стават от сън за акуширане по всяко време на нощта. Не, той ще се изгуби в такава атмосфера, нито пък би приел предложенията за второстепенни длъжности, диспансерна работа, временно настаняване в една корабна компания — всичко това не беше приемливо. Заради себе си и Мери той трябва непременно да намери нещо по-добро. Внимателно следеше колоните на „Лансет“ и „Медикъл Джърнъл“, неведнъж с внимание разглеждаше рекламите на местните вестници в читалнята на „Карнеги Пъблик Лайбръри“. Не намираще нищо подходящо. Той бе силно разтревожен, когато най-сетне се натъкна на непретенциозно съобщение в колоните за търсене на работа на „Уинтън Херълд“.

Болницата Гленбърн, гр. Гренстън, търси постоянен лекар. Заплата 500 лири годишно и немебелирана вила. Назначение 1 януари. Молби до секретаря на Департамента за обществено здравеопазване, Уинстъншайър.

Той си пое дълбоко дъх. Това бе чудесно, съвсем чудесно, с изключение може би на датата на постъпването, но това, съпоставено с другите предимства, бе без особено значение. Той познаваше гренстънската болница и често ѝ се възхищаваше по време на екскурзиите през уикенда. Разположена в приятна, вълнообразна

околност — до нея се пътуваше дълго с трамвая от Уинтън — тя бе известна на местното население под името „Болница за треска“, тъй като някога била предназначена изключително за инфекциозни болести. Сега обаче тя бе предимно използвана за лечение на туберкулозни деца. Беше малка, разбира се: с не повече от четири изолационни помещения с общо шестдесет легла, с централно отопление и лаборатория, квартири за медицинските сестри и чиста къщичка за портиера с червен керемиден покрив. Не можеше да се измисли нищо по-хубаво: заплатата бе щедра, къщата бе на разположение (очевидно търсеха женен човек), а лабораторията би му създавала удобства за изследователска работа. Той знаеше, че конкуренцията ще бъде остра, просто щяха да хвърчат глави, и като стана от масата в читалнята имаше вид на човек, който влиза в сражение.

Кампанията, която той предприе веднага, можеше, разбира се, по своята изобретателност, изтънченост и съвършено майсторство да бъде отбелязана като класически пример за намиране на работа.

От своите университетски професори взе атестации и препоръчителни писма, от Драмънд — лично представяне на шефа на здравеопазването в Уинстъншайър, а чрез бащата на Брайс, който бе градски съдия, пълнен списък на членовете на градския съвет. Той посети най-напред шефа по здравеопазването, чието държане, макар и уклончиво, беше приятно, след това секретаря, който, като приятел и брат-масон на Брайс-старши, бе открито дружелюбен. След това започна благоразумно всяка вечер да агитира членовете на съвета по домовете им. Тук той се прояви добре и дори бе представен на тлъстите съпруги на няколко от тези солидни граждани, у които с благоразумната си срамежливост предизвика топли изблици на майчинска симпатия. Накрая си изпроси пътуване с една линейка до болницата, сприятели се с напускащия доктор, който щеше да започва частна практика, ръкува се със старшата сестра и след наистина едно трудно начало, напълно спечели дебелата като пън, дисциплинирана до педантичност икономка. Тя го покани на чай. Трудностите на студентските години, романтичната му среща с Мери, блестящото му завършване с отличие — всичко това бе разказано в скромна и при все това плавно лееща се приказка. В собствената си уютна всекидневна,

над чаените чаши (той забеляза, че това бе първокласен чай с чудесно домашно реване) тя слушаше с нарастваща симпатия.

— Трябва да видим какво може да се направи — заяви накрая тя и изпъчи добре колосания си нагръдник, докато не изпращя. — И ако някой има влияние над този проклет комитет, то мястото наистина трябва да е ваше.

Той мърмореше благодарности.

— Сега ще си вървя, сестро. Отнех твърде много от вашето скъпоценно време.

— Ни най-малко. Как ще се върнете обратно?

— Както дойдох — каза той, като играеше на вдъхновена инициативност. — С кракомобила.

— Идвате пеша от Уинтън! Целият този път?

— Да бъда напълно откровен, сестро — той се усмихна смутено, завладяващо, без да откъсне поглед от очите ѝ — просто нямах пари да си платя трамвайния билет. Така че, ще се върна обратно по същия начин.

— Нищо подобно, докторе. Нашият шофьор ще ви вземе. — Тя позвъни. — Сестра, изтичай до портала и извикай Леки.

Той отиде до града на предната седалка на старата линейка марка „Аргайл“. Когато Леки се върна и докладва на старшата сестра, тя забеляза:

— Надявам се, че ще вземем д-р Мъри. Той е такъв хубав, симпатичен момък. И при това изпълнен с желание. Само да ме назначат, ми каза той, ще работя до спукване.

Никаква опозиция не можеше да устои на такъв добродетелен човек, който отхвърляше всички емоционални задръжки. След седмица името му се появи в „краткия списък“ на десетте кандидати и на заседание на съвета на 21 август той бе одобрен единодушно за назначение.

Освен дето спомена уклончиво, че има някаква възможност предвид, Мъри не каза нищо в Ардфилан за чудесните перспективи, които Гленбърн му предлагаше. Понеже бе живял толкова дълго съвсем сам, беше свикнал да крие всичко в себе си. Освен това, той се боеше до ужас да не изпусне работата. Сега обаче, развълнуван пред мисълта за бъдещето, той се подготвяше за радостите на победоносното откровение.

Той си изработи план с характерната задълбоченост. Най-напред отиде до Гилхауз, университетската книжарница в подножието на Фенър Хил, и продаде всичките си учебници, както и микроскопа си. Тъй като бе видял един хубав, намазан със смазка „Цайс“ в лабораторията в Гленбърн, нямаше да има вече нужда от собствения си овехтял второстепенен „Райт и Добсън“. С прилична сума в джоба той пресече Елдънгроув Парк, отпрати се към един по-тъмен квартал и влезе в заложната къща на ъгъла на Блеърхил стрийт, където през последните пет години той бе понякога неволен клиент. Сега положението бе обратно. Без да бърза, той отказа съмнителните диаманти, които му предложиха, и избра от неоткупените заложени вещи един тънък златен пръстен, украсен с хубав малък аквамарин. Поставен върху плюш в червена кожена кутийка, той изглеждаше изключително красив; а пък беше и истински. С пръстена в джоба, той зае мотора на Брайс и потегли за Крейгдорън. Пристигна в 11 предиобед.

— Мери! — възкликна той, влизайки направо в бюфета и слагайки ръка през кръста ѝ. — Затваряй! Сега! Веднага!

— Но, Дейви, имам още два влака!

— По дяволите и влаковете, и пътниците, и целите Северни британски ж.п. линии. Тръгваш моментално с мене. И като се приготвяваш, сложи няколко кифли и сандвичи в един сак.

Тя го гледаше втренчено, полуразколебана, полуусмихната, но долавяше настойчивостта му зад лекотата на неговия тон.

— Добре! — съгласи се тя накрая. — Не вярвам компанията или татко да се разорят този път.

След десет минути те се носеха с мотора. Той излезе на шосето за Стърлинг, зави на изток към Рестън. И около 1 часа, като се спуснаха към околностите на Грейнстън, дойдоха на около половин миля от алеята на Гленбърн.

— Ето тука, Мери, ще се поразходим.

Тя бе смутена и смътно обезпокоена; не разбираше защо трябваше да идват тук, но го следваше послушно надолу по алеята. По едно време стигнаха до украсена ограда, която обграждаше болницата. Той се спря, достатъчно благоразумен да съобрази, че не трябва да отиват по-нататък. И двамата надзърнаха през спретнатата боядисана желязна ограда. Слънцето грееше в парка. Няколко деца с червени

якета седяха с една сестра на пейката до зеления килим на поляната, един кос цвърчеше в близкия храст.

— Какво прекрасно местенце! — възкликна Мери.

— Наистина ли?

— Как не, Дейви! Като картина е.

— Тогава слушай, Мери — каза той и дълбоко си пое дъх. — Това е болницата на Гленбърн. Тези четири сгради сред дърветата са болничните отделения. Това пред тях е административният блок. А онова там с градината отзад е резиденцията на завеждащия медицинската част. Къщата не е лоша, нали?

— Каква сладка къщичка! — отговори учудено тя. — И толкова хубава градина! Познаваш ли някого тук?

Той отмина въпроса ѝ и продължи побледнял, като дишаше често.

— Завеждащият медицинската част носи единствената и пълна отговорност за болницата. Той има всички удобства за изследователска работа в болничната лаборатория. Заплатата му е 500 лири годишно, плюс производството на градината и безплатната квартира — онази къща там, Мери, в която има право да живее със законната си съпруга. — Гласът му трепереше от вълнение — Мери... от първи януари те са назначили нов завеждащ медицинската част. Ти... ти го виждаш сега.

ГЛАВА VII

Той пое бавно по обратния път, като направи широк кръг при Оувъртън, който ги изведе през Карс във Лоудън по южния бряг на езерото Лох Лъмонд и нагоре през пустите полета на Глен Фруин. Това бе прочут път, един от най-хубавите на запад, но Мери не видя нищо от него — нищо... нищо... не видя дори величествения планински гребен на Бен Лъмонд, извисен над блестящото езеро. Онемяла от щастие, все още поразена от цялото вълнуващо чудо, което бе направил за нея, тя затвори очи и се притисна към него с цялата признателна любов на препълненото си сърце.

И той бе също щастлив — можеше ли да бъде другояче? — възбуден от ефекта, който така грижливо беше подготвил и така успешно осъществил. Все пак за негова чест той бе останал спокоен, не чакаше похвали, а естествената му скромност остана непроменена. Той бе влюбен и искаше да направи впечатление не за да изтъкне собствената си значимост, а за да я направи изведнъж радостна. За разлика от Уолтър, който в стремежа си да реализира докрай всяка възможност за ласкателство, изстискваше и последната капка сок от всяко благоприятно положение, той не обичаше да шуми около себе си — това обиждаше здравия му разум и го караше да се чувства неудобно. Освен това беше приготвил още една изненада за нея.

След като изкачиха дългия хълм, който започваше от езерото до Глен Фруин, той прегледа машината и свърна от пътя в една от тревясалите отъпкани от овцете пътеки, които пресичаха пустото поле. Караха по пътеката около четвърт миля и той спря на брега на реката — целия потънал в изтравниче и папрат и покрит от десетина сребърни брези. Под тях тресавището се спускаше и се губеше в далечината в просторната панорама от пурпур и злато. Сега тя видя планината и езерото — целия блестящ пейзаж, който ѝ изглеждаше божествен. Тя го изрази по своему:

— Какво дивно място, Дейви!

— Точно колкото да не ни пречи да излапаме сандвичите — подразни я той. — След това търчане трябва да си огладняла.

— Толкова съм замаяна, че не ми се яде.

Но когато седнаха и сложиха обедата си върху карираната покривка за маса, която тя бе взела, той я накара да изяде частта си, още повече, че тя се бе увлякла от препоръките му и бе опаковала доста солиден обед. Освен кифли и сандвичи, имаше варени яйца, мариновани домати и парче колбас с голяма бутилка от онази прочута местна „минерална“ вода „Барс Айрън Брю“, за да утолят жаждата си. Дори се бе погрижила да вземе дървената отварачка, с която се избиваше стъкленото топче в гърлото на бутилката.

— О, Дейви — мърмореше тя между хапките. — Тази мила малка къща... Не ми излиза от ума. Само почакай да видиш как ще се грижа за тебе там.

— Трябва да я мебелираме — предупреди той. — Но до януари имаме време. Сега, след като се уреди всичко, ще взема някой хонорар или нещо друго през следващите четири месеца, колкото да имаме пари, да започнем някак.

— Скъпи, скъпи Дейви. Ти мислиш за всичко.

— Има още нещо, което почти бяха забравил. — Той бръкна някак между другото в джоба на сакото си. — Ето го, моето момиче. По-добре късно, отколкото никога.

Гледаше я как отваря малката червена кутийка и никога не се бе вълнувал толкова. Съвсем неподвижна, тя погледна пръстена, който също като нея бе семпъл и красив. Не го похвали, не му благодари за него, но се извърна и го погледна в очите точно така, както го беше изгледала след онзи ден в Геърси; след това с трептящ глас, който щеше да запомни за цял живот, прошепна:

— Сложи ми го, скъпи! — и с лека въздишка протегна ръце към него.

Те лежаха заедно на меката папрат под горещото следобедно слънце. Пчелите тихо бръмчаха между цветовете на изтравничето, една чучулига пееше, устремена към синевата, ароматът на бабина душица и диви орхидеи изпълваше въздуха. Отдалече достигаше пърхането на излитаща яребица, след това пак стана тихо, само се чуваше спокойното ромолене на потока. Както бе легнала по гръб, полата ѝ се бе повдигнала и ръката му падна върху коляното ѝ. Той го помилва гальовно. Устните ѝ бяха полуотворени, леко подпухнали от слънцето и почти пурпурни в контраст с мекия загар на лицето ѝ.

Клепачите, покриващи меките ѝ очи, имаха лек синкав оттенък. Тя пламна в ръцете му и затрепера, когато пръстите му се плъзнаха нагоре.

Сърцето му тупаше така силно, че зашумя в ушите му. Той жадуваше за нея, но се боеше. И тогава притисната в него, тя задиша:

— Ако искаш... вземи ме, скъпи.

Слънцето се скри зад един облак, пчелите престанаха да бръмчат, един бекас закръжи и нададе печалния си крясък. Те лежаха неподвижно, докато накрая той не прошепна смирено:

— Груб ли бях, Мери?

— Скъпи, скъпи Дейви — тя зарови главата си в него. — Това беше най-сладката болка в целия ми живот.

Когато най-накрая станаха и прибраха нещата си, той потегли бавно, леко печален и натъжен, изпълнен с унило съжаление. Не беше ли това преждевременно — да понесе толкова много радости за толкова кратко време, да се нахвърли толкова бързо върху първите плодове на щастието? Тя бе толкова млада, толкова невинна. Свежа вълна на нежност го изпълни: не трябваше ли да покаже въздържание и да почака? Наистина, не беше ли се впуснал още в началото твърде бързо и непредпазливо? Не, хиляди пъти не: той пропъди тази мисъл, вдигна ръка от кормилото, за да я притисне още веднъж.

— Сега съм цялата твоя, Дейви.

Тя се сгуши зад него и започна да се смее тихо в ухото му. Никаква мрачна болезнена скръб нямаше у нея! Тя беше обновена, изпълнена с доверие, по-жива от всякога. Полуобърнат назад, той видя, че очите ѝ са свежи и росни; никога не беше я виждал така сияеща. Тя изглежда чувстваше инстинктивно смътната му депресия и весело, нежно и завладяващо, като майка, му помагаше да се съвземе.

Бяха стигнали височината над Ардфилан, когато внезапно тежкият облак, обгърнал слънцето, врхлетя върху им с проливен дъжд. Той бързо изключи от скорост и се спусна стремително по нанадолнището. Стигнаха бързо до магазина, но той се измокри досадно. Мери, която бе зад него, се бе запазила от дъжда.

Когато се качиха горе, тя настояваше да се преоблече с дрехи на баща ѝ, но той не ѝ обърна внимание. Каза, че съвсем не е мокър, че има хубав огън в камината и че ще изсъхне скоро. Накрая направиха

компромис: той obu домашните чехли на хлебаря и старо шаечно сако, което Мери намери в един шкаф.

След малко магазинът бе затворен и леля Мини се появи, следвана няколко минути по-късно от Дъглас. Четиримата седнаха да вечерят. Оказа се, че Уили го няма — щял да прекара уикенда в детския бригадирски лагер в Уинстърфийлд. Отначало, след като чаят бе поднесен мълчаливо, Мъри се почувства страшно объркан. Той се питаше да не би някакви неуловими признаци на вина, от онези нелирични моменти на възторг на поляната, да се забелязват у Мери или у самия него. Страните на Мери пламтяха, той чувстваше, че неговите собствени страни са бледи, а леля Мини отправяше подозрителни погледи ту към единия, ту към другия. Хлебарят също изглеждаше необикновено сдържан и повече от обикновено наблюдателен. Но когато Мери наруши тишината, общото напрежение намалѐ. Мъри бе обещал да ѝ позволи да съобщи новината за неговото назначение както тя намери за добре и тя направи това възбудено и с чувство на драматизъм, което далеч надмина собствените му усилия сутринта.

Най-напред тя показва пръстена си, което предизвика възхищение, въпреки че лелята успя да измърмори между другото:

— Надявам се, че е платен.

— Мисля, че няма защо да се безпокоим за това, скъпа лелко — отговори Мери меко, с леко загатната покровителствена нотка. Тя започна веднага да рисува болницата в Гленбърн, с цветове далеч по-ярки от действителните, като се приближаваше без да бърза към кулминационната точка.

Последва дълга пауза, след което Дъглас с нескрито дълбоко задоволство каза:

— Петстотин лири и къща... и ваша зеленчукова градина... Това е хубаво, човече, това е направо чудесно.

— Да не говорим за лабораторията и възможностите за изследователска работа — добави бързо Мери.

— Това — лелята стисна устни и изсъска от удоволствие, — това ще бъде жлъчка и оцет за Стодъртови!

— Млъкни, Мини! — хлебарят подаде ръка на Мъри. — Поздравявам те, Дейвид. Дори да съм се съмнявал в тебе и в цялата тази работа, сега всичко мина, и мога само да ти искам извинение. Ти

си чудесен момък. Аз съм истински радостен, че дъщеря ми се омъжва за тебе. И съм горд да те имам за зет. Сега, Мини, не смяташ ли, че това трябва да се полее?

— Без съмнение! — най-сетне Мини бе победена.

— Мери, изтичай тогава долу до малкия заден шкаф. Ще намериш ключа над горното чекмедже и донеси бутилка от моето старо гленвилетско.

Бутилката бе донесена и хлебарят взе захар и лимон и с нужната прецизност към букета на старо вино направи за всеки по чаша хубаво горещо „тоди“. Това бе здраво подкрепително питие, но за Мъри дойде твърде късно. Цялата вечер той усещаше влажния допир на ризата до гърдите си. Питието разгорещи главата му, но краката му бяха студени като лед. Той се успокои, когато го принудиха да преспи, но когато отиде да си легне, започна да го тресе. Премери си температурата — беше 38 градуса и той разбра, че бе настинал.

ГЛАВА VIII

Мъри прекара неспокойна трескава нощ и когато се събуди след краткия унес, в който бе изпаднал към сутринта, за него не бе трудно да определи собствената си диагноза: развиваше остър бронхит. Дишането му бе тежко и болезнено; дори без слушалка можеше да чуе хриповете в гърдите си, а температурата му се повиши на 40 градуса. Той чака с похвално самообладание почти до седем часа сутринта, след това почука на стената, която го делеше от стаята на Мери. Чу я как се размърда и след няколко секунди тя влезе в стаята му.

— О, скъпи, ти си болен! — възкликна объркано тя. — Цяла нощ се боях, че си настинал.

— Не е кой знае какво. Но ще трябва да полежа малко, а не мога да ви досаждам тук. Най-добре е да позвъниш в болницата.

— И дума да не става! — Тя взе ръката му, която бе толкова гореща, че сърцето ѝ се сви разтревожено. — Ще стоиш у нас, точно в тази стая. И аз ще се грижа за тебе. Че как иначе?

— Сигурна ли си, Мери? — изведнъж му се прииска тя да се грижи за него. Колко досадно щеше да бъде да се вика линейка и да се тътри назад към болницата като пациент. — Ще постоя няколко дни само. Ако това не причинява твърде много безпокойство, по-добре е да остана.

— Така и ще стане — каза твърдо тя. — Сега, да изпратя ли да извикат лекар?

— Не, не. Разбира се не. Аз сам ще си напиша рецептата.

Той се надигна на лакти и написа няколко рецепти. Усилието му предизвика кашлица.

— Това е всичко, което ми е нужно. И от време на време нещо топло за пиене... — Той се усмихна насила. — И тебе.

Той бе по-зле, отколкото показваше. В продължение на десет дни бе съвсем болен, с висока температура и мъчителна кашлица. Тя се грижеше за него предано, с изненадващ талант за необучен човек. Разтриваше го заедно с леля Мини, вареше му силен телешки бульон, влагаше целия си практически ум и всичката си домакинска сръчност,

за да облекчи страданията му. По време на пристъп, когато трябваше да прави инхалации, тя седеше до среднощ, за да му помага. Разбира се, домакинството бе съвсем разстроено. Обедите и вечерите се нарушиха; сънят изчезна; работата на магазина бе нарушена; Уили, който се върна от лагера, трябваше да ходи на работа с Доналдсън, калфата. Когато накрая на втората седмица бе в състояние да става и да сяда на дългия стол край прозореца, Мъри се извини съвсем засрамено на Дъглас за безпокойството, което им бе създал.

— Ни дума повече, Дейви! — го прекъсна малкият хлебар. — Ти си член от семейството сега. — Той се усмихна. — Или поне — равен на всеки от семейството.

Когато баща ѝ излезе от стаята, Мери дойде и коленичи до стола му. Тя обгърна здраво коленете му.

— Дейви, никога да не си споменава, че си ни в тежест. Какво мислиш щеше да бъде, ако не бях те дигнала на крака?

Очите му се наляха със сълзи. Той беше все още твърде слаб.

— Каква чудесна жена ще ми бъдеш ти, Мери. Не мисли, че не съм забелязал всичко, всичко, което ти правеше.

Постепенно взе да излиза, разхождаше се с нея по Еспланада, отначало бавно; след това по-бързо. Накрая обяви, че се чувства оздравял и е готов да се заеме с някоя работа на парче, която да го оправи през следващите няколко месеца. Все още чувстваше бодеж от едната си страна и този факт го тревожеше, но той не говореше за това. Да се оплаква сега би било лоша отплата за техните общи усилия да му помогнат. Така или иначе, следващият понеделник, когато отиде с влака до Уинтън да се представи в агенцията за намиране работа на лекари, той почувства остър пристъп на болка и реши, че е може би най-благоуразумно да отиде до своята стара болница и да прегледа гърдите си при Драмънд.

Когато се върна в Ардфилан, бе съвсем късно и Мери, която обслужваше някакви хора, забеляза веднага, че е отпаднал. В момента, в който се освободи, тя веднага дойде при него и го погледна в очите.

— На камък ли удари, Дейви?

Той се опита да се усмихне, но опитът не излезе успешен.

— Всъщност не можах да стигна до агенцията.

— Какво лошо се е случило, скъпи? — запита бързо тя. Забеляза, че има нещо предвид.

В този момент вратата на магазина хлопна и влезе едно дете да купи захаросани бисквити. Той се зарадва, че разговорът се прекъсва. Каква досадна глупост бе всичко това, и за какъв досаден болник щяха да го помислят всички.

— Е, Дейви? — обърна се тя към него.

— Трудно е да се обясни, Мери — каза той. — Ще ти кажа като се качим горе.

Беше дошло време да затварят магазина. Тя спусна бързо ролетките и изгаси осветлението, след което го последва до горната стая. Баща ѝ и леля Мини бяха там. Той не знаеше как да започне. Наведен напред, облакът на коленете си, той продължаваше да гледа в пода.

— И като стигнах там, проф. Драмънд ме видя, т.е. прегледа ме на рентген и стана ясно, че имам плевритно петно на левия дроб.

— Плеврит!

— Той е съвсем локализиран — каза той, като се въздържа да спомене мнението на Драмънд, че всяко невнимание може да причини туберкулоза. Мъри се помъчи да прикрие отпадналостта на гласа си, и добави: — Но очевидно това ме лишава от каквато и да било възможност да започна работа.

— Какво може да се направи тогава? — попита Дъглас, който изглеждаше твърде мрачен, докато Мери седеше мълчалива, със стиснати ръце.

— Впрочем, бих могъл да отида в провинцията... някъде не много далече...

— Не, Дейви! — намеси се нервно Мери. — Ти не трябва да ни напускаш. Ние ще се грижим за тебе.

Той се вгледа мрачно в нея.

— Да ви се натрапвам още два месеца? Невъзможно, Мери. Как мога да се влача наоколо, като търтей, просто като някакъв отвратителен досадник отгоре на всичкото ужасно безпокойство, което ви създадох? Аз... ще се хвана на работа в някоя ферма...

— Никой фермер, който е с всичкия си, няма да вземе на работа болен човек — каза Дъглас. — Сигурно докторът... професорът ти е наредил нещо определено?

Последва тишина. Мъри вдигна глава.

— Трябва да знаете, че Драмънд ми каза, че имам нужда от пътуване по море — като корабен лекар, разбира се. Фактически той настояваше да позвъни на „Кюнърд Лайн“... той познава някого там...

Последва продължително мълчание. Накрая хлебарят каза:

— Най-сетне нещо умно. И ако това е въпрос за твоето здраве, момко, това е най-важното. Ние с удоволствие бихме те оставили тук. Но ще се почувстваш ли по-добре с настъпването на зимата? Не, не. Съветът на твоя професор е солиден. Успя ли да ти намери нещо?

Мъри кимна без желание.

— Една гемия „Пиндари“ заминава следващата седмица от Тейлър дъ Бенк за Калкута на седем седмичен тур.

Последва друга пауза, и след това Дъглас отбеляза:

— Пътуване до Индия. Ще можеш да се напечеш на слънцето там.

— Искаш ли да заминеш? — попита лелята.

— Боже мой, не... извинявай, лельо Мини. Това е последното нещо, което бих желал. Само дето възнаграждението е добро, деветдесет лири всичко. Можем да мебелираме къщата си с тях, Мери.

През цялата вечер въпросът бе разчепкван до основа и накрая окончателно разрешен. Въпреки различието в мненията, всички, дори и Мери се съгласиха с простия аргумент на хлебаря: здравето стои над всички останали съображения.

— Какво ще донесе на когото и да било — на Мери, на самия тебе или на Гленбърн — ако не оздравееш? Трябва непременно да заминеш, момко, това е всичко.

На следващия вторник Мъри отиде до Гринък с Мери. Беше влажен, мрачен следобед. Той изглеждаше и се чувстваше болен и страданието на бъдещата раздяла тегнеше върху него. И върху нея също. При все това тя бе смела, решена да не се предава. Под разлюляната ѝ от вятъра вълнена шапка, с шлифер, закопчан до брадата, на лицето ѝ бе застинало изражение на решителна веселост. „Пиндари“, който бе пристигнал за една нощ от Ливърпул, за да вземе товар от текстилни и мелничарски машини, лежеше в устието, забулен в корабния пушек. Вятърът свиреше на неравни пристъпи през доковете, но тя настояваше да отидат до края на пристана, за да го изпрати; така — с ръка до неговата върху дръжката на стария му кожен куфар, за да поеме част от тежестта. Щом тендерът се гмурна и бухна

долу в силния прилив, те се притиснаха плътно страстно един към друг под сивото мрачно небе. Дъжд като сълзи се спускаше по студените ѝ страни, но устните и дъхът ѝ бяха топли. Сърцето му се свиваше и той просто не можеше да понесе раздялата с нея.

— Аз ще остана, Мери. Бог ми е свидетел, че не искам да замина.

— Но ти трябва да заминеш, скъпи, в името на двама ни. Ще ти пиша и ще броя всяка минута, докато се върнеш отново при мене. Точно преди да изтича назад към вълнолома тя извади от джоба си малък пакет и го сложи в ръката му. — Дейви, да ти напомня за мене.

В каютата на разлюляния от вълнение тендер по пътя към кораба той разтвори пакета и видя какво му беше дала. Това бе старо, тънко, златисто медальонче, по-малко от един флорин^[1], което принадлежеше на майка ѝ. Вътре тя бе поставила своя малка фотография, а на дъното грижливо притиснато самотно цветче от дивия зюмбюл, който бе набрал за нея в Геърси.

[1] Английска сребърна монета от два шилинга. — Б.пр. ↑

ГЛАВА IX

Той се изкачи по разлюляната стълба на борда. Стоката от Уинтън бе вече натоварена; едва имаше време да докладва на капитана преди да вдигнат котвата, и започнаха предпазливо да се спускат по Фърт. Той стоеше на палубата и се мъчеше да пробие с поглед мъглата, която забулваше смътните очертания на сушата, дето трябваше да стои Мери, загледана в заминаването на този призрачен кораб. Сърцето му бе изпълнено с печал и любов. На палубата имаше малко хора — той разбра, че се връщаха към Тилбърн да вземат по-голямата част от пасажерите — и мократа пустота и прокапващите стълбове на крановете увеличаваха меланхолията му. Дълбокият унил писък на сирената през мъглата събуди у него странно предчувствие за нещо лошо. Когато мъглата легна съвсем ниско и заличи сушата, той се обърна и слезе долу да намери каютата си.

Каятата му бе назад, в дясната част, в съседство с тази на главния механик, и бе мебелирана в полирано дърво, с червени завеси на кръглите люкове, с удобна койка, полица за книги и нощна лампа с червен абажур — изглеждаше съвсем уютно. Умивалник с металическа чиния (отпушена, за да тече свободно водата), стоеше в ъгъла, а над него завинтен върху поставката — се намираше електрически вентилатор. Каятата и амбулаторията бяха удобно разположени една срещу друга през коридора и бяха еднакво добре обзаведени. Макар че „Пиндари“ бе стар кораб — едновременната „Изолда“ по линията „Хамбург — Атлантик“, той бе взет след войната, бе ремонтиран от носа до кърмата и сега бе станал просторен, удобен и подходящ за морски воайаж; със скромните си седемнадесет възли той правеше бавен, но сигурен рейс до Индия с товар и пасажери, като се спираше по пътя в различни пристанища.

Когато Мъри разопакова багажа с оскъдните си собствени вещи (всичките изпрани и изгладени от Мери) и двете работни униформи, получени от управлението на компанията в Уинтън, той се почувства съвършено изтощен; при това страната му отново го заболя. Случи се бурно ирландско море и лошо преминаване на Ламанша, а това съвсем

не беше в сметката. Трудно изкара първото си задължение — да направи медицински преглед на корабния екипаж; а нощем кашлицата му бе толкова мъчителна, че спеше малко. Загрижен не само за себе си, но и за своя съсед — инженера, възрастен шотландец, когото навярно също безпокоеше, той се инжектира с кодеин. Междувременно в Тилбърн, където прекараха в доковете три дни, едно писмо от Мери го разведри и когато излязоха от Ноур и поеха по маршрута си, той започна да идва на себе си. Параходът се оживи, витлата гребяха напред и боботеха, гласове и смях отекваха из каюткомпанията.

В трапезарията всеки офицер заемаше мястото си начело на своята маса. На масата на Мъри се паднаха само пет пасажери, всичките възрастни (трябваше да се примири с това) и скучни: двама добре привикнали към пътуването шотландски плантатори на чай Хендерсън и Макримън, които се връщаха в Асам, С.А.Г. Махрата, индиец, управител на памучна фабрика в Каунпур и някакъв шеф от Ай-Си-Ес^[1] с недоволната си намръщена съпруга, г. и г-жа Хънт-Хъртър. С изключение на плантаторите, които след едно посещение в бара се настроиха шегаджийски, и Махрата, неспокойно, хипохондрично дребно човече с болен стомах, който понякога беше непреднамерено смешен, общият тон на разговора бе въздържан и обещаваще да бъде труден.

Но ето че минаха през сивия кипеж на Бискай, слънцето ги заля, небето и морето бяха сини, когато минаваха през проливите и заобикаляха югоизточния бряг на Испания, на път за Марсилия, където трябваше да вземат още стока. Започнаха корабните игри и Мъри бе подсетен от старши-помощника — един дълъг, източен, добродушен ирландец на име О'Нил, — че между другите задължения на корабния лекар е и тяхното организиране. Мъри взе хартия и молив и започна да обикаля пасажерите, отначало със страх от широкото общуване с хората, а след това, след известна предварителна самонагласа, не без успех. Официалното му положение правеше нещата по-лесни, отколкото си въобразяваше. Той не се нуждаеше да търси; той бе търсеният — да си корабен лекар очевидно ти придава известна тежест. Когато пристигнаха в Марсилия, списъкът на състезателите по шъфълбоурд^[2] и тенис на маса бе вече изпълнен и Мъри с гримаса започна да чува, че го наричат „нашият симпатичен млад доктор“.

В Марсилия го чакаше писмо от цели пет страници от Мери. Той го прочете с нетърпение в каютата си, като се усмихваше на дребните ѝ новини, завладян от простия разказ, от всичко, което бе направила и от което лъхаше постоянната ѝ загриженост за неговото здраве. Тя се надяваше, че болките му са престанали, че кашлицата му е намаляла и че се грижи за себе си. Изпращаше му цялата си любов. Скъпата Мери, колко му липсваше. В кабинета той и написа отговор; разказа ѝ за цялата си дейност и успя да свари заминаващата поща, преди да затворят чувала. „Пиндари“ остана в пристанището не повече от 12 часа. Вече бе натоварен окончателно и дървените люкове бяха затворени, когато почти в последния момент (влакът от Париж беше закъснял), на борда се качиха трима нови пътници. Тъй като повечето от масите в салона бяха заети, те бяха настанени на масата на доктора, а имената им вписани в списъка на пасажерите: г. и г-жа Арнолд Холбрук, г-ца Холбрук. Мъри крадешком ги погледна, когато седнаха за обед.

Холбрук бе мъж на около шестдесет, нисък, но толкова набит, че сякаш се задушаваше, с червено, надупчено от шарка лице, отчасти покрито с къса прошарена брада и малки кръвясали, общителни очи. Той бе облечен в синкав костюм-конфекция, сива фланелена риза и влакнеста, кафявочервеникава вратовръзка. Неговата съпруга — малка, непретенциозна дребничка жена с нежна външност, напротив, бе облечена в тежки, модни дрехи и елегантно манто в черни оттенъци. При това влачеше дрехите си с мъка, като че ли я обременяваха и предпочиташе много по-семпло облекло. Мъри инстинктивно си я представи в стар, свободен копринен халат, заета с домакинските си задължения в добре подредена кухня. Освен това носеше толкова много бижута, че той погрешно ги сметна за фалшиви. Дъщерята не изглеждаше на повече от двадесет. Бе възвисока, бледа, със скучаещ израз, с хубава фигура, тъмна коса и каменносиви очи, които държеше надолу, намусена, изправена и мълчалива почти през цялото време на обета.

Не и Холбрук! С манчестърския си акцент, общителен, експанзивен, ловък, той разчупи първоначалния лед и тактично поведе разговора, развесели камериера, докато не го накара да се разсмее, започна да се закача с Махрата, заради последните му гастрономически трудности в Лондон, което предизвика усмивка дори

на мършавите устни на г-жа Хънт-Хънтър. След като бе оживил масата, той между другото спомена, че синът му е в Калкута, където открива клон от бизнеса си, че Дори — той погледна към дъщеря си, която отбягна влюбения поглед на баща си — току-що е завършила гимназията на мис Уенрайт в Блекпул и че пътуването им до Индия съчетаваше удоволствието с работата. Чак когато предложи да поръча шампанско за всички, укоряващият поглед на жена му го възпря.

— Е добре, майчице — отстъпи той шеговито. — Ще го поръчаме за вечеря довчера. Съгласна ли си, Дори?

Дорис му хвърли гален поглед.

— Престани, татенце. Историята на живота ти е достатъчна.

— Така е, момичето ми. — Той се засмя снизходително, с нотка на гордост. — Обичам да ми сочиш подходящия път.

— И подходящото време.

— Стига, Дорис — предупреди нежно майката, след това огледа всички на масата и допълни, като че ли искаше да се извини: — Дъщеря ни нещо не е добре напоследък. Нощното пътуване бе страшна умора за нея.

Същия следобед, като мина през каюткомпанията, Мъри завари Холбрук с ръце в джобовете пред таблото със съобщения, зачетен в спортния вестник.

— Изглежда че всички са се записали, докторе.

— Прегледах списъка на пътниците съвсем основно, сър.

— Нашата Дори обича да играе — каза другият замислено. — Повечето от игрите ѝ се отдават леко. Сигурно бихте могли да ѝ намерите партньор, докторе — той замълча. — Какво ще кажете за себе си, например? Вие сте енергичен, млад човек.

Мъри се колебаеше.

— Бих бил радостен сър — каза той, добавяйки бързо: — Ако това е позволено. Аз... аз ще говоря с първия помощник.

— Направете го, момко. Ще ви бъде благодарен.

Впечатленията на Мъри от дъщерята на Холбрук не бяха добри; не му се щеше да го забъркват в тази работа. Освен това като корабен служител той се съмняваше, че ще може да участва в състезанията. Междувременно, когато бе завършил прегледа си, той намери О'Нил на мостика и му обясни положението. Големият ирландец бе

приятелски настроен към него и гледаше да помогне, като от време на време го съветваше при по-важните му задължения.

— Разбира се, че можете да играете, докторе! — каза О'Нил с отсечения си белфастки акцент. — Предполага се, че трябва да бъдете внимателен към жените. Освен това видях малкото парче, когато се качваше на борда. Изглежда, че има нещо. — Сините очи на О'Нил замигаха. — С малко късмет ще можеш да се поразвлечеш.

— Не ми се ще — каза Мъри рязко. Неговото чисто чувство към Мери направи предложението, макар и добронамерено, крайно неприятно за него.

— Е, както и да е, бъди вежлив — няма да ти навреди, а може да ти бъде от полза. Старият вече се клатушка. Медикаменти „Холбрук“. Започна с аптека в една забутана улица на Бутъл. Направи състояние от хапчета — той се захили. — Размърда червата на човечеството. Отговорът бе в разхлабителното. Слушай, това ми припомни една работа. Чул ли си някога тази? — О'Нил, смела и доблестна душа, който е бил торпилиран по време на войната и плувал 5 часа в Атлантическия океан, преди да бъде изваден, имаше мания да разказва солени истории. Мъри се предаде и се усмихна предварително, щом другият започна: — Един янки се шляел по улиците на Чикаго, а един друг янки, който седял на тротоара, го спрял. „Можеш ли да ме насочиш към добър аптекар?“ — попитал той. „Братко“ — казал другият в яростна скоропоговорка „ако искаш на господата собствения аптекар, просто...“ Когато стигна до нецензурната ядка на вица, О'Нил си накриви шапката, облегна се назад на перилата и се затресе от смях.

Мъри остана на мостика около половин час, крачеше нагоре-надолу с първия помощник и гледаше как чезне френският бряг, а засилващият се вятър, който бе много по-остър горе, брулеше страните му. Драмънд бе прав; в полъха на откритото море имаше здраве. Колко по-добре се чувстваше той сега и колко приятен бе животът на борда. Той бе забравил обещанието си към Холбрук, но когато слезе долу, то му дойде на ум и като сви рамене, записа името на мис Холбрук и своето в края на списъка за състезанията по двойки.

[1] Индийска гражданска служба. — Б.ред. ↑

[2] Забавна игра на палубата на голям пасажерски параход. — Б.пр. ↑

ГЛАВА X

Времето продължаваше да бъде хубаво, морето спокойно, небето грееше през деня, преливаше от виолетовите залези и кадифето на светлите нощи, в които „Пиндари“ оставяше фосфоресциращата си следа. Това бе морето на Язон и Одисей; призори корабът изглеждаше застинал между небето и водата; извън времето и реалността, освен че там — отвъд дясната страна на носа — беше Сардиния, и ароматът на изтравничето се носеше от мекия, прииждащ на вълни бриз.

Мъри вдишваше свободно и дълбоко от този ароматичен въздух, без болка или затруднение и разбра, че плевритът му е изчезнал. Вече нямаше нужда да слага слушалките на гърдите си. Кожата му бе хванала загар. Никога не се бе чувствал по-добре. След тези години на продължително усърдно учене сегашните условия на живот му изглеждаха общо взето твърде добри, за да бъдат истина. Момчето, което обслужваше неговата кабина, го будеше в седем; то шляпаше босо по коридора и носеше неговия любим сорт чай „Чота хазри“ с пресни плодове; той ставаше след половин час, гмуркаше се в плувния басейн на палубата, след това се обличаше. Закуската бе в девет; след това правеше редовните си визитации, или един път седмично придружаваше капитан Торанс при официалния му преглед на кораба. От 10,30 до обед той прекарваше в амбулаторията си. Обедът бе в един, а след него (с изключение на определения приемен час в пет) той бе свободен до края на деня — оставаше му само да бъде услужлив и любезен с пътниците. В 7,30 мелодичният гонг известяваше вечерята надлъж и шир по коридорите — винаги желан звън, тъй като ястията бяха богати, ароматични и изобилни, а туземните подправки особено пикантни.

На следващия понеделник състезанията започнаха. Малко преди да удари осем Мъри затвори амбулаторията и отиде на спортната площадка на палубата за първия кръг на корабните състезания за двойки по тенис на маса. Партньорката му бе вече там, облечена в къса бяла пола и фланелка. Стоеше до родителите си, които (по-скоро, за да го объркат) бяха седнали на шезлонги съвсем близо до корта, да не

изпуснат нищо от играта. Той се извини, че я е накарал да чака (макар че всъщност не бе закъснял), но тя не каза нищо — само го погледна. Не можеше да разбере дали е нервна, или — както му се стори на масата — просто бе своенравна.

Техните противници дойдоха — една новобрачна холандска двойка на име Хендрикс, която пътуваше за Читагонг — и мачът започна. Отначало Дорис бе безгрижно ексцентрична, но той, макар че не бе играл на двойки досега, имаше набито око и успяваше да компенсират грешките и, като правеше това непретенциозно и със свойствения си добър хумор. Тогава тя започна да се старае и да играе блестящо. Имаше изправена, добре развита фигура, кръгли много хубави гърди, и дълги, добре оформени крака, които късата ѝ пола откриваше при играта. Хендрикс — топчеста и трмава двойка — не можаха да устоят. Спечелиха красиво с шест на две игри. Когато той я поздрави, казвайки „баща ви ми каза, че сте добра на тенис и това е истина“, тя му отправи един от редките си преки погледи, мимоходом и без да се усмихне.

— Да — каза тя. — Учили са ме на няколко трика, а и аз съм си изработила няколко свои. Но няма ли да ме почерпите? Нека да пийнем тук на открито.

Когато палубният камериер донесе две големи цитронади с лед, тя се излегна на шезлонга с полуотворени очи и засмука сока през сламката. Той я погледна неловко, като че ли се чудеше какво да каже — малко неочаквано за човек, който като него винаги намираще подходящата дума за подходящото място. Възбудата от играта бе придала на бледото ѝ лице руменина и караше фланелката ѝ да лепне към гърдите ѝ така, че розовият цвят на зърната им прозираше през тънката влажна материя. Тя е привлекателно момиче, мислеше Мъри почти ядосан, но какво, по дяволите, ставаше с нея? Беше ли онемяла? Очевидно не, защото изведнъж заговори.

— Радвам се, че спечелихме. Искан да извадим от строя тази гадна двойка холандски гургулици. Можете ли да си ги представите в леглото? „Извинявай за тлъстините ми, мили.“ Искан да спечеля целия турнир. Дори само напук на нашите възхитителни спътници. Каква тълпа. Мразя ги всичките, а вие?

— Не, не бих могъл да кажа такова нещо.

— Просто сте неискрен. Те са ужасяваща пасмина, особено нашата маса. Г-жа Хънт-Хънтър — същинска вещица с конска мутра. Досажда ми. Проста като кал, честна дума. И корабът, и той е отвратителен. Никак не исках да участвам в това дяволско пътуване. Моите благоверни родители ме замъкнаха на борда за косите. Каютата ми се счита за една от най-хубавите в първа класа. На баща ми му излезе солена. Трябва да я видите. Кучешка колиба с баня като кухненски умивалник. И можете ли да си представите — храната я сервират туземци. Защо не са взели бели камериери?

— Камериерът на нашата маса изглежда много приличен, весел тип.

— Не сте ли забелязали как мирише? Може да задуши човек. Много съм чувствителна към миризмите, има някаква връзка с обонятелните нерви, казал докторът на мама. Пфу — мазен търбух! Работата е там, че обичам хората да миришат на чисто.

— А аз? — не можа да се сдържи да не попита иронично Мъри.

Тя се засмя и протегна дългите си крака широко напред.

— Да ви кажа ли откровено? Вие сте единствената бледа искрица на хоризонта. Не забелязахте ли как ви приех първия ден на обяда? Аз или харесвам човека, или не. Мога да кажа — от пръв поглед. И за да бъда съвсем откровена, аз помолих татко да ви вземе за мой партньор. Той не е лош старик, макар че е малко къркач. Мама е поносима, само да спре да ми кудкудяка. Но аз трябва да ги държа на мястото им, често пъти ги смразявам, за да ги накарам да правят каквото искам аз. Аз говоря ужасно много. Понякога говоря непрекъснато. Понякога не казвам нищо, абсолютно нищо. Обичам да се отнасям по този начин с хората. Горда съм. Често изкарвам старата Уенрайт из кожата й. Когато започне да ми чете морал, аз просто я поглеждам и припадам.

— Тя ви беше класен наставник, така ли?

— Беше! — каза тя разсеяно. — Но ме изхвърли.

— Но защо, боже, господи?

Тя му се усмихна с ленивата си усмивка.

— Това може би ще се разкрие по-късно.

На следващия следобед Дорис и докторът успешно изиграха два гейма на бълбоурд и един гейм на деккуа^[1], а родителите на Дорис отново бяха зрители. Игрите доста забавляваха Мъри. Никога преди това не беше срещал такава като нея, с такива забавни предразсъдъци и

такава нетолерантност, толкова сигурна в собственото си привилегировано положение и все пак с подчертано чувство на простота, стигащо до вулгарност, което компенсираше нейната абсурдна претенциозност. Фактът, че тя го харесваше, беше ласкателен. Сега бе явно, че Холбрукови бяха луди по дъщеря си, колкото и неотзивчива да беше тя, и той бе много по-малко изненадан, отколкото можеше да бъде, когато станаха и се приближиха към нея, страшно зарадвани от тройната победа. Г-жа Холбрук го възнагради с изключително блага усмивка.

— Вие изведохте нашата Дори напред, докторе. А и вие се представихте много добре.

Самата Дорис, която се готвеше да си върви, не каза нищо, но срещна очите му и го награди с особената си полуусмивка. Той поговори малко с родителите ѝ, а след това, като стана и се отправи към кабината си, Мъри ги видя да си шушукат на ухото; при това г-жа Холбрук явно караше мъжа си да действа. И наистина, няколко минути по-късно Холбрук влезе в амбулаторията, мазен, общителен и словоохотлив.

— Нищо ми няма, докторе. Съвсем нищо. Просто ми трябва една лъжичка бисмут. Няма нищо по-хубаво за облекчаване на стомаха от бисмут. Къде го държите, аз ще си взема.

Мъри показва шишето с бисмута, като се чудеше (докато го наблюдаваше как взема щедрата порция в дланта си) дали не трябва да предупреди Холбрук за състоянието на черния му дроб, който очевидно бе обхванат от цироза. През повечето от дните, заедно с Хендерсън и Макримън — двамата плантатори на чай — старикът (с изключение на посещенията му на спортната площадка и разговорите му с капитана на мостика) бе станал неразделна част от бара.

— Това е то! — възкликна Холбрук, изблизвайки купчината бял прах с месестия си език. — А ето и вашия хонорар, докторе.

— И таз хубава, сър. Не мога да взема всичко това. Това е... това е неприлично много.

— Докторе — каза Холбрук и бавно фиксира Мъри с малките си пронизателни очи. — Ако искате съвета на един човек, който е видял много на този греховен свят, когато ви се отдаде шанс за нещо хубаво, вземете го.

Пламенно щедър, той залепи една петлирова банкнота в ръката на доктора.

Когато Холбрук си излезе, Мъри замислено намести шишето на рафта, и заразен от речника на О'Нил, улови, че се усмихва: „А сега, дявол да го вземе, ще бъде най-добре да спечелим целия турнир.“

Това обаче не беше повече от поза. Момичето бе привлякло вниманието му като обект за наблюдение. Понякога изглеждаше далеч по-мъдра от годините си, а друг път — почти невежа. Понякога мрачно мълчалива, тя често ставаше щедра на забавни и предизвикателни разговори. Това, което най-вече го възхищаваше у нея, бе пълното ѝ безразличие към онова, което хората мислеха за нея. Тя никога не търсеше популярност и — за разлика от онези, които вече се обръщаха в малките компании помежду си на малки имена — на нея изглежда ѝ правеше удоволствие да бъде изолирана фигура. Имаше особен талант да карикатури хората и можеше да бъде агресивно груба към този, който се опитваше да я ласкае или да се сближи с нея. Нейното небрежно отношение се простираше и върху личните ѝ вещи, които притежаваше в безкрайно разнообразие. Винаги забравяше сака си, някой шал или пуловер на палубата, забравяше някъде или губеше ценни неща, без да ѝ мигне окото. Тези черти от характера увеличаваха любопитството му. Когато по време на обедата или вечерята тя го поглеждаше с прикритата си и загадъчна усмивка, той бе повече от когато и да било в недоумение. Твърде често бе склонен да чувства съжаление към нея. Всичко това придаваше оттенък на допълнителен интерес към онова, което майката така умело бе изразила като извеждане на Дорис „напред“ при състезанията. Фактически в игрите нямаше особено напрежение, тъй като повечето от пасажерите бяха възрастни. Изглежда само една двойка щеше да окаже сериозна съпротива: — Киндърсли — съпружеска двойка с две малки деца, която се връщаше в Кадур на Майсур след тримесечна почивка. Мъжът бе около 35-годишен, крайно енергичен и пряк, управител на малко кафейно имение, което бе твърде лошо ударено от кризата, вследствие свръхпроизводството на Бразилия. Съпругата му, известна като добра състезателка на тенис на трева, бе приятна, дребничка жена с откровено, доста сериозно изражение. Те седяха на масата на първия помощник. С приближаването на „Пиндари“ към Суецкия канал Мъри

и партньорката му, след добра игра, се класираха и в трите полуфинала. Семейство Киндърсли също се бяха класирали.

В навечерието на тяхното пристигане в Порт Саид г-жа Холбрук, която си почиваше на палубата, кимна на доктора и му посочи свободния стол до себе си. При няколко други случаи той бе вече удостоен с такава покана, и в отговор на любезните ѝ въпроси бе споделил доста от своите предишни „борби“, до известна степен сходни с нейните собствени преживелици, и спечели симпатията и одобрението ѝ. Сега, след коментара ѝ за възхитителното време и няколко въпроса от рода на този, кога корабът акостира, тя се наведе към него:

— Утре ще слезем на брега да разгледаме забележителностите и да направим някои покупки. Очакваме да дойдете с нас.

— Ужасно съжалявам, г-жа Холбрук. Трябва да остана на борда. Трябва заедно с пристанищния надзор да прегледаме всички здравни документи. А имам и болен от екипажа, когото може би ще трябва да водя в болница.

— Колко жалко! — каза тя разстроена. — Не може ли г. Холбрук да поговори с капитан Торанс?

— О, не! — прекъсна я той бързо. — Дума да не става. Здравната ведомост е най-важна. Корабът не може да отплува без нея.

— Е — каза тя след малко, — разчитахме на вас. Дори ще бъде съвсем разочарована.

Последва кратка пауза и след това започна да говори за дъщеря си доста интимно. Дори е толкова мило момиче, просто любимка на баща си, но понякога малко ги тревожела. Не заради това, че не са ѝ дали най-доброто, което са могли — да, просто най-доброто образование, което може да се купи; училището на г-ца Уейнрайт е едно от най-отбраните в северна Англия. Тя говори френски и може да свири хубаво на пиано истински класически пиеси. Взима всички видове частни уроци по тенис и прочие, по красноречие и държане в обществото. Баща ѝ искал да има всички предимства. Но тя била толкова опако момиче, не може да се каже с лош характер, но просто един вид навъсена — обаче забележете: тя може да бъде и много оживена и разговорчива, а понякога и склонна към депресия — съвсем противоположна на брат си Бърт, който винаги е бил най-веселият момък на света. Г-жа Холбрук спря и очите ѝ се озариха при мисълта

за сина ѝ. Да, заключи тя, не може да каже нищо повече, освен че е наистина благодарна, както и баща ѝ, за начина, по който е проявил интерес към Дори и ѝ е направил толкова голямо добро — наистина, както се казва, задето я е пробудил.

Мъри бе развълнуван. Той хареса тази непретенциозна малка жена, която, претоварена със скъпите си дрънкулки и неподходящите си дрехи, натрупани отгоре ѝ от нейния съпруг, не правеше капитал от произхода си, и (въпреки богатството на Холбрук) изцяло лишена от социални претенции, така искрено се безпокоеше и се вълнуваше за дъщеря си. Но той почти не се досещаше какво да каже и бе принуден да се опре на обикновени учтивости.

— Дорис е прекрасно момиче и аз съм сигурен, че ще надрасне малките си трудности. Просто вижте как се представи на състезанията! И, разбира се, ако мога с нещо да помогна...

— Вие сте добър, докторе — стисна тя ръката му майчински. — Няма защо да ви казвам, че ние сме наистина привързани към вас.

[1] Забавни игри, обикновено на параходни палуби. ↑

ГЛАВА XI

На следващия ден в 10 часа те бяха в Порт Саид, минаха край вълнолома с голямата статуя на Лесепс и след многочасово чакане наред канала, докато свалят жълтия флаг на карантината, те влязоха в дока и започнаха да се зареждат с гориво и вода. Всички пасажери, които възнамеряваха да слизат на сушата, напускаха кораба по обед. Семейство Холбрук махаше с ръка на Мъри слизайки по стълбата, и той съжаляваше, че няма да бъде с тях. Горе от палубата градът изглеждаше примамлив и мистериозен. Зад редицата навеси на доковете той лежеше в жълто и бяло срещу плоския хоризонт, замъглен от маранята. Светли керемидени покриви и балкони блестяха на слънцето. Двойките минарета, изострени като моливи, се издигаха нежно над тесните улици, пълни с цветове, глъч и движение. Жалко, че не можеше да приеме поканата на Холбрукови.

Така или иначе имаше достатъчно работа. Болният от екипажа будеше подозрение за остиомиелитис, и когато пристанищният медицински офицер потвърди диагнозата, трябваше да се подписват книжа и да се преодоляват какви ли не досадни протакания преди човекът да бъде отведен с линейка и прехвърлен в болница. След това трябваше да се прегледат цистерните с вода за пиене, подир което капитанът изпрати да го повикат и така нататък. Корабът бе пълен с амбулантни търговци, полицаи, пристанищни хамали, египетски посетители и агенти от компаниите. Мина четири часа, докоато се освободи временно, и тъй пощата затваряше след половин час, едва има време да довърши докрай писмото си до Мери, което бе дописвал на няколко пъти през последните дни. Той се чувстваше виновен за това, още повече, че когато агентът дойде в шест часа на борда, в малкия чувал имаше три писма от нея и едно, съдейки по почерка, от Уили. Вместо да ги прочете сега надве-натри, той реши да ги остави на шкафчето си и да ги чете с удоволствие, след като се прибере вечерта. Все още му оставаше да състави списък за двойно медицинско снабдяване за излишния еметин, който бе получил от портовия медицински офицер като превантивна мярка, след като в града бе

обявена амебична дизентерия. След като свърши с оформянето на документите на компанията, той ги занесе в кантората. Едва тогава си спомни, че трябваше да бъде в пушалнята, където Холбрукови го бяха поканили да се срещнат с тях на чашка преди вечерята. Като съзнаваше, че е закъснял, той забърза по горната палуба, където срещаше пасажерите, развеселени, нахлюпили фесове, натоварени с покупки от базарите: кутии с турски локум и египетски цигари — направени според О'Нил от камилски изпражнения — керамични модели на сфинкса, бронзови брошки, покрити с йероглифи, почти всичките фалшиви. Макримън пиан, увит в бял бурнус, бе купил някакъв зародиш в стъкленница.

Холбрукови се бяха върнали по-рано и когато влезе през двукрилата стъклена врата, бяха и тримата — бащата, майката и Дорис, заобиколени от куп пакети. Холбрук в добро настроение поръча напитките: двойно шотландско уиски за себе си и коктейл с шампанско за останалите. Г-жа Холбрук, която рядко се „отпускаше“ и винаги се опитваше да въздържа съпруга си, позволи да бъде убедена в доводите му за „особения случай“. След това те започнаха да говорят с въодушевление за своята експедиция. Тя минала много успешно: взели кола и се разходили по брега на езерото Манзала, посетили голяма мохамеданска джамия, наблюдавали демонстрациите на някакъв змиеукротител, разгледали интересни колекции в музея, обядвали в градината на „Пера Палас“, където им била поднесена риба, умело сервирана със слънчогледово семе, и накрая, на връщане към кораба, открили един прекрасен магазин.

— Не като онази мръсотия в базарите — каза г-жа Холбрук. — Негов собственик е някой си Симон Арц. Напазарувахме добре при него.

— Арц е човек на дребнолиците — засмя се Дорис. — Има всякакви неща отвсякъде. — Тя извади огледало от чантата си и започна да си черви устните. Дали от слънцето, или от оживление страните ѝ бяха леко поруменели и правеха очите ѝ по-светли. Никога не бе изглеждала така жива.

— Така че ние купихме сума неща за нашите приятели — започна отново г-жа Холбрук. — Не забравихме и вас, докторе. Докато се забавлявахме, вие работихте усилено за нас. — С нежна усмивка тя

му подаде малък продълговат пакет. Той го пое неловко и се изчерви без да знае дали да го отвори, или не.

— Хайде, разгледайте го. Няма да ви ухапе — настояваше лукаво Холбрук.

Той отвори пакета, готов да намери някакъв тривиален сувенир. Вместо това вътре имаше златен ръчен часовник с плетена позлатена верижка също от фирмата „Патек Филип“, от най-добрите, ръчно изработени швейцарски машини. Сигурно струваше безумно скъпо. Той стоеше онемял.

— Вие сте най-добрите и най-благородните хора — взе да заеква той най-сетне. — Това е точно каквото исках и от каквото се нуждаех.

— Не го правете повече на въпрос, момко! — прекъсна го Холбрук. — Нашата Дори забелязала, че нямате часовник. Тя бе, която ви го избра.

Мъри погледна внезапно към нея и улови погледа ѝ — този предизвикателен интимен поглед, който понякога сякаш ги свързваше в някаква тайна.

— Не се впускай в подробности, татко. Остави, иначе ще разкажа как разпитваше за гюбеците.

Холбрук се засмя, пресуши чашата си и стана.

— Умирам от глад. Нека извикаме камериера да прибере тези неща в каютата, а ние да отидем направо горе за вечеря.

Когато корабът беше в пристанище, вечерята ставаше нещо съвсем разтегливо и се поднасяше почти по всяко време. Те първи седнаха на масата си. Чувството за интимност, което се породило в пушалнята, бе запазено и те представляваха една оживена компания, от която Дорис бе най-веселата. В отношението ѝ към родителите (отношение на единствена разглежена дъщеря) винаги се чувстваше превъзходство, което се колебаеше между цупенето и толерантното презрение, заменено с добродушно-шеговита насмешка, насочена главно към баща ѝ, който ѝ отговаряше по същия начин. Отначало Мъри допусна доста нетолерантно, че Холбрук ѝ е купил нещо особено хубаво на брега. Но не, ето че той започна да я дразни затова, че отказвала всичките му предложения.

Някои от забележките ѝ, макар и остри, бяха много забавни, особено когато започна да осмива техните отсъстващи компаньони по

маса със зловни, малки сравнения. Това обаче предизвика от страна на майка ѝ укоризненото:

— Е, мила Дори не се увличай... не прекалявай!

Дорис наистина спря и хвърли към Мъри съучастнически поглед. Междувременно машините започнаха да вибрират и параходът се отдалечи от дока. След като започна бавното преминаване през канала, г-жа Холбрук, очевидно доволна от възстановяването на семейната хармония, предложи да изпият кафето си на горната палуба и да наблюдават залеза на слънцето в пустинята. Една дума на Холбрук към главния камериер бе достатъчна да преодолее всяка трудност и след малко, прикрити от тентата на дясната страна на палубата, те сърбаха горещо кафе около една кръгла маса, която бе заредена с десерт от пресни плодове, чоу-чоу и консервиран джинджифил. Големият разтопен диск се плъзна в огромната пясъчна пустиня. В безбрежната светлина се очертаваха палмови дървета; бавно се поклащаше верига от камили, бедуински шатри, едно номадско племе. След това на индиговото небе се появи луната, която ставаше все по-бляскава с настъпването на нощта. В главния салон под тях корабният оркестър започна меко да свири подбор от популярни мелодии. Мъри, който бе седнал до Дорис, я чу да въздъхва неспокойно. Тя лежеше на шезлонга с ръце скръстени зад главата си и се въртеше, като че ли не можеше да си намери място.

— Не ви ли е удобно? — запита той. — Позволете ми да ви донеса възглавничка.

— Възглавничка! Извинете, ако съм се усмихнала. Всичко ще се оправи. Малко съм възбудена тази нощ.

— Кой ли не е развълнуван? Човек може да почувства, че е в Изтока. Какво небе!

— И с музика — тя изтананика няколко такта от „Сърцето ми е спряло неподвижно“, спря, пак затананика, след това възкликна: — Ако това продължава, ще откача.

— Преди да направите това, позволете ми да ви благодаря, че сте избрали такъв красив часовник.

— Знам какво да харесам. Харесах часовника и, съвсем откровено, харесвам и вас. Нещо против?

— Ни най-малко. Поласкан съм и съм благодарен.

Никой от двамата не проговори в продължение на една минута, след което тя наруши мълчанието отново.

— Не ви ли става нещо тука, горе? Като че ли се къпеш в топло мляко. Никога не съм опитвала, разбира се, но идеята е добра. Млечният път. Но човек все ще изгубва сапуна. Бих желала да плуваме. Не в отвратителния малък басейн. На някой пуст плаж, който да бъде само наш, без да има нужда да мислим за бански костюми. — Тя се засмя отново. — Не се правете на ударен, глупчо такъв. Не сте ли се чувствали някога целият задъхан и възбуден, като че ли сте на върха на света? — Тя взе да тактува с обувка по пода и запя: — „Седя на върха на света, пея си песен и крача унесена...“ — Такова чудесно усеща... не. Когато ме обхване, аз съм готова на всичко. Тази нощ съм точно така, ако ви интересува. — Тя се протегна с цялото си тяло, затананика, след това седна.

— Не мога да си избия от главата тази проклета мелодия. Какъв сте дървеняк! Сигурна съм, че искате да танцуваме. Хайде, елате да направим един тур.

Последва неловка пауза; той каза:

— Боя се, че няма да ви допадна особено.

— Защо не?

— Може би ще се изненадате. Аз не зная да танцувам.

— Какво! Я повторете още един път. Вие ме пързаляте.

— Не мога! — Не можа да не се усмихне на израза й. — Бях твърде зает да избутам колежа, за да науча каквито и да било салонни трикове.

— Добре, сега ви се отдава благоприятна възможност. Това е ужасно лесно, ако имате добър учител. А аз съм точно такава.

— Не, недейте! Само ще ви изпотъпча краката и ще стана съвсем за резил.

— Че кой ще ви гледа тук. Старецът е отишъл в бара, а мама е задрямала. Имаме луна и музика. Чудесна възможност. Съвсем безплатна, гратис, за нищо... — Тя се изправи и протегна ръка. — Хайде, аз ще ви оправя настроението.

Той се надигна и твърде предпазливо постави ръката си около кръста й. Започнаха.

— Това е фокстрот — каза тя. — Просто спазвайте такта. Ситни стъпки. Сега обръщане. Завъртете се. Дръжте ме по-здраво. Няма да се

счупя. По-здрaво казах. Така е по-добре сега. Колкото и странно да изглежда, предполага се да го правим и двамата.

Беше изненадващо лесно. Мелодията бе толкова увличаща, тя бе толкова добра танцьорка, така отзивчива, с такава лека и плавна стойка, че той инстинктивно следваше ритъма и импровизираше стъпки, и се носеше без да мисли. Когато музиката долу свърши, тя му кимна снизходително и многозначително.

— Нали ви казвах?

— Чудесно е — съгласи се той. — Нямах представа. А и като упражнение е добро.

Тя се засмя странно и късо.

— Може и така да се изтълкува.

— Разбира се, вие сте експерт, чудесен експерт, наистина.

— Това е едно от нещата, по които съм наистина луда. През последните години в училището с едно момиче често се измъквахме събота вечер и ходехме в местния „Палас“. Преструвахме се, че сме проститутки, разбирате ли, по шест цента на сеанс. Станаха някои майтапи, честна дума, смехории и занасяници, докато една вечер се дигна истински скандал...

— Това ли бе причината да напуснете училище?

Неочаквано тя тръсна главата си назад с обиден вид.

— Това е съвсем личен въпрос. Не обичам да се поставя по такъв начин. Не беше по моя вина. Всъщност, ако искате да знаете, танцувала съм само с Бърт, собствения си брат. А той е напълно достоен за уважение. — Тя се засмя изведнъж. — Дали пък е такъв? Е, няма никакво значение, прощавам ви. Сега ми дайте една цигара и ми донесете запалката. Те са в чантата ми до столовете.

Когато той натисна запалката, тя се наведе към него.

— Не пушите ли такива? — Той поклати глава, когато тя му предложи цигара. — От колко много неща се лишавате.

— Един ден ще имам всичко.

— Недейте отлага толкова дълго. Аз винаги се насочвам направо към онова, което желая.

Те стояха гърбом към парапета, докато музиката засвири отново, след това тя захвърли полуизпушената си цигара и се обърна към него.

— Започваме отново! Вложете малко чувство в танца. Представете си, че току-що сте ме хванали на пиацата в Блекпул и

наистина сме се сдушили.

— Господи! — усмихна се той. — Това изобщо не е в стила ми.

— Затова сте толкова мил — промърмори тя, притискайки се малко по-близо до него. — И въпреки всичко, опитайте.

Те танцуваха следващите три танца и той чувстваше напредъка си. Това бе нещо ново и той се радваше, че може да схване толкова бързо стъпките. Но с оглед на благоприличието не трябваше да се прекалява, когато приближиха майка ѝ, той се оттегли.

— Благодаря ви много, Дорис. Това бе просто знаменито, а сега — той погледна новия си часовник — трябва да ви кажа лека нощ.

— Лека нощ? Глупости! Съвсем рано е и ние едва сега започваме да се забавляваме.

— Не, наистина, Дорис. Трябва да слизам долу.

Тя впери поглед в него. Нейните големи сини очи потъмняха от яд и разочарование.

— Може ли да сте толкова глупав? Да разваляте всичко; и тази луна, и точно когато започваме да добиваме настроение? Ще поседнем малко, ако сте уморен.

— Не съм уморен, но наистина мисля, че е време и за двамата да се приберем.

Г-жа Холбрук, която се бе събудила и ги бе наблюдавала снизходително, изглежда че мислеше същото. Тя стана и се отправи към тях.

— Време е за лягане — каза тя. — За всички ни денят бе уморителен.

— Вие направихте този ден наистина приятен за мене — каза Мъри с благодарност.

— Ще съжалявате, че ме оставяте по такъв начин да си отида! — каза Дорис на ухото му, без да движи устните си, когато той минаваше покрай нея. — Само чакайте!

Тя се шегува, си каза той. Не може да мисля това. Пожелаха си лека нощ — Дорис страшно свирепо; тя наистина изглеждаше разстроена. След това, с последните тактове на „Дезире“ в ушите си, той слезе до каютата си, запали лампата и там, на шкафчето му, го гледаха като жив упрек писмата от къщи.

Изведнъж настроението му се промени. Стреснат от собствената си разсеяност, той се съблече бързо, качи се на койката, и обхванат от

угризение на съвестта, започна да чете. Имаше половин дузина писма от Мери; листовете бяха изпълнени с едър, кръгъл, грижлив почерк. Започваше с това, че получила писмото му от Марсилия; много се радваше, че здравето му се е подобрило. Все пак го молеше все още да внимава, особено за въздуха през нощта, и се надяваше, че обязаностите му не са толкова тежки. За себе си пишеше, че е добре, макар че много ѝ липсвал: отбелязвала на календара дните, когато ще се върне. Но продължавала да бъде заета с много шиене и бродирание. Била купила плат за пердета за тяхната къща, а също и парцали, от които щяла да прави пълнежа за юрганите. Имало шанс да се намери един апартамент на старо, на много изгодна цена до магазин „Гранд“, малко по-нататък от Еспланада. Тя искала само и той да може да го види, но скоро и това щяло да стане, обещали да го запазят. За нещастие баща ѝ бил нещо болен напоследък, но тя можела да помага, работела по малко с Доналдсън, калфата, в хлебарницата. Накрая се бе подписала просто: твоя собствена Мери.

Той завърши четенето разтревожено, навъсен и със странно свито сърце. Не беше ли открил в думите ѝ нотка на тревога, подтекст дори на отпадналост? Тя пишеше наивно, винаги от сърце, при това изглеждаше, че не е казала всичко.

Той набързо взе писмото от Уили.

Скъпи Дейви,

Надявам се, че си добре и пътуването е приятно. Бих желал да бъда с тебе. Бих искал да видя всички тези чужди страни, особено Африка. Откакто ти замина, тук нещата не вървят добре. Времето бе лошо и влажно и сърцето на татко се влоши. Това бе след като някакъв човек дойде да го види един ден. Мисля, че се безпокои за бизнеса си. Чух леля Мини да казва, че Стодъртови са ни забили нож. Сега Мери меси кифлите във фурната. Сигурен съм, че ѝ липсваш ужасно много. Също и на мене. Така че, кажи на капитана да дава пара и да бърза на връщане.

Твой любящ Уили.

Той остави загрижено писмото, разбрал от кратките момчешки фрази, че Мери има неприятности в къщи и че той ѝ липсва страшно много. Сърцето му отново се разтопи от любов и копнеж за близост, но беше и раздвоено като си помисли за комфорта и лукса, за собствения си приятен живот тук. Внезапно пожела да не бе предприемал никога това пътуване. Само да можеше да бъде край нея сега, да я утешава и гали. Той трябва да направи нещо... нещо. Нуждата от бърз отговор, от незабавно действие го обхвана. Той остана замислен няколко мига със смръщени вежди, след това вдигна слушалката на вътрешния телефон и поиска стаята на радиста. Макар че пестеше в името на тяхното бъдеще, той трябваше да изразходва част от заплатата си, за да се свърже с Мери веднага.

— Спаркс, искам да изпратя тази радиограма — той даде адреса. — „Писмата току-що получени Порт Саид. Не се безпокойте. Всичко наред като се върна. Много любов. Дейвид.“

Когато Спаркс повтори дума по дума, той му благодари и затвори телефона, като се усмихна леко. Колко развълнувана и възхитена щеше да бъде тя, когато получи неговата презокеанска телеграма и колко щеше да се успокои! Поуспокоен и преизпълнен с любов, той угаси лампата и се приготви да спи.

ГЛАВА XII

Намираха се в теснините на Суецкия залив. Върховете на Синая блестяха високо във влажната мараня. От три дни беше горещо — суров, непоносим топлик. В Червено море слънцето обля с жар „Пиндари“. Скалите на Аден, изпечени до гореща охра, пращяха и се пукаха от горещина; бяха изцяло голи, а самото пристанище изглеждаше толкова негостоприемно, че малко пътници слязоха на сушата. Семейство Холбрукови бяха между тези, които останаха на борда. Дорис от онази нощ на пътуването през Суец не се бе появявала на палубата и се бе затворила в каютата си, леко неразположена, както обясни на Мъри г-жа Холбрук. Той тъкмо възнамеряваше да предложи услугите си, но известната сдържаност в нейното държание, която може би беше намек, че това е деликатна тема, го възпря. Той реши, че трябва да е някакво леко месечно неразположение, заключение, което бе подсилено, когато г-жа Холбрук промърмори интимно:

— От време на време й се случва, докторе! — Така че той просто предаде своите поздрави и добави, че нечовешката горещина е достатъчна да събори когото и да било.

Времето изведнъж го потопи в работа. Освен потока от пациенти в амбулаторията, страдащи от обикновените оплаквания от страшната жегата и прекалено усърдното старание да придобият тен, той имаше няколко твърде сериозни случая. Беше особено разтревожен от двете деца на Киндърли, които бяха повалени от остър колит. Все още под уплахата от суецката амебична дизентерия, г-жа Киндърли бе почти в паника, и понеже близнаците бяха наистина донякъде в критично състояние, той самият започна да се страхува от най-лошото. Но след като стоя над тях почти непрекъснато в продължение на 24 часа, изведнъж се получи рязко подобрене почти преди края на третия ден и с вътрешна въздишка на облекчение той можеше да успокои разстроената майка. Със зачервени от умора очи, с измачкана яка и разрошени коси, той се изправи, целият схванат, и погледна термометъра на светлината.

— Ще се оправят и ще тръгнат... и дори ще ви се качат на главата... — усмихна се той и постави ръка на рамото й... — в началото на идущата седмица.

Тя се разплака. Беше сдържана жена, със самообладание, но и тя, както Мъри, не бе спала в продължение на две нощи.

— Вие бяхте толкова, толкова очарователен, докторе. Как да ви се отблагодаря?

— Като се приберете и си починете. Трябва да бъдете в ред за финалния кръг на турнира.

— Да — тя си избърса очите и се опита да отвърне на неговата усмивка. — Бих искала да спечелим този хубав чаен сервиз за нашата вила. Но вашата партньорка не е ли болна?

— Предполагам, че е дребна работа.

Тя бе дошла с него до вратата на каютата. По съсредоточения й поглед личеше, че се колебае за нещо; след това се реши.

— Бил и аз мислим много за вас, докторе. Особено след това... Често сме се чудели дали вие, как да ви кажа... дали сте започнали да ходите с г-ца Холбрук.

— Да ходя? — повтори той като ехо, и внезапно се изчерви, като разбра какво искаше да каже. — Разбира се, не!

— Радвам се! — Тя стисна ръката му. — Тя е привлекателна и явно е изцяло увлечена по вас. Но има нещо странно у това момиче. Нещо, което никога не бих могла да харесвам. Бил казва, че тя е разтурено същество, от нея ме побиват тръпки... Ще ми простите ли, че ви казах това?

— Моля ви се... — той се опитваше да говори свободно, въпреки че бе и объркан, и разстроен. — Сега вземате тази тройна доза бромид, която ви дадох, и право в койката!

Чувствайки се неудобно, той се върна в каютата си, избърсна се, взе душ, изпи две чаши кафе и започна визитациите си. Беше започнал да открива, че Дорис не се ползва със симпатии на кораба. Тя бе често пъти груба, в повечето случаи своеобразна и, без съмнение, след като обличаше през вечер скъпа нова рокля, предизвикваше женска завист. Нещо повече, на него му се струваше, че непрестанният им успех във всички състезания предизвикваше неблагоприятен отзвук. Беше ли това причина г-жа Киндърли да не я харесва? Едва ли можеше да се приеме за вярно. Нейната намеса бе добронамерена. Но дори и при

това положение, той се възмущаваше от нея. Какво право имаше тя да се намесва в работите му? Особено когато нямаше никаква вина? И какво, по дяволите, е искал да каже Киндърли с евтината си подигравка? Той не бе образец на съвършенство — устат бираджия, който вероятно киснеше в клуба в Кадур по цял ден; нищо чудно, че жена му бе така подтисната. Цяла сутрин Мъри мислеше над това и потокът на мислите му, вместо да го настрои срещу Дорис, го обърна в нейна полза. Очевидно тя не бе обикновена жена, с която лесно може да се излезе на глава, но ставаше ли от това по-лоша? Имаше нещо в нея, което заслужаваше внимание. Той инстинктивно заставаше в нейна защита. Все пак реши, че е може би по-умно да се откажат от усилията си в турнирите.

В края на седмицата изведнъж се захлади, работата му и времето станаха по-малко трескави. Има време да напише едно дълго любовно писмо до Мери с един лист вътре специално за Уили. Същия следобед той се почувства още по-добре, когато О'Нил го извика настрана и каза:

— Мисля, че няма да е лошо да ти кажа, докторе. Тази сутрин на мостика капитанът каза хубави неща за тебе. Фактически, когато чу за дечурлигата на Киндърли, каза, че ти вършиш дяволски хубава работа. Единственото преめждие, което имахме и което, въпреки всичко, не остави сянка зад гърба му. — Едрият ирландец замълча, погледна продължително новия часовник на Мъри и се ухили. — Подарък от благодарен пациент? Дръж здраво, момчето ми! Ако скоро не се издигнеш, да не съм от Каунти Даун.

— Не съм ли ви казвал, че не съм заинтересован? — каза Мъри раздражено. — Само наистина я съжалявам, защото е малко дръпната.

— Ами като е дръпната, ти пък се понабутай! — каза О'Нил и се затресе от смях. — Е, сега не бъди толкова назадничав в настъплението си, моето момче. Всички гледаме да придърпаме някоя фуста в това проклето корито, иначе ще ни се спарят дирниците. Кажу, чул ли си тази някога...

Мъри трябваше да се засмее. Какъв свестен тип беше О'Нил. Нямаше нищо обидно в забележката му, той наистина не искаше да каже нищо лошо; както всичките му просташки истории, това бе просто шега. Защо и Киндърли не видят това по същия начин?

На следващия ден, когато се захлади още повече, Дорис се появи на палубата. Той я връхлетя точно в притуленото ъгълче, където си почиваше; косата ѝ бе завързана с копринен шал, а върху коленете ѝ имаше леко кашмирено одеяло; погледът ѝ бе пуст, с тъмни кръгове под очите. Тя не се помръдна. Просто повдигна клепачите си към него.

— Здравейте, скитничке, къде се бяхте скрили? — Той седна на един стол до нея. — По-добре ли сте?

Засегнатата от веселостта му, тя не отговори.

— Съвсем малко хора излизаха навън през горещините — продължи той. — Но сега е наистина чудесно.

Те бяха в Индийския океан и мекият мусон пееше във въжетата и скрипците; едно стадо млади китове весело се гмуркаше и изхвърляше равномерни фонтани около кораба.

— Видяхте ескорта ни, нали? — продължи той. — Мислех, че китове има само в Арктика, но О'Нил ми каза, че те са постоянна гледка по този маршрут.

Тя не обърна внимание на забележката и с това я накара да прозвучи съвсем идиотски. С глава, облежната на възглавницата от едната страна на стола, тя го наблюдаваше с безизразен поглед, като че ли бе упоена.

— Тебе си те бива — каза тя.

— Защо, Дорис, какво има?

— След онова, което направи, не се преструвай! Това бе обида. Все още не съм ти простила. С кого си танцувал, докато ме нямаше?

— С никого. Чаках собствения си специален учител.

Изражението ѝ леко се проясни. Тя се усмихна уморено.

— Защо не дойде да ме видиш? О, да, впрочем нямаше никаква нужда! И аз не мога да понасям никого, когато настъпват тези периоди. Идват съвсем нарядко. Забележи, не повече от един път на шест месеца.

Той я погледна с любопитство; значи, не бе това, което си бе помислил. Тя продължи:

— Но те не са съвсем приятни. Дори когато ми мине главоболието, оставам като сразена.

— Това не ти прилича, Дори.

— Не ми ги пробутвай такива, като мама. Когато ми стане така, аз непрекъснато мисля каква е ползата от каквото и да било. Защо да

продължавам да живея, какъв е смисълът? Чувствам, че съм ужасен човек; различна от другите момичета, изпълнени със сладки хрумвания. Разбираш ли какво искам да кажа. Самки! — Тя се засмя изведнъж. — От къде съм взела тази дума?

— Е, да бъдеш малко по-различен от останалите е хубаво.

— Радвам се, че мислиш така. Опитвах се да измисля как да оправя всичко по онова време, когато бях напуснала училище за малко; исках да бъда уважавана, всичко да бъде както трябва. Но нищо не излезе. Така че сега правя онова, което чувствам, разбираш ли — каквото ми се иска. Не мога да се боря със себе си. Не си ли съгласен? Човек убива всичко, което е у него, ако не даде простор на чувствата си.

— Хм... — той я погледна объркано. Защо продължаваше в този дух? Той изобщо не я разбираше.

— Ти знаеш мотото „Бъди верен на себе си!“ Това е предизвикателство. Радвам се, че съм жена, Направена за любов, така че просто искам да съм вярна на себе си. Липсвах ли ти? Сигурно не, ах ти, мазник такъв, сприятеляваш се толкова леко и се сближаваш с всеки. Никога не съм имала каквито и да било истински приятели; изглежда просто, че не мога да се държа с хората, освен с тебе! — Тя млькна и след това каза с нисък глас: — Не можеш ли да разбереш, че страшно съм лапнала по тебе?

Той бе развълнуван от признанието. Нейният апатичен глас и необикновената ѝ депресия достигнаха до сърцето му. И, разбира се, бе и поласкан.

— Съвземи се, Дори, не трябва да губиш самообладание. — Той протегна ръка и притисна нейната. — Ако искаш да знаеш, ти наистина ми липсваше.

Навела главата встрани, тя го гледаше внимателно. След това задържа ръката му, когато той понечи да я отдръпне, и я пхна под кашмиреното одеяло.

— Така е удобно. Ти ми липсваше толкова много.

Мъри бе страшно объркан не само от неочакваната ѝ постъпка, но защото, без съмнение, без да иска, беше притиснала пръстите му към топлата мекота на бедрото си.

— Дорис — той се опита да говори спокойно. — Не бива да правиш това тук... не с корабния лекар.

— Но аз се нуждая от мъничко ласки. Запомни, не пускам никого в живота си. О, аз съм ходила с момчета, някои от тях високи, едри, красиви, но ти си различен. Имам такова неегоистично чувство към тебе.

— Моля ти се... някой сигурно ще мине насам.

— Можеш да кажеш, че ми проверяваш пулса. — Тя му отправи зъл и ласкав поглед. — Или ще им кажа, че докторът е наредил така. О, ти ми правиш такова голямо добро. Вече не се чувствам така убита.

Най-сетне тя го освободи със смях, но не преди горещата вълна да избие кръвта по страните му. Той бързо се помъчи да се овладее, правейки всичко възможно да ѝ се усмихне с укор.

— Не трябва да опитваш тези трикове, моето момиче; в противен случай ще стигнеш до лош край. На първо място, ти си дяволски привлекателна и, второ, можеш да попаднеш на лош мъж.

— Но аз попаднах на тебе.

— Сега слушай, и бъди сериозна! — Той даде решителен обрат на разговора. — Има нещо, по което си мислех. Това е следното: тъй като ти не си много във форма, чувствам, че трябва да се откажем от турнирите.

— Какво! — възкликна тя и цялата ѝ ленивост се изпари. — Да се откажем! След като изминахме целия път до финалите и почти сигурно ще спечелим?

— Ако спечелим всички призове, сигурно ще бъдем обвинени, че сме лакоми за наградите.

— Не ме интересуват наградите — този сребърен чаен сервиз и оня евтин Улуъртски порцелан — не бих го докоснала и с тояга. Но когато започна нещо, трябва да го завърша; да убедя хората, че си тежа на мястото — особено онази мръсна кучка Киндърли. Достатъчно се уважавам. Искам да докажа, че ние сме най-добрите на кораба.

— Добре, може и да сме, но защо да се натискаме?

— Защото аз искам, а когато аз искам нещо, обикновено го постигам. Може би съм малко зле сега, но бързо ще се оправя. За кратко време ще бъда в най-добрата си форма.

— Добре тогава — неохотно я успокои той. — Както искаш. Но трябва да играем в събота най-късно. Тогава капитанът дава вечеря и награждаването става преди концерта. — Той стана. — Сега трябва да продължа визитациите. Ще те видя след малко.

Дойде събота, те играха следобеда и, както Мъри предвиждаше, спечелиха и трите тура. Г-жа Киндърли и съпругът ѝ се сражаваха упорито в мача по тенис, но Дорис бе отново във форма и изнесе една бърза, агресивна игра, в която те едва ли бяха равностойни. Кулминационната точка дойде в последния гейм, когато Киндърли се протегна много напред, подхлъзна се и със страхотен трясък се намери на пода.

— О, внимавайте! — Дорис се наведе над мрежата с подигравателна загриженост. — Разклатихте кораба.

Имаше малко зрители и забележката бе посрещната с гробно мълчание. Когато мачът свърши, аплодисментите към победителите бяха не толкова ентузиазирани, а колкото само да се каже, че има аплодисменти. Мъри бе отегчен, макар че Дорис, която отново бе в повишено настроение, не изглеждаше да забелязва липсата на каквато и да било топлота. Същото се отнасяше и за родителите ѝ, които неизменно присъстваха. Когато Мъри излезе от корта, Холбрук го хвана за ръката и го замъкна в пушалнята.

— Мисля, че трябва да си поприказваме, докторе — забеляза той с одобрителна усмивка, когато намериха две кресла в един тих ъгъл. — И колкото по-благоприятен е случаят, толкова по-голяма е необходимостта. Ще поръчат ли нещо? Не? Няма да откажете цитронада тогава. А аз ще поръчам шотландско уиски и сода.

Когато поръчката бе донесена, той вдигна чаша.

— Наздраве! Знаеш ли, момко, напомняш ми за собствените ми младини. Аз също бях амбициозен — помощник-аптекаар в Бутъл; изпълнявах рецепти на невежи ординатори, които не можеха да различат киселина от основа. Често звънях по телефона и казвах: „Докторе, предписали сте сода бикарбонат и ацидум хидрохлорикум в една и съща смес за стомах. Ако я направя, шишето ще се пръсне на парчета.“ Може би това ми даде идеята, че в препарати, които наистина вършат работа, има пара. Когато спестих малко и се ожених, и отворих малкото магазинче в „Паркин стрийт“, аз започнах с няколко мои рецепти: прахове против главоболие „Холбрук“, паста против екзема „Холбрук“, мехлем против навяхване „Холбрук“. Спомням си този мехлем, струваше ми три фардинга шишето, а го продавах по един шилинг и шест пенса. Дяволски хубаво нещо! Всички отбори от

лигата по ръгби го употребяваха; той е все още един от артикулите ни днес. Е, това беше началото, момко.

Той отпи бавно от питието си, след това започна да обяснява развитието и разрастването на бизнеса си; не с хвалби, а със спокойна северняшка убеденост на човек, който е създал едно изключително преуспяващо предприятие и е натрупал състояние от него. Холбрукови бяха сега едни от най-големите производители на фармацевтични продукти в Обединеното кралство, но основната част от печалбите им бе от продажбата на голям брой високодоходни лекарства собствено производство, като се почне от хапчета против кашлица, та се стигне до антибиотици.

— И не се отнасяйте с презрение към тях, докторе, те са първокласни специалитети. Мога да ви посоча хиляди отзиви. Запазил съм една лична папка с благодарствени писма, които стоплят сърцето на човек. — Холбрук кимна съчастнически и стопли гърлото си с още една глътка. — Така, както ни гледаш, ние имаме главната фабрика в Бутъл, второстепенно предприятие в Кардиф и големи експедиционни складове в Лондон, Ливърпул, Глазгоу и Белфаст. Правим огромен износ за Изтока и заради това синът ми Бърт е навън, да открива нови представителства и складове в Калкута. Но това не е всичко, момко — продължи Холбрук и съзнателно побутна Мъри с показалеца си. — Ние имаме планове за разширение и в Америка. Веднъж Бърт да свърши с Калкута, ще го изпратя в Ню Йорк. Той вече е хвърлил око на едно добро място за фабрика там. Забележете, търговията в Щатите ще бъде от друг сорт. Времената се променят и ние ще вървим към първокласни медицински средства, витамини и тем подобни. Може би ще се заемем с производството на някои от новите барбитурати. Но, повярвайте ми, каквото и да правим, ще имаме изненадващ успех.

Той се облегна, извади цигара и я запали, дръпна леко, след това, без да престава да гледа Мъри, с примигващи очи, се усмихна.

— Това са плановете ми, мой млади момко. А сега да видим твоите какви са?

— Вижте какво, сър — леко се изчерви Мъри от прямотата на въпроса, — когато се върна от пътуването си мен ме чака болнична служба. При това добра, с възможност за изследователска работа и... заплата 500 лири годишно.

— Е, момко, това е добра работа, наистина, но, прощавай, много обикновена. Аз питах за перспективите ти.

— Естествено, надявам се на повишения...

— Какво повишение? Преместване в по-голяма болница? Аз познавам добре условията. Това ще отнеме години. Веднъж започне ли болнична служба, човек затъва в нея за цял живот. И за един отворен млад мъж като тебе, с ум и с такава представителност, това ще бъде престъпление.

— Аз не смятам, че е така — каза твърдо Мъри.

— Аз пък смятам. И не бих ти го казал, ако госпожата и аз не сме обмислили твоите възможности от всички страни. Виж какво — той изтърси пепелта от цигарата си, — не съм от тези, които гърмят на вятъра. Ние бихме използвали в нашия бизнес един млад лекар като тебе, особено в американския завод. Ти би могъл да ни съветваш за технологията, да изработваш нови рецепти, да ръководиш рекламата и, щом като говориш за изследователска работа, да се заемеш с новата ни лаборатория. За тебе ще има чудесни възможности. И от наша гледна точка един професионалист ще бъде от полза за персонала ни. Що се отнася до заплатата — той замълча и прикова приятелски зачервените си очи върху Мъри, — ще ти дам като начало 1500 лири годишно с възможно допълнително възнаграждение и годишно увеличение. Понататък ще си позволя да кажа, че с течение на времето, ако работите между нас вървят добре, може дори да ти предложи и съдружничество.

Съвсем объркан, дори изумен, Мъри отклони погледа си. Естеството на това поразяващо предложение, въпреки че изглеждаше делово и логично, бе в действителност прозрачно като илюминатора, през който той гледаше объркан бавно заоблачаващото се небе. И Холбрук го казваше така, че да бъде прозрачно. Как да откаже деликатно, без да накърнява чувствата на стареца и без, разбира се, да се отчуждава от цялото семейство — това беше проблемата. Накрая той каза:

— Г-н Холбрук, това е много благородно от ваша страна и аз се чувствам удостоен с чест от доброто ви мнение за мене. Но аз съм приел назначение в болница, дал съм думата си. Не мога да я пристъпя.

— Те ще вземат някой друг — леко го обори Холбрук. — Да, и то без ни най-малко да се безпокоят. Ще има истински наплив.

Мъри мълчеше. Той знаеше, че само трябва да спомене приближаващата женитба, за да отхвърли предложението. Но поради някаква неясна причина, може би от свръхчувствителност или прекалена деликатност на чувството, той се колебаеше. Така добре се беше поставил пред това достойно семейство, че не намираше приятна мисълта да разбива — както без съмнение щеше да направи — една много приятна и добра връзка. Освен това въпросът за неговия годеж не бе повдиган нито веднъж по време на пътуването. Не бе виновен той, ако го бяха взели за необвързан млад мъж; той просто не бе имал благоприятен случай да им го каже. Колко странно щеше да изглежда това, ако би го направил сега. Той би изглеждал абсолютен идиот или, което е по-лошо, може да излезе, че го е било срам да говори за Мери. Не, сега, когато краят на пътуването почти се виждаше, той не искаше да се поставя в толкова оскърбително положение. Не си струваше. След няколко дни Холбрукови щяха да си отидат. Той нямаше да ги види повече. А по обратния път той щеше да се погрижи да изясни положението си по-рано, така че тези контрапредложения по всяка вероятност нямаше да се повторят отново... Междувременно неговата най-добра тактика щеше да бъде да отлага.

— Няма нужда да казвам колко много ценя вашия интерес към мене, сър. Но естествено при положение, че трябва да се вземе едно такова важно решение, аз ще трябва да си помисля.

— Правилно, момко! — каза Холбрук и насърчително кимна. — Колкото повече мислиш върху него, толкова повече ще го харесаш. И не забравяй моя съвет. Когато ти падне — взимай.

Мъри слезе в каютата си и се затвори. Искаше да бъде сам, не за да прецени това извънредно предложение, защото нямаше ни най-малкото желание да го приеме, но просто за своето собствено успокоение; да премисли в детайли, как се бе стигнало до това.

На първо място нямаше съмнение, че родителите на Дорис го бяха харесали още от началото. Особено г-жа Холбрук бе показала голяма симпатия, а напоследък се държеше почти майчински. Старият Холбрук бе труден обект, но той също бе спечелен или под натиска на съпругата си, или поради това, че наистина бе харесал Мъри. На второ място — доколкото можеше да се схване — за Холбрук и неговия син Бърт бе наистина необходимо да приобщят активен, умен, млад лекар за това ново американско предприятие. Дотук добре, мислеше Мъри,

но това не беше всичко. Някакъв трети решителен мотив трябваше да е влязъл в сила, за да обедини другите два.

Мъри поклати несъзнателно глава, изпълнен със самопренебрежение и внезапно желание да отхвърли всякакво самомнение, и все пак не можеше да заобиколи факта, че самата Дорис трябва да е имала важна роля в развитието на това неочаквано възникнало положение. Дори да не бяха забележките на г-жа Киндърли, напоследък имаше достатъчно доказателства в самото поведение на Дорис. Тя не бе от тези, дето боледуват от любов, не би въздишала и не би се разтакавала, но този израз в очите ѝ говореше за неща, които само глупак не можеше да схване. Ако се добави към това влиянието, което имаше като единствена галена дъщеря над родителите си, които бяха свикнали да задоволяват желанията ѝ, и освен това искаха да я видят омъжена за подходяща партия, отговорът ставаше пълен.

Докато премисляше всичко това, Мъри не преставаше да се мръщи. Той се погледна в огледалото и се засмя с кратък, неспокоен смях. Дорис наистина бе хлътнала до гуша. Не, не, не беше смешно. Ни най-малко. — Напротив — като видя израза си, — той се чувстваше раздразнен и объркан, въпреки че без друго бе поласкан, че е желан и че такова богато и привлекателно момиче „изцяло е лапнало по него“; (абсурдният израз на г-жа Киндърли му дойде на ум и го накара да се усмихне). Той отново си припомни онези моменти на горната палуба и други случаи, и тези спомени го връхлетяха и го хвърлиха в безпокойство.

Той се огледа, погледна си часовника (чудесния „Патек Филип“) и видя, че е шест без пет. Господи! Бе забравил за приемния си час. Трябваше да изтича. Животът тези дни бе наистина пълен с напрежение.

Но преди да излезе от каютата си, Мъри отиде до нощното шкафче и извади медальона, който Мери му бе дала. Той се загледа в нейното сладко лице на мъничката снимчица и го обзе внезапна нежност. Прошепна разчувстван:

— Като че ли бих могъл да те изоставя, мое скъпо момиче!

Да, нейният образ щеше да го закриля. За в бъдеще щеше да бъде спокоен и улегнал; приятен, разбира се, но неподатлив към подобни глупости. Оставаха само 10 дни до пристигането им в Калкута. Закле

се във всичко скъпо, което има, че ще държи тази линия на дискретност, докато опасността премине и пътуването завърши.

ГЛАВА XIII

Десетте дни бяха минали; те бяха сега в делтата на Хугли. Мъри беше останал сам в амбулаторията си и като премисляше станалите събития, смяташе, че трябва да бъде доволен от себе си. Да, той бе удържал на думата си. На вечерята, дадена от капитана — дива веселба с книжни параходи, детски тромпети и фалшиви носове, — той беше образец на сдържаност. Нещо повече. Решен да не позволи на Дорис да излага себе си и него пред целия кораб, когато О'Нил четеше спечелените спортни награди, той стана, решителен и спокоен, макар и съвсем неочаквано за всички.

— Капитан Торанс, г-н О'Нил, лейди и джентълмени, с ваше позволение мога ли просто да заявя, че г-ца Холбрук и аз напълно разбирахме от началото, че като един от членовете на екипажа аз наистина нямах право да участвам в тези състезания. Ние участвахме за самото удоволствие от играта, и макар че бяхме достатъчно щастливи да спечелим, и двамата сме се съгласили напълно, че не ни е възможно да приемем наградите, които трябва да принадлежат при всички случаи на истинските състезатели.

Когато седна, вместо няколко откъслечни ръкопляскания, които можеше да се очакват, последва внезапна и неудържима експлозия от истински аплодисменти. Холбрукови бяха възхитени, защото и те най-сетне бяха започнали да чувстват общото настроение; г-жа Киндърли тръгна усмихната да получи чаения сервиз, а след това капитанът действително каза одобрителни думи по негов адрес. Само Дорис го посрещна недружелюбно и му хвърли страшно мръсен поглед.

— Защо, по дяволите, постъпи така?

— Хрумна ми, че може би няма да имаш нищо против за разнообразие да те обикнат за малко.

— Вятър работа... Исках да ни освиркат.

Той танцува само два пъти с нея, изпи не повече от една чаша шампанско, след това, под предлог, че има да пише писма, се извини и се оттегли в каютата си.

След това, ако не по-леко, то поне му стана по-малко трудно. Той избягваше палубата, където тя седеше обикновено, и когато се срещнеха, се държеше леко и шеговито. Извън това той си намираще непрекъснато работа — приближаващото пускане на котва правеше неговите доводи за извънредна работа правдоподобно извинение. Той не знаеше какво мисли Дорис. По време на вечерята тя бе свикнала да го гледа с присвист, почти подигравателен поглед. От време на време се усмихваше и един или два пъти, когато правеше някаква малка забележка, избухваше в смях. Родителите ѝ положително не подозираха нищо, те бяха по-внимателни с него от всякога.

Той въздъхна — беше наистина преуморен. След това се изправи, заключи амбулаторията и излезе на палубата. От дясната страна се бяха събрали група пътници и гледаха брега на реката с интерес, повишен след дългите дни в морето. Високи кокосови палми се издигаха над калния бряг, обагрен от тропически птици, туземци до колене в жълтата вода хвърляха и изтегляха кръглите си мрежи, катамараните^[1] бръчкаха водата надолу по течението, корабът едва се движеше, почти стоеше неподвижен и очакваше речния пилот. Между другите бяха Холбрукови, и чувствайки се сигурен сред многолюдното обкръжение, Мъри се присъедини към тях. Изведнъж г-жа Холбрук възбудено хвана ръката му.

— Ние така се надяваме, че нашият Бърт ще дойде на борда с пилота... не че е лесно...

Докато тя говореше, откъм песъчливия, осеян с палми бряг се стрелна моторница и заподскача покрай кораба. До облечения в униформа пилот се виждаше още една фигура, която гледаше нагоре и махаше с ръка.

— Това е нашият Бърт — радостно възкликна г-жа Холбрук и добави гордо към съпруга си. — Знаех, че Бърт ще се справи.

Той се качи на борда и в продължение на няколко минути прегръщаше и тримата. Това бе рус, възпълен, с розово лице весел мъж на около тридесет и една тридесет и две години, облечен в спортен, втален, копринен костюм, накривен платнен шлем срещу слънцето, хубави двуцветни обувци от еленова кожа и крецияща връзка. Макар и склонен към напълняване и както стана ясно, след като свали шлема си, и към оплешивяване, Бърт изглеждаше същински денди със златните си зъби и дребните си бижута. Очите му, озарени от добро

приятелско чувство, бяха приятно сини, макар че бяха леко изпъкнали и имаха едва доловим стъклен блясък. Смехът му, пълен с добрина и жизнерадост, един истински заразителен смях — отекваше по палубата. С ненормално развита щитовидна жлеза, но не е лош, си мислеше Мъри, който стоеше няколко крачки настрана, когато Бърт се приближи, за да му го представят.

Запознаха се сърдечно. Който и да е, предположи Мъри, би станал приятел на Бърт за няколко часа, но тъй като братът на Дорис все пак не знаеше за неговото близко приятелство със семейството, той пое тактично към каютата си. На обед обаче, когато Бърт и баща му слязоха от бара (Мъри бе вече седнал на масата), усети приятелска ръка през раменете си, докато един звучен глас духна в ухото му:

— Не разбрах, че сте *с нас*, докторе. Не бих бил по-възхитен, ако бях спечелил гребните в Калкута. После ще пийнем истински стар чинуог.

Бавното напредване по реката им предостави, както каза Бърт, достатъчно време да се сближат, и не след дълго Мъри установи, че макар Бърт да беше веселяк, конте и закачлив (може би малко безвкусен и със силна склонност към розовия джин по всяко време на деня), той, както и баща си, имаше добро сърце и силно семейно чувство. Нещо повече, стана също така съвсем очевидно, че въпреки всичките си щуротии и дивотии, както майка му каза, Бърт носеше глава на раменете си. Скоро стана ясно, че той е съвсем начетен мъж и че, когато се касае за бизнес, можеше наистина да бъде пресметлив клиент, способен да урежда работите си. Той беше пътувал много заради фирмата последните три месеца (в Съединените щати) и беше изпълнен с възможностите и темпото на Ню Йорк. Говореше добре, като светски човек, леко, живо и интимно и с това събуждаше откровеност и истинска симпатия.

В неговата компания Мъри не усети как минаха реката. Той беше истински разочарован, когато стигнаха Калкута. „Пиндари“ разбърка калните води и започна да маневрира във Виктория док, докато обичайното оживление на разтоварването се възцари на кораба. Бърт напълно запази самообладание сред врявата; всичко бе уредено и проверено; бързината и експедитивността господстваха във всичко. Когато влязоха в дока, неговият дълъг открит „Крайслер“ и една товарна кола бяха докарани и зачакаха встрани. Той слезе по стълбата

пръв от кораба със своите родители и Дорис. Трима прислужници го следваха с багажа. Докато другите пътници висяха безпомощни в бараката на митницата, едно кимване на Бърт към главния бабу осигури Холбрукови да бъдат прегледани без формалности. След това потеглиха с голямата кола към хотел „Норт Истърн“, където имаха запазени места.

Всичко това стана така бързо, че Мъри някак се стъписа. Взеха си, разбира се, довиждане, но набързо и така записано, че го оставиха с леко болезненото впечатление, че е бил отхвърлен на бърза ръка. Естествено той не можеше да ги придружи и все пак чувстваше, че би трябвало да се спомене за една бъдеща среща. Обаче, тъй като „Пиндари“ щеше да бъде две седмици в пристанището и да товари дървен материал, чай, каучук и памучни изделия, той си каза, че ще има възможност да се срещне с тях по-късно. Във всеки случай не беше ли по-добре, че те щяха да си отидат и да го оставят свободен от целия конфликт, с разтоварено съзнание, успокоен? Той се зае с официалните си задължения. Беше зает повече от времето предиобед, и когато последният пътник напусна най-накрая кораба, той се почувства леко облекчен. Напрежението, което бе понесъл, бе изтощително: щеше да бъде добре да отдъхне.

Но на вечерята го обзе внезапна необяснима депресия, която не го напусна и през следващите дни. Капитанът се беше настанил в обикновената си резиденция на брега, а О'Нил се сбогува весело и замина на обиколка покрай брега до Кендретари, като остави Джонс, втория помощник (възрастен, необщителен уелсец) да надзирава обикновените работи. Джонс беше човек с разбити надежди: имаше господарски амбиции, а свиреше втора цигулка. Никога не бе имал много време за Мъри и сега повече или по-малко го пренебрегваше. Прекарваше повечето време от деня наведен над комиксите в лавката на дока, четеше и чоплеше носа си, оставил работата в ръцете на квартирмайстора. Вечер се затваряше в каютата си и свиреше на акордеон с печална екзалтация. Той не слезе нито веднъж на брега, освен когато купи статуетки, изобразяващи слонове от слонова кост, за да ги носи в къщи на жена си. Той увери Мъри, че вече имал цяла стъклена витрина с подобни статуетки в своята близък къща в Порт Коул.

Празният кораб, пуснал котва край мръсния, гъмжащ от комари док, изложен на врявата на разтоварването, на безконечното шумно дърдорене на местните хамали, на писъка на винчовете и хлопането на крановете, по нищо не приличаше на оня благороден плавателен съд, който така лесно цепеше сините води. Това беше мизерно място за живеене. Беше горещо до изнемогване; рояците комари летяха из каютата му и го държаха буден нощем с пронизителния си, заплашителен звук, при това го караха непрекъснато да взема предпазни мерки против малария. Петнадесетте таблетки хинин дневно още повече понижиха духа му. На всичко отгоре агентът бе уведолил, че пощенският кораб е бил забавен от стачка в Тилбърн и няма да пристигне до следващата седмица. Мъри се чувстваше още по-самотен при липса на писма и неговите меланхолични мисли все повече и повече се връщаха към приятелите, с които се бе разделил!

Защо, по дяволите, Холбрукови не се обадиха? Защо... Защо... Защо? Отпърво с раздразнение, след това с безпокойство и накрая със сърце, потънало в разбити надежди, той продължаваше да си задава този въпрос. Изглеждаше немислимо да са го забравили й да са го отблъснали като ненужен — като човек, който бяха използвали по време на пътуването, но сега бяха сметнали за излишен. И така, тази разрушителна мисъл се засилваше в него. Той си ги представи в техния луксозен хотел — всеки момент от деня им приятно изпълнен с развлечения и разглеждане на забележителности, нови физиономии, нови приятели. Сред тези развлечения в края на краищата сигурно е леко да се забрави. А Дорис: без съмнение бързо е намерила друг интересен обект, тя, която беше луда по него. Това беше най-мъчителната мисъл от всички. Само гордостта му и страхът от отказ го възпираха да не позвъни в „Норт Истърн“.

В усилията си да си намери работа, той се опита да направи една експериментална експедиция по сушата. Но доковете бяха отдалечени цели мили от градския център, той не можа да намери рикша и след като се изгуби сред купчината разкривени колиби, където тумбести туземци изстискаха червения сок в простиращия се наоколо прах, той най-сетне призна поражението си и се отправи надолу към кораба с ужасното чувство, че се връща към сивите и безрадостни дни на младостта си.

Точно тогава той започна наистина отчаяно да чувства липсата на Холбрукови и всичко, което му бе доставило удоволствие в тяхна компания. Какво чудесно семейство бяха — колко гостоприемни, благородни и колко — не че беше важно за него — богати! Той никога няма да има щастието отново да срещне такива хора. Господжата беше мила, толкова добра и майчински разположена. Бърт беше толкова добър човек, те се бяха сближили от един поглед. И предложението, което старецът му бе направил, ако допуснем, че би го приел, бе фантастично благоприятно, шанс, който идва веднъж в живота. Никога нямаше да има друга такава златна възможност. Никога! В сравнение с нея бъдещето му в малката гленбърнска болница бе сиво и бледо. И той се смяташе за амбициозен!

А Дорис, не съжаляваше ли за нея най-много от всичко? Какво дяволски привлекателно момиче беше тя — дори непостоянното ѝ настроение беше някак си омайващо. Човек никога нямаше да се отегчи с нея. Напротив, само да бъдеш с нея беше чудесно! Нощем, буден в задушната си каюта, която беше точно срещу високата стена на дока, той се мятеше в койката си и мислеше за това, как танцуваха заедно, за това, как тя го гледаше в очите с желание и мълчалива покана и се притискаше към него, за онзи следобед на палубата, когато всички възможни перспективи се откриха пред него. Вълна на горещ копнеж го обля. Какъв глупак бе да отхвърли такова съблазнително предложение. Как щеше да се смее О'Нил, ако някога се случеше да научи за това. За каква ли медуза трябва да го е помислила тя! Можеше ли да бъде виновна, че го е заличила напълно? Той зарови лицето си във възглавницата в пристъп на мъка и самопрезрение.

[1] Двойна туземна лодка, съединена борд в борд. — Б.пр. ↑

ГЛАВА XIV

В края на тази седмица, в един зноен задушен предиобед, когато Мъри се бе навел лениво над перилата на палубата, а духът му бе в най-големия си отлив, той видя като в мираж големия блестящ „Крайслер“ да влиза в пристанището и да се плъзга покрай кораба. Изумен, той сложи ръка над очите си. Не можеше да бъде истина; слънцето и неговото въображение бяха породили зрителни халюцинации. Но не, грациозно облегнат на задната седалка, нехайно праметнал ръка на тапицираната облегалка, с безгрижно кръстосани закръглени крака, с бирманска пура, висяща леко между свитите пръсти, с килнат назад шлем — това беше Бърт.

— Дали остарелите ми очи ме мамят, или виждам медицинския офицер на добрия кораб „Пиндари“? — извика с усмивка Бърт и след това прибави с по-различен глас: — Изнасяй си такъмите, момче. Идваш при нас.

Сърцето на Мъри подскочи. Те не го бяха забравили. Блед от вълнение и облекчение, той се втурна към каютата си. Какъв идиот беше — разбира се, те го искаха, другояче не можеше да бъде. За по-малко от пет минути той смени униформата си и се настани в колата с куфара си, който индусът шофьор сложи в багажника. Когато потеглиха към града, Бърт обясни причината за закъснението, с което му се обаждат — някаква неизправност с наема на склада, която бе отнела няколко дни, докато я оправи. Но сега договорът бил подписан и те били свободни да се впуснат в приятно прекарване на времето.

— Това е оживен стар град, стига да знаеш как да се оправиш — довери му леко той. — Някакъв мъдрец го нарекъл град на ужасната нощ, но аз намирам, че нощите са изпълнени с нещо по-добро от ужас. Има няколко евроазиатски медицински сестри — горещи момичета и сладки, както ще се увериш. Той хвърли обяснителна въздушна целувка. — Аз говоря с гласа на опита, моето момче. Но слушай, зная, че се интересуваш само от нашата Дорис. И повярвай, не че ми е сестра, но и Дори е добро момиче.

За да избягнат хаоса на разнебитените колиби, те влязоха в градския център по широката претъпкана лента на „Хоуринг роуд“, профучаха край широкия площад, зелен от фикусови дървета и осеян с жалки статуи на конници, след това минаха под високия портал на хотел „Норт Истърн“. Въведоха ги с поклон през хол с високи мраморни колони, бръмчащ от вентилаторите по тавана, и Бърт го заведе горе в стаята, която бе запазена за Мъри в съседство с техния собствен апартамент на първия етаж.

— Ще те оставя да се оправиш за половин час — каза той, поглеждайки часовника си. — Мама и татко са навън, но всички ще се срещнем на тифин, което значи обед, Дейв.

Когато той излезе, Мъри огледа стаята. Тя бе съвършено луксозна — широка и хладна, наредена с вкус. Решетъчни транспаранти и нови, плетени пердета против комари заграждаха широкото, високо легло, което бе леко разтворено, за да показва финото, съвършено чисто бельо. Мебелите бяха боядисани в бледозеленикав цвят, а на тоалетката имаше ваза с рози.

Отзад бе банята — бяла и блестяща, заредена с хавлии, сапун, прах за къпане и мек, бял халат. Той се усмихна от удоволствие. Каква разлика от неговата малка, заддушна, нападана от комари каюта: това бе наистина нещо. Той разопакова малкото си неща, изми се и започна да се реши, когато вратата се отвори и Дорис влезе.

— Здравей! — каза късо тя.

Той се обърна.

— Дори... как си?

— Все още дишам, ако те интересува!

Те се гледаха мълчаливо — той с възхитена пламенност, тя с почти безизразно лице. Беше облякла елегантна, нова, прилепнала до тялото пола в убити пастелни тонове, фини бежови копринени чорапи и шведски обувки с високи токове. Беше сложила червило, което бе в тон с преобладаващия розов цвят на полата ѝ, а косите ѝ бяха току-що направени. Тя изглеждаше различно, по-елегантна дори, отколкото на кораба, по-възрастна, по-привлекателно изтънчена и, уви! — по-малко достижима. Парфюмът ѝ достигна до него.

— Ти изглеждаш... чудесно! — каза той пресипнало.

— Да! — отвърна тя хладно, четейки погледа му. — Вярвам, че поне малко се радваш, че ме срещаш.

— Повече от малко. Въпросът е... какво става с тебе?

Тя го погледна прямо, продължително, след това едва-едва се усмихна.

— Ти си тук, нали? Струва ми се, в това е и отговорът.

— Много мило от твоя страна да бъда тук — промърмори покорно той. — Долу на пристанището бе наистина ужасно.

— Допусках, че е така — каза тя с хладна разсъдъчност. — Искях да те накажа.

Той я погледна безучастно.

— За какво, по дяволите!

— Просто исках! — отговори тя уклончиво. — Понякога обичам да бъда жестока.

— Каква малка садистка — каза той, като се опита да улови тънката нотка, която веднъж бе използвал срещу нея. При това, когато говореше, той имаше странното чувство, че везните на техните отношения се бяха наклонили към нея. Той изведнъж осъзна с недоволство, че тя имаше желанието да докаже, че на брега той бе престанал да бъде елегантния, търсен млад корабен лекар в спретнатата униформа на компанията, и че беше не повече от обикновен млад мъж в износен костюм — конфекция, който не му отиваше и съвсем не подходеше за климата. Обаче, макар и да чувстваше ефекта, който беше предизвикала, тя изостави темата, сякаш не я занимаваше повече.

— Харесваш ли новата ми рокля?

— Просто мечта! — каза той, като се мъчеше да изглежда безгрижен. — Тук ли я взе?

— Купихме коприната от базара вчера. Имаше чудесни местни платове. Ушиха я за 24 часа.

— Бърза работа — каза той.

— Така и трябва — продължи тя хладно. — Не мога да понасям чакането и отлагането. Да бъда съвсем откровена, достатъчни ми бяха последните две седмици. И, между другото, понеже те нахоках, не си въобразявай, че сме си оправили сметките. Все още не съм ти простила окончателно. Ще си поговоря с тебе после.

Когато се обърна да си тръгне, тя изглеждаше омекнала. Изразът на лицето ѝ бе леко прояснен.

— Надявам се, че стаята ти харесва. Розите ги сложих аз самата. Моята стая е точно отсреща през коридора — тя му хвърли хитър поглед, — ако имаш нужда от нещо...

Когато си излезе, той остана загледан в затворената врата. Тя бе засегната и в това нямаше нищо чудно, като се има предвид начинът, по който той я отблъсна. Колко глупав и невъзпитан бе той, да обиди така чувствата ѝ. Надяваше се, че в края на краищата ще му прости.

Долу, в голямата мраморна зала, Холбрукови го посрещнаха съвсем различно, почти както се посреща син. Г-жа Холбрук дори го целуна по бузата. Обедът бе повече от среща — почти тържество. Те седнаха на маса до прозореца. Четирима туземни прислужници в червени туники с червени колани и чалми стояха зад столовете им; храната, избрана от Бърт, бе богата, пикантна и екзотична. Мъри за пръв път отиваше в хотел след онзи съдбоносен ден в „Гранд“ на Геърси, но ако споменът за онзи така различен обед мина през ума му, той изчезна бързо, прогонен от гръмкия смях на Бърт. Разпален от решението да им покаже града, той набелязваше програмата за идущата седмица, докато ликвидираше лакомо месестото манго. Той им предложи за следобеда да ги заведе до Джейн Темпъл и градините на Маниклопа, да видят прочутите риби в декоративното езеро.

— Те са твърде забележителни — заключи той. — Излизат на повърхността и плават към всеки, който ги повика.

— Стига, стига, Бърт! — се усмихваше г-жа Холбрук в безобиден протест.

— Сериозно, мамо! Не се шегувам. Даже отхапват от ръката ти, ако искаш да ги нахраниш.

— Представи си! Какво най-много обичат рибите?

— Пържени картофи — каза отегчено Дорис, а след това избухна в смях.

Следобедната почивка мина и когато слънцето започна да залязва, те потеглиха. Караха през изпълнени с тълпи базари, където свещените говеда, обкичени с гирлянди от лилии, се лутаха между сергиите, пробиваха път с рогата си сред тълпата, зобеха на воля от изложените плодове. Странни звуци, кресливи и осамотени, поразяваха слуха над високата острота на местните диалекти, чуваше се далечен камбанен звън, бумтене на гонг, внезапен пронизителен вик, който продължаваше да се носи, изопвайки нервите. Въздухът бе

наситен с ароматични миризми, силни и предизвикателни, които дразнеха ноздрите и упояваха сетивата. Мъри се чувстваше като че ли възвишен, погълнат до състояние на крайна възбуда и истинска наслада. Неговата индивидуалност бе заличена, той не беше самия себе си, а беше станал съвършено различен човек, навлязъл в ново и вълнуващо приключение.

Щом пристигнаха в храма, те си свалиха обувката и влязоха в миришещия на тамян здрач, където огромен, позлатен Буда се усмихваше със своята вечна безстрастна и иронична усмивка.

Дорис, в новата си петуниева рокля, с малка плетена от слама шапка с двойна панделка, чиито краища се развяваха предизвикателно на периферията, се беше потопила в странното очарование на следобеда. Седнал до нея на връщане, той ѝ заговори в изблик на благодарност.

— Всичко бе така прекрасно, Дори... и да го видя с тебе...

Тя бе почувствала промяната у него, и докато държанието ѝ от обеди насам беше все по-властническо, веднага щом той започваше да напредва, тя избираше отстъплението. Сега тя му кимна с лека неохота, като че ли се бе приготвила най-накрая да омекне.

— Значи си решил, че има защо да ми обръщаш внимание.

— Изцяло! — промърмори той пламенно. След това добави неутешимо: — Само че ти беше толкова студена, като че ли аз не заслужавам да ми обръщаш внимание.

— Така ли?

Погледът ѝ сякаш се помрачи. След това, незабелязано от другите, тя изведнъж грабна ръката му и заби зъби в показалеца му — острото болезнено ухапване мина през кожата му.

— Това трябва да ти покаже дали съм студена! — каза тя. След това, при вида на лицето му, което инстинктивно отрази болката, тя започна да се смее. — Така ти се пада, задето ме обиждаше през тези две седмици.

На следващия ден Бърт ги заведе на конни надбягвания. Той имаше билети за конюшните и за мястото за обездката, както и внушителен облог за голямото състезание. Нищо не куцаше. Нищо, нищо! Мейдън Палм, конят, на който Мъри заложи по негов съвет, връхлетя връз финиша, като спечели с три дължини. Това значеше да се живее. Това бе живот! А Дорис ставаше все по-мила, много по-мила

с него. Изглежда, че след като го беше наказала за миналите му грешки, беше решила да му прости.

На следващия ден те посетиха прочутата зоологическа градина. Пресякоха към Хоурах и от порядъчно разстояние наблюдаваха пламтящите планини край Хугли. Отидоха до Калкутския кралски голф клуб да пият чай и завършиха с разходка по течението на реката до Сутанати. Парите отваряха вратите навсякъде. По време на отдых Бърт беше прахосник и даваше щедър бакшиш. Мъри виждаше как банкнотите от 100 рупии неизчерпаемо изскачаха от портфейла на Бърт и минаваха умело в очакващите длани. Колко прекрасно беше да не стиска и спестява с мъка, да не брои всяка жалка монета в крайната мизерия, която той помнеше през всичките години на живота си, а да има пари, истински пари, повече от достатъчно, за да се наслаждава на всички хубави неща в живота.

Времето летеше докато разнообразните развлечения се редяха бързо едно след друго. Мъри просто се отпусна. Заличи всяка предупреждаваща мисъл, остави настрана минало и бъдеще и заживя само с настоящето. И въпреки това датата на отпътуването на „Пиндари“ непрекъснато се приближаваше. Когато бе съобщено, че трябва да отпътува през следващия вторник, треската в кръвта му беше стигнала върха си. Всичко, за което бе копнял през целия си живот, бе тук, готово да го вземе, само да протегнеше ръка да го хване. Холбрук, благ и приятелски настроен, не бе настоявал отново на предложението си. То бе направено и още съществуваше — солидното предложение на човек със състояние, чакаше отговора на Мъри. Г-жа Холбрук с все открити намеци и загатвания силно се надяваше и желаше той да приеме. Бърт обаче нямаше никакви съмнения по този въпрос. В петък следобед, когато дойде от Бенгал клуб, където бе почетен член, той намери Мъри във фойето на хотела и седна до него.

— Имам хубави новини, Дейв — те почти отначалото бяха в интимни отношения и се наричаха на малките имена. — Търсех да намеря някой, който би могъл да те замести при пътуването на връщане. Та точно сега в клуба се натъкнах на един доктор, който се връща в отпуск, казва се Колинс. Той подскочи при възможността за безплатно пътуване, а така ще има и заплата. Това ще е нашият човек.

Мъри се сепна в стола си като ужилен. Неочакваното съобщение на Бърт и начинът, по който поставяше нещата като свършен факт, най-

сетне поставиха въпроса ребром. Внезапна вълна на слабост го заля и той отстъпи отпуснато, убеден, че най-после трябва да смъкне товара от гърба си. Най-сетне, на кого би могъл по-добре да изложи и обясни своето състояние, ако не на такъв добряк като Бърт.

— Виж какво, Бърт! — каза той и се запъна. — Ти знаеш, че аз естествено... много бих желал да приема предложението на баща ти... и особено да работя с тебе. Но... аз се чудя дали трябва...

— Господи, защо не! Дорис — настрана. Ние имаме нужда от лекар в работата. Ние те харесваме. Ти ни харесваш. Не искам да наблягам на това, момчето ми, но така ще реализираш истински удар. Знаеш ли как го е казал уважаемия стар Уогълспийър: — „Има прилив в работата на мъжете.“

— Но, Бърт... — започна да възразява той и спря. Все пак трябваше да го каже, макар че всяка дума се изтръгваше от дълбочината на стомаха му. — Има... има едно момиче... което ме чака в къщи.

Бърт го изгледа продължително, след това избухна в смях.

— Ще ме убиеш, Дейв! Ами че аз имам момичета, дето ме чакат из цяла Европа. А твърде скоро моята малка евроазиатска кукла ще ме чака в Калкута.

— Но ти не разбираш! Аз съм обещал да... да се ожения за нея.

Бърт се засмя отново кратко, твърде съчувствено, с разбиране, след това поклати глава.

— Млад си за годините си, Дейв, и си още зелен. И може би отчасти и за това сме така привързани към тебе, не зная. Боже, ако познаваше момичетата както мене... Ти мислиш, че ще вземат да чезнат и ще умрат, ако им кажеш едно войнишко сбогом? Няма да преритат за черните ти очи; извини ме за моя жаргон. Обзалагам се, че твоята душичка ще се справи с разочарованието си и ще те забрави след шест месеца. Колкото за твоите собствени чувства, които не са ме поразили със силата си досега, спомни си какво казваше Платон, или някой си друг стар римски мъдрец: „Всички жени са еднакви на тъмно.“ Сериозно, макар че аз съм говорил за това с мама и стария. Всички мислим, че ти си точно мъж за Дори. Ти ще я накараш да поулегне. Тя се нуждае от малко баласт, за да влезе в пътя, защото — той се поколеба, — защото имаше някакви тревоги с нервите. А тя ще те подбодне, което, според моето скромно мнение, ще те поочука

малко и ще ти е от голяма полза. Тя е имала момчета преди, без друго не е ангел, но ти си човекът, по който е хлътнала до уши. Тя дяволски много иска да те има. Нека гледаме нещата в лицето, момче, ти си навлязъл толкова далече в отношенията си с нас като семейство, че ще бъде престъпление, ако ни обърнеш гръб сега. Така че, защо не си кажеш думата и да започнем да бием старите сватбени камбани? А сега ще вземем две кота пегс и ще прием за бъдещето. Момче — момче!... — Той се облегна в стола си и извика на келнера.

ГЛАВА XV

Макар и временно успокоен от това веселяшко отхвърляне на неговите скрупули, Мъри не намираще аргументите на Бърт нито за изцяло убедителни, нито за решителни. Той прекара тревожна нощ. На следващата утрин се събуди все още изпълнен с колебания и реши, че трябва поне да отиде долу до кораба и да разговаря с капитан Торанс. Той се чувстваше задължен да провери дали д-р Колинс би бил приемлив в случай... да, в случай че той няма възможност да предприеме пътуването обратно. Капитанът беше разумен мъж и си струваше да се чуе неговият съвет; освен това, никой не знаеше за намерението му, моментът беше благоприятен. След като майката на Дорис бе заявила, че е уморена, нищо определено не беше уговорено относно разглеждането на забележителностите на града и той нямаше ангажимент с Холбрукови до вечерта, когато трябваше да ги срещне на гала вечеря с танци, нещо, което се уреждаше всяка събота вечер в „Норт Истърн“. Той стана, обръсна се и се облече, след това взе такси до Виктория док.

Видът на „Пиндари“, чист, солиден и близък, събуди една заспала нотка от действителността, която му вдъхваше сигурност и дори спокойствие, подсказващо, че щом се качи на борда, ще бъде спасен дори от себе си. Той забърза по стълбата. Но когато стигна стаята на дежурния офицер, и двете каюти бяха заключени. Дежурният квартирмайстор му каза, че нито капитанът, нито г-н О’Нил са на кораба. Той слезе долу и можа да намери само помощник-ковчезника, който обясни, че никой от старшите офицери няма да се върне до неделя вечерта.

— Вторият помощник е на пристанището, ако искате да го видите.

Мъри поклати глава и се обърна бавно назад.

— Прочие — каза другият, — има поща за вас.

Той отиде до бюрото си и разрови с пръсти купчината писма, от които му подаде две. Мъри, с внезапно присвито сърце, разбра, че едното доста тънко бе от Уили, а другото, дебело и обемисто, от Мери.

Той не се решаваше да ги отвори. По-късно, казваше си той. На слизане от кораба към пристанището, където таксито все още го чакаше, той ги пхна във вътрешния си джоб.

През целия този ден Мъри се опитваше да събере достатъчно воля и все пак не можеше да се застави да прочете писмата. Не беше по силите му да види тяхното чисто и любящо съдържание. А понеже не ги отваряше, понеже се страхуваше от тях, той повече не бе трогнат и не чувстваше техния ням укор. Вместо това в съзнанието му кристализираше растящата болка, едва ли не раздразнение, че те го бяха застигнали в тази криза на живота му. Писмата, все още запечатани, го тласкаха подсъзнателно към Дорис и всичко, което Холбрукови можеха да му предложат. Самозащитавайки се под двойния напор на парите и секса, той започна да строи от най-ранните си години логически аргументи в своя собствена полза: загубата на родителите, нежеланото дете, мизериите и изтощителната зависимост, свръхчовешките усилия да завърши медицина — без съмнение той заслужаваше богатата отплата и сега тя беше в ръцете му. Трябваше ли да се очаква да я отхвърли, като че ли е без стойност?

Наистина, съществуваше Мери — той направи усилие поне да произнесе името. Но не бе ли се впуснал в тази история, увлечен от своята поривиста натура, неопитност и романтичните обстоятелства, при които я бе открил? Тя също, без съмнение, бе увлечена от тези същите, незаслужаващи доверие, краткотрайни влияния. Той не искаше да я обиди или да я изостави, но дължеше нещо и на себе си, и кой знае, по-късно той може би щеше... да, да направи нещо за нея, като обезщетение за своето отстъпление. Той съвсем не знаеше какво, но това бе успокояваща възможност. Младите хора правят грешки, разкайват се за тях и като се отплатят им се прощават. Трябваше ли той да бъде изключение.

Така разсъждаваше Мъри, когато слезе все още несигурен, нерешителен и потънал в размисъл да се присъедини към Холбрукови в ресторанта. Ясно беше, че не е в настроение за веселие, и все пак бе учудващо похвално, че при тези обстоятелства той отхвърли настрана личните си проблеми и без да разваля компанията откликна на живота посрещане на своите приятели. Специално Бърт беше в страхотна форма. А в момента, когато погледна Дорис, той разбра, че тя беше в едно от нейните знойни, изпълнени с напрежение настроения. Беше се

подготвила внимателно и бе облякла къса, бяла рокля без ръкави с дълбоко изрязано деколте, осеяна с малки кристални мъниста. Изглеждаше каквато бе — едно свръхскъпо лекомислие. Подхождаше ѝ изключително много и тя знаеше това.

Вечерята беше много вкусна и продължителна и също изигра своята роля за повишаване на настроението, а когато след десерта — възхитителен компот от ананаси и персимонии — бе поднесено кафето и конякът, Мъри разбра какъв глупец е бил да унива и да се безпокои цял ден. Сега не го беше грижа за нищо на света. След малко отиде в салона за танци, където, както винаги, старецът бе уредил нещата с вкус. Шампанското стоеше в кофичката с лед до осеяната с орхидеи маса на края на дансинга, обърната към украсения с палмови листа подиум, където чакаха облечените в червени сака оркестранти.

— Искаме да видим младежта да се забавлява, нали, майчице. — Като седнаха, Холбрук направи тази забележка със сантиментален тон, предизвикан от няколко двойни чаши бренди. — Не би ли могъл и ти да си намериш една симпатична партньорка, Бърт?

— Ще трябва, татко. Само съжалявам, че не мога да остана дълго — каза Бърт, намигайки на Мъри, — трябва да се видя с едно куче.

— Пийни малко шампанско преди да тръгнеш.

Тапата гръмна. Всички изпиха по чаша шампанско. След това светлините бяха замъглени и оркестърът засвири валс. Бърт скочи с официално театрален поклон към Дори.

— Мога ли да претендирам за семейна привилегия и да имам честта, г-це Холбрук.

Те изиграха първия танц в братско-сестрински маниер; след това Бърт гаврътна втора чаша шампанско и живо погледна часовника си.

— Господи, трябва да хвърча, иначе онзи малък пудел ще тръгне по грешна следа. Гледайте хубаво да се повеселите. Всичко най-розово!

— Не закъснявай толкова много, Бърт, моето момче — увещаваше го г-жа Холбрук. — Ти закъсня снощи.

— Разбира се, майко! — Той се наведе и я целуна. — Нека само се разберем, майче, че Бърт е вече голямо момче. Надявам се, да ви видя весели и подражали сутринта.

Той отива при малката евроазиатка — мислеше Мъри. Оркестърът поде отривист степ. Г-жа Холбрук погледна Мъри, след това Дорис без да се смее, а със сериозно изражение, сякаш искаше да каже: сега вие двамата сте на ред, и докато танцувате, вземете решение. Мъри можеше уверено да вземе инициативата. Освен това той бе пробвал коняка веднага след вечерята и изглежда понасяше добре шампанското.

— Ако мога да се изразя така, скъпи мои — каза г-жа Холбрук когато се върнаха, — вие сте една много красива двойка.

Холбрук, усмихнат снизходително, леко замаян, наля и на двамата по още една чаша шампанско. След това танцуваха пак. Танцуваха все заедно и изглеждаше, че всеки път, когато ръцете му я обгръщаха, тя се притискаше по-плътно до него, така че всяко движение на тялото ѝ откликваше в движение на неговото тяло, докато започнаха да се движат в общ ритъм, който запулсира в нервите му. Можеше да почувства, че тя бе облякла съвсем малко дрехи. Отначало той направи няколко забележки относно другите танцуващи и оркестъра, който бе първокласен, но тя го притисна с ръката си да мълчи.

— Не разваляй всичко!

И все пак, макар че мълчеше, в широките ѝ, светли, алчни очи, които не откъсваше от неговите, имаше нещо общително; вече не въпрос, а по-скоро зов — едновременно алчен и напрегнат, който не можеше да не бъде разбран. Само още веднъж проговори, когато с нетърпелив поглед към родителите си процеди несдържано:

— Бих желала да си вървят.

Фактически те не останаха до късно. В десет и тридесет г-жа Холбрук бутна по рамото съпруга си, който бе полузаспал.

— Време е ние старите хора да си лягаме. — След това със сдържана усмивка прибави: — Вие двамата може да постоите още малко, но не закъснявайте.

— Няма — каза кратко Дорис.

За следващия танц светлините бяха затъмнени, и когато те се завъртяха зад оркестъра, тя каза малко несигурно:

— Да отидем вън.

В градината, под високите сводове на зеленината беше топло, тихо и тъмно. Тя се облегна на гладкия ствол на едно голямо дърво,

като продължаваше да го гледа. Целият разтреперан, той постави ръката си зад врата ѝ и я целуна. В отговор тя го предизвика със страстна целувка. След това, като я притисна по-плътно, едно копче от маншета му се заплете в перловата огърлица на шията ѝ. Клипсът се откачи и няколко перли паднаха в деколтето ѝ.

— Каква я свърши сега! — каза тя със странен пресилен смях и прокара ръка около шията си. Трябва да ги намериш.

Главата му се въртеше. Сърцето му се блъскаше като лудо. Започна да търси огърлицата най-напред в деколтето на роклята ѝ. След това спусна ръка между твърдите зърна на гърдите ѝ — към гладката плоскост отгатък тях.

— Ще ти скъсам роклята.

— Няма значение роклята — каза тя със същия задавен глас.

След това той откри, че под роклята си не бе облякла нищо, и тъй като през цялото време държеше скъсаната огърлица в ръката си, това, което напипа, не бяха перлите. Той забрави всичко: цялото подтискано желание през миналите седмици премина през него със заслепяваща бързина.

— Не тука, глупчо! — тя се откъсна. — В твоята стая... след пет минути.

Той се качи направо горе, хвърли си дрехите, изгаси лампата и се тръшна в леглото. Един лунен лъч прониза тъмнината, когато тя влезе и затвори вратата след себе си. Тя свали пеньоара си, застана съвсем гола, след това разтвори завесите против комари. Тялото ѝ беше знойно топло, когато обви ръцете си плътно около врата му и го привлече към себе си, залепвайки устата си върху неговата така, че зъбите ѝ опряха в долната му устна. Тя дишаше бързо и под притиснатите ѝ гърди можеше да чуе горещото пулсиране на сърцето ѝ.

— Бързо! — каза задъхано тя. — Не виждаш ли, че умирам за тебе?

Ако не беше разбрал веднага, че не е девствена, би могъл да го разбере сега по начина, по който му отвърщаше. Когато най-сетне се отпусна все още без да го пуска, тя въздъхна дълбоко и след това отново придърпа главата му към нейната на възглавницата.

— Ти беше чуден, скъпи. А аз?

— Да — каза с нисък глас той и наистина го мислеше.

— Колко много време загубихме. Не можа ли да разбереш, че те желяех, желяех те като луда, още от самото начало? Но от сега нататък всичко ще бъде чудесно. Ще им кажем на сутринта. След това и двамата ще отпътуваме с Бърт за Ню Йорк. О, господи, не можа ли да разбереш колко съм хлътнала по тебе? Никога няма да ти се наситя. Ще видиш. — Тя целуваше устните му и си играеше с тях, галеше тялото му с края на пръстите си. Внезапен порив премина през нея.

— Пак! — прошепна тя. — Искам те, много те искам, за дълго... Толкова е хубаво.

На сутринта, след весели поздравления по време на закуската, той се поразходи да си разведри главата. Чувстваше се малко апатичен, но тя бе наистина чудесна, той едва щеше да дочака вечерта; и освен това, разбира се, работата, парите, цялото му бъдеще осигурено. По дяволите всичко, човек трябва да се грижи за себе си. В притъпеното състояние на съзнанието си за него бе по-лесно да зачеркне миналото и да мисли за бъдещето. Докато минаваше по моста Хаурах той изведнъж се наведе над парапета, и без да гледа, извади ръка от вътрешния си джоб и хвърли двете писма, все още неразпечатани, в мътните, пълни с мърша води на свещената Ганг.

ЧАСТ ТРЕТА

ГЛАВА I

Зората настъпи рано в швейцарски Оберланд. Нейният болезнен блясък и звънът на хлопатарите го разбуди. Както се опасяваше, фенобарбитонът беше престанал да действа и в дългите часове на безсъние той беше изживял наново всеки момент от онези фатални месеци на младостта си и накрая изтерзан, в три часа сутринта, той тършуваше за таблетка „содиум анитал“, който му даваше краткия отдих на пълното помрачаване. Накрая, с туптящи слепоочия, полумъртъв от лекарството, той посрещаше положението равнодушно и все пак с почти отчаяна непоколебимост съзнаваше, че най-сетне трябва да направи решителна крачка.

Виленски му го беше казал на онзи последен преглед в Ню Йорк и се усмихна окуражаващо, както винаги с една ръка на облегалката на кушетката, изпадайки в онзи ласкав южняшки акцент, който използваше, за да освободи пациентите си от вътрешната им обърканост.

— Вие може би ще трябва да се върнете един ден, просто за да пречупите този стар малък комплекс за вина. Всъщност вие искате да се върнете отчасти, защото ви е обзела една подтисната носталгия за родината, но, разбира се, главно за да видите вашата... приятелка и да се оправите с нея. Е, защо не? По-добре късно, отколкото никога. Ако нещата не са вървели твърде добре за нея, вие сте в състояние да ѝ помогнете. Та какво — усмивката му стана леко лукава, — сега сте един весел вдовец. Ако все още я намирате привлекателна, можете да оправите цялата работа, като се ожените за нея. При положение, разбира се, че тя е свободна.

— Тя едва ли се е омъжила. — Никога не беше имал каквото и да било съмнение по този въпрос, макар че се надяваше, че може би е намерила щастието си.

— Тогава имайте предвид това, което ви казвам. И ако почувствате, че отново става лошо, послушайте моя съвет и се върнете.

Да, той щеше да направи това и то веднага. С вземането на решението си той се успокои. Натисна звънеца и след като прегледа

разписанието на швейцарските самолети, каза на Артуро да позвъни в Цюрих и запази едно място за самолета до Престуик за два часа. Той стана, избръсна се и закуси долу. След това, докато Артуро опаковаше пътната му чанта, изпуши замислено една цигара. Вземаше малко неща; завръщаше се тихо, скромно, без суета или демонстративност. Никакъв „Ролс“, никакви признаци на богатство, нищо. Мисълта, която будеше мрачно предчувствие, внесе временен проблясък в неговата меланхолия. Що се отнася до вилата, с толкова добре организирано домакинство и със заслужаващите доверие прислужници (той им беше намекнал за някакъв спешен делови ангажимент) — нямаше никаква опасност да я напусне дори внезапно.

Телефонът иззвъня. Той стана и отиде към апарата. Както очакваше, това бе Фрида фон Алтисхофер.

— Добро утро. Безпокоя ли ви?

— Ни най-малко.

— Тогава, кажете ми бързо добре ли сте?... По-добре ли сте?

Ужасната нощ го караше да копнее за една съчувствена дума, макар да разбираше, че е неразумно.

— Много по-добре.

— Толкова съм радостна... и успокоена, приятелю. Ще отидем ли да се разходим тази сутрин?

— Бих желал да отидем. Обаче... — Той се изкашля и даде учтивото обяснение, което бе обмислил предварително. Вчера имал телеграма, просто някакъв делови въпрос, но доста неприятен, доколкото могъл да разбере, и трябвало да го оправи с едно посещение на адвокатата си в Англия. Трябвало да тръгне тази сутрин.

Последва рязка тишина, в която той почувства изненада, разочарование, може би дори намек на слисване, но тя скоро се съвзе.

— Разбира се, трябва да отидете... — такъв делови човек; но недейте се уморява и се върнете скоро, преди да тръгна за Баден. Знаете колко много ще ми липсвате.

Артуро го откара до аерогарата с „Хъмбера“ и това установи умерения тон на цялото пътуване. Имаше навика в Цюрих да обядва в „Бар-о-лак“, но днес отмина този възхитителен хотел и каза на загрижения Артуро, че вероятно ще намери някаква закуска в самолета. Стигнаха рано на летището, за щастие самолетът беше навреме и точно в два часа излетя. Когато машината се гмурна през

ниския облак в синевата, предишното му настроение не го остави, но все пак го обзе една странна приповдигнатост на духа. Най-сетне се връщаше в родната страна след 30 години. Защо, за бога, беше отлагал толкова дълго? — след като само там самичък щеше да намери успокоение на съвестта и да се освободи най-накрая от угризението, което от време на време се надвесваше отгоре му като гнетящ мрачен облак. Една дума му дойде на ума, назидателна и пълна с обещания. Той не беше религиозен, но думата напираше: „Изкупление!“ Той си я повтаряше бавно, сериозно.

Изведнъж мислите му, колкото и възвишени да бяха, се прекъснаха. Симпатичната стюардеса му се усмихваше в елегантната си синя униформа, сервирайки закуската, към която той се беше отнасял с пренебрежение, но сега се оказа отлично ядене, апетитно подредено на подноса. Пушена съомга, пилешко крило със задушена целина, мелба с праскови и чаша отлично шампанско. След това, въпреки нещастната нощ, той се почувства по-добре и се загледа надолу към Ирландското море, но едното му око беше обърнато към ивицата на шотландския бряг. Престуик започна да се вижда в шест и тридесет в леката синя мараня на ранния здрач, през който малки като топлийка светлини бяха започнали да блещукат. Кацането беше отлично, гладко и само няколко мига след това той вече слушаше с ускорен пулс забравеното бръмчене на родния си език. Гологлав, застанал на пистата, той вдъхна от мекия въздух на равнината.

У дома най-сетне... у дома! Несъзнателно прошепна известните слова на Роб Рой Макгрегър: „Кракът ми е на роден чернозем!“ Обзе го вълнение.

Автобусът чакаше пред митническата будка и след малко потегли, летейки плавно покрай фермите на Айршър. Той нетърпеливо изтриваше влагата от прозореца в усилието си да зърне нещо от обвития в мрак пейзаж, без да забелязва как лети времето, докато шумът на уличното движение не го сепна. Бяха стигнали до агенцията в Уинтън.

Взе такси до хотел „Сентръл“, където запази стая откъм тихата страна, далеч от перона на гарата и шума на влаковете. Беше вече късно и той се чувстваше уморен. Поръча да му донесат мляко и сандвичи. И тогава, след една гореща вана, в която остана в

продължение на петнадесет минути, за да отпусне изопнатите си нерви, той си легна. Заспа веднага.

ГЛАВА II

На следващата сутрин той се събуди рано, развълнуван от мисълта, че е наистина в Уинтън, че физически се намира в града на своята младост, на героичните усилия по време на студентството си и трябваше да заглуши един истински пристъп на сантименталност. Трябваше да бъде спокоен и разсъдлив в подхода си към този голям повратен пункт на живота си. Все пак стана бързо, облече се и слезе долу да закуси в топлата, постлана с червен килим стая за кафе, където за пръв път от тридесет години с охота вкуси истинска шотландска овесена каша и сметана заедно с чаша чай, препечен хляб и истинска моруна, въпреки че беше като на тръни от важността на предстоящия ден.

Веднага след като свърши третата чаша отличен чай, той отиде до фоайето, взе „Уинтън Херълд“ и като прегледа бегло рекламите, се спря на една агенция за даване коли под наем. Една малка кола, при това съвсем не биеща на очи, би послужила за неговото пътуване до Ардфилан и за каквито и да било по-сетнешни пътувания, които можеха да се наложат. Една особена задръжка му попречи да поиска от главния портиер да уреди наемането и той реши лично да позвъни в агенцията. Би ли могъл да обясни тази нелогична постъпка? Той не бе познат в хотела и изглеждаше съвсем невероятно да бъде познат и все пак, целият му инстинкт го принуждаваше да се крие. Така или иначе, след като поиска колата (малък стандартен модел) да бъде докарана пред хотел „Сентръл“, колкото е възможно по-рано, обещаха му, след известни пазарлъци, да я докарат в един часа.

Той неспокойно погледна часовника си: минаваше едва единадесет. Двата часа свободно време го накараха да излезе, примамен от желанието да направи кратко поклонение на местата от младостта си. Градът — сив, студен и посипан със сажди както винаги, все още увит в дим, изглеждаше малко променен от дните, когато той ходеше по еднообразните му неравни тротоари. На ъгъла на „Гранд“ и „Александра стрийт“ той се качи на жълтия трамвай, който щеше да го откара до Елдънгроув парк. Пред входа на парка слезе, повървя през

алеята и с нарастваща меланхолия пое нанаягорницето към университета. Но тук, скитайки през сенките на старите манастири, спомените за студентските му години бяха толкова болезнени и остри, че след кратко разглеждане той побърза да напусне околността, мина през ниския вход покрай „Гилхаус“, където бе продал микроскопа си, за да купи пръстена с малкия син камък за Мери. Очите му овлажняха! Какъв жалък подарък в сравнение с онова, което би могъл да й покаже сега. И все пак това бе струвало последните пени, които притежаваше. Никой не би трябвало да го обвинява в низост или че дори е подозирал предварително онова, което щеше да се случи.

От Елдънгроув не беше далеч до жилищата в Блеърхил; и воден от настроенията си, той пое пътя през хълма надолу към пристанището. Да, старата му квартира все още стоеше — една жалка барака, по-мрачна и дори по-мръсна, отколкото преди. Той гледеше нагоре и се видя като младеж, наведен над книгите си зад тесния тавански прозорец. Как бе воювал и издържал в борбата за голямата си прекрасна кариера.

И какво, за бога, бе постигнал в живота си? След благородните първи наченки, какъв бе резултатът? Докато стоеше тук и се взираше нагоре с безучастен поглед, лъч на истинско угризение на съвестта го прониза и той почувства не само едно истинско, горчиво съжаление, но и ясното осъзнаване на безполезността на всичко онова, което бе направил, откакто напусна тази мансарда.

Беше натрупал състояние, огромно състояние, но как? Не като блестящ хирург, първокласен специалист, желан и ценен в своята професия, а като жалък производител на хапчета, разпространител на популярни лекарства с малка клиническа стойност и голяма реклама; и всичко това продавано с такава печалба над стойността, че да осъществи по-нататъшната измама на болните. Не, той не трябваше да бъде толкова жесток към себе си: някои от неговите работи — групата на аналгетиците, която бе синтезирал от фенотиацините например имаше стойност. Все пак, общо взето каква пародия на кариера бе избрал. Защо, господи, бе направил това? Защо, въпреки всичко, беше излязъл такъв глупак, да се ожени за Дорис Холбрук?

Действително през онова съдбоносно пътуване той би трябвало да предвиди нейните психопатични тенденции, да разбере, че настроенията, които намираще за толкова занимателни на кораба, биха

били непоносими по-късно, че физическите възбуди, които тя му предлагаше, щяха бързо да му втръснат. Мисълта му се върна назад към спретнатата малка къща в Кос Коб, където баща ѝ ги беше настанил, близо до новите служби на Стамфърд в щата Кънектикът. Тя я обожаваше в продължение на 6 месеца, след това изведнъж я намрази. Тяхното преместване в съседния Дариън отначало има огромен успех, но скоро доведе до същия провал. Тя изглеждаше неспособна да се застои на едно място или да се приспособи към новата околна среда, и отказът му да се местят я бе накарал да започне ежедневните пътувания до Ню Йорк, което не беше повече от проста смяна на сутрешните и вечерните влакове. След това дойдоха безуспешните ѝ уроци по скулптура и рисуване, начинът, по който се обличаше постепенно стигна до крайности; дойдоха и нейните нови, вечноменящи се съмнителни познанства, което го накара да заподозре, че тя му изневерява. Когато възразяваше, следваха взаимни обвинения, отчуждавания, крясъци зад заключени врати, истерични сдобрявания. Тя искаше да се върне в Блекпул — можеше ли някой да го повярва! Още по-невероятен бе фактът, че сега тя наистина изглеждаше, че го мрази. Когато след едно дълго прекъсване той направи опит да поднови съпружеските отношения, тя грабна своята четка от слонова кост и едва не му пукна главата!

Но той се справяше бързо. Развод можеше да означава скъсване с Холбрукови и той успя да се сдобри с нея. След пет години, прекарани в Дариън, един жест на омиротворяване от страна на стария Холбрук им бе донесъл Форуейс — красиво имение в квартала Куейкър Ридж на Гриниаж. По-спокойните, консервативни хора тук, летният клуб, който той я убеди да посещава, техните скромни развлечения му даваха надежди, че тя ще улегне. Пълна илюзия. Постепенно от нарастващо ексцентрични и неподатливи на влияние настроения, пристъпи на отчаяние и период на апатия, тя премина към депресивни халюцинации. Накрая, когато извикаха Виленски за преглед, той постави утешаваща ръка на рамото му:

— Параноична шизофрения. Трябва да бъде освидетелствана.

И тогава, в продължение на 15 години, той беше мъж, чиято жена е в клиника за душевно болни и чакаше резултатите от инсулина и електрошоковата терапия, малките подобрения и новите по-дълбоки кризи, които продължаваха цялата тая безнадеждна бърканица, докато

дойде ужасното спасение чрез онази скоротечна хипостатична пневмония.

Беше ли изненадващо при тези трагични обстоятелства, че самият той — който ходеше по изопнатите въжета на нервите си — имаше нужда и се бе хвърлил в работата си с Бърт. Бърт си беше наред, добрият, почитеният, общителният Бърт, който винаги стоеше до него и безрезервно му помагаше в отношенията му с Дорис (дори беше приел отговорността върху себе си, защото бе прикривал нейните юношески пристъпи), и който след смъртта на стария Холбрук му бе дал направо равно партньорство в богатата и разрастваща се американска фирма.

Работата настрана; като жестоко измъчен човек, не бе ли оправдан да принадлежи на себе си: да започне да култивира личността си, да изучава изкуство, да усвоява езици (френски, немски и италиански, за да сме точни), да се облича с вкус, накратко — да се изгражда като човек с фини маниери, който съзнателно се придържа в стила си (изтънчената Едуординска литература му беше любимото четиво), един истински „отличаващ се човек“, който с естествения си чар и способност да бъде приятен, съумяваше дори в този ужасяващ век, когато цялото чувство за добродетели бе отишло на вятъра, да всява внезапен интерес, внимание и респект. И, разбира се, при неговото положение, той имаше физически задължения към себе си, които като добре образован човек би оправдал — ако това е необходимо — с цитат от известното писмо на Балзак по този въпрос до мадам Ханска. Без друго не възнамеряваше да си позволи да деградира в импотентност и слабоумие! Естествено, той се оттегли от безотговорното прелюбодействане, от онези кратки и неблагоприятни срещи, които ставаха след коктейлите в колите, паркирани в храсталаците на провинциалните клубове. Случайността го изпречи на пътя на една малка, спокойна жена — той винаги беше предпочитал миньонките, — руса вдовица на тридесетина години от полски произход, на име Рена, която работеше достатъчно скромно като книговезка в едно търговско издателство в Стамфърд. Тактичният му подход даде изненадващо добри резултати. Той я намираще еднакво успокояваща и задоволяваща, елегантна, чиста като личност, непретенциозна и крайно благодарна за неговата помощ. Скоро стигнаха до дискретни и редовни срещи. Той дори се привърза твърде много към нея, такава, каквато си беше, и макар че тя беше страшно

разстроена, когато той напусна Америка, той бе направил това, което трябва, с благороден жест.

Да, имаше добра причина за такъв начин на живот, и макар че самоизвинението внесе известно облекчение, мислите му бяха все още болезнени, когато се обърна и взе да се спуска по Блеърхил, за да се върне в „Сентръл“. Тук той дори не помисли за обед, но чувстваше нужда от известна подготовка за пътуването си и взе чаша сухо шери и бисквити „Абернети“ в бара, след което се почувства по-добре.

Колата пристигна в определения час и след като подписа необходимите документи и плати депозита, той потегли. Нямаше нужда да пита за пътя. Той излезе от шумните улици, хвана западното шосе, мина покрай ботаническите градини и игрища на Уестланд, след това излезе на аутострадата, водеща за долното течение на Фърт. Оттогава аутострадата беше разширена и укрепена, и все пак, докато се носеше покрай корабостроителниците и стоманодобивните заводи на крайречните индустриални градове, това си бе все същият път, който го бе довел до Мери. Той караше бавно, за да удължи тези чувства, макар че те почти го погълнаха, докато познатите звуци и гледки го връхлетяваха едни след други. Тези плътни удари, идващи от доковете, свирката на ферибота на река Ърскин, продължителният пресипнал вой на един излизащ шлеп — всичко това хармонираше с натрапчивия дисонанс, който го опустошаваше, както лелящите гледки на зелените гори и блестящите води, на далечните багреници на планинските върхове, които изведнъж се откриваха напред и нагоре, разкривайки серпантините на шосето. Всичко, всичко рисуваше пред очите му в сладка мъка образа на единствената жена, която беше обичал истински.

На около 30 мили от Уинтън той стигна до село Ресън и като сви по главното шосе, пое по виещия се тесен път, който вървеше по разширяващото се устие към Ардфилян. Сърцето му биеше като чуковете в корабостроителниците, когато влезе в малкия град — от горе до долу същия, като че го бе напуснал вчера. Все същата тясна лента на Еспланадата, плискана от тихи вълни, желязната естрада, мъничкият кей, кривата линия на ниските сиви къщи, квадратните църковни кули. Толкова ясно бе видението, че трябваше да спре колата за малко. О, господи, той бе спрял точно срещу онзи дървен навес, в който (след като изпратиха Уили) беше прегърнал Мери. Беше

объркан; хаотични мисли минаваха през ума му: щеше ли да я намери много променена, щеше ли тя да го разбере или да му прости; беше ли възможно дори да откаже да го види? Най-сетне той се овладя, пое нататък с колата и паркира. След това с наведена глава тръгна нагоре по тясната улица, към магазина на Дъглас. Той стигна до познатата странична улица вдигна глава, след това изведнъж се отдръпна. Магазинът вече не беше там. Вместо него се издигаше голяма тухлена постройка, от която се чуваше шум на машини. Той си бе мислил с такава подсъзнателна увереност, че ще намери всичко така, както го бе оставил, че беше по-скоро слиян, отколкото разочарован. След няколко мига на озадачение той продължи по тесния калдъръмен път и видя, че широка, нова пресечка бе прокарана от десния ъгъл към старата, откривайки двуфасадна блестяща постройка с неонов надпис „Градски и графски хлебопекарници, ОО Д-во“.

Той стоеше безмълвен и гледаше тавите с ярко оцветени сладкиши, които изпълваха витрините, след това пресече улицата и влезе в магазина. Две млади момичета с предизвикателен вид, в бледоморави рокли, с бели яки и маншети стояха зад тезгяха.

— Извинете — каза той. — Търся едно семейство, което някога имаше магазин тука някъде. Фамилията е Дъглас.

Те бяха на възраст, която обръщаше необикновеното в абсурдно и бяха готови да се захият. Но нещо, може би изисканите му дрехи, ги възпря. Те се спогледаха.

— Никога не съм чувала за какъвто и да било Дъглас, а ти, Джени?

— И аз не! — каза Джени и поклати глава.

Настана пауза, след това първото момиче каза:

— Може би старият г-н Доналдсън може да ви помогне. Той е тук от дълго време! — Сега тя наистина се захили. — Много по-дълго, отколкото ние.

— Доналдсън? — Името закачи някаква нишка в паметта му.

— Нашият пазач. Ако излезете през входа за колите, отляво ще намерите мъничката му къщичка срещу хлебарницата.

Той ѝ благодари и като тръгна в посочената дия се озова в онова, което някога бе дворът на Дъглас — сега много разширен, с голяма машинна зала вляво и един гараж за камионетки точно отсреща му, а отдясно — старият обор, превърнат в еднотажен малък

апартамент. Той позвъни и след малко от вътре се чуха бавни стъпки. Вратата се отвори и откри прегърбената фигура на мъж на седемдесет години с очила с металически рамки, с платнена шапка, сложена наопаки, с черна сатенена престилка и по домашни чехли. Когато Мъри го запита, той замълча за момент, дълбоко замислен.

— Да знам за Джеймс Дъглас? — отговори накрая той. — Мисля, че би трябвало да знам. Повече от двадесет години бях негов калфа.

— Тогава се надявам, че ще можете да ми кажете някакви вести за него и семейството му.

— Влезте за малко! — каза Доналдсън — Духа до вратата по това време.

Мъри го последва в малката тъмна кухня със слабо мъждукаща камина; задушна, мръсна стая на самотен, стар човек. Доналдсън му посочи един стол, след това, все още с шапка на главата, дотътри се до своя ъгъл и седна под дървената рамка на камината.

— Вие да не сте приятел на Дъгласови? — попита предпазливо той.

— Много отдавнашен! — каза бързо Мъри. — Сега съм почти съвсем чужд тук.

— Хм... — каза бавно другият. — Историята на Дъгласови не е много весела. Джеймс, бедният човек, умря и е в гроба много отдавна; Мини, балдъзата му, също. Това трябва да знаете като начало. Вижте, Джеймс се провали в бизнеса и банкрутира — зад тази работа имаше много странни неща, свързани с отчуждаването на имота и прокарването на новата улица — всичко по нареждане на градския съвет. Както и да е, позорът просто умори Джеймс, защото той бе горд човек и честен като никой друг. Мини беше болнава жена и скоро го последва в гробищата. И туйто; и на мястото на магазина на Джеймс сега имаме тези големи пекарни и сладкишите, дето биха ти прояли червата. Не че имам нещо против компанията, забележете. Те ме оставиха и ми дадоха тази работица.

Той спря, потънал за момент в миналото. Мъри преднамерено продължи по-нататък.

— Имаше дъщеря, нали?

— Да — кимна другият. — Мери... и тя си имаше своите неприятности. Когато бе мома се сгоди за някакъв развейпрах, който замина и я остави. Мъка, мъка на сърцето ѝ тежа много време. Когато

излизах от старата фурна, често я виждах да ми маха от прозореца си. Но трябва да ви кажа, че с времето стана много религиозна и няколко години по-късно, когато младият нов свещеник, Ъркърт се казваше, беше хубав човек, дойде в църквата „Лонгенд“, тя има късмет да се омъжи за него. И наистина хубава рожба му даде тя, кажи-речи година след това.

Поразен, Мъри стоеше като глътнал бастун на стола си. Тя се беше омъжила, беше го забравила, или поне беше отстъпила от онова, което той бе вярвал, че е единствена и за цял живот любов; и, което бе още по-болно, беше родила дете от друг мъж. В сегашното състояние на съзнанието му това бе светотатство. И все пак, при цялото му ужасно разочарование, разумът му не беше го напуснал напълно. Кой беше той, за да ѝ отрича правото на щастие, ако наистина го бе намерила?

Най-сетне той каза с напрегнат глас:

— Значи, тя е тук в града, със съпруга си?

— Не. Тя напусна Ардфилан с дъщеря си скоро след като мъжът ѝ умря.

— Умря? — възкликна той.

Старецът кимна.

— Той не беше от най-силните, разбирате ли, и когато беше голямата епидемия от испански грип в 34-та, той отиде във вечната си обител.

Несъзнателно Мъри почувства облекчение и сякаш отдъхна. Ситуацията внезапно бе подобрена в известна степен. Ужасно, разбира се, да изгубиш млад мъж, на когото той от своя страна никога не би пожелал и най-малкото зло. И все пак нещастният човек очевидно е бил слабават още от началото; мотивът от страна на Мери може би е бил по-скоро съжаление, отколкото любов. Отчасти посъвзет и с освежени чувства, той постави последния си въпрос.

— Къде отидоха те, Мери и дъщеря ѝ?

— В едно село в Лодианс. Казва се Маркинч. Дъщерята искаше да се учи за медицинска сестра и те потърсиха място близо до Единбург, но какво е станало с тях оттогава, не мога да ви кажа. Те не се радваха на добри условия и никога не са идвали в Ардфилан, откакто са напуснали.

Последва дълга тишина. Мъри с наведена глава се опита да събере мислите си. След това, видимо развълнуван, стана и като благодари, притисна една банкнота в ръката на Доналдсън. Старецът се престори, че с неохота я приема, но сетне се взря през очилата си към своя гост с нарастващо любопитство.

— Очите ми не са това, което бяха — отбеляза той, придружавайки Мъри до вратата. — Но аз имам странно чувство, че съм ви виждал преди. Искам да си спомня кой сте.

— Просто ме смятайте за някой, който иска да направи добро на Мери Дъглас и дъщеря ѝ.

Той каза това твърдо, със съзнание за новопридобито достойнство от намеренията си, след това се обърна и се отправи назад към колата. Сега схвана колко илюзорни бяха надеждите му, колко всичките негови представи бяха фалшиво основани на едно романтично пресъздаване на миналото. Беше ли наистина очаквал след тридесет години да намери Мери така, както в деня, когато я бе изоставил, мила със свежестта на младостта, нежно страстна, все още девствена? Господ му е свидетел, че би го желал. Но чудото не бе станало и сега, след като чу историята за жената, която беше плакала дълго за него, която се беше омъжила, макар и не по любов и след това изгубила болнавия си съпруг, която беше преживяла тежки дни, злощастие, може би дори бедност, и все пак пожертвала себе си да даде на дъщеря си достойна професия — след като узна всичко това, той се обърна към действителността, към спокойното съзнание, че тази Мери, която щеше да намери в Маркинч, ще бъде жена на средна възраст, с похабени от работа ръце и уморени меки очи, блъскана и бита от жестоката битка на живота, но поради това, може би желаеща повече да прости и приеме неговото щедро внимание.

Сърцето му се стопляше от тези мисли, докато караше обратно към Уинтън през опиянението на засилващия се здрач над реката. След това изведнъж му дойде наум, че бе забравил да пита Доналдсън за Уили. Непростим пропуск! Какво ли, се чудеше той, беше станало с това малко, умно момче, усърдния придружител при техните вечерни разходки? Да, той щеше да разбере всичко твърде скоро от самата Мери.

Беше седем часът, когато стигна до хотела, и тъй като почти не беше ял през целия ден, беше силно изтощен. След като се изми

набързо и се избърса, той слезе в бюфета, поръча двоен рамстек на скара, печени картофи и половинка местно светло макфарлейнско пиво — всичко с такъв апломб, като че ли никога не беше излизал. След това се отдаде на пищната съблазън на тортата със златист сироп. Колко хубави са тези местни гозби. Той се нахвърли гладно отгоре им, успокоен от мисълта, че първото нещо, което ще направи утре, ще бъде да тръгне за Единбург и Маркинч.

ГЛАВА III

Макар че колата не вървеше особено добре (от време на време една от свещите прекъсваше), той реши да я задържи, вместо да се разправя в агенцията, и в 11 часа на следващата сутрин, след като уреди сметката си в „Сентръл“, потегли към Единбург. Според неговата карта на пътищата Маркинч лежеше на някакви пет мили навътре от Далхейвън на източния бряг. Очевидно беше малко селце — той поне не беше чувал за него — и неговото малобройно население, без съмнение, би му помогнало при търсенето.

Денят бе сив и ветровит, с кълбести облаци, които се лутаха по небето, но в ранния следобед, когато стигна Единбург, ниското слънце проби и взе да праца ярки лъчи от стените на замъка към градините на „Принсиз стрийт“. Добро предзнаменование, помисли той, като тръгна по източното шосе към Портобело. Тук движението бе преустановено на кръстопътя, за да мине девическата духовна музика в Портобело; навярно — реши той — на път за някакво местно тържество. Стана му хубаво като гледаше милите шотландски моми да минават по протежение на „Кок о’д Норт“ с шумящите си фустанели около талиите, с глендарските си панделки. Естествените извори на Шотландия, си каза той с усмивка, докато неговото набито око прецени няколко от най-обещаващите малки свирачки. Но тътнежът на колите зад него го подканяше да кара по-нататък през Мюсълбърг и Нюбигинг. Той излезе на брега под Госфордския залив и като се спусна край пустото крайбрежие, изяде сандвичите, които му бяха опаковали в „Сентръл“. След това потегли отново. Морето искреше и силен вятър духаше през окосените ливади и жълтите дюни, покрити с островърхи избелели треви и сплетени ароматични водорасли.

Оттатък брега, от лявата му страна, се появи Бас Рок, а далеч напред от страната на сушата — зелената шапка на Бъруик Лоу. Чайки кръжаха и крещяха над оживелите пясъци. Той можеше да почувства солта в пълния със ситни капчици горчиво-солен въздух; вкусът му опираше в зъбите му и сякаш беше самото чувство за дома.

Той се бе спрял предварително на Далхейвън, като удобен център, но когато обиколи града да търси гостилница, не можа да намери нищо подходящо. Ниските, брулени от вятъра къщи, построени от червен, песъчлив камък, обграждаха негостоприемното рибарско пристанище, а жителите — в контакта си с пришелеца — излязоха необщителни. Случайно обаче той намери приятелски настроен местен жител и бе отправен със силни препоръки към хотел „Мърин“, който се намирал над кортовете за голф, два километра извън града. Оказа се, че това е превъзходна първокласна постройка, където управителката го посрещна спокойно и го въведе в отлична стая с изглед към фасадата.

Когато се изми, той се осведоми за точния път и след кратко пътуване навътре през извитите селски пътища, оградени от плетища, стигна в село Маркинч, което по някакъв вътрешен глас разбра, че е неговата истинска и крайна цел.

Това убеждение успокои нервите му, докато караше надолу по единствената пуста улица. От двете страни се редяха белосани вили, обрасли с пълзящи латинки, които все още цъфтяха по стените. Не се виждаше жива душа, само един стар шотландски пес лежеше полузаспал с едно отворено око до бордюра. Имаше универсален магазин с поща. След това идваше ковачница, един старомоден магазин със стъклена витрина и надпис: „Център за благоденствие“. Къде трябваше да запита? Може би магазина или пощата, макар че това за нещастие можеше да направи публично достойние неговото пристигане. В края на улицата той вече възнамеряваше да завие, когато видя на известно разстояние от себе си селската църква и до нея дома на пастира. Една мисъл го жегна, навяна от една забележка на Доналдсън и от желанието за уединение и дискретност. Той продължи към църквата, която беше в шотландски бароков стил с квадратна вместо островърха кула, паркира колата отсреща, след това тръгна към дома на свещеника, една сивокаменна прилична постройка, и натисна бронзовата дръжка на звънеца.

След значителна пауза вратата се отвори и то от самия свещеник — малък бледен човек с крайно къси крака и прекомерно голяма глава, върху която имаше топка сиви коси. Старият черен костюм и окъсаните краища на свещеническата яка му придаваха обезсърчителен вид, както и чертите на лицето му. Перодръжка в

едната му ръка и силно поправеният ръкопис в другата показва, че го обезпокояват в момент, когато подготвя своята проповед, но маниерите му бяха достатъчно вежливи.

— Какво мога да направя за вас, сър?

— Извинете за безпокойството, но аз търся една дама на име Ъркърт. — Сега с новото име беше по-леко за Мъри; отначало му беше болно да мисли за нея като за друга, не като за Мери Дъглас. — Разбрах, че живее във вашата енория.

— Аа, вие трябва да мислите за нашата прекрасна сестра. — Изражението на малкия човек се проясни. Показа желание да помогне. — Тя живее над „Центъра на благоденствието“, току-що сте го отминали. Тя е много заета млада личност, но ако не е в къщи, ще я намерите в амбулаторията от пет до шест.

— Много съм ви задължен! — каза Мъри доволен. — Вие очевидно говорите за дъщерята на моята приятелка. Предполагам, че майка ѝ живее с нея?

— Майка ѝ! — замълча свещеникът и се вгледа в него. — Вие трябва да не сте тукашен.

— Бях далече от много години.

— Тогава нямате представа колко болна бе тя.

— Болна?!

Свещеникът направи утвърдителен жест.

— Боя се, че трябва да ви подготвя за печални вести. Аз погребях майката на Кети в църковния двор преди девет месеца.

Думите, изречени с професионално съболезнование, бяха подсилени от църковната камбана, която като погребален звън изби часа с безчувствено силен тон. Не можеше да има, нямаше никаква грешка!... Това бе краят на неговото търсене, краят. Не само разочарование, но истински удар трябва да се бе изписал върху лицето на Мъри болезнен шок, който изтласка кръвта от сърцето му и го накара да се облегне на рамката на вратата.

— Драги сър, влезте вътре и поседнете за минута. Тук, във фойето! — той хвана ръката на Мъри и го отведе до един стол в хола. — Виждам, че това ви засегна дълбоко.

— Толкова се бях надявал да я видя! — промърмори Мъри. — Много скъпа приятелка.

— Истински достойна жена, мой драги господине, между избраниците сред малкото паство. Не скърбете, скоро ще видите дъщеря ѝ.

Огорченият мъж нямаше много доверие към този момент, обещан от бъдещето. Тя си бе отишла, отнасяйки със себе си в гроба спомена за неговата невярност. Той бе останал за нея до края презрян — кървяща рана в сърцето ѝ. И сега той не можеше никога да изкупи себе си. Не можеше никога да разчупи комплекса на омраза, който непрекъснато заплашваше покоя на мислите му, трябваше да продължи да носи товара на вината си. Сломен от печал, разочарование и неспирно самосъжаление, той чуваше свещеникът да продължава да възхвалява починалата жена.

— Дъщеря ѝ също! — продължи другият. — Има същите високи добродетели. Много предано момиче. А сега, ако сте по-добре, моята жена би ви предложила чаша чай.

Мъри се дръпна и макар още да не се владееше, има мъдростта да откаже.

— Не, благодаря!

— Тогава съм сигурен, че бихте искали да ви покажа къде почива тя?

Те отидоха в гробището зад църквата. Гробът, отбелязан с прост келтски кръст, му бе показан и свещеникът, след като се поколеба за миг между симпатия и любопитство, каза:

— Вярвам, че сте от нашето вероизповедание. Ако е така, надявам се да ви видя на светата служба в неделя. Молитвата е голям лек. Наблизо ли сте отседнали?

— В „Мърин“ — промърмори Мъри.

— А, отличен хотел — мис Кармайкъл, управителката, е добра наша приятелка.

Като затвърди по този начин доверието си към непознатия, той се представи с почти патетична нетърпеливост да бъде в услуга.

— Името ми е Фодърингей — Матю Нокс Фодърингей, Бакалавър на изкуството от Единбург, на ваше разположение, сър, ако съм ви нужен по-нататък.

С поклон той се оттегли дискретно настрана.

Останал сам, Мъри все още гледаше надолу към зелената морава, от която един дълъг правоъгълник (чимовете още бяха леко

повдигнати) се открояваше тъжно, тържествено. Там лежеше онова сладко тяло, което в младостта си той бе милвал. И той си я представи в облика на сладката младост, такава, каквато бе онзи ден на пустата поляна, докато чучулигата пееше над изтравничето, а потокът ромолеше из своето разядено каменисто корито. Той я видя ясно, свежа и пламенна, с нейната стегната фигура, с кафявочервеникавата ѝ коса и зеленикавите ѝ очи, пълни с младост, младост, която пулсираше жива през тях. Изтощен, той се подпря на гранитния паметник и затвори смъдящите си очи.

Колко дълго бе останал наведен и безчувствен не знаеше. Един лек звук, една стъпка по пясъчната алея го сепна. Той се обърна, вдигна глава и след това почти припадна. Там, израснала от гроба, пред него стоеше Мери Дъглас, Мери — така, както той я помнеше, както я бе сънувал преди миг, страшната илюзия като дух се извисяваше над стръкчетата бели цветя. Той се опита да извика, но не можа да издаде никакъв звук. Замаян, с въртяща се глава, той разбра, че това бе дъщерята на Мери, олицетворение на своята майка.

— Трябва да съм ви сепнала! — приближи се тя към него загрижена. — Добре ли сте?

— Да — каза той сконфузено. Но съвсем съм засрамен от себе си... че се държах така глупаво. — И търсейки извинение, той добави. — Аз бях твърде неподготвен... разбирате ли...

Тя го погледна с разбиране.

— На идване срещнах нашия свещеник. Вие сте били приятел на моята скъпа майка.

Той склони глава в израз на почитателна печал.

— И на цялото ви семейство. Те бяха много добри към мене, когато бях беден... и бездомен студент.

Лицето ѝ изразяваше симпатия и доброта. Беше очевидно, че неговата печал над гроба силно предразполагаше в негова полза.

— Тогава вие познавате Джеймс, моя дядо?

— Прекрасен човек... Аз можах да видя това, макар че по него време бях безотговорен млад човек.

— А вуйчо Уили — попита тя с по-топла симпатия.

— Уили и аз бяхме най-добри приятели — каза той с полувъздишка на облекчение. Внезапен порив го тласкаше да

утвърждава връзките си с тях. — Ние често сме оставали заедно. Имахме дълги разговори нощно време. Той бе чудесно момче.

— Да — каза тя. — Сигурна съм, че е било така.

Настана пауза, през която той не можеше да се застави да я погледне. Съзнанието му още не беше ясно. Не съвсем подходящо за този изключителен обрат на нещата. Той все още съжеляваше майката и всичко, което загубата ѝ водеше след себе си, при това започна да го обзема чувството, че в дъщерята може все още да намери благоприятната възможност, която той търсеше. Може би това все пак не бе краят на неговото пътуване; поне така се надяваше. С известно усилие той наложи атмосфера на спокойствие.

— Трябва да ви се представя. Името ми е Мъри. Дейвид Мъри.

Изразът ѝ не се промени. Когато тя взе ръката му, подадена към нея, той едва можа да подтисне остра облекчителна въздишка. Тя не знаеше за него, нито за неговата неназидателна история. Защо се беше съмнявал! Мери никога не бе ѝ казала, тайната бе все още заключена в онова бедно, разбито сърце, сега замлъкнало завинаги тук долу, шест стъпки под неговите скъпи, ръчно изработени обувки.

— Вие знаете името ми! — каза тя срамежливо, докато той все още държеше ръката ѝ. — Кети Търкърт.

Той ѝ отправи, макар и все още с тиха печал, своята предразполагаща усмивка.

— Тогава, ако ми позволите като стар приятел на вашата скъпа майка и на цялото ви семейство, ще ви наричам Кети.

Той каза това добродушно, почти скромно, желаейки с нетърпение да я накара да се чувства интимна с него. След това застана настрана в покорна поза, с чувство на угризение на съвестта и на отговорност, осъзнал своите слабости и недостатъци и всичките си лоши постъпки в миналото, и я наблюдаваше как поставя няколкото си рози в зелената емайлирана ваза пред келтския кръст и как с няколко леки докосвания събра падналите букови листа от тревата.

Тя беше гологлава, носеше тъмносиньо поовехтяло палто над своята изтъркана светлосиня сестринска униформа, а една от обувките ѝ (той забеляза това с остра болка) беше закърпена с изкуствена кръпка, и все пак кръпка на селски обуцар. Тази дребна пестеливост, толкова леко доловима за неговото опитно зорко око, го трогна. „Ние ще променим всичко това!“ — си каза той с внезапен изблик на

чувства. Да, неговият благоприятен случай бе тук, уверен и решен той го чувстваше в костите си.

— Така — възкликна тя, като се изправи и се усмихна доверчиво. — Всички сме пременени за съботната вечерна служба. А сега — тя се поколеба срамежливо и несмело и все пак рискува да го каже: — ... бихте ли дошли до вкъщи на чаша хубав чай.

Тръгнаха заедно надолу по пътеката на гробищата.

ГЛАВА IV

Седнал до прозореца в стаята над диспансера, докато тя отиде да приготви чая, той се огледа, изненадан от липсата на елементарно удобство, от голотата, с която се сблъска погледът му. Върху добре изчистения полиран дървен под нямаше дори черга; мебелировката бе крайно оскъдна; една квадратна работна маса и няколко плетени стола; камината бе обгорена, но в нея нямаше гориво, стените — варосани, освежени от само една картина, и то с религиозен мотив — репродукция от лошо копие на „Прераждането“ на Валдец Лил, взета от „Крисчън Херълд“. На полицата имаше няколко книги, главно ръководства за медицински сестри и една библия. Върху малка синя чинийка на перваза на прозореца бе сложена саксия с папрат, а до нея — кошничка с недовършено плетиво. Докато възприемаше заобикалящата го спартанска строгост и блясъка, излъчван от дивите богородички във вазата на камината, облени от златния залез на слънцето, той почувства в стаята, като в малка монашеска килия, тревожната атмосфера на напрегнат живот, подчертан от бързото затваряне на вратата, след като влезе вътре. Същото чувство доби и когато видя таблата, която тя така гостоприемно поднесе с евтин чай и една чиния, в която нямаше нищо, освен намазани с масло филийки от селска питка. Не можеше изцяло да разбере всичко и все пак някакъв мигновен импулс му подсказа, че колкото повече тя се нуждае от помощ, толкова повече той ще може да ѝ помогне.

— Ако само знаех, че ще дойдете — леко смутена се упрекна тя, подавайки му чашата, — щях да приготвя нещо подходящо. Когато съм заета, не мисля за пазаруване, докато не дойде събота. Но не ми обръщайте внимание, кажете ми нещо за себе си... Бил сте в чужбина.

— Да, дълги години. Можете да си представите какво означава това за мен, да дойда пак в родината си. — Той въздъхна, после се усмихна. — Сега, след като съм тук, смятам да остана по-дълго.

— Къде бяхте?

— Най-вече в Америка.

— Почти очаквах да кажете Африка — тя леко му се усмихна, макар и погледът ѝ, като се плъзна зад него, да бе усамотен, далечен. — Вуйчо Уили е там, в Куибу, на границата със Северна Ангола.

Въпреки че не се издаде, той все пак усети облекчение. Уили навярно би го познал; една непредвидена среща би довела неминуемо до доста нежелателен конфликт.

— Никак не ме изненадвате — каза той любезно и с известна заинтересованост. — Още като момче Уили бе луд за Африка. Е да, всъщност двамата все почвахме от Ливингстън и извървявахме всяка миля до езерото Виктория. И когато Стенли го откри, трябваше да ни видите колко се радвахме. Но Ангола не е ли доста примитивна страна?

— Да, такава е. Откак е там, вуйчо прекара много тежки години. Но нещата сега се оправят. Имам най-различни и интересни снимки, които мога да ви покажа. От тях се добива добра представа за тамошните условия.

При това положение той счете за разумно да не се разпространяват повече върху пионерната дейност на Уили — дали тя е свързана с минно дело или с някакво инженерство, той не можеше да отгатне — и затова се въздържа да проявява повече интерес.

— Когато имате време, ще се радвам да видя снимките. Но това, което всъщност ме интересува, е вашата работа тук.

Тя неволно направи плах, срамежлив жест.

— О, нищо особено. Просто обикновено наглеждане на болните от района, визитации и тем подобни. Обикалям селата с велосипед или пеша. Освен това тук има здравен център за бременни и родилки с клиника, която наричаме млечен бар за бебета. А понякога се отбивам и до селската болница в Далхейвън.

— От всичко това личи, че твърде много ви обременяват. — Той бе вече забелязал, че ръцете ѝ бяха груби и зле напукани.

— Хубаво е човек да е погълнат от работа — каза тя развеселено. — А и хората са много добри. Следобедите ми в четвъртък са свободни, а в годината имам три седмици отпуск. Всъщност от него ми остава да вземам още две седмици.

— Значи, харесвате работата си?

Тя просто кимна с резервираност, която бе по-убедителна от каквото и да било израз на ентузиазъм. — Между другото тук няма

особено поле за работа, но да, аз имам нещо много по-добро в перспектива.

При тази бележка и при сдържаността, с която тя я направи, съзнанието му бе прорязано от една тревожна мисъл. Макар да знаеше, че не ще прозвучи подходящо, той трябваше да го каже:

— Смятате да се омъжите?

Тя така искрено се засмя, че белите ѝ равни зъби се показаха на здравите и розови венци; чудесен смях, който кънтеше сладко и убедително в ушите му.

— За бога, не! — възкликна тя, когато се успокои. — Кого бих намерила тук, освен няколко чифликчийски синове, които мислят само за танците си в събота вечер и за кината в Далхейвън? Освен това — тя продължи бавно и много сериозно, — аз съм, да, така погълната от работата си, че едва ли бих помислила някак да се откажа от нея заради нещо или заради някого.

Всичко бе така както го бе желал. Съвсем сама и без излишно бреме, свързана, макар и не постоянно, с една достойна, но иначе скучна и нищо не обещаваща професия, тя не би могла да бъде посвършен обект за неговите благородни и благодетелни цели. Мислите му летяха напред. Незапознат със закона, той се чудеше дали не би могъл да я осинови: осиновяването му изглеждаше неосъществимо, свързано със сиропиталища и с разстроено родителство. Но да става каквото ще! Сърцето му се изпълни с чисто чувство. Той беше, винаги е бил, изключително щедър човек, и никой не би могъл да отрече тази му малка добродетел. Какво не би могъл да стори за нея! Не трябваше да изнасилва нещата преждевременно, за да не я разтревожи. Защото беше ясно, че тя го прие за човек с обикновени, средни възможности. Това положение му разкри и друга страна: той бе поразен от мисълта, че е богат, в двоякия смисъл на тази дума, с чудесни възможности за осъществяване на идеята си.

В мълчанието, което настъпи помежду им, той размишляваше за нея, докато, със сведен поглед, тя прибираше чаените прибори в подноса. Да, тя не беше съвсем живо копие на майка си, както му се бе сторило при първия му емоционален шок. Имаше същата свежа кожа на лицето, тъмнокафяви очи и къс, леко поразширен нос, същата мека кестенява коса, падаща на кичури по врата ѝ. Все пак изразът ѝ бе различен, замислен, почти сдържан; устата — по-широка, по-плътна,

по-чувствено изрязана, а в очертанието на устните ѝ се изявяваше вътрешна строгост. Имаше някакво равнодушие у нея, което той харесваше — белег на независимост. Усмиваше се рядко, но затова пък усмивката ѝ бе най-сладкото нещо, което някога бе виждал. От всичко обаче най-много го порази вълнуващата ѝ младост. Мери беше яко момиче, с пълни гърди и добре очертан ханш. Това момиче бе стройно, почти неразвито — една незрялост, контрастираща на сериозния ѝ вид, която събуждаше буйно най-покровителствените му инстинкти. Не искаше да оскърби мъртвата, когато реши, че това мило дете, приличащо много на майка си, имаше повече дълбочина, дори по-остра чувствителност... Мъри дойде на себе си. Нещо в държането ѝ, което не бе склонна да изрази, но което явно я притесняваше, му напомни изведнъж, че свещеникът Фодърингей му бе казал, че тя започва работа в 5 ч. Като погледна часовника си, той откри, че вече беше пет и десет. Рязко скочи.

— Моя мила Кети, останах твърде дълго — извини се той. — Пациентите ще ви чакат.

— Те нямат да се сърдят за няколко минути. Не всеки ден имам гости.

— Позволете ми тогава просто да изразя радостта си, че ви открих. Надявам се тази щастлива среща да бъде само начало на много срещи, защото трябва да разберете, че съм много задължен на вашето семейство.

След като тя го изпрати до вратата, той отиде до колата си и се върна в хотела, като развълнувано разсъждаваше върху случилото се през този изключителен, паметен ден. Тъга, примесена с някакво въодушевление. Бе дошъл тук с най-възвишени подбуди и вместо една възрастна жена, която можеше да го посрещне с упрек, дори с ненавист, оставайки глуха на разкаянията и предложенията му за подкрепа, той намери едно бедно, работно момиче, което се нуждаеше и трябваше да се възползва от неговата помощ. Мъри съжеляваше за смъртта на майката; той я посрещна като удар, да, и сърцето му бе наранено. Но в това мило дете той съзря възможност за компенсация. Ако не бяха възникнали някои неизбежни обстоятелства, Кети би могла да бъде негова дъщеря. За да се реабилитира за миналото, той с готовност и охота би пренесъл сега върху нея своето смирено, мъдро,

закрилящо и бащинско внимание. Пътищата на живота бяха наистина мъдри и неразгадаеми за разума на един човек.

ГЛАВА V

След вечеря той уреди със собственицата на хотела да му отделят стая за гости. За щастие, в съседство с неговата спалня имаше голяма, удобна стая с хубава камина, за която мис Кармайкъл го увери, че „тегли“ добре. След като свърши и това, той се свърза по телефона с вилата си е Швейцария.

Когато Артуро се обади, Мъри едва ли не се зарадва на гласа му; нареди да му изпратят със самолет от Цюрих стиковите му за голф и допълнително дрехи. Колкото за личната му кореспонденция, Артуро трябваше да пази дискретност и да му препраща онези писма, които счита за важни. Имаше ли някакви новини? Всичко вървеше добре бе отговорил Артуро. Времето беше чудесно, а джанките и сливите бяха обрани, Елена беше направила десет килограма конфитюр, едно от децата на собственика на пристана беше болно, но вече било добре и мадам фон Алтисхофер бе телефонирала два пъти да пита за адреса му. Трябваше ли да ѝ го даде? Въпреки че му беше приятно да научи за нейната загриженост, след като размисли за момент, Мъри каза, че сам ще ѝ пише.

Но по-после, когато се канеше да легне, настроението му неочаквано се промени. Анализирайки този пълен със събития ден, изведнъж бе обхванат от чувство на самокритичност. Колко прибързано бе намерил утеха в намерението си да излее върху Кети своето състрадание и любов. Колко недостойно да забрави своята скъпа Мери, да приеме дъщерята, като отмине майката с не повече от едно мигновено чувство на скръб. Възрастна жена, която можеше да го приеме с ненавист? Наистина ли бе мислил така, само час след като бе хвърлил поглед върху самотния ѝ гроб? Не, никога, никога нямаше да го посрещне така; тя можеше и щеше да го приеме само с прошка и любов. Облечен в дългата си копринена пижама с монограм — една от единствените по рода си пижами, нарочно ушита за него от Грунеман във Виена, — той вторачи поглед в тавана и се закле, че на другия ден открито ще поправи грешката си. Тази мисъл го успокои.

Сутринта, верен на клетвата си от снощи, той се осведоми от мис Кармайкъл за името на най-известният цветар в Единбург и поръча по телефона цветя. Не след дълго, със специална доставка, пристигна един огромен, великолепен венец от бели лилии. Лично той го занесе на гроба ѝ и благоговейно го постави под келтския кръст. После, като тръгна с чувство на облекчение, полюлявайки бастуна си, той се обърна към морето и продължи по равното поле, вдишвайки дълбоко свежия въздух. Въпреки желанието си, той не се отби до Маркинч, като разсъждаваше разумно, че каквато и да беше Кети за него, за нея той оставаше все още повече или по-малко чужденец. Но на следното утро, в неделя, той облече тъмен костюм с тъмна връзка, осведоми се от безценната мис Кармайкъл за часовете на утринната служба и се отправи към селската църква.

Не беше влизал в черква от много години — вече не помнеше от кога. В неделните дни в Америка бе играл голф с Бърт Холбрук, спазвайки установения ред на обикновения уикенд при местния провинциален клуб, който носеше странното име Уи Пинки Бърн. Членовете — в по-голямата си част нюйоркски ръководители — се кичеха с чудесни спортни дрехи, като се почне от френски пъстри шорти, та се стигне до червени шотландски поли, и бяха дружелюбна и подходяща компания. Но там никога не можа да се почувства като у дома си. Той не принадлежеше към този род хора, които умееха лесно да се приспособяват към сърдечната атмосфера на мъжките компании. Освен това чувстваше, че всички знаят за незавидното му състояние в семейството, и следователно го съжаляват. Въпреки това, заниманието беше приятно. Голфът го забавляваше и той превъзхождаше всички с играта си. Когато неделният ден биваше много дъждовен, той отиваше в лабораторията на завода. В една дъждовна и щастлива неделя Мъри се добра до формулата на нов парфюм, който Бърт със своя безпогрешен инстинкт кръсти веднага с името „Черковно шествие“. Между другото, след като го пуснаха на пазара, този парфюм донесе едно малко състояние на фирмата. Навярно са минали — пресмяташе Мъри — петнайсет години от онзи петък, когато на Дорис бе дадена окончателна диагноза за нейната болест и бе прибрана в клиниката на Виленски в чифлика „Епъл три“, деня, в който той се бе промъкнал до задното място в черквата „Св. Томас“ на Пето авеню. По пътя за университетския клуб, чийто вход беше почти съседен на черквата,

погледът му бе попаднал на надписа: „Непрекъснато отворена за молитва и размисъл“. Чувстваше се нещастен, почти душевно разстроен, и ако влезеше вътре, болката му щеше да олекне — така поне помисли. Но се излъга; макар да се бе притаил на последния стол, загледан втренчено и скрито в тъмния олтар, проронил дори и няколко нещастни сълзи — той можеше винаги да плаче в подходящи случаи, — Мъри излезе без да усети каквото и да било облекчение или полза и се принуди да се върне отново на своето първо желание — една турска баня в клуба.

Сега обаче душевното му състояние беше много по-добро, бе изпълнен с ревностно очакване. Той се приближи към малката провинциална черква, в която рядкото събиране на богомолци ставаше с нехармоничния повик на клопащата камбана. Веднага щом влезе, той с удовлетворение видя как Кети му кимна, когато службата започна с неуверено изпетия химн и по-късно, докато траеше дългата и отегчителна, макар и грижливо подготвяна проповед на Фодърингей, той има възможността, макар и непрекъснато дискретно, да наблюдава Кети, която бе седнала сред селските дечица. Беше поразен от уменията, с което тя укротяваше немирните си питомци, както и от търпението ѝ към скучната проповед. Профилът ѝ притежаваше чистата линия, напомняща може би примитивната простота на италианския художник Учело^[1]. Не, не — нейното прелестно изражение говореше за много по-късно платно — „Младата учителка“ на Шарден^[2], реши накрая той, доволен, че бе налучкал точно, но и отегчен от нарастващата дисхармония на хора.

Възнаграждението дойде после, когато я изчака навън от черквата. Кети излезе с г-жа Фодърингей. Жената на пастора беше ниска, пълна, пряма, с широко, плоско и открито лице, с пронизателни сини очи над силно зачервените скули — лице на Ребърн — помисли инстинктивно Мъри. Тя беше облечена в най-хубавото си празнично облекло — носеше старомодна черна шапка с пера, доста износен тъмносив костюм, вече тесен за фигурата ѝ. Мъри се представи и след като поприказваха малко, при тях дойде и Фодърингей. Мъри побърза да поздрави пастора за проповедта му.

— Много поучителна — каза той. — Като ви слушах, сър, припомних си за едно мое преживяване в черквата „Св. Томас“ в Ню Йорк.

Фодърингей се зачерви от удоволствие при сравнението с големия град.

— Много мило от ваша страна, че дойдохте на нашата провинциална литургия. Паството ни е малко и нашата бедна, стара камбана не привлича много хора от външния свят.

— Забелязах — Мъри смръщи неодобрително вежди, — че тонът не беше достатъчно чист.

— И слаб — допълни пасторът, гледайки нагоре към камбанарията на черквата с внезапно раздразнение. — Миналата година камбаната падна от една прогнила траверса. Ще трябва към осемдесет лири за претопяване, а отде ли ще намери толкова голяма сума нашата бедна енория.

— А вие имате приятен глас — каза Мъри дипломатично — и сте особено красноречив. А сега — продължи той любезно — ще си позволя да ви поканя тримата на обед. Погрижих се да уредя това в хотела. Надявам се, че сте свободни и ще дойдете.

Последва кратко, конфузно мълчание: такива покани не бяха приети в селцето. Но почти изведнъж лицето на Фодърингей светна.

— Много сте любезен, сър. Трябва да си призная, че когато слизам от амвона, винаги ми се струва, че съм много гладен. — Той погледна шеговито жена си. — Какво ще кажеш, мила моя? Нашето скромно печено ще остане за утре, а ти днес няма да се занимаваш с домакинство.

Още от началото, с глуповатия вид на жена, която трябва да бъде по-скоро убедена, отколкото убеждавана, тя открито проявяваше интерес към новодошлия, пристигнал така драматично от неизвестността. Първите й впечатления бяха добри и перспективата да се освободи от онези слугински задължения, налагани й от оскъдната заплата на мъжа й, беше успокоителна. Тя се усмихна сухо на Мъри.

— За мен това ще бъде удоволствие. Докато на Матюс му идва апетитът на амвона, аз изгубвам моя около кухненската печка.

Кети изглеждаше доволна, може би не толкова от това, че щеше да посети Мъри, колкото от любезността, проявена към нейните стари приятели. След като ги настани в колата, пасторът и Кети отзад и г-жа Фодърингей до него, Мъри потегли. Още от началото беше разбрал, че трябва да спечели семейство Фодърингей — дори ако е необходимо да го подкупи, и изглеждаше, че всичко върви добре.

Мис Кармайкъл ги посрещна в хотела. Тъй като сезонът беше привършил, бяха останали само няколко курортисти, половината от големия ресторант беше затворен и тя им предложи маса до камината в уютната закувалня — уединено, приятно кътче. Храната, семпла и непретенциозна, беше първокласна: шотландски бульон, агнешко бутче с печени картофи и зелен боб, домашен сладкиш, подсилен с шери и полят със сметана и накрая — шотландско сирене и кейк от овесени ядки. Мъри се надяваше, че пасторът и съпругата му ще останат доволни от храната. И те действително останаха доволни, особено г-жа Фодърингей, която ядеше вкусните неща, като ги хвалеше искрено и неподправено. Колкото повече Мъри наблюдаваше тази пряма и откровена жена, толкова повече тя му се нравеше. Но най-голямо удоволствие му достави руменината, която се появи на бузите на Кети, придавайки на очите ѝ повече блясък, а на погледа ѝ повече топлота — руменина в резултат на вкусната, витаминозна храна, така различна от оскъдното ядене, което знаеше, че я очаква в къщи. Благодаря ти, господи, мислеше той, тя не е само дух. И като настоя да вземе още от сладкиша, той взе да доказва, че плътта не е за пренебрегване. Наистина с тази гъвкавост, която му даваше възможност да се нагажда към всяко общество, той беше превъзходен домакин. Повече мил и сериозен, отколкото весел, той очарова всички. Като продължи дискретно разговора, той разказа накратко за своята работа в Америка, за неотдавнашното си завръщане в Европа, накрая — за дома, който си беше направил на Шванзее. Тъй като Кети го слушаше с интерес, той се постара да опише с чувство езерото, селцето и околностите.

— Трябва да ги видите покрити със сняг; той скоро ще дойде — заключи Мъри с повишен тон, — съвършена белоснежна мантия.

— Сигурно местността е прекрасна — каза г-жа Фодърингей. Убедена, че първоначалните ѝ подозрения са били неоправдани, тя омекна, като показа неподозирано лукавство. — Вие сте истински щастливец, да живеете сред такава красота.

— Щастлив съм наистина — усмихна се Мъри. — Но самотен.

— Не сте женен, така ли?

— От няколко години съм вдовец.

— О, божичко — възкликна тя загрижено. — Но имате деца?

— Нямам. — Той я погледна сериозно. — Моят брак... не беше особено щастлив.

Болезнените думи, изречени с истински джентълменска сдържаност, бяха последвани от внезапно мълчание. Но преди да стане тягостно, Мъри разведри ефекта:

— Всичко това е минало. А сега съм щастлив, че отново съм в родината си, ограден от вашата компания. — Той се усмихна. — Ще прием ли кафе?

Пасторът погледна часовника си:

— Съжалявам, но трябва да откажем. Кети трябва да бъде в неделното училище в три, а сега минава два и половина.

— Боже мой! — възкликна г-жа Фодърингей. Как излетя времето. И колко приятно беше. Много сме задължени на новия си приятел. Ела, мила, да оставим мъжете за една минутка. — Тя стана и хвана Кети за ръка, като прибави с характерната си прямота: — Мис Кармайкъл ще ни покаже къде да се оправим.

Останал насаме с пастора, който също се бе вдигнал и стоеше до прозореца, загледан в морето, Мъри се възползва от положението и извади чековата книжка от вътрешния си джоб. Драсна няколко думи с писалката и се изправи.

— В знак на приятелство и добра воля, позволете ми да ви предложа това, за да могат вашите богомолци да се събират както подобава.

Фодърингей се обърна рязко. Унилото, дребно, апатично човече, което имаше повече жлъчка във вените, отколкото кръв, бе напълно победено. Вторачен в чека, смаян, пасторът промълви несвързано:

— Любезни господине... това е повече от щедрост... това е... това е фантастично.

— Ни най-малко. Това е удоволствие за мен. Удоволствие, което мога да си позволя. — Мъри сложи пръст на устните си: — И моля ви, нито дума на другите.

Докато Мъри приказваше, двете жени се върнаха и г-жа Фодърингей, поразена от държането на съпруга си, извика:

— Матюс, какво се е случило, за бога?

Той въздъхна дълбоко, преглъщайки сухата буца в гърлото си.

— Не мога да скрия, трябва да кажа. Г-н Мъри току-що ми даде осемдесет лири да поправим камбаната.

Настъпи остро мълчание. Бузите на жена му, зачервени от солидния обед, станаха още по-червени.

— Е, аз никога... — продума тя тихо, — това е чудесно! — После се приближи бавно към Мъри и стисна ръката му в двете си ръце. — Тази нещастна камбана просто беше подлудила мъжа ми. Нямам думи да изразя благодарността си. Пет минути във вашата компания бяха достатъчни, за да разбера, че вие сте съвършен човек.

Мъри рядко се смущаваше, но искреният тон, който долови в гласа ѝ, неочаквано го обърка.

— Нищо... нищо — смотолеви той. — Ако трябва да ви върна навреме, да тръгваме.

Като отхвърли протестите им, той настоя да ги заведе обратно с малката кола. Този път семейството седна отзад, а Кети — до него. През целия път до в къщи тя не продума дума. Но когато той каза „довиждане“ пред къщата на пастора, тя остана след приятелите си и му благодари — бързо, свенливо, но с неподправена искреност.

[1] Учело (Паоло ди Доно) — флорентински художник — 1396–1475 г. — Б.пр. ↑

[2] Шарден (Жан Батист Симон) — френски художник — 1699–1779 г. — Б.пр. ↑

ГЛАВА VI

В понеделник следобед със специалния пощенски влак от Престуикското летище пристигнаха стиковете за голф и две пътнически чанти. Мъри знаеше, че добрият Артуро ще се справи добре. Видът на красивата кожена чанта и лъскавите еластични стикове го подтикна към действие. И макар че бе късно следобед, той отиде в клуба, представи се на секретаря и прие временно членство. После се добра до треньора и има достатъчно време да изиграе с него 12 хола^[1]. Просторният и хълмист терен допадна на Мъри. Беше в отлична форма. Здрачът ги принуди да спрат. Мъри беше с една точка пред своя противник — строг и набит шотландец, който бе започнал играта с презрението на експерт срещу аматьор, но бързо и твърде комично промени становището си.

— Имахте чудесни удари, сър — призна той, когато се връщаха в клуба да пият по нещо. — Много рядко се натъквам на случаен посетител, който може да ме бие. Бихте ли ми дали реванш утре?

Мъри прие:

— Точно в десет — каза той, като мушна една банкнота в ръката на другия. — И вероятно следобед ще продължим.

Той твърдо съдържаше упоритото си желание да отиде в Маркинч. Не ставаше дума само за дискретност, която да попречи да се изтълкуват зле подбудите му. Мъри добре знаеше, че е умно да се отлага; съзнаваше преимуществото на промеждутъка от време, през който очакването става по-ревностно, а споменът — по-жив.

Той не предприе нищо до сряда следобед, когато написа една бележка и я изпрати по 17-годишния прислужник в хотела.

Моя скъпа Кети,

Утре трябва да замина за Единбург да купя някои работи. Тъй като знам, че този следобед си свободна, ако нямаш други задължения, ще дойдеш ли с мен? В случай че си съгласна, ще те взема в 2 ч.

Твой най-искрен

Опасенията му, че няма да бъде свободна, бързо изчезнаха; момчето предаде устно съгласието ѝ и на другия ден следобед, когато спря пред аптеката, Кети го чакаше навън. Беше облечена в чиста бяла блуза и сива шантунгова пола на точки, за която Мъри от пръв поглед реши, че сама си я бе ушила. Тъй като духаше силен вятър, Кети бе облякла и доста оръфаното палто, в което той я бе видял за първи път.

Макар свежото ѝ младо лице да компенсираше облеклото, излъчвайки безпретенциозния мирис на обикновен сапун, дрехите бяха неподходящи, малко по-добри от празничното облекло на една провинциална домашна помощница. Но това забавляваше Мъри, особено износеното палто, защото предлагаше възможността, която тайно търсеше. Щеше да е трудно да я убеди, но той смяташе да опита.

Колко приятно му бе да я гледа до себе си след тридневното въздържане, което сам си бе наложил. Когато го видя, тя бе не само радостна, настроението ѝ се повиши — тя горещо желаше тази разходка. Мъри усети, че присъствието му не смуцава Кети както преди. След като пътуваха мълчаливо известно време, тя каза:

— Така е много по-приятно, отколкото с автобус. Много мило, че ме поканихте. И ме улеснихте едновременно. Имам малко работа в Единбург.

— Тогава ще я свършим веднага щом пристигнем — въодушеви се Мъри. — Кажете ми само къде трябва да спра.

— На „Джордж стрийт“ 10 — отвърна тя. — Канцеларията на Мисионерското дружество за Централна Африка.

Мъри я погледна бързо. Погледите им се срещнаха само за миг, преди той да се съсредоточи отново в пътя, но Кети долови, че той нищо не разбра и усмихнато поясни:

— Не знаехте ли? Вуйчо Уили работи в това дружество. Грешката е моя, че не ви показах снимките, но предполагах, че навярно сте разбрал. Той от години е мисионер в чужбина.

Мина кратко време, докато той се окопоти.

— Не... не ми е съвсем ясно...

— Така е. И работи превъзходно при най-тежки условия. Нямаме представа какви трудности е преживял.

Макар и да не изпитваше съчувствие към духовните стремежи на Уили, без да иска Мъри беше грабнат от нейния сърдечен и искрен тон. Завладя го трогателният спомен за малкото момче с умни очи от Ардфилян.

— Да, да, разбрах. Това е единственото, което трябваше да очаквам от Уили. Уважавам го за това.

— Знаех, че така мислите — тихо потвърди Кети.

— Трябва да призная... — Вече влизаха в предградията на Единбург и мигновеното усилие да преодолее движението го принуди да прекъсне мисълта си... — да, признавам, че молбата ти да те отведе на „Джордж стрийт“ ме озадачи. Но сега разбирам. Предполагам, че от тях научаваш къде е Уили.

— Да. Освен това, най-малкото, което мога да направя, е да му изпращам редовно колети. Пак чрез дружеството. Те знаят от какво се нуждае и могат да купуват необходимото на достъпни цени.

— Значи, отиваш и даваш парите?

— Защо пък не? — додаде тя леко. — Това не е нищо. Вуйчо Уили заслужава много повече. При това той е единственият роднина, когото имам.

Сега на Мъри му стана ясна причината за евтините ѝ дрехи, за бедната стаичка и оскъдната храна, видя целта на скромното ѝ съществуване. Тази преданост го трогна, но възмущението му взе връх. Защо трябваше да се отрича от нещата, които ѝ се полагаха? Изведнъж му се допря да ѝ каже за средствата, с които разполагаше, за всичко, което можеше и щеше да направи за нея. Но вътрешен подтик го възпря: не, не — помисли той, — още не; много важно беше да избегне всяко прибързано и замайващо предложение.

Вече приближаваха центъра на града. Като следваше нейните упътвания, той се отби от „Принсес стрийт“ при шотландския паметник и подкара по „Крейг терас“. След като пресякоха широк площад, те се озоваха пред сива каменна сграда, на входа на която висеше добре излъскана медна табела с името на дружеството. Постройката имаше вид на стара, обитаема къща във викториански стил. Той подозираше, че е дарение от неизвестен починал благодетел, може би от набожната вдовица на някой търговец. На прозорците бяха изложени афиши, разкриващи, както изглеждаше отдалеч, група от страдащи туземни деца.

— Мис Арбътнот ме очаква — каза Кети като скочи пъргаво от колата. — Ще се забавя не повече от няколко минути.

Тя беше точна. Преди да се върне, Мъри имà достатъчно време да изпуши една цигара „Собрание“ — любимите му цигари, с които той предвидливо се бе запасил още от Швейцария. Часовникът в колата, който всъщност не работеше, показваше само 3,30 ч. Кети хвърли поглед към него и се извини задъхано.

— О, накарах ви да ме чакате.

— Ни най-малко. Всичко в ред ли е?

— О, съвсем, благодаря.

— Сега, Кети — поде Мъри като засили скоростта, — ти извърши своето добро дело, предвидено за днес, и оттук нататък, в останалата част от деня си вече в моите ръце. Да забравим за момент Централна Африка и да помислим малко за себе си. Първо ще паркираме колата, а после ще пазаруваме заедно.

Той се добра до един гараж и не след дълго я хвана за ръка и я поведе обратно към „Принсес стрийт“. Слънцето блестеше, докато вървяха. В отсрещните градини розите още цъфтяха и хладен ветрец полюшваше листата на чинарите. Високо горе назъбените стени на двореца изглеждаха като че изрязани с нож на фона на широката ивица ясно небе. Мъри още държеше покровителствено ръката на Кети, когато я промъкваше по многолюдния тротоар.

— „Принсес стрийт“ е хубава улица, нали? — отбеляза тя. — Казват, че е най-красивата улица в Европа.

— Хубава е, Кети — съгласи се той весело. — И е пълна с хубави магазини с приказни неща.

— О — кимна тя тъжно, — и всичко е ужасно скъпо.

Мъри се засмя. Беше в чудесно настроение. Гледката, слънцето, хладният ободрителен ветрец, всичко го развеселяваше.

— Кети, Кети — възкликна той и я стисна за лакътя. — Ще причиниш смъртта ми. Когато ме опознаеш по-добре, ще разбереш, че единственото ми истинско удоволствие е да харча пари.

Кети трябваше да се засмее одобрително, но и с известно съмнение.

— Това е добре — едва изрече тя, — стига да не пилеете излишно.

— Мила моя, ти си единственият човек, който би трябвало да знае, че пари, които се харчат за други, никога не са пропилены.

— О, вие сте съвсем прав — се съгласи тя и лицето ѝ се оживи. — Беше страшно щедро и красиво, дете помогнахте за камбаната на мистър Фодърингей.

— Да, старецът си получи камбаната. Но не трябва да забравяме бедната мисис Фодърингей, която остана без нищо. А ми се струва, че тя се е наситила на такова разпределение на богатата. Затова трябва да открием нещо хубаво за нея. Но преди всичко — той бе спрял пред сладкарницата на Фергюсън — искам да пратя единбургска халва на две мои малки приятелчета в Швейцария.

Влязоха заедно и Мъри поръча голяма кутия с прочутия сладкиш да се изпрати по пощата на децата на собственика на пристана при Шванзее. После, като се посъветва с Кети, купи от съседния магазин чудесна голяма чанта от змийска кожа за жената на пастора.

— Красота! — Кети потупа възторжено блестящата кожа. — Освен това тя се нуждае много от такова нещо.

— Тогава ще имаш удоволствието лично да ѝ я дадеш.

След като излязоха, Мъри я поведе нататък към друг магазин, който, както бе забелязал още в колата, беше от висока класа.

— Сега — поде той весело и малко важно — ще вляза тук, да започна с истинското пазаруване.

Той се упъти към вратата, но когато бе вече готов да влезе, Кети бързо го спря.

— Не виждате ли, този магазин не е за мъже.

— Не — отговори Мъри и я погледна сериозно. — Знам това. Но аз ще вляза, за да ти купя ново палто и някои други работи, от които съм сигурен, че се нуждаеш. А сега — нито дума! Аз съм стар приятел на семейството ти и трябва да свикнеш да ме приемаш за... хм... нещо като вуйчо Уили. Или още по-добре: като по-голям брат. А приеми го и така — аз просто не мога да гледам хубаво момиче като теб да праща всичките си пари в Ангола и да живее без най-необходимите неща.

Лицето ѝ леко поруменя. Опита се да говори, но не можа и сведе поглед.

— Никога не се тревожа какви дрехи ще облека... не много, във всеки случай. — После, за негово облекчение, тя го погледна отново, безсилна да устои, и след леко потрепване на устните, се усмихна. —

Не трябва да се преструвам. Мисля, че обичам да бъда хубава като останалите момичета.

— И ще бъдеш. Само че по-хубава.

Предположението на Мъри за магазина, в който влязоха, се потвърди. Той беше първокласен. Придружен от внимателна и услужлива продавачка и глух за протестите на Кети, той избра палто от мек, вълнен шотландски плат, плътен, но лек, нови ръкавици и обувки, копринен шал и накрая — един тъмнозелен костюм. Искаше му се да купи повече, безкрайно повече: нищо не би му доставило по-голяма радост от това, да види Кети сгушена в онези скъпи кожи, покрай които продавачката умело ги поведе. Но Мъри не посмя. Още беше рано. Докато Кети се оттегли в стаята за проби на горния етаж, той се настани на едно кресло в елегантния салон, покрит с червен килим, протегна крака и запали цигара, чувствайки се като у дома си. Скоро Кети слезе и като наведе очи, застана пред него. Мъри не можеше да повярва на очите си, толкова поразителна бе промяната. Кети беше очарователна.

— Мадам изглежда доста различна в костюма, сър. — Продавачката, с вид на победителка, прикрито наблюдаваше Мъри.

Тъй като беше обект на тези опитни очи, той се въздържа от излияния.

— Сполучливо — каза той хладно. — Струва ми се, че приляга добре.

— Разбира се, сър. Младата лейди точно отговаря на тридесет и четвърти номер.

Мъри настоя Кети да остане облечена в новия костюм и палто: другите покупки, елегантно опаковани, можеха лесно да се носят, а старото захвърлено палто и полата можеха да се изпратят в Маркинч. Макар Мъри грижливо да прикриваше сметката, когато я представиха, тя продължаваше да мърмори на ухото му със съжаление, но след като напусна магазина с новите дрехи, Мъри успя да забележи как очите ѝ блестяха от удоволствие. Постъпих добре — размисли той и вътрешно се развълнува, — а това е само началото.

Кети вървеше мълчаливо, докато се връщаха по същата улица, по която сега залязващото слънце, скрито зад веригата от облаци, хвърляше златни отблясъци, но после, вторачена напред, тя каза:

— Мисля, че вие сте най-милият човек, когото съм срещала, мистър Мъри. Надявам се само, че не сте се разорили.

Мъри поклати глава.

— Казах ти, че трябва да се отплащам. Но всъщност ти си тази, която се отплаща на мен.

Тя леко се извърна и го погледна спокойно.

— Това е най-хубавото, което някога съм чувала за себе си.

— Затова ще направиш ли нещо хубаво за мен? „Мистър Мъри“ звучи толкова неподходящо. Няма ли да ме наричаш Дейвид?

— О, да — отвърна Кети стеснително.

За да предотврати евентуално неудобно мълчание, Мъри възкликна леко:

— Боже мой, минава 5 часа. Време е за чай. Дотук всичко вървеше по мое желание. Сега предоставям на теб. Кое място ще препоръчаш?

Кети без колебание спомена едно кафене, тъй като заведението беше не само най-приличното, но и с достъпни цени. Намираще се наблизо и те скоро се отзоваха на горния етаж в една светла, топла стая, изпълнена с весели гласове и с изглед към градините отсреща. По шотландски обичай масата беше вече отрупана със съблазнителни кейкове и козунаци, а в средата стоеше многоредна поставка с всички разновидности на онзи местен сладкиш, приготвен с мая и покрит с глазура и марципан, известен под името „френски кейк“. Мъри й подаде листа с менюто.

— Какво ще предложиш?

— Огладняхте ли? — запита Кети.

— Умирам от глад.

— И аз също — тя се усмихна сдържано. — Не сте забравили колко хубав е шотландският чай, нали?

— Наистина не съм. Най-ароматичният чай, който някога съм пил, беше в старата ви къща в Ардфилян.

— Е, в менюто има едно ястие, пържено филе от риба с магданозов сос. На вид не представлява нищо особено, но филето просто се топи в устата.

Мъри я погледна шеговито.

— Скъпо ли е?

Кети избухна в неудържим смях, толкова весел и спонтанен, че зарази и строгите единбургски граждани на съседните маси, които се усмихнаха в отговор.

— Ще струва само половин лира. И след като пръснахте толкова пари днес, по-добре ще бъде аз да платя.

Когато се нахраниха, те поседяха малко. Беше улучила. Яденето беше чудесно: препечен хляб с масло, силен чай и прясна риба, току-що хваната от морето. Вълнуващата разходка и съзнанието, че новите дрехи я правят хубава, предразположиха Кети да се отпусне и тя стана очарователна компаньонка, още повече, че Мъри бе открил в характера ѝ наследствената черта на самовглъбеност, дори склонност към меланхолия. Беше доволен, че можа да я успокои и зарадва. И колко привлекателна изглеждаше тя в новия си елегантен костюм — беше така преобразена, че привличаше погледи на възхищение, които Мъри ясно долавяше, макар тя да не ги забелязваше. Да, мислеше той, като я наблюдаваше внимателно, Кети заслужава това, което възнамерявам да сторя за нея, и тя ще ми позволи да го сторя.

Когато се нахраниха, те поседяха за малко смълчани, след което Кети въздъхна със задоволство.

— Колко е неприятно, че този чудесен ден трябва да свърши. Но трябва да се върна, за да заместя в 7 часа сестра Инграм.

— Наистина ли трябва? — възкликна той разочарован.

— Страхувам се, да.

— А аз се надявах да поостанем още и да отидем на театър. Няма ли да се съгласиш?

Тя наведе поглед, но след миг го погледна право.

— Сигурно много ще се учудите, мистър Мъри — исках да кажа Дейвид, — никога през живота си не съм ходила на театър. Когато беше жива мама, всяка година посещавахме концерта на хор „Орфей“ — „Спасителят“. Ходила съм и на концерта в Ашър Хол.

— А професионален театър — хубави пиеси, опера и други?

Кети поклати отрицателно глава с поглед, който дълбоко трогна Мъри.

— Но Кети, мила. Трудно ми е да понеса факта, че толкова много си пропуснала досега. Не си ли искала някога да отидеш на театър?

— Не. Наистина, не.

— А защо?

Тя замълча, като че ли се задълбочи във въпроса му. После рече просто.

— Мама не искаше да ходя. При това, мисля, че съм била премного заета... и вниманието ми е било заангажирано с други неща.

— Какво сериозно човече си ти.

— Не си ли се замислял в какви трудни времена живеем?

— Да — Мъри се принуди да признае. — Това е вярно.

Нейната способност да го изненадва изглеждаше неограничена. И колко непроницаема можеше да бъде понякога, когато сдържаността ѝ се появеше в очите ѝ. Все пак беше неизмеримо хубаво да откриеш толкова свежа, непорочна невинност в този век на морална деградация.

— Тогава да вървим, мила моя — каза нежно Мъри. — Ще те върна в къщи.

Той караше назад бавно в припадащия здрач, покрай малките градчета, разположени в падината на устието, където светлинните проблясваха една след друга срещу настъпващата нощ, и докато колата мъркаше тихо, той размишляваше за бъдещето. Чисто същество, мислеше си той, достойно за жертви. Въпреки нейната прелест и вродена интелигентност, Мъри бе принуден да признае, поради светското си образование, че Кети бе простовато, необразовано момиче, което не знае нищо за музиката, изкуството и литературата. Онази единствена картина в стаята ѝ беше ужасна; няколко учебника и библията без съмнение можеха да ѝ дадат някакво знание, но далеч недостатъчно и непълно. Бедното дете, навярно беше много трудолюбива и премного уморена, за да може да чете през нощта. Всичко трябваше да се промени. Кети трябваше да получи образование, да научи няколко езика, да следва в реномиран университет. Женева или Лозана ще бъдат подходящи, да слуша лекции по, да кажем, социология. Всичко това, заедно с една нова среда от културни и цивилизовани хора, ще ѝ придаде тежест, ще изглади дребните ѝ недостатъци и ще я направи съвършено изискана. Възпитанието ѝ в известен смисъл бе причина за всичко — макар целомъдрено и строго — то бе несъмнено... хъм... ограничено. И тази фикс-идея с Уили, дори и безкористна, бе вредна и затова ще е необходимо да се премахне. Но на първо място Кети трябваше да напусне сегашната си работа. Вярно, че и тя намекна за евентуално напускане. За да я насърчи в тази насока, Мъри рече:

— Мислех си, дали би ме взела един ден със себе си при посещенията, които правиш на болните. Безкрайно интересно ще бъде за мен. Би ли могло да стане тази седмица?

— Разбира се — каза тя с готовност. — Само не утре, защото трябва да се срещна с областния медицински служител в Далхейвън, но ако искаш вдругиден?

— Добре. Ще ти се обадя в 9 ч.

Когато стигнаха Маркинч, Мъри събра пакетите, придружи я до вратата, не пожела да слуша отново благодарности и се сбогува любезно, но бързо. Денят, за който той грижливо се бе готвил, би трябвало сам да говори. Помежду им беше вече създадена връзка, която Мъри не рискуваше да разруши с празно размекване на прага.

[1] Хол — термин в играта „голф“, означаващ буквално вкарване на топката в голфовата дупка — Б.пр. ↑

ГЛАВА VII

Вечерта Мъри си легна рано. Изпитваше странно чувство на спокойствие и задоволство затова, че всичко бе преминало добре, дори по-добре, отколкото беше очаквал. А каква чудесна малка събеседница се оказа Кети, и колко скромност се излъчваше от нея. С подходяща култура тя би била за него обект от огромен интерес, нова цел в живота; да не говорим за възможностите, които Кети разкриваше, за осъществяването на отдавнашните му благотворителни намерения. Той заспа веднага щом настани главата си на възглавницата.

На другата сутрин, когато сервираха чая, времето за съжаление се беше променило. По стъклата се изливаше силен дъжд, който не предразполагаше към рано ставане. След като изгълта чая с тънка филийка хляб с масло, Мъри отново легна и затвори очи, но не успя да заспи и позвъни за сутрешния вестник. Камериерът, който отнесе вестника горе, предаде куп писма, препратени от Артуро от Шванзее: няколко делови писма от неговите пълномощници, различни сметни записи за получаване на пари, илюстриран каталог за разпродажбата на Домиеровите картини в Берн и накрая едно писмо от мадам фон Алтисхофер. Мъри го отвори.

Гастхоф
Баден-Баден
четвъртък, 15-ти

Мой скъпи приятелю,

Приятелите ми в Шванзее ми пишат, че все още не сте се завърнал във вилата си и почвам да се безпокоя, че някаква несполука Ви е задържала толкова дълго. При все това, не съм получила нито ред, откакто така неочаквано заминахте. Дали работата не ви измори, или сте болен? Ще ми се да вярвам искрено, че тези две предположения, които напоследък ме тревожат, не са верни. Но моля Ви, трябва да отделите време и да ме осведомите за себе си. Сигурна съм — ще признаете това, — че нищо не може да ме

заинтересува така много, както всичко, което се отнася до Вас.

Времето тук е приятно и аз се чувствам много по-добре, отколкото в къщи. Но е скучно, досадно, всъщност все повече и повече съзнавам колко съм самотна. Не намирам лесно приятели и много рядко разговарям с някого, освен с една моя стара позната, саката лейди, която срещнах на минералните бани. А как безшумно прекарвам дните си. Ставам рано, пия минерални води, после кафе със сандвич в една малка сладкарничка наблизо. След закуска се разхождам из околностите — Вие знаете колко обичам да се разхождам — после се връщам в тихия пансион, където всички са много мили с мен, и ям обикновен сух сладкиш на терасата под една липа. После почивам около час. Следобед прекарвам в парка, все още зелен и изпъстрен с цветя. Грижливо си избирам стол, подалеч от оркестъра, който от пристигането ми досега за 14-ти път изпълнява Виенския валс на Щраус. Там прекарвам повече, унесена в мисли, като от време на време с любопитство поглеждам лицата на тия, които минават край мен. Щастливи ли са? — питам се аз. Толкова често се съмнявам в това. Поне откривам, че са някак си по-различни от тези на хората, които видях и познавах, когато за пръв път дойдох тук, още дете, с моите родители. Тази мисъл ме потиска и избързвам към сладкарничката, където пия чаша чай — уви, не така хубав като Вашия превъзходен „Туайнинг“ — и парче английски кейк със сливи. Вечер не се решавам да посетя казиното, защото видът на тия алчни погледи ме отвращава. Вместо това взимам моята хубава книга — сега чета отново „Анна Каренина“ — и сядам до прозореца на стаята си, който винаги е отворен. Светлината на лампата привлича случаен молец, светулки блещукат под липата и така ми се доспива, че, по думите на Вашия Самюъл Пиипс, се пъхам в леглото.

Това е мойт ден, скъпи приятелю. Не е ли скучен и малко тъжен? Да, тъжен, защото ми липсват Вие и Вашата

очарователна компания. Нуждая се също от съвета Ви, защото един човек от Базел, някакъв Халик, иска да купи Зеебург. Нямам желание да се разделя с тази прекрасна къща, която знам, че и Вие харесвате, но обстоятелствата сега са много сложни. Затова пишете ми бързо, за да зная кога ще се върнете. Тъй като няма нищо, което да ме тегли към Шванзее, освен Вашето присъствие там, ще остана в Баден, докато ми отговорите.

Простете, че открих загрижеността си към Вас,

Искрено ваша
Фрида фон Алтисхофер

Мъри бавно сгъна писмото. Хубаво е, каза си той. Макар и с твърде надут стил, то бе писмо на благовъзпитана и забележителна жена, която му беше напълно предана. При нормални обстоятелства той би се трогнал, но сега, може би заради настроението, което бе добил от вчерашния ден, писмото остана без отговор. Зарадва се естествено, че тя му пише, поласка го и фактът, че ѝ липсва, но не се породил обичайният му интерес към нейните занимания. И не преувеличаваше ли малко самотата си? Тя беше жена, която привличаше и обичаше компания. Скромният обед също събуди нотка на съмнение. Мъри знаеше добре, че тя беше гастрономка и обичаше вкусната храна. При последното си посещение в Баден бе донесла чудесна рецепта за супа от кестени. Тъй или иначе, той не бе разположен да пише днес. Щеше да я посъветва за Зеебург, но покъсно. Други неща се въртяха сега в главата му.

Беше почти обед, когато Мъри стана и започна да се облича лениво. Следобеда дъждът продължи. Позавъртя се из хотела, като се опита да заангажира мислите си с няколко стари списания, посветени главно на шотландския спорт и селското стопанство. После изведнъж го обзе желание да изкара колата и да отиде в Маркинч, но за момент размисли, че Кети няма да бъде там. Беше му казала, че трябва да иде в Далхейвън. Все пак той щеше да изпита удоволствието да мине покрай нейния прозорец. При тази глупост сам почувства, че се изчервява. Щеше да я види утре и трябваше да чака. Загледал с досада

замъглените прозорци на гостната, той се надяваше времето да се оправи.

Но когато утрото дойде, дъждът не беше спрял, а небето изглеждаше непроницаемо от облаци. Въпреки това Мъри се чувстваше бодър и като изкара колата от гаража на хотела, потегли към Маркинч, карайки между пропитите от влагата и дъжда стени от жив плет.

Когато пристигна, Кети бе привършила сутрешната работа. Тя заключи аптеката и с черната си чанта в ръце седна до него.

— Добро утро — поздрави я той, изпълнен от приятното чувство, че я вижда отново. — Или по-скоро, какво утро! Радвам се, че ще те закарам днес с колата. Да не се мъчиш с колело в този дъжд.

— Нямам нищо против велосипедите — отвърна тя, — нито против дъжда.

Тонът на забележката ѝ го изненада леко, но той се задоволи да каже без да коментира:

— Тъй или иначе, аз съм изцяло на твое разположение. Къде отиваме?

— Към Финдън. Не ти обещавам красива природа. Земята е чиста глина. А Финдън е бедно селце, построено до едни тухларни работилници, които дълго бяха затворени, а сега отново почнаха да работят.

— Е, този ден не е отреден да се възхищаваме на природата — каза Мъри приветливо и като я попита кой път трябва да поеме, потегли за селото.

Докато пътуваха, Кети беше необичайно тиха. Мъри започна да мисли, че има известна резервираност в държането ѝ. Не точно студенина, но като че бе изгубила тоя повишен и отзивчив дух, който бе проявила през деня в Единбург. Там Мъри почувства пулса на едно взаимно разбирателство. След като я погледна няколко пъти изкосо, той каза:

— Изглеждаш уморена. И наистина, загубила си обичайния си бодър вид. Работила си непосилно.

— Обичам тежката работа — отговори Кети със същия странен, по-скоро напрегнат тон. — Имах твърде много сериозни случаи.

— Това потвърждава, че си се преуморила. Побледняла си. — Той замълча. — Време е да вземеш останалата част от отпуската си.

— В това време?

— Още по-важна причина за теб да напуснеш.

Кети не отговори. И защо не поглеждаше към него? Той почака няколко мига, после каза:

— Какво се е случило, Кети? Обидил ли съм те с нещо?

Свежото ѝ младо лице се покри със силна руменина.

— Не, не — отвърна тя бързо. — Моля те, не мисли така. Съвсем далеч си от истината. То е... вероятно просто не съм в настроение.

Думите ѝ звучаха вярно, но далеч не обясняваха поведението ѝ. Все пак, как би могла да му разкаже за настроението, последвало деня в Единбург, и силата на противодействието ѝ към него. Когато се събуди вчера сутринта, тя изживя повторно с топлия и унасящ спомен своето щастие, но почти веднага последва острата болка от обезпокоената ѝ съвест. Веселото, разточително от парична гледна точка приключение от предишния ден далеч превишаваше досегашните ѝ изживявания и доби окраската на разхайтено, едва ли не престъпно поведение. С каква глупава суетност се бе нагиздила в новите дрехи. Без съмнение те бяха хубави, но тя нямаше склонност към такива неща. Не обръщай внимание какво носиш на гърба си! — Беше ли забравила това? Чувстваше се виновна... виновна, изневерила на себе си и на всичко, в което възпитанието ѝ я бе научило да вярва. Споменът за елегантната продавачка, която я гледаше разсъблечена в евтиния ѝ комбинезон от изкуствена коприна и проклетите ѝ морско-сини вълнени гащи и я потупваше снизходително в стаята за проби, накара Кети да се изчерви болезнено. Какво би помислила скъпата ѝ майка, ако я беше зърнала тогава?

Не е мистър Мъри, или по-скоро — вярна на обещанието, тя сама се поправи — Дейвид, когото трябва да вини. Никой не би могъл да бъде по-добър и по-щедър, с по-чисти и безкористни намерения. Освен това беше така приятен, така интересен и общителен и се държеше толкова тактично и мило, че щеше да бъде страшно нелюбезно да му откаже подаръците. И все пак някакво вътрешно чувство ѝ подсказваше, че точно така бе редно да постъпи. Да, грешката беше само нейна и трябваше да внимава, да не я повтори.

Кети стана бързо, изми се със студена вода и облече работните си дрехи. Докато вършеше това, тя се опита да насочи мисълта си върху онова, което ѝ предстоеше да каже на началника си: трябваше да му

съобщи за намерението си да напусне здравната служба. Всичко това изглеждаше толкова плоско и досадно, че просто не беше по силите ѝ да го направи. Най-лошото беше това, че бе обладана от силното желание да се повтори предишният, единствен по рода си ден; без да е необходимо да се върнат в града, разбира се, но все пак, нещо подобно и то със същия водач и настойник.

Рязко, с цялата строгост на съзнанието си, добило навика да се самоконтролира, Кети отхвърли тази мисъл. Дори сега тя още не беше си простила. Но когато колата приближи първата къщурка, където трябваше да спрат, Кети си възвърна предишната веселост. Тя се обърна към Мъри и го попита дали би желал да влезе вътре с нея.

— Именно затова съм тук — възкликна той. — Искам да видя всичко.

В къщата живееше някакъв селски ратай, който си беше заклешил крака в една вършачка при последната жътва. Той лежеше в обикновената ниша на тъмната тясна кухня, където стоеше и съпругата — смазана жена със скъсана роба — и три полуоблечени, неизмити малки деца, едно от които пълзеше по пода без гащи и се лигавеше над филия с масло и конфитюр. Стаята беше в пълен безпорядък. Неизмитите тенджери стояха на куп в мивката, а на масата, покрита със стар, мръсен вестник, имаше мазни чинии. В това безредие и бъркотия, от които Мъри се ужаси, Кети влезе с безгрижен вид, поздрави с „добро утро“ жената и децата, като назова всяко по име, и после се запъти към леглото.

— Е, Джон, приятелю, как си днес?

— О, не съм чак толкова зле, сестра. — Щом я видя, лицето му се проясни. — Състоянието ми е като на жената там, изглежда никога няма да стана.

— Шт, човече, не се предавай. Най-много след седмица ще почнеш да се движиш. Сега нека да видим раната. — Докато отваряше чантата, Кети добави небрежно: — Този господин е един приятел, който е дошъл да те поздрави.

Раната беше широка и страшна. Като я видя през рамото ѝ, Мъри разбра, че бедрената артерия по чудо се беше спасила. Няколко от сухожилията бяха прекъснати, а тъй като лечението не бе започнало веднага, някои от хирургическите шевове на раната бяха гноясали. Той наблюдаваше как тя, след като измери пулса и температурата, почисти

раната, сложи нова превръзка и обинтова крака, и в същото време от устата ѝ се изля поток насърчителни думи. Накрая, като се изправи, Кети каза:

— Джон не знае какъв късмет е имал. Само един инч по-навътре и острието е щяло да пререже големия кръвоносен съд на крака. — После се обърна тихо към Мъри и стеснително му показа знанията си: — Този съд се нарича бедрена артерия.

Мъри се въздържа да не се усмихне, прие обяснението с одобряващ поглед и докато я гледаше как си затваря чантата и се отдалечава от леглото, тя възкликна:

— Това ти е достатъчно, Джон. Сега да помогнем на любимата. — И тя се обърна към жена му. — Хайде сега, Джени Ленг, и побързай! Ако се справиш с чиниите, аз ще помогна на децата.

Удивително. За 15 минути Кети изми и облече децата, измете и подреди стаята и избърса неизцедените чинии от мивката. После, почти на един дъх си спусна ръкавите и излезе вън, като се провикна през рамо:

— И не забравяй, прати някой до Центъра да донесе на децата тази вечер млякото.

Мъри мълчеше, докато не седнаха в колата и не запали. Тогава каза:

— Свърши добра работа, Кети.

— О, свикнала съм — отвърна тя леко. — Въпрос на навик...

— Не, това беше нещо повече. Ти като че ли им възвърна надеждата.

Тя поклати глава.

— Бог знае, бедните хорица имат нужда от подкрепа.

Навън времето все още продължаваше да бъде навъсено, мокро и ветровито. Обърканите селски пътища, които влизаха в района на Кети, бяха покрити с рядка кал. Къщите на стопаните и работниците от тухларните, наредени в редици, и малките бедни чифлици изглеждаха прогизнали и окаляни от дъжда. Но като че ли тази жалка картина никак не я потискаше. Тревожното настроение от сутринта беше изчезнало. Докато пристъпяше от колата с черната медицинска чанта, за да зашляпа запътена към влажните кухни и тавански стаи, в Кети проличаваше готовност, не в рамките на професионалните задължения, а една непринудена сърдечност, непонятна за Мъри. Макар че Кети

искаше той да стои в колата, за да не се мокри, Мъри настоя да я придружи: нещо, което сам не съзнаваше, го принуждаваше да върви с нея. Наблюдаваше я цял ден как работи и се грижи за кърмачки и капризни деца; една ученичка с болезнена рана на ръката от вряла вода, с превръзка така залепнала за раната, че се изискваше безкрайно търпение, за да се махне превръзката; жената на тухларски работник, страдаща от астма, трябваше да се постави изправена на леглото; после възрастните хора, някои от които лежаха неподвижни в леглото, с техните отегчителни оплаквания, един старец, безпомощен и невъздържан, който трябваше да бъде измит, чаршафите да се сменят и да се облекчи страданието му с насърчителни думи.

Извън всичко това, Кети имаше и допълнителни задължения, които сама си беше наложила: да проветрява и почиства прашните, пропити с миризма на газ стаи, да изпира мръсното бельо, да измива чиниите, да кипва млякото, да слага супата да ври на кухненската печка; всичко това при условия, които биха докарали Мъри до пълна меланхолия, но Кети работеше не само с компетентност, а със съчувствие към тия бедни хорица, работеше с енергия, която го слиса.

От време на време той се намесваше с някоя и друга забележка, основаваща се на собствените му познания, защото този нов допир с болести и човешки страдания, макар и отдавна прекъснат, породил далечния спомен за дните, прекарани в стаите на Уинтънската болница. Но все пак той се въздържаше, главно поради усилията на Кети да го заинтригува със своите прости, незначителни медицински коментари за състоянието на пациентите. Мъри не искаше да я засегне.

Късно следобеда, при една от последните ѝ визити, една жена я извика от съседната къща. Ангъс, най-малкият ѝ син, имаше лек обрив и майката беше решила, че трябва да го прегледат. Момчето го тресеше и беше зле. Лежеше върху кариран шал на два стола, поставени един до друг. Майката каза, че се оплаквало от главоболие и отказвало да яде. После забелязала петна, някои от които били като малки пластирчета.

Кети поговори с момчето за минутка и след като спечели доверието му, махна шала и разкопча ризата. Мъри забеляза как при вида на обрива лицето ѝ се промени. След като под някакъв предлог изпрати майката в кухнята, тя се обърна към Мъри.

— Бедното момче — прошепна тя. — Това е едра шарка. Има вече два случая в Бъруик и твърде много ме е страх, че това е трети. Трябва веднага да уведомя лекаря.

Мъри се поколеба, после, заради самата нея, се почувства задължен да се намеси. С тон, леко подражаващ на професионалния, той каза:

— Погледнете още веднъж, сестра.

Кети впи поглед в него, смутена от думите му, и най-вече от усмивката, с която той я гледаше.

— Какво искаш да кажеш?

— Само това, че не трябва да се тревожиш, Кети. — Мъри се наведе напред, за да обясни наблюденията си. — Ето, погледни, мехурчетата са разположени концентрично, а не разпръснато по ръцете, краката или лицето. После тези пришки показват различен стадий на развитие — за разлика от вариолата, при която раничките се появяват едновременно. Като имаме предвид умерените прояви на предупредителните симптоми, няма и най-малко съмнение за диагнозата. Става дума за варицела. Кажи на майката да му дава доза рициново масло и малко амонячна сода против сърбежа и след една седмица момчето ще бъде здраво.

Кети бе така изненадана, че остана вцепенена.

— Сигурен ли си?

— Напълно сигурен. — Мъри прочете в очите ѝ безмълвен въпрос. — Е, аз съм лекар Кети! — Той говореше с кротка и сърдечна откровеност, сякаш се извиняваше. — Това шокира ли те?

Тя просто не можеше да проговори.

— Едва си поемам дъх. Защо не си ми казал?

— Хм, ще разбереш... никога не съм практикувал като лекар.

— Никога! Не мога да повярвам. Защо никога, за бога?

— Историята е дълга, Кети, и аз исках да ти я разкажа още когато те срещнах за пръв път. Искаш ли да я чуеш... когато свършиш с обиколката?

След кратко, но напрегнато мълчание, като го гледаше с широко отворени очи, тя несигурно поклати глава. Тъй като майката на Ангъс се появи, Кети я успокои, препоръча ѝ, каквото беше казал Мъри, и те излязоха. След половин час тя привърши работата си за деня и, без да се суетят повече, той натисна здраво педала и подкара към хотела.

Поради това, че празният салон беше студен и изложен на течение, Мъри я отведе направо горе, в неговата гостна, където огънят в камината вече гореше. Натисна звънеца и нареди да донесат веднага горещо консуме и препечен хляб с масло. Умората ѝ, която го беше разтревожила тази сутрин, стана още по-очевидна, и, нищо чудно, мислеше си той с горчивина, след тези дълги часове в студ и непосилен труд. Той не изрече дума, докато Кети се хранеше, после приближи стола си до нейния.

— Имам толкова много неща да ти кажа и едва ли знам как да започна. А най-малко бих желал да те отегчавам.

— О, няма да ме отегчиш. Трябва да разбера защо никога не си практикувал като лекар.

Мъри леко присви рамене.

— Беден студент, току-що завършил колежа с отлична диплома. И най-внезапно необикновено предложение за работа в лабораторията на голямо търговско предприятие. Както виждаш, работата е съвсем проста, мила.

Цяла минута тя го следеше сериозно.

— Но каква загуба! Каква ужасна загуба!

— Аз извършвах научна работа — възрази кротко той, като оправда авантюрите си с таблетките и парфюмите с по-приемливи думи.

— О, позволи ми да възразя — рече тя живо, — това е чудесно за някои хора, но за човек като теб, с такъв характер... — Тя се изчерви, но продължи смело: — Да, такива дарби; да отхвърлиш възможността да помагаш на хората, болните и страдащите, истинската цел на лекаря. Струва ми се срамно и позорно! — Една мисъл привлече вниманието ѝ. — Никога ли не си се замислял да почнеш отново?

— Толкова късно! — И за да изправи евентуално каквото и да било погрешно впечатление, което би могло да възникне от изпуснатите думи, той бързо добави: — Скоро ще навърша петдесет и пет.

— Какво от това! Способен, здрав, в разцвета на годините си: да, много младолик. Защо не се върнеш към твоето истинско призвание? Спомни си притчата за заровените таланти.

— Ще трябва да избърша моя от праха.

При намека ѝ за неговия младежки вид, той се усмихна така пленително, че Кети не можа да не му отвърне с мила усмивка.

— Най-малкото ти ми спести страха за едрата шарка. А аз се опитвах да ти разправам за бедрената артерия. Каква дързост!

Последва кратко мълчание. Колко прелестна беше Кети с това младо, сериозно личице, по което светлината на огъня играеше и го правеше още по-чаровно. Облада го вълна на покровителствена нежност, почти бащинска, и все пак, не съвсем. Той се понадигна.

— Позволи ми да ти предложи още една чаша от тази супа.

— Не, не, беше действително чудесна и ме ободри, но аз искам, бих искала... да продължиш с разказа си.

— Държиш ли много на този разговор? — Мъри привдигна веждите си насмешливо.

— Да, разбира се, о, да! Такава е именно моята представа за живота: да помагаме на хората. И затова сме създадени — да вършим всичко, което е по силите ни, един за друг. А най-великото от всичко е милосърдието — в това съм възпитана да вярвам. Затова и станах медицинска сестра.

Духовната насока на думите ѝ леко го обезкуражи, но той сърдечно ги прие. После твърдо каза:

— Кети, ти си чудесна сестра — нали видях как работиш? Аз ценя и уважавам твоята работа, макар че, откровено казано, мисля, че не е по силите ти. Но да оставим това настрана. Чувствам, все пак, че ти би могла да използваш таланта си в друга, да речем, по-благородна насока, с много по-големи и по-задоволителни резултати. Сега, сега, почакай за минутка. — Мъри кротко я възпря да не го прекъсва и продължи: — Откакто се срещнахме за пръв път, аз скрих от тебе нещо, и то нарочно, защото исках да свикнеш с мен и да ме харесаш с моите собствени качества, ако, разбира се, ги имам. — Той се усмихна. — И аз се надявам, че ти ме харесваш.

— Да, много — отговори Кети с неподправена искреност. — Никога не съм срещала човек, който да ми е направил такова... такова впечатление.

— Благодаря, мила Кети. Сега свободно мога да ти кажа с всичката скромност, която изобщо съществува, че съм доста състоятелен. Съжалявам, че не мога да го кажа по-меко, защото всъщност аз съм печално и жестоко богат — нещо, за което никога не

съм бил по-благодарен, отколкото в този момент, тъй като така ще бъде улеснен да сторя за теб това, което съм намислил. Не, моля те — Мъри дигна ръка отново, — позволи ми да свърша. — След кратко мълчание и с още по-сериозен тон, той продължи: — Аз съм самотен човек, Кети. Женитбата ми беше нещастна... хм, по-смело казано, трагедия. Моята нещастна съпруга с години стоя в психиатрията и там умря. Нямам деца, ето като теб, да заангажират вниманието ми. Работил съм упорито през целия си живот. Сега, докато е рано, се оттеглих с предостатъчно свободно време и повече материално състояние на разположение, отколкото се нуждая или заслужавам. — Мъри отново спря. — Казах ти вече, че съм много задължен на твоето семейство. Не ме питай за какво. Защото ще ми напомниш моята позорна и неблагоприятна младост. Това, което искам да кажа е, че трябва да изплатя този дълг и смятам да го направя чрез грижите си за теб. Да те измъкна от тази жалка среда и те въведа в подходяща обстановка, като ти дам всичко, което заслужаваш. Запълнен, богат, идеен живот. Разбира се, не суетен, защото твоите алтруистични идеали ти ще можеш да приложиш с моята подкрепа и с моите богатства, с които ще разполагаш.

Докато Мъри говореше, Кети го гледаше с нарастващо вълнение и когато свърши, тя наведе очи, за момент замълча и накрая каза:

— Много си мил. Но това е невъзможно.

— Невъзможно?

Тя поклати глава.

— Защо? — попита той умишлено.

Отново настъпи тишина.

— Ти вероятно си забравил... но още първия ден аз ти казах, че ще напусна работата си в замяна на нещо по-добро. В края на другия месец заминавам за Ангола... да работя с вуйчо Уили в мисията.

— О, не — възкликна Мъри с висок, уплашен глас.

— Да, заминавам! — Тя го погледна леко усмихната и погледите им се срещнаха. — Вуйчо Уили се връща на 7-ми другия месец да ме вземе, а на 28-ми ще отлетим заедно.

Мъри попита почти глупаво:

— И колко време мислиш да останеш там?

— Оставам завинаги — отвърна просто тя. — Вчера подадох молбата си до главния лекар за напускане на работа.

В стаята настъпи дълго затишие. Тя заминава — пресмяташе бързо Мъри — след пет седмици. Новината го срази, унищожи надеждите му и доведе плановете му до фатално разрешение, но той не можа и не би могъл да приеме това. Проектите му за бъдещето, така добре обмислени и засягащи не само нея, но и самия него, го бяха завладели вече извънредно силно. Кети трябваше да бъде неговата мисия в живота. Не можеше да има нищо по-глупаво от това диво желание за саможертва в пущинаците на тропическата джунгла. И това желание трябваше да спъне неговите планове? Никога! Никога! Но благоразумието му отново се възвърна. Мъри се опасяваше, че ако ѝ се противопостави открито, рискуваше да разруши връзката помежду им. Трябваше да предостави на времето и щастливата случайност да променят решението ѝ. Когато проговори отново, гласът му беше спокоен, с нотка на истинско съжаление.

— Жестоко съм разочарован, Кети, това наистина е удар. Но аз разбирам колко силно и колко дълбоко е пропило сърцето ти това желание.

Кети се беше приготвила за съпротива. При кроткото съгласие на Мъри очите ѝ светнаха.

— Ти ме разбираш така добре.

— И ще ти помогна! — Мисълта като че го съживи. — Уили ще получи подарък за мисията — и то хубав подарък — със следната поща. Трябва само да ми дадеш адреса му.

— О, разбира се. Как да ти благодаря!

— Но това е само начало, моя мила. Не ти ли казах колко много неща желая да направя за теб? И бъдещето ще го потвърди. А за подаръка — нека да помисля. Кога каза, че ще се върне Уили?

— След около две седмици. А три седмици след това ще пътуваме обратно.

Мъри замълча и склучи замислено вежди.

— Струва ми се, че се сетих — рече най-после той. — Тъй като ще отпътуваш така неочаквано и така скоро, мисля, че би могла да отделиш малко от останалото си време за мен. Нещо повече, безпокоя се за твоето здраве. Ти си съвсем отпаднала и за да се справиш с непосилната работа в тропическата жега, полага ти се ваканция или най-малкото почивка. Така че предполагам съвсем скромно да вземеш двуседмичния си отпуск, който все още ти дължат, и да го прекараш в

моя дом в планините. Когато се върне, Уили ще ни намери там. И дори да сте възпрепятствани да останете повече, това ще бъде най-щастливата среща на света.

В продължение на пет съдбоносни секунди Мъри мислеше, че тя ще откаже. Учудване и съмнение помрачиха лъчезарното ѝ лице и все още нерешителна, тя се усмихна колебливо. Мъри долови, че с поканването на Уили той предизвика у нея истинско вдъхновение. Но това беше ли достатъчно? Съмнението отново се върна в очите ѝ.

— Ще бъде хубаво — каза Кети бавно, — но няма ли да те затрудни всичко това?

— Да ме затрудни? Нямам представа какво значи този израз!

— Планинският въздух ще подейства добре на вуйчо Уили — размишляваше тя, — след като идва от Куибу.

— И за теб ще е добре там горе. — Мъри с усилие поддържаше простия разговорен тон. — И тъй, ще дойдеш, нали?

— Искам да дойда — отвърна тихо Кети, дребна и беззащитна в дълбокото кресло. — Но изникват трудности. Моята работа например. След като съм подала молба за напускане, няма да ми разрешат отпуск. Затова трябва да видя старшата сестра или шефа. — Тя въздъхна продължително. — До края на седмицата съм дежурна. Моля те, позволи ми да помисля дотогава.

В този момент Мъри разбра, че не му остава нищо друго, освен да се съгласи с нея.

ГЛАВА VIII

Той я върна обратно в Маркинч за нощното дежурство. Когато пристигнаха, от страх че при сегашното си душевно състояние ще изпусне някоя неблагоприятна приказка, той се въздържа да каже нещо повече, освен няколко думи за довиждане и да ѝ отправи сдържан, но красноречив поглед. След това той тръгна бавно назад към хотела.

Дъждът беше спрял и с онази превратност на шотландското време, което често към края на някой мокър ден примамливо обещава по-хубави неща, една ивица от светлина се появи на хоризонта. Но този мимолетен проблясък не успя съвсем да повдигне духа му и като загаси фаровете, Мъри сви встрани от пътя, за да премисли положението.

Да, това беше ужасна пречка — толкова по-лошо, че всичко това бе последното, което би могъл да очаква. Кой можеше да го предвиди? Очарователно младо момиче, принудено да се принесе в жертва на сган от първобитни, татуирани диваци, които не бяха в състояние да я оценят повече, отколкото — хм, отколкото биха оценили прекрасния малък Бонар, дето висеше в кабинета му в Шванзее. Ръката му трепереше от гняв, докато запали златната си запалка и смукна дълбоко от цигарата. Разбира се, той не можеше да отрече, че бе чувал и чел за такива необикновени случаи. Наскоро някаква богата, млада и светска жена не се ли бе отказала от богатствата си и не бе ли отишла да живее в бразилските джунгли, дето да се поддържа само от банани, придружена от един ексцентричен лекар? Освен това като медицински сестри заминаваха и калугерки, но това бе част от призванието им. Той предположи, че и жените на мисионерите, ако се чувстват задължени, биха могли да придружат мъжете си. Но при неговия случай не възникваше необходимост от себеотричане, нито пък имаше морално или брачно задължение; както и да го погледнеше, намерението ѝ изглеждаше абсурдно и безполезно.

Въпросът бе, какво би могъл да направи в тази насока? Като палеше цигара след цигара — излишество, напълно чуждо на трезвия му стил — Мъри се отнесе към проблема със съсредоточеност и

внимание, породени от силното му възмущение. Най-простото разрешение, разбира се, ще бъде да се откаже от плановете си, да се предаде като си спести всички по-сетнешни тревоги и да се върне у дома си. Не, не, това той не можеше да направи! Той отхвърли напълно това хрумване. Вън от безмълвното задължение към нея и себе си, за кратко време Мъри обикна ужасно много малката Кети. Простата мисъл, че никога няма да я види, беше твърде подтискаща, твърде жестока, за да се примири с нея.

Колкото повече размишляваше, толкова повече идваше до убеждението, че най-големият му шанс да я спечели на своя страна и да я откъсне от фикс-идеята ѝ, бе възможността да ѝ покаже, дори и за кратко време, пълнотата и богатството на живота, които той можеше да ѝ предложи. Възпитана така едностранчиво, едва ли не откъсната от света, Кети нямаше и най-смътна представа за всичко, което той щеше да жертва за нея. Ако само успееше да я вземе в Европа, да ѝ покаже очарованието и блясъка на големите градове на континента, които той познаваше така добре: Париж, Рим, Виена с техните художествени галерии, исторически сгради, прочути паметници и катедрали, отбрани ресторанти и изящни хотели, и след всичко това да ѝ предостави богатствата и комфорта на своя дом, тогава сигурно щеше да я убеди.

Следователно поканата, направена точно навреме, беше великолепен удар. Дори сега, след сериозна преценка на нещата, Мъри не би могъл да измисли нещо по-добро, оставаше само да си подсигури съгласието ѝ. Но как? Търсейки начин да си помогне, той не след дълго се сети за човека, който му трябва.

С това той загаси цигарата, запали енергично мотора, после извърна колата и потегли през Маркинч към дома на пастора. След пет минути беше там. Докато паркираше колата в тясната алея, той чу заповедническия глас на Фодърингей горе от камбанарията и разбра, че свалят камбаната. Нямаше никакво желание да се среща с пастора и да се притеснява още от благодарствените му излияния. Провирайки се между лавровите храсти, Мъри с облекчение зърна в зеленчуковата градина до едната страна на къщата мисис Фодърингей. Той се упъти право към нея. Тя носеше смачкана филцова мъжка шапка, стар изцапан шлифер и тежки подковани обувки. В едната си ръка държеше градинарски ножици.

— Сварихте ме в съвсем неподходящ вид — възкликна тя с кисела, макар и приветлива усмивка, когато Мъри се приближи. — Избивах плужеците. След дъжда плъзнаха и по цветното зеле. Струва ми се, че видях сметката на повечето от тях. Елате в къщи.

— Ако нямате нищо против — поколеба се Мъри, — искам да поговоря с вас тук.

Тя го погледна учудено и без да продума го поведе към една беседка с решетки, боядисани в зелено, която стоеше в дъното на градината. Като седна на дървената пейка, тя му посочи място до нея и като го гледаше все още изпитателно, каза:

— Е, Кети каза ли ви най-последно?

Нейната проникателност го изненада, но го и улесни, тъй като му даваше повод.

— Научих само преди час.

— И не одобрявате?

— Кой би одобрил такова решение? — каза Мъри с потиснат глас. — Само при мисълта, че едно младо момиче ще се погребне завинаги в тази дивотия... Аз съм... аз съм много нещастен.

— Хм, знаех си, че това ще ви разстрои.

Тя говореше бавно, бръчкайки посивели от годините вежди.

— И не сте само вие, дете се тревожите. Мъжът ми също не е съгласен, но като свещеник му е трудно да изказва мнение. Аз като негова съпруга мога да кажа, че това е ужасно.

— За всяко време си остава лошо, но особено сега, когато има опасност от политически безредици и смутове в Африка.

Мисис Фодърингей кимна мрачно и сдържано, но Мъри не се подвоуми и продължи.

— Кети не е годна за тази работа. След днешния усилен ден тя съвсем капитулира. Тогавя защо отива там. Каква е причината? Дали вуйчо й Уили не е виновен за това?

— Е, има нещо вярно. Но предполагам, че Кети не тръгва само заради Уили, а и заради себе си.

— Имате предвид някакви религиозни подбуди?

— Ами, вероятно... макар не изцяло.

— Кети е религиозна?

— Тя е добра, в най-хубавия смисъл на тази дума. — Мисис Фодърингей говореше прочувствено, потъвайки все повече и повече в

своя провинциален диалект. — Тя ни помага в църквата, учи децата, но не е от онези, дето си слагат библията под възглавницата и се молят непрекъснато. Не. За да разберете причината за заминаването ѝ, трябва да вникнете в душата на Кети. Не е нужно да ви убеждавам, но Кети е необикновено същество, рядкост за днешния позорен век. Както можем да различим плявата от хубавите зърна, така и Кети е съвсем различна от безсъдържателните, порочни, малки уличници с конски опашки, дето се шляят нагоре надолу със своите джазове и рок енд роли, ей така само да се забавляват или по-точно да си губят времето. Тя е сериозна, чувствителна и мълчалива девойка, но доста затворена; погълната в собствените си мисли и идеали. Тук играе голяма роля възпитанието, дето ѝ го даде майка ѝ; не беше строга жена, но живееше самотно и държеше Кети винаги до себе си. А после Уили замина за Ангола, където несъмнено боледува и жестоко гладува, и естествено Кети постепенно стана роб на идеята да му помогне. Да помагаш при крещяща нужда, значи да бъдеш полезен, така се уточнява Кети. Този девиз стана единствената цел, единствен подтик в живота ѝ.

Мъри мълчеше и хапеше горната си устна с негодувание.

— Но тя можеше да бъде полезна без да се погребва.

— Казвала съм ѝ това много, много пъти.

— Защо Уили не ѝ го каже? Той трябва да разбере, че всичко това е свършено безполезно.

— Уили не е практичен. — Тя се накани да каже нещо повече, но само добави. — Той действително не живее в този свят.

— Но аз живея — извика Мъри нервно. — Кети не ми е безразлична. Трябва да сте го разбрали вече. Аз искам да ѝ помогна — за нейно добро. Да ѝ дам всичко, от което е лишена и което заслужава.

Мисис Фодърингей не отвърна, но продължи да го гледа въпросително. В очите ѝ се четеше толкова много съчувствие, че Мъри изведнъж се развълнува и почувства необходимост да разкаже всичко за себе си и за миналото си, да оправдае подбудите си и да я спечели напълно на своя страна. Не можеше да устои и се предаде. Неспокойно и бързо, сегиз-тогиз почти несвързано, Мъри разказа причината, която го беше довела в Маркинч, но в разказа си беше до голяма степен резервиран по отношение на себе си.

— Ето, вие разбирате, че имам пълно основание, пълно право да компенсирам за миналото. Е, ако не бях предприел това трагично пътуване, Кети — гласът му почти секна — можеше да бъде моя собствена дъщеря.

В паузата, която последва, Мъри стоеше с наведени очи. Когато ги вдигна, мисис Фодърингей още по-сърдечно се усмихна.

— Предположих още в началото. Майката на Кети беше сдържан човек. Но един път, като ми показваше стар албум със снимки, там на една от страниците беше сложено клонче с изсушени цветя. И както си е в стила ми, аз леко я подкачих и се пошегувах за цветята. Тя погледна настрана и въздъхна. После ми каза точно толкова, колкото ми беше достатъчно да разбере, че е имало някого си, когото е обичала силно преди женитбата си.

При това живо пресъздаване на неговото бягство Мъри потрепера от болка, но бързо се съвзе.

— Тогава ще ми помогнете ли! Поканих Кети да дойде в Швейцария и да се срещне с Уили в моя дом. Ако мога да докарам и двамата там, по-специално Кети, в една нова среда, вярвам, че ще обмислят нещата по-трезво. А тя обезателно има нужда от почивка, бедното дете. Ще я склоните ли да дойде с мен? Тя сигурно ще потърси съвета ви.

Мисис Фодърингей не отговори веднага, а продължи да го разглежда със замислен поглед. После като че ли даде израз на мислите си:

— Странно! Тъй съм се надявала и молила да се случи нещо, което да спаси Кети от тази стъпка в неизвестното. Не е само до опасността, която е достатъчно голяма; толкова голяма, че и Уили, побърканото момче, насмалко щеше да загине половин дузина пъти досега. Става въпрос за Кети, която е толкова преуморена, че в този убийствен климат ще свърши за една година. А тя е мила, прелестна девойка, създадена да живее за по-хубави неща. Е, положението изглеждаше безнадеждно и после, в последния момент, когато капитулирах и Кети се канеше да замине, вие дойдохте като втори баща. Така се изразихте преди малко. И сега разбирам защо сте бил изпратен. — Тя се спря, протегна голямата си и задебеляла ръка и я сложи върху неговата. — Всички ние, когато сме млади, вършим необмислени неща. Без значение остава грешката, която сте направили

тогава. Вярвам, че сте откровен и имате щедро сърце. Малко са тези, на които бих поверила Кети. Само ако можете да я отклоните от този път, да пътувате заедно, да срещате хора и което ще бъде най-добре — да ѝ намерите улегнал млад съпруг, който ще ѝ създаде уютен дом и деца, за които Кети ще се грижи, един мъж да полага грижи за нея, — тогава вие ще бъдете възнаграден с нещо повече от компенсация. — Тя стисна здраво ръката му. — Вярвам в намесата на провидението. Дори да ви звучи странно, аз съм твърдо убедена, че вие сте отговорът, който съм се лутала да намеря и затова ще ви помогна с каквото мога.

Когато Мъри напусна къщата на пастора, очите му бяха още влажни. Чувстваше се обновен, пречистен от изповедта си, пък и знаеше цената на обещанието на тази добродушна жена и беше достатъчно спокоен за отговора на Кети. Тя беше предупредила, че до края на седмицата ще бъде извънредно заета в болницата в Далхейвън. Не бива, си каза той, да чакам отговор преди това. Обаче, когато първият ден се сля във втория и вторият в третия, Мъри започна да се измъчва от ужасната неизвестност, стана отново неспокоен и надеждата му все повече угасваше. Нямаше нищо друго, което да заангажира вниманието му или да разсее еднообразието на очакването. Времето беше станало отново студено и ветровито, морето ревеше, пяна и разпилян пясък се виеха през дюните и равното поле. Дори и да имаше настроение, за голф не можеше и дума да става. Финлей, майсторът на голфа, беше спуснал кепенците и се беше захванал да прави стикове в Далхейвън. Хотелът, също, като че изведнъж се беше смълчал. Повечето стаи бяха затворени и прозорците покрити с капаци. Последните гости за сезона бяха заминали и само две постоянни обитателки, и двете възрастни дами, останаха с Мъри, за да изпитат заедно ужаса на североизточните ветрове. Тъй като той не можеше повече да играе на „ваканция“, хората и тук, и в чужбина взеха да се чудят на продължителния му престой. Мис Кармайкъл го попита два пъти да я уведоми относно плановете си, докато в Шванзее всеотдайните му слуги взеха да се тревожат за своя господар. Все таки всичко това беше едно нищо в сравнение с нарастващото безпокойство и ясното съзнание, че дните летяха, а свободното време, с което разполагаше, беше почти към края си.

В събота, като се мъчеше да се поразсее, Мъри реши да се откъсне за няколко часа от хотела и да направи запитване в Единбург,

каква е възможността да се запазят места за самолета. До обед стоя в града. После времето се проясни и за да не се върне рано, той тръгна да обикаля без посока северната провинция. Неочаквано загуби пътя край някакви неизвестни селца и това го разведри. Мъри спря колата до малката постройка на един чифлик, помоли да го упътят, изпи чаша мляко и подкара отново с надеждата, че ще се ориентира. Накрая сигурно се беше заблудил повече, отколкото предполагаше, защото изведнъж се намери заобиколен от странно позната местност. Оглеждаше се с изопнати нерви и разпознаваше ту това, ту онова. Не можеше да има грешка. Може би не случайността го беше довела дотук, а някаква необяснима, несъзнателна подбуда. Мъри се намираще в долината на Фруин, на пустия черен път, който идеше от езерото и минаваше през същата поляна с чудните цветя, където на връщане от болницата в Гленбърн преди много години Мери му се беше отдала.

Мъри почувства особена слабост и поиска да се върне, но не успя. Стиснал зъби, той продължи още няколко мили, после натисна силно крачната спирачка и спря с буксуване. Да, беше същото място. Разколебан той поседя в колата известно време като вцепенен, после се измъкна навън и тръгна по тревистата пътечка към блатата и като повървя малко, откри сгушената незабравима долчинка с бистрия пенлив поток, на дъното на който се виждаха дребни кръгли камъчета. Боже мой, помисли си Мъри, всичко е съвсем същото, непроменено, като че ли се беше случило вчера.

Докато стоеше там със свит стомах и разтуптяно сърце, миналото възкръсна пред него. Пътуването с мотора, пикникът под галещото слънце, смехът и нежните погледи, жуженето на пчелите и после под синьото небе безгрижният вик на ибисите, които се виеха в кръг, радостта и страха от онези опияняващи мигове, когато с непреодолим копнеж те се сляха в едно. Мъри виждаше всичко сега, чувстваше го, унесен от нежния спомен на своята младост, докато изведнъж усети панически страх, истински физически шок и закри очите си с ръка.

Момичето в обятията му не беше негова отдавна загубена любов. Всяко усещане, всяка парлива подробност на тази страстна сцена той беше изживял в съзнанието си не с майката, а с дъщерята. Кети беше тази, която беше притискал така силно до себе си, чиито нежни, топли устни целуваха неговите, която му се отдаваше в сладък унес. Мъри

изкрещя към пустата долина. Напълно смазан, обхванат от внезапен срам, той тръгна несигурно и се запрепъва по склона нагоре и през гъстия килим от изтравничета, обратно към колата. Това дете приемаше Кети за своя дъщеря, която да покровителства, не беше ли нищо друго, освен самозалъгване, защитна броня на несъзнателно желание. От първия миг на тяхната среща неговата първа единствена и дълго таена любов беше възкръснала, подсилена и пренесена върху нея. Не беше само образът, така свеж, млад, даже по-красив, но и самата жива, истинска реалност. Загледан вторачено пред себе си, Мъри караше машинално, като се опитваше да удави това си усещане. Положението беше деликатно и, разбира се, съвсем нормално. Нищо нечестно не виждаше той в създалата се ситуация, но все таки в него се породиха скрупули, които го предупреждаваха да се съобразява с нови неща или поне да се въздържа. В противен случай злите езици можеха да надушат лош мирис там, където няма нищо лошо. Но как можеха! Той имаше най-чисти подбуди и естествени, честни и нормални чувства, които никога не биха могли да се изтълкуват като прелюбодеяние. Така че той нямаше причина да изпитва угризения и да се вълнува. Кой можеше да го обвини и какво би станало в противен случай. При тази мисъл Мъри се успокои и цялото му същество се изпълни с внезапна, вълнуваща радост. Бъдещето, което досега му се провиждаше съвсем смътно, се очерта ясно в съзнанието му и доби омайващо красиви и ярки очертания. Господи, колко млад се чувстваше той, по-скоро подмладен от тази завладяваща двойна любов, така примамливо претворена в една единствена.

Сега вече не трябваше повече да се колебае и отлага. Разбира се, ще бъде винаги дискретен — без да разкрива чувствата си неразумно и прибързано. Но Мъри реши да телефонира на Кети веднага щом се върне. Той караше бясно и колата хвърчеше, като че имаше крила. Когато пристигна, той изскочи като подгонен, запъти се право към телефонната кабина и тъкмо се канеше да влезе, когато портиерът го повика от бюрото си.

— Има за вас писмо, сър. Мисис Фодърингей ви търси, след като излязохте. Тя ви донесе тази бележка и ви изпраща много поздравии.

Човекът му подаде обикновен затворен плик, надписан с неговото име. Мъри не посмя да го отвори там. Хукна горе в стаята си,

разкъса плика и с несигурни пръсти издърпа простия лист хартия. Само един поглед беше достатъчен, за да му подсказе, че е от Кети.

Мили Дейвид,

Толкова работа имах в болницата, че не можах да отделя една минутка време за себе си. Но вчера следобед се освободих и имах дълъг разговор с мисис Фодърингей. След това говорих със Старшата сестра която се съгласи да получа ваканция последните две седмици, които ми остават тук. Ще бъда свободна от следващия понеделник и ще мога тогава да приема твоята любезна покана за Швейцария. Писах на вуйчо Уили и го уведомих, че ще го чакаме там.

Искрено твоя
Кети

П.С. Много съм щастлива, че ще дойда с теб.

Не беше нужно да телефонира. Кети щеше да дойде с него по собствено желание. Той се отпусна в едно удобно, меко кресло, целият потопен в тържеството си. Той си припомни първоначалното си намерение, на път за Шванзее да спрат в любимия му град Виена само за няколко дни, за да може Кети да вкуси от живота на континента. Мъри препрочете писмото: значи, тя беше писала на Уили. Една телеграма би стигнала по-бързо. Утре ще му изпрати телеграма, която да бъде дълго, откровено, лично известие с цел да се обяснят нещата на Уили и да се улесни евентуална среща между двамата. Мъри прочете още веднъж постскриптума: „Много съм щастлива, че ще дойда с теб.“ Имаше само една единствена възможност за такъв човек като него, с изтънчен вкус и усет, човек с подчертан финес, незасегнат от грубостта и простащината на днешния дивашки век. Той вдигна орфаното листче хартия и го притисна до устните си.

ГЛАВА IX

От седем хиляди метра височина „Каравелата“ започна постепенно да се спуща от звездното нощно небе и да навлиза в потъмния слой на ниските облаци. Мъри погледна часовника си: девет и половина. Той се обърна към спътницата си.

— Още малко. Трябва да си уморена.

Пътуването им се беше удължило с престой в Лондон и Париж, но Мъри не беше пропуснал минутка да отиде на вятъра. Да седи така близо до нея в интимната обстановка на луксозната кабина да наблюдава със забавна, но все таки нежна загриженост реакциите от нейното първо летене и да посреща това, което той смяташе за нейни желания — макар че тя не проявяваше такива — всичко това, и нейната компания, му доставяха едно безкрайно и скъпо удоволствие. Тъй като всичко ѝ се струваше необикновено, тя не беше казала дума, и поради мълчанието ѝ, в което имаше и лека стеснителност, Мъри заговори насърчително:

— Надявам се, че ти е приятно, мила Кети. Забрави за шляпането в калта в Маркинч и истински си почини. Нека малко и ти да попътуваш — той се засмя, — и двамата да се отпуснем и да бъдем, хм, хора.

— О, аз съм премного човек — усмихна се Кети в отговор.

Гласът на стюардесата по микрофона ги пресече.

— Пристигаме на летище Виена. Моля, завържете коланите и загасете цигарите.

Кети не се справи сама и Мъри ѝ помогна да оправи колана си. Допирът на пръстите му до тънкото ѝ кръстче и топлото ѝ тяло го изпълни с внезапна радост.

Светлините на летището вече се виждаха отдолу. Те се люшнаха силно, докато самолетът се приземяваше, и след това с последния завой и с точното насочване те се отзоваха на пистата и взеха да маневрират към дървената митническа сграда.

— Бедно малко летище — каза Мъри, докато слизаха. — Още отпреди войната. Но ще минем скоро.

Мъри се справяше отлично с дългогодишния си опит. След по-малко от седем минути те излязоха на главното шосе и там, както повеляваше телеграмата, стояха ролсът, блестящ под неона, и Артуро в най-хубавата си униформа, цял в поклони и усмивки. Мъри искаше да я изненада с това и успя. След размяната на поздравите те пропърпориха в нощта, скътани удобно в коженото одеяло и меката сива тапицировка. Кети промълви тихо.

— Каква приказна кола!

— Никога не съм я ценил толкова, колкото сега. — Той я потупа по ръката насърчително под одеялото. — Тя ще ни помогне да разгледаш града и околностите.

Той знаеше, че пътят от летището до Виена беше мрачен и неприветлив; вървеше между дълга редица гробници и като допълнение — тъжни работилници за изработване и поставяне на надгробни паметници. Обаче сега тъмнината закриваше тези зловеци предвестници на смъртта. След половин час бляскаво осветеният град ги посрещна гостоприемно. Спряха при „Принц Амбасадор“. Това беше неголям хотел, но луксозен и комфортен, и Мъри го предпочете пред другите, тъй като беше най-типично виенски. Хотелът имаше чудесно разположение и от него се виждаха Донерският шадраван и Капуцинер Кирхе^[1]. Освен това тук го познаваха и уважаваха. Предоставиха му бързо един апартамент с две стаи на първия етаж, с хол, обзаведен стилно в брокат и червено кадифе, с ослепително бляскав полилей и кристални стенни аплици, барокова маса, на която по нареждане на собственика беше вече поставена огромна бронзова ваза с хризантеми и фруктиера с подобрани плодове. След като одобри спалнята на Кети и модерната баня до нея — и двете тапицирани в чудесен бледожълт цвят с гълъбовосиви завеси, Мъри каза решително:

— Кети, сега ти си много изморена, въпреки че не признаваш. Затова ще ти кажа лека нощ! Ще поръчам да ти донесат нещо вкусно в стаята, после ще се изкъпеш и веднага ще легнеш.

Колко умен, внимателен и вежлив беше той. По очите ѝ беше предугадил точно това, което желаше. Без повече излишни думи той взе леко ръката ѝ, целуна я, кимна енергично и добави с весел тон.

— Ще се видим утре на закуска — после излезе.

След това позвъни за етажния сервитьор, поръча за Кети сандвичи от пилешки гърди и чаша горещ шоколад и слезе в

ресторанта. Преди да влезе, той запали една „Собрание“ и гологлав направи малка разходка по „Рингщрасе“. Колко приятно му беше, че отново е във Виена, че чува смях по улиците и валсове от сладкарниците, даже, че вижда неприличните малки проститутки, които потегляха за своите среднощни разходки. В Шотландия беше много хубаво, ако се свикне с времето, превъзходно за голф и риболов, но Виена по му допаднаше, беше повече в неговия стил, по-интимна. А на Кети как ли ще ѝ хареса!

Утрото настъпи ясно и топло; един истински свеж, есенен ден. Когато в девет часа закуската беше сервирана, Мъри прекоси хола и почука тихо на нейната стая. Кети вече беше станала, беше се облякла и се беше заела с някакво плетиво, докато я повика. Седнаха заедно за закуска. Той наля кафето: горещо, ароматно и вкусно — чудно кафе. То се пенеше в изящните чаши от майсенски порцелан, бели като снежнобялата покривка на масата и украсени със златна корона. Маслото, поставено в лед, имаше цвета на каймак, а медът, сипан в сребърна купа, искреше златножълт. Кифлите, крехки и апетитни на мирис, бяха още топли от фурната.

— Опитай една от тези — я посъветва Мъри. Те се казват кайзерземели; достойни са за царска трапеза. Приготовляват ги вече цял век. А ти спа ли добре? Много се радвам. Сега ще се приготвиш за една хубава разходка да разгледаме забележителностите на Виена.

— Да, имам голямо желание — тя погледна въпросително: — С кола ли ще трябва да се движим?

Изведнъж Мъри разбра, че ѝ беше стеснително да се вози в ролса. Какво скъпо, непокварено дете беше тя. И изглеждаше толкова прелестна това утро, свежа и отпочинала. Той каза съчувствено:

— Ще трябва да излезем с колата, защото пътят ни ще бъде малко дълъг. Но следващия път ще използваме кобилата на Шанкс.

Думите му я развеселиха и тя се усмихна.

— Това ще бъде чудесно, Дейвид. Не мислиш ли, че когато вървиш пеш, виждаш повече неща, пък и повече хора.

— Ти ще видиш всичко, мила моя.

Артуро вече чакаше отвън и от прозореца се виждаше как крачи напред-назад, нащрек пред натрупалите се любопитни поклонници на хубави коли. Когато накрая слязоха, Артуро махна бързо фуражката си,

поклони се почтително, подаде на Кети една роза и — това беше вече великолепен жест — една карфица с бронзова главичка.

— Виждаш ли — промърмори Мъри на ухото ѝ — какъв голям прогрес показва моят добър италианец.

Кети силно почервения и когато седнаха в колата, той забодя розата на ревера на костюма ѝ, после потеглиха в посока на Кааленберг.

Пътят беше чудесен и се виеше нагоре през чистите, светли предградия към покрития с борове терен на Виенския хълм. Слънцето блестеше и въздухът, наелектризиран от лекия хлад, беше кристално ясен. Когато колата изкачваше последната височина, изведнъж долу цялата панорама на Виена се откри с омайващо великолепие. Те излязоха от колата и се заразхождаха по върха. Мъри сочеше забележителностите на града: Белведер палас, църквата Свети Щефан, Хофбурга, операта и точно на отсрещната страна прочутия Захер, където той предложи да обядват.

— Много ли е луксозно?

— Едно от най-хубавите места в Европа.

Кети се поколеба и плахо сложи ръка върху неговата.

— Дейвид, не може ли да хапнем нещо тук? — и с поглед посочи малкото ресторантче на отсрещната страна на пътя. — Изглежда приятно простичко място. А пък тука е толкова приятно.

— Добре — каза той с известно колебание — „простичко“ е точната дума, но менюто ще бъде още по-просто.

— Вероятно вкусна, обикновена, но питателна храна.

Когато отново го погледна с вече зачервени бузи, Мъри трябваше да отстъпи.

— Да тръгваме тогава. Ще рискуваме заедно.

Той не можеше да ѝ откаже нищо, въпреки че предчувствията му излязоха повече от верни — една гола маса на дървени магарета, евтини прибори и неизбежният шницел по виенски, жилав и доста безвкусен, с който пиха ябълков сок. Въпреки всичко Кети не изглеждаше разочарована — напротив, беше ѝ приятно и затова накрая и Мъри весело се примири.

След като се нахраниха, поседяха малко, защото Кети беше все още пленена от гледката. После, към два часа, се върнаха в колата и се упътиха за Шьонбрун.

Това беше необикновеното изживяване, което Мъри беше обещал пред себе си, понеже като човек, който твърдо се противопоставя на архитектурните ужаси на модерния век, той имаше романтично влечение към импозантния от осемнайсети век летен дворец на Мария-Тереза и великолепия парк, който го обграждаше и който беше направен по старинен френски маниер. При това ролята на чичероне му беше приятна. Веднага щом преминаха масивната желязна порта, Мъри се постара да бъде интересен и тъй като беше подготвен, той има голям успех. Докато се разхождаха из огромните барокови стаи, Мъри пресъздаваше картината на императорския двор, целия му разкош и величие. Описа набързо в общи черти живота на Мария-Тереза: от необичайно сериозното малко момиче — Мъри спря пред портрета ѝ на шестгодишна възраст — в дългата рокля от син и златен бродат, копирана от една модерна виенска дама, която, виждайки баща си в парадно облекло, извикала за развлечение на всички придворни: „О, какъв хубав татко! Ела тук, татко, и ми позволи да ти се възхищавам“ — от онова прелестно дете, до жената със силна и благородна осанка, централна фигура в политиката на Европа, покровителката на изкуствата и майка на пет сина и единадесет дъщери, която, запитана на смъртното си легло, дали страда много (както наистина е било), тя изрекла спокойно последните си думи:

— Чувствам се достатъчно добре, за да умра.

Времето мина незабелязано. Мъри никога не беше давал воля на чувствата си с такъв драматичен жар. И двамата бяха изненадани, когато откриха, че беше вече шест часа и почваше да се мръква. Те излязоха навън.

— Милостиви боже — извика Мъри и се извини. — Разкарвах те и ти бърборих, а то се стъмнило; и което е още по-лошо, пропуснахме времето за чай. А това е непросимо за Австрия, където чаените сладкиши са толкова забележителни.

— За нищо не бих пропуснала това, което видях тук — каза Кети бързо. — Ти знаеш толкова неща и правиш всичко да изглежда живо.

Очевидно Мъри ѝ беше дал достатъчно материал да мисли, защото на връщане към хотела, след кратко мълчание, Кети отбеляза:

— Привилегированите класи по онова време сигурно са живеели разкошно. Но какъв е бил животът на обикновените хора?

— Не съвсем привлекателен — засмя се той. — Казват, че във Виена повече от тридесет хиляди семейства са живеели в не повече от една стая, а при положение, че стаята се случи по-голяма, са се смествали и две семейства — разделяли я с въже.

— Колко ужасно! — каза Кети с болка.

— Да — съгласи се Мъри спокойно, — не им е било лесно на бедните в онази епоха.

— И сега — продължи тя — забелязах, че има бедни хора. Като излязохме, боси деца просеха на улицата...

— Във Виена винаги е имало и винаги ще има просяци. Но Виена е градът на любовта, смеха и песните. И просяците са много щастливи.

— Чудя се — рече бавно тя — могат ли хората да бъдат щастливи, когато са гладни. Говорих с жената, която дойде да почисти стаята ми тази сутрин — тя говори английски много добре. Вдовица с четири малки деца. Мъжът ѝ убили при някакъв бунт по време на окупацията. Мога да ти кажа, че тази жена жестоко се бори с високите цени само и само децата ѝ да не умрат от глад.

— Това не звучи ли като обикновен лош разказ?

— Не, Дейвид, тя е скромна, дребничка и напълно искрена женица.

— Тогава трябваше да ѝ дадеш малко от твоите джобни пари.

— О, дадох ѝ.

Възторженото ѝ възклицание го накара да я погледне отстрани. След като напуснаха летището, за да разполага с пари за дребни разходи, Мъри беше натъпкал в кесията ѝ пачка с банкноти — вероятно към 1500 австрийски шилинга, сума, възлизаща на 20 лири стерлинги.

— Колко пари ѝ даде?

Кети го погледна някак плахо.

— Всичките.

— О, не бива, Кети — после избухна в смях. — Каква малка добродетелка си ти! Разделяш се с цялото си богатство без да мислиш.

— Сигурна съм, че с тези пари тя ще задоволи най-крещящите си нужди.

— Е, щом това те радва, то радва и мен — рече той, продължавайки да се забавлява. — Във Виена човек трябва да бъде по-

свободен и малко заваян. Кети, толкова обичам този град, че ми става болно, като гледам колко бързо се променя обликът му. Сега трябва целия да го обходиш, защото след много кратко време ще бъде напълно разрушен, както толкова красиви места по света. Погледни само този ужас надясно от тебе. — Минаваха край висока нова жилищна постройка за работници. — Този безобразен кошмар от стомана и бетон, изпълнен със стотици малки стаички, тесни като кучешки колибки, е изместил една чудна стара къща в стил барок, един малък дворец, който унищожиха преди дванадесет месеца, за да лепнат този стърчащ затвор.

— Не ти ли харесва?

— Кой би я харесал.

— Но, Дейвид — тя пое дъх замислено, — хората които живеят в нея, ще я харесат. Ще имат здрав покрив над главите си, а също и удобства, отопление, топла вода, съответни санитарни приспособления и самостоятелност. Това не е ли по-добре, отколкото да свинстват в мръсни жилища, отделени с въже?

Мъри се смръщи шеговито.

— Няма ли да свинстват при всички случаи? Но не е там въпросът. Това, което дразни човек, е унищожаването на красотата. А то се извършва в момента по целия свят. Влекачи и камиони са се втурнали наоколо и дълбаят и премахват напълно от лицето на земята великолепните паметници от миналото, а на тяхно място изскачат с хиляди набързо скалпени постройки, всичките еднакви и безобразно грозни. Англия сега е погълната от мрачни предградия, Италия е пълна с фабрики, а даже и в Швейцария са струпани със стотици жилищни сгради по най-красивите брегове на езерата — благодаря на бога, че не са близо до мен.

— Да, това е новият свят, в който ние трябва да живеем — Кети се съгласи. — И поради тази причина сме длъжни да използваме всичките си сили и знания, за да стане той по-красив.

Тя го погледна въпросително, сякаш жадна да узнае как ще ѝ отговори. Но по това време бяха стигнали „Рингцрасе“, отвред бликаха светлини, а хората, на излизане от учрежденията, се трупаха в кафенетата с маси на тротоара, разговаряха, смееха се и сякаш изпълваха атмосферата с някакво предчувствие. Това беше един очарователен час и тук поне нищо не можеше да огорчи Мъри. Докато

се промъкваха умело между колите, Мъри се премести до нея и хвана ръцете ѝ.

— Изморих те с моите приказки и мисли. Трябва да си починеш в хотела един час. После ще излезем да вечеряме.

Мъри беше вече усетил, че Кети се стесняваше да отиде в Захер, но при все това заради самата нея той реши да я заведе тази вечер там. С малко насърчение тя щеше скоро да преодолее своята стеснителност: освен това в този ресторант не беше нужно официално облекло. Когато часовникът на Свети Шефан удари осем, той я придружи до фоайето на хотела и излязоха заедно. Понеже нощта беше приятна, те се разходиха малко по Кертнерщрасе. Стъклената вътрешна тераса на ресторанта беше препълнена, но Мъри предвиди всичко и тайно запази маса в малката странична стаичка, известна под името „Червеният бар“. Той видя, че изборът на масата ѝ даде увереност, а когато взе листа с менюто и почна да го прелиства, изведнъж си спомни нещо.

— Надявам се, че ще ядем нещо вкусно, като рибата, която ти избра в Единбург; нашата първа вечер заедно. Никога няма да я забравя. Кажи, обичаш ли пастет от гъши чер дроб?

— Не зная — поклати тя глава, — но мисля, че ще ми хареса.

— Добре тогава, ще поръчаме. И филе от сърна с гарнитура, и след това Залцбургер. — Мъри даде поръчката и добави: — Понеже се намираме в Австрия, за да не обидим страната, трябва да пийнем малко дурнщайнерски каценцирунг. То се прави в прекрасната Дунавска равнина на около 60 километра оттук.

Поднесоха нежно розовия дроб; той го помириса деликатно, за да се увери, че беше истински Щрасбург, с достатъчно трюфели, после нареди да го сервират с малинов сос. След като пробва и хареса виното, Мъри вдигна чашата си.

— Да прием малък тост за нас! — После добави меко, тъй като Кети се колебаеше. — Помни, ти обеща да бъдеш човек. Искам да те извадя от тази твоя мила, малка, шотландска черупка.

Послушно, с леко потрепване, тя вдигна дългата чаша и допря устни до ароматната кехлибарена течност.

— Има вкус на мед.

— И е съвсем безвредна. Мисля, че вече ме познаваш добре, Кети.

— О, разбира се, Дейвид, ти си прекрасен.

Сърнешкото беше приготвено така, както очакваше Мъри, с пикантни репички и ябълков сос. Той се хранеше по навик бавно и с удоволствие, като даваше заслужено внимание. В съседната ниша на стаята някой беше започнал да свири нежно на пиано; разбира се, Щраусов валс, но в аранжировка, която караше мелодията да звучи вярно, чаровно и завладяващо.

— Това не е ли чудесно — промълви той през масата. Мъри обичаше да гледа как свежите ѝ бузи променят цвета си. Колко скъпа му беше Кети. Тя събуждаше най-възвишените и човечни чувства в него.

Десертът, както той се надяваше, беше действително победа. Четейки по погледа ѝ, Мъри обясни:

— Приготвен е почти изцяло от пресни яйца и каймак.

— Колко яйца — учуди се тя.

Мъри се обърна към келнера.

— Хер обер, колко яйца има в Залцбургера?

Човекът учтиво сви рамене.

— Толкова много, сър, че забравям броя им. Ако мадам иска да направи хубав Залцбургер, не трябва да ги брои.

Мъри погледна въпросително Кети.

— Ще трябва да развѣдим птицеферма.

Тя прихна в звънлив смях, като ученичка.

— О, бедните кокошки, как ще се мъчат да снасят толкова яйца.

Доволен от необичайно веселото ѝ настроение, той не пропусна да забележи, че тя не възрази на направения от него намек за тяхната бъдеща връзка. Донесоха сметката и след като я прегледа небрежно, той заплати с банкнота с висока стойност и остави толкова щедър бакшиш, че получи редица поклони, а излизането от ресторанта наподобяваше на кралско шествие.

Когато се намериха на тротоара, отново ги посрещнаха обичайните прострени ръце — продавачите на кибрит и книжни цветя, сакатите, лъжливи и истински, парцаливият старец с издъхващата хармоника и старите жени, на които вече нищо друго не им оставаше да продават освен ласкателства. Само и само да се отърве от тях, Мъри раздаваше рестото от сметката щедро и безразборно. После, побягвайки към хотела, той беше неочаквано възнаграден. Кети взе

ръката му и доброволно се притисна до него, докато вървяха към Новия пазар.

— Така съм щастлива от постъпката ти. Щеше да ми бъде срамно след тази чудесна скъпа вечеря, ако не им беше дал нещичко. Ти си точно такъв, Дейвид, безкрайно добър и щедър. О, какъв прелестен ден ми даде ти. Всичко беше така ново и вълнуващо. Трудно ми е да го повярвам. Когато си помисля, че само преди няколко дни миех чиниите в тясната кухня на Джени Ленг, това... това ми се струва като сън.

На Мъри му беше ужасно приятно да я види така отпусната, освободена от своята сдържаност, истински весела. Слушайки без да я прекъсва, той я остави да говори като съзнаваше, че единствената чаша от имащия вкус на мед дурнщайнер не може да я доведе до това настроение и че той е главният виновник за това. Внезапна мисъл го накара да си спомни, че по отношение на Мери той беше проявил същия талант, дори може да се каже власт, да я накара да забрави грижите си и да се радва на живота. А това беше щастливо предзнаменование.

Скоро те се отзоваха в хотела. Преди да влезе в стаята си, тя се обърна към него да му каже лека нощ.

— Благодаря ти, Дейвид, за най-чудесния ден в живота ми. Ако ти не можеш да забравиш нашия ден в Единбург, аз пък никога няма да забравя днешния във Виена.

Мъри се поколеба за миг. Не му се искаше да я остави да си отиде.

— Действително ли ти хареса, Кети?

— Ужасно!

— Наистина ли?

— Честна дума.

— Тогава кажи ми какво ти хареса най-много.

Тя се спря с ръка на дръжката на вратата, изведнъж стана сериозна и очевидно премисляше нещо. Извърната встрани, без да го поглежда, тя каза просто.

— Най-много ми хареса, че бях с теб! — После си отиде.

[1] Църква от старата обител на монасите от Капуцинския орден.
— Б.ред. ↑

ГЛАВА X

Макар че през следващите три дни стана по-студено, времето продължи да бъде ясно и приятно. Това даваше отлична възможност да се разглежда градът, а на Кети да се радва и вълнува от всичко, което ѝ беше ново и интересно. Като разнообразяваше програмата с похвална вещина, Мъри я придружи до Хофбург и Хофгартен, после разгледаха Императорския музей за приложни изкуства, Ратхауза, Белведерския дворец и Парламента. Пиха чай в Демел, обиколиха модерните магазини на Грабен и гледаха една демонстрация в Испанската школа за езда, която разочарова Кети. Въпреки че беше съдържана по отношение на мнението си, съвсем ясно беше, че не обича да гледа как великолепните бели коне се напрягат в неестествени циркаджийски пози. Ходиха заедно и у Анна, камериерката от хотела с четирите деца; те всичките бяха строени в една редица и облечени в нови, топли дрехи и солидни зимни обувки. Може би това посещение има най-голям успех. Мъри си каза, че това са най-щастливите дни, които някога е имал. Кети беше донесла веселие и сладост в живота му. Тя беше възродила неговата жизнерадостна младост. Колкото повече обикаляха заедно, толкова повече разбираше, че не може да живее без нея.

И все пак понякога тя го озадачаваше, даже му причиняваше необяснима тревога. Забавляваше ли я истински всичко това, което той така привлекателно ѝ показваше. Невъзможно беше да се лъже; Мъри беше забелязал как очите ѝ често светваха, изпълнени с интерес и вълнение. Въпреки всичко имаше случаи, когато, дори изпълнена с желание да го слуша, тя изглеждаше тревожна и неспокойна. В един миг беше близо, съвсем близо до него, а в следващия изведнъж се отдръпваше. Кети имаше странната способност да се затваря в себе си и го изненадваше с упоритостта си по отношение на собствените си възгледи за нещата. Напразно в Грабен той прояви цялата си хитрост и умение, за да я принуди да приеме един подарък — семпло колие, украсено с изумруди. Кети го беше харесала без да помисли или да има представа за цената му.

— Красиво е — отвърна тя, като поклати глава, — но не е за мен.

И нищо не беше в състояние да я накара да го вземе. Но понеже все още цената остана неизвестна за нея, Мъри реши да действа по друг начин.

Най-много го учуди фактът, че парите за нея почти нямаха стойност. Тя не реагираше на луксозния хотел. Богатата и великолепно приготвена храна просто я смущаваше и Мъри усети, че тя предпочиташе малката наемна кола пред разкошния комфорт на неговия ролс. И наистина, когато веднъж той засегна деликатно въпроса, Кети неочаквано отговори:

— О, Дейвид, с парите не могат да се купят онези неща, които действително са ценни.

Разочарован и някак си обезсърчен от безразличието ѝ към парите, той се утешаваше с мисълта, че тя ще го обикне, даже смееше да се надява, че го обича заради самия него. И понеже простите неща в живота очевидно ѝ правеха удоволствие, Мъри реши да отклони вниманието ѝ към Швейцария и спокойствието, което тя щеше да намери там. Виена не беше грешка. Тук не само я опозна по-добре, но и имаше в техните отношения през последните няколко дни голям напредък. Бяха станали безспорно интимни; сега ги свързваше нещо много по-вълнуващо. Макар че тя самата още не съзнаваше това, Мъри чувстваше по внезапното изчервяване на лицето ѝ, и от допира на нейната ръка и блясъка в очите ѝ, когато го видеше, че тя е минала границата на нетрайните отношения. Инстинктът му го подсказваше. Това беше най-вълнуващото му преживяване досега — да гледа и чувства как това стеснително, упорито момиче постепенно се променяше под непознатата за него сила на любовта.

В събота сутринта, след като закусиха, Мъри отбеляза небрежно, но с оттенък на известна важност.

— Вече ми се струва, че достатъчно време отделихме за този град. Искаш ли да тръгнем утре за Шванзее. Ако времето се задържи студено, в Оберланд ще има сигурно сняг. Нещо, което ти не трябва да пропуснеш.

Топлотата на тона ѝ, когато тя му отговори, че е съгласна, веднага потвърди това, което интуитивно беше разбрал.

— Бих искала това повече от всичко друго, при положение, че и ти имаш същото желание. Така много обичам природата. — После

добави бързо. — Не че тук не съм щастлива.

— Тогава въпросът е решен. Ще вземем следобедния самолет в неделя. Ще изпратя Артуро преди нас, защото пътуването през Арлберг през този сезон е свързано с трудности и изпитания. Но преди да напуснем Виена — той спря и се усмихна — остава още едно нещо, което трябва да направим. Мисля, че ще ти достави удоволствие и няма да съжаляваш.

— Какво? — запита Кети с доста несигурен тон.

— Довечера в операта ще има гала представление — „Мадам Бъттерфлай“... Съвсем изключително представление, тъй като ще пее Тебалди. А декорите са изготвени от Денуа. Беше просто невъзможно да се вземат билети, но аз успях по една щастлива случайност. Вярвам, че ще харесаш тази изискана опера. Съгласна ли си да отидем?

— Разбира се, Дейвид — отвърна тя с едва доловимо колебание. — Но се тревожа от мисълта, че те обременявам с излишни неща и нарушавам покоя ти.

— Да не си помислила такова нещо! — Мъри премълча факта, че само благодарение на огромната сума, дадена чрез портиера, беше успял да запази ложа в навечерието на представлението. — Между другото, днес трябва да си починем, за да сме бодри вечерта.

И двамата останаха доволни от почивката. Небето беше облачно и острият вятър откъм Земеринг гонеше пешеходците от улиците. Но Мъри не остана цялото време в хотела. След като даде наставленията си и изпрати Артуро за Швейцария, той излезе следобеда по свои лични работи. По негово предложение те вечеряха рано — храната беше лека, но приятна — бульон от костенурка, омлет с ароматни треви и ябълки, мелба с праскови и кафе.

Когато се нахраниха, Мъри стана от масата.

— Досадно е, моя мила малка пуританке, но ще трябва да се облечем за представлението. Добре че зная твоите размери, така че ще намериш в стаята си нещо. Помолих любезната Анна да го внесе. — Мъри приятелски я прегърна през рамото, после се поклонил със свойствения си пленителен маниер и каза: — Моля те, сложи я — заради мен.

Като си тананикаше тихо откъс от любовния дует на „Мадам Бъттерфлай“, Мъри спокойно и бавно се приготвяше: първо започна с електрическата самообръсначка, докато кожата стана напълно гладка и

мека; после взе топла вана, последвана от хладен душ и хубава фрикция с обикновен талк. Камериерът вече беше извадил вечерния костюм, току-що сгънатата колосана риза с диамантени копчета за маншети и обувките, извадени от калъпа с обърнати назад езици и сложени изцяло до креслото. Артуро нямаше да свърши цялата работа по-добре. Трябваше да даде бакшиш на човека. Най-после той беше готов. Съвсем леко се напръска с О'демукс, енергично приглади косата с четката от слонова кост с неговия монограм и с това завърши тоалета си. После се погледна в огледалото. С фрак и бяла връзка той винаги изглеждаше добре — никой не можеше да достигне Карацени от Бонкомпани в съвършенството на кройката. И Мъри знаеше, че довечера той ще представлява красива, отличаваща се, удивително младежка фигура. Въодушевен от някакво предчувствие, той загаси лампата — навик, който упорито го преследваше от младини — и слезе в хола.

Не чака дълго. Скоро вратата се отвори и Кети бавно излезе от стаята, облечена със зелената рокля, която беше ѝ избрал, и, за негова радост, с тънкото колие от изумруди, което така изящно допълваше тоалета. Буквално дъхът му замря, когато приближавайки се все още бавно, с наведени очи и зачервени бузи, Кети застана пред него. Ако преди той я намираще очарователна в новия ѝ костюм, сега не му достигаха думи да изкаже възторга си.

— Кети — каза той тихо, — няма да ми се сърдиш, че казвам това, но трябва да го кажа. Ти си обаятелна и неизразимо прелестна.

Никога в живота си не беше изричал такава абсолютна истина. Така млада и жизнена, с тази свежа кожа и с бакъренозлатистите си коси, зеленият цвят без съмнение ѝ подходеше. Какво ли ще направи от нея, когато я заведе в Диор или Баленсиага. Но Кети не трепереше ли? Тя облиза устните си.

— Това е много, много красива рокля — рече тя заекващо. — И в края на краищата, все пак си купил огърлицата.

— Само за да допълва роклята — каза Мъри весело, за да повиши настроението ѝ. — Няколко зелени мъниста.

— Не е така. Анна им се удивляваше и каза, че това са нешлифовани изумруди.

— Е, добре, надявам се само ескортът ти да има достатъчно подходящ вид за тези скъпоценни камъни.

Кети погледна към него, после встрани.

— Никога не съм познавала човек, който би могъл да се сравни с теб.

Мъри видя, че тя търсеше подходящ израз, но накрая се сети с необичайна трудност.

— Ти си... ти просто не си от този свят.

— Надявам се за известно време да бъде така. — Мъри се засмя. — А сега да вървим, за да задоволиш свободолюбивия си дух. Понеже Артуро замина, ще вземем такси.

— Трябва ли да сложа тези ръкавици — запита Кети нервно, като слизаха надолу. — Много са дълги.

— Можеш да ги сложиш или да ги носиш, както желаеш, скъпа Кети. Няма значение. Те не могат да те направят по-съвършена, отколкото си вече.

Портиерът, шокиран от великолепната им външност и отсъствието на ролса, се поклони и ги настани в прилично и порядъчно такси. Пристигнаха в операта след няколко минути. Минаха през претъпканото фоайе и влязоха в ложата, която той беше запазил на втория балкон. Тук, в уединението на уютната малка ложа с червена завеса, която беше само тяхна, Мъри усети, че тя се отпусна. Спокойна, Кети гледаше към блестящата сцена с нарастващ интерес и вълнение, докато той, седнал малко по-назад, наблюдаваше през рамото ѝ с бинокъл и се радваше на хрумването си, че възпроизвежда прочутата тема на несравнимия Реноар, тема, уви, не негова, но от която Мъри винаги се е възхищавал.

— Операта, разбира се, е нова. Построена е след войната — обясни той. — Малко като че ли премного бяла и блестяща. Виенчаните са склонни да прекаляват с техния кристал. И все пак е великолепно.

— О, разбира се — съгласи се тя спокойно.

— И както виждаш, всички са с най-хубавите си дрехи заради Тебалди. Така се случило, че ще пее на италиански. Затова трябва да ти дам известна представа за операта. Действието започва в Нагазаки в Япония, където Пинкертон, морски офицер от американската флота, урежда чрез пълномощник да се ожени за прелестната, малка, японска девойка Чо-Чо-Сан. — Накратко той отбеляза съществените страни на историята и заключи. — Много е сантиментална, както ще видиш.

Една от по-слабите опери на Пучини. Далеч от голямата опера, но въпреки това е удивително трогателна и силна.

Едва беше привършил и буря от аплодисменти извести появяването на диригента Караян. Светлините угаснаха и увертюрата започна. После завесата се вдигна бавно и откри изящния финес на интериора на една японска къща.

Мъри беше вече гледал тази опера два пъти в Метрополитен в Ню Йорк, където редица години беше редовен абонат и всъщност беше слушал Тебалди няколко пъти. Веднъж, убеден, че великата примадона влезе в тон, той беше в състояние да насочи вниманието си към реакциите на своята компаньонка и тайно, с необикновена и скрита надежда, Мъри наблюдаваше как изражението на напрегнатото ѝ лице се променяше — ту живо, ту печално.

Необикновеният сюжет и ориенталските особености на сцената в началото като че ли объркаха Кети. Но малко по малко действието я погълна. Красивият Пинкертон, когото Мъри не можеше да понася, явно отблъсна и Кети и той усети как все повече ѝ ставаше жал за Чо-Чо-Сан, предчувствайки с тревога надвисналото нещастие. Когато в края на първото действие завесата се спусна, Кети беше като в унес.

— О, какъв отвратителен човек — извика тя, обръщайки зачервените си бузи към Мъри. — Още от началото се разбира колко е недостоен.

— Да, лекомислен и разглезен — съгласи се Мъри.

Тя наведе очи, като че ли си мислеше нещо, и после каза.

— За мен това е най-лошото нещо — никога да не мислиш за другите, а само за себе си.

Второто действие, което започваше с нотка на болезнена скръб, прикривана от по-слабия полъх на последната надежда, щеше още по-силно да я развълнува, отколкото първото действие. Докато то продължаваше, Мъри не я погледна, чувствайки, че би било натрапничество да наблюдава тази искрена болка на сърцето. Но към края на действието, когато лампите на сцената угаснаха и Чо-Чо-Сан запали фенера си до вратата, за да се приготви за нощното си бдение, докато завладяващата мелодия на арията *Un bel di* се издигаше, а после замираще от тъмната зала, Мъри бързо хвърли поглед към Кети. Сълзи се стичаха по бузите ѝ.

— Скъпа Кети — той се наведе към нея, — ако това те разстройва, да си вървим.

— Не, не — запротестира тя със задавен глас. — Тъжно е, но е чудесно. А и трябва да видя какво се случва накрая. Само, моля те, послужи ми с твоята носна кърпа, моята не мога вече да използвам. Благодаря ти, скъпи, скъпи, Дейвид. Ти си така добър. О, тази бедна прелестна девойка. Как би могъл един мъж да бъде толкова безчовечен, толкова отвратителен! — Гласът ѝ замря, но тя се мъчеше да се успокои.

Наистина, през време на третото действие, започващо със сърцераздирателен патос и продължавайки до крайна нечовешка трагедия, Кети запази самообладание. Когато завесата се спусна и Мъри има куража да я погледне, тя не плачеше, но главата ѝ беше клюмнала напред, като че ли не можеше повече да издържа.

Напуснаха операта. Все още изтощена, Кети не каза дума, докато влязоха в таксито. После, сигурна, че не я наблюдава никой, тя каза глухо.

— Никога няма да забравя тази вечер... никога...

Мъри подбра внимателно думите си.

— Знаех, че си извънредно чувствителна, надявах се, че ще се развълнуваш.

— О, много, много... А най-прекрасното от всичко, скъпи Дейвид, беше, че го гледах с теб.

Това беше предостатъчно за Мъри да усети, въпреки нейната нервност, едва разтапяща се нежност към него. Мълчаливо и с нежна настойчивост той пое малката ѝ ръчичка в задушевната интимност на колата. Тя не се отдръпна. Какво беше станало с нея. Никога преди подобно нещо не беше се случвало. Естествено, тя не беше пренебрегвана по-рано. Докато посещаваше медицинското училище, един студент в университета, който готвеше диплома в Художествената академия, усилено я беше ухажвал. Тя не му беше обърнала внимание. През коледните празници в болницата един лекар-асистент се беше опитал да я целуне под имела^[1] и успя несръчно да достигне само лявото ѝ ухо. Тя отмина това с безразличие и по-късно, когато я покани на новогодишния бал, отказа да отиде. Кети познаваше себе си като едно сериозно момиче, което не се интересува от младите мъже и споделяше всъщност мнението на майка си; мнение, което така често ѝ

беше налагано, че беше станало нейно собствено — а именно, че мъжете са нагли, небрежни и на тях не може да се разчита.

Но Дейвид притежаваше точно противоположните качества. А неговата зрялост, странно успокояваща, беше привлякла Кети още отначало. Мълчаливо и нежно Мъри държеше ръката ѝ, докато стигнаха в хотела, и дори и тогава не я пусна. Дежурният портиер беше задрямал на бюрото, когато те влязоха и взеха асансьора. Мъри спря в коридора и отвори вратата на техния хол, усещайки ускорения пулс на свитите ѝ в ръката му пръсти и туптенето на собственото си сърце.

— Поръчах да оставят горещ шоколад. Така ще си възвърнеш силите, скъпа Кети.

— Не, не — леко отдръпвайки се от него, тя поклати глава. — Моля те, не искам нищо.

— Все още си разстроена. Аз не мога да те оставя така.

Без да се съпротивлява повече, тя го последва в стаята, където, както беше казал преди малко, един термос беше сложен на масата. Стаята беше слабо осветена от една единствена лампичка с абажур, която хвърляше мека светлина на килима, докато стените оставаха в сянка. Те също бяха в сянка, когато се погледнаха лице срещу лице.

— Скъпа Кети — каза той пак, — какво да говоря, какво да направя за теб?

Кети наведе очи и отговори с глух глас.

— Утре ще се оправя.

— Сега вече е утре — заключи той спокойно, въпреки че кръвта му биеше. — И ти не се чувстваш добре. Какво всъщност е станало?

— Нищо, нищо... самата аз не зная. Чувствам се някак си загубена. Никога не ми се е случвало това преди — едновременно и тъжна, и щастлива.

— Но как можеш да бъдеш загубена, когато си с мен?

— О, знам аз, знам — призна тя, после продължи бързо и несвързано. — Онзи презрян мъж ме накара да видя колко различен — но точно тук е бедата. Ти си така... — Кети спря и сълзите отново навлажниха бузите ѝ.

Главата ѝ остана наведена. Слагайки пръстите си под брадичката, Мъри повдигна обляното в сълзи личице и погледите им се срещнаха.

— Кети, любима Кети — промълви Мъри с безкрайна нежност.
— Аз те обичам. И вярвам, че и ти ме обичаш.

Той се наведе и целуна сочните ѝ обърнати нагоре устни: чисти от грим — от който Мъри се отвращаваше — и приятно солени от нейните сълзи. След миг — сподавяйки хълцането си, тя се отпусна в неговите обятия, като притискаше силно до гърдите му мократа си зачервена буза.

— Дейвид, скъпи, скъпи, Дейвид!

Но това трая само миг. Тя извика и се отскубна.

— Безсмислено е, съвсем е безсмислено. Трябваше да го разбере още в началото.

— Но Кети, защо? Ние се обичаме!

— Как може да се обичаме, когато ще ни разделят три хиляди мили? Знаеш, че заминавам. Само страдание ще си причиним. Сърцето ми е вече разсипано.

— Кети, ти би могла да останеш?

— Никога — това е невъзможно!

Мъри я беше хванал за китката и я държеше да не изхвърчи в стаята си.

Тя се мъчеше да избяга като пленена птичка и продължаваше развълнувано:

— Аз трябва да замина. През целия си живот съм се подготвяла за това единствено нещо — като учех за медицинска сестра и натрупвах опит в Далхейвън. Не съм мислила за нищо друго. Там имат нужда от мен... Вуйчо Уили го очаква... а най-вече обещах на мама преди да умре, че ще замина и никога няма да наруша дадената дума пред нея, никога.

— Не прави това, Кети — страхливо я прекъсна той, — за бога, не трябва да го правиш.

— За бога, трябва... И за нас двамата.

Тя се освободи и почти тичешком изчезна зад вратата.

Мъри погледна с болка затворената врата. Устоявайки на импулса да я последва, той започна да се разхожда по мекия мъхест килим, силно възбуден. Сега, с още прясната следа от нежните ѝ устни, страданието му постепенно намаля и това, което най-много усещаше в момента, беше радостното чувство, че Кети го обича всеотдайно, с цялото си сърце. Всичко друго беше без значение. Много трудности

предстояха, но можеха да се преодолеят. Той трябваше и щеше да я убеди. Нямахме какво да му мисли за останалото. На всяка цена щеше да я има. Кети трябваше да бъде негова.

Изведнъж Мъри се почувства силен, изпълнен с енергия и напълно способен да люби. Беше гладен. Тъй като погледът му падна върху вкусното ядене на масата, той разбра колко много време беше изминало от вечерята — пък и храната не беше особено солидна. Той седна сам, наля си шоколад, от който още излизаше пара, разгъна салфетката и захвана сандвичите. А-а хайвер, и то от истинска белуга. Разсеяно, но с наслаждение, Мъри изяде всичко.

[1] Растение с твърди, вечно зелени листа, което замества нашата елха за англичаните по време на коледните празници. — Б.ред. ↑

ГЛАВА XI

Мъри беше предвидил, че в Швейцария ще има вече сняг. И като че да потвърди безпогрешната прогноза, снегът ги посрещна — лека, силно замръзнала покривка, която блестеше под кобалтовото небе. Вече от една седмица се намираха в Шванзее, съобразявайки се строго с уговорката на пълна изолираност от външния свят, уговорка, която Кети го принуди да приеме като условие за нейното идване. През всичкото това ужасно състояние на задръжката на чувствата си, с нечовешко усилие да я успокои, той ѝ осигури спокойствие и отмора. Театралното посрещане на Артуро и Елена бързо се забрави, въведе се един установен ред със сервиране на безпретенциозна храна, без каквато и да е официалност. Стремейки се да покаже красотата на своя живописен пейзаж, Мъри я извеждаше на разходка всеки следобед в свежия и щипещ въздух: техните обиколки, прекарани повечето време в мълчание, ги отвеждаха до белите предпланини на Алпите, които се виждаха високо като възвисени островърхи кубета, порозовели от изгрева и залеза на слънцето. Вечерите прекарваха седнали в библиотеката от двете страни на пращящия огън, уморени не толкова от дългите разходки, колкото от постоянното напрежение. Мъри ѝ изготвяше програма от своите плочи — като избираше главно Хендел, Бах и Моцарт и ги пускаше на стереофонния радиограмофон, чийто цветен махагон беше изкусно скрит в лака на шкафа. Никой не знаеше за неговото пристигане и затова бяха съвсем сами, необезпокоявани от посетители и шум.

Колко идилично би било едно такова съществуване при по-нормални обстоятелства. Но, уви, под фалшивата сдържаност Мъри чувстваше непоносимо напрежение на нервите, едно мъчително усещане на победен и изгубил всичко човек. Той беше вложил цялото си обаяние и хитрост, за да я отклони от намерението ѝ да замине. Но не успя. И убедителност, и доводи останаха без последствие. А времето летеше — в същност беше отлетяло. Кети трябваше да замине три дни след пристигането на Уили.

Мъри беше не само огорчен, но и сличан от упоритостта в едно толкова младо и неопитно момиче. Не че тя не го обичаше. Във всеки час от деня той виждаше нейното страдание, породено от постоянното потискане на естествените ѝ желаня. Сега, когато той случайно докосна ръката ѝ, подавайки на масата чиния с храна, трепетът, който премина през нея, можеше физически да се долови. А колко често, когато Кети мислеше, че не я виждат, Мъри я изненадваше, че го гледа с поглед, изпълнен с копнеж и неутолена жажда на сърцето.

Една сутрин, въпреки че посетители не идваха, Мъри почувства, че трябва да я запознае с двете си малки приятелчета, децата на собственика на кея. Той извика Ханс и Сузи, представи ги и им даде черешов кейк и оранжада. След това и четиримата излязоха в градината да направят снежен човек от снега, навян върху дебелия ствол на дървото на Юда. Под твърдата кора снегът беше мек и ставаше за целта. Мъри отвърза люлката, която беше сложил за тях миналото лято, да не им пречи. Колко много се смяха дечицата. Какви радостни викове, зачервени бузки и искрящи очички. Наблюдавайки ги, Мъри каза почти рязко.

— Не би ли искала да имаш като тези деца?

Кети се изчерви, после побледня, като че ли от внезапна болка.

— Прелестни са — избягна тя въпроса, — така напълно естествени и чисти.

Защо, защо, защо трябваше тя да се отказва от неговата любов, от децата, които той можеше да ѝ даде и от всичките огромни облаги на неговото богатство и обществено положение? А при това, какво би могъл да предложи изборът ѝ? Същият този следобед, когато правеха любимата си разходка по високото било на Ризентал, Мъри непрекъснато си задаваше тези въпроси дълбоко замислен, изпаднал в безнадеждно отчаяние, породено за първи път от внезапното хрумване, че трябва да признае, че има нещо друго, нещо, което тя крие от него. И макар че бяха решили да не се говори повече по този въпрос, той не можа да се сдържа и каза, както вървяха по стръмната пътечка между покритите със сребърен прашец борове.

— Скъпа Кети, нямам желание да отварям отново нашата рана, но това ще помогне да... да успокоя моята болка, ако само разбере напълно твоите подбуди. Наистина ли ще ме оставиш главно поради това, че си дала клетва?

— Отчасти причината е тази — отвърна Кети, като вървеше с наведена глава. — Но има и друга причина.

— Каква друга?

— Както ти казах, заради това, което вярвам, че се изисква от всички нас. Живеем в ужасна епоха, Дейвид. Просто като че съдбата ни тегли към самоунищожение — морално и физическо. Под това външно спокойствие всички ние сме силно изплашени. Дори хората се отдалечават от бога. Никога не ще се преборим, докато всички, всеки отделен човек не направи нещо за този свят, не допринесе своя дял, колкото и скромнен да е той. О, не претендирам да съм умна, но колко ясно е това, което вуйчо Уили казва — трябва да докажем, че любовта е по-силна от омразата — да докажем, че смелостта, саможертвата и най-вече милосърдието могат да победят жестокостта, егоизма и страха.

В своето съзнание Мъри изобщо беше заличил всяка мисъл за състоянието на света, освен вътрешното признание, че светът ще го надживее. Но все таки тази нейна искрена запаленост му направи впечатление, а и кой не би се повлиял от такава откровеност.

— Значи, заради твоего убеждение, за... за дълг и милосърдие, ти се обричаш на един живот, изпълнен с лишения и нищета.

— Нищета! — дигна бързо глава Кети в знак на протест. — Ти не можеш да си представиш възнаграждението от такъв един живот.

— Живот на саможертва!

— Това е единственият начин, по който трябва да се живее. Особено сега.

— Ти се шегуваш.

— Никога не съм била по-сериозна. Почакай да видиш вуйчо Уили. Той е водил точно таква съществуване, мизерно съществуване според тебе, и е минал през много болести, но е най-щастливият човек на земята.

Мъри мълчеше. Това беше свръхсилите му, нещо съвсем чуждо на идеята му за живота. Би ли могъл там човек да бъде действително щастлив, като върши добро в тази проклета пустош? Той си задаваше въпроса с растящо вълнение.

— А има и нещо повече от щастие — продължи Кети със затруднение, като се стремеше да изрази точно мислите си. — Има удовлетворение и душевен мир, чувство на изпълнен дълг. Човек

никога не може да постигне това, като се забавлява да гони само удоволствията през всичкото време и да си затваря очите пред страданията на другите. А тези неща, разбира се, не могат да се купят. Но ако човек върши действително нещо добро, нещо полезно за другите хора — за тези, които се нуждаят... о, липсват ми думи да се изясня, но ти сигурно разбираш какво искам да кажа... — Тя спря. — Ако беше работил като лекар, щеше да знаеш... И аз си мисля — моля те да ми простиш, Дейвид — сигурна съм, че тогава щеше да бъдеш много по-щастлив.

Мъри отново мълчеше, хапеше устната си и чукаше със стоманения край на бастуна ледените буци сняг, разхвърляни от миналите по пътя селски каруци. Кети беше казала всичко ясно, простиодушно, с изтърканите фрази на човешкия алтруизъм. И все пак в това, което каза, нямаше ли повече от зърно истина? В стремежа си да бъде възнаграден на този свят беше ли получил нещо друго, освен болка, досада, вечно недоволство, съжаление и куп неврастенични комплекси, които го бяха докарвали повече от веднъж до крайния предел на нервен припадък?

— Мила Кети — каза Мъри, обзет от внезапно съжаление към себе си и изблик на чувство, — винаги съм искал да бъда добър и да върша добро, но обстоятелствата бяха твърде тежки, за да мога да ги превъзмогна.

— Ти си добър! — каза тя разпалено. — То се вижда на лицето ти. Трябва ти само възможност, за да го докажеш пред себе си.

— Искрено ли вярваш в това?

— С цялото си сърце.

— Боже мой, Кети, ако знаеш как е протекъл животът ми, какво съм понасял, докато... хм, фактически, докато те срещна. — И продължи прочувствено. — Като млад мъж, в Индия, бях хванат в капан — да, буквално впримчен в една нещастна женитба и после, години наред, еднообразната работа в Америка; опитите да преуспея и да напредна все повече и повече, да намеря утеха в изкуството, където нямаше нищо повече от временно облекчение, без да постигна някога истинско удовлетворение, макар да се заблуждавах, че го имам. Всичко това произлиза от моето бедно, нерадостно детство. Цялото дърво на моя живот с клоните, стеблото и корените беше създадено тогава. Бяха ми казали, — той се въздържа да спомене името на Виленски — и аз

също го зная, че целият ми живот сега води началото си от онези ранни години, когато нямах никого, освен себе си.

— Всичко това, което казваш, само повече ме убеждава, че ти все още можеш да вършиш велики дела.

Мъри се развълнува премного, за да може да отговори и те продължиха в напрегнато мълчание. Но думите на Кети още звучаха в съзнанието му и той почувства, че тя беше права — възможността за постигането на целта беше все още в обсега на неговите сили. Каква линия да следва? Да върши благородни дела, а не да ги сънува през целия ден. Изведнъж си спомни последния съвет, който Виленски му беше дал на заминаване от Ню Йорк: „Когато пристигнете, намерете си, за бога, да вършите нещо полезно, нещо свързано с други хора, което ще отвлече мислите ви от самия вас.“ Защо беше пренебрегнал и забравил това? Кети му го напомни. Нейната прелест и доброта, чистотата на нейния живот — Мъри не избягна израза — му бяха повлияли несъзнателно, без да го разбере. И как би могло да бъде другояче?

Той се канеше да заговори, когато видя, че бяха стигнали планинската хижа, където предишния път спряха да пият кафе. Кафето беше безвкусно, направено от някакъв долнокачествен прах, но горещо и се оказа, че на Кети ѝ хареса. Селянката с пола, запретната над разпраната ѝ фуста, вече ги чакаше. Те седнаха на дървената тераса на студеното слънце и усетиха, че с тях става нещо неизбежно. Мъри започна да барабани нервно по масата. Сръбна непредпазливо от кафето и леко го разля, защото ръката му трепереше. После каза изведнъж:

— Аз признавам, Кети, че всеки би трябвало да има някаква подходяща цел в живота. Надявах се да намеря такава цел, като посветя себе си на теб, Кети. Но сега — започва да ми се струва, че от мене се иска нещо повече.

— Какво, Дейвид? — устните ѝ трепереха.

— Не се ли сещаш? Ти си единственият човек, който ме накара да го почувствам не само от този откровен разговор, но просто със самото си присъствие, Кети — шепнеше Мъри тихо и развълнувано. — Да оставим другото настрана, но наистина ли съм ти необходим?

Тя го погледна безсилна да понесе повече.

— Как можеш да питаш? — После внезапно се отпусна, като отбягваше погледа му и рече. — Толкова много ми трябваш... Искам да дойдеш с мен.

Най-после го каза. Беше принудена да го каже. Неизреченото желание, което досега беше държала заключено в гърдите си. Мъри я гледаше втренчено, шокиран от разкритието, разбирайки, че той беше искал и чакал тази молба през последните напрегнати дни.

— Имаш предвид — каза той бавно, като искаше още едно потвърждение на думите ѝ — да направя екскурзия и те прудружа дотам?

— Не, не... да останеш! — Кети говореше доста възбудено. — Там като лекар ще има много голяма нужда от тебе. Вуйчо Уили замисля да строи малка болница в съседство със сиропиталището. Там ще намериш точно тази работа, която си годен да извършваш и която сърцето ти търси. И ще бъдем заедно. Ще работим заедно, щастливи.

— Кети, за да бъда с теб — призна той развълнувано — бих дал дясната си ръка. Но помисли първо за промените, които ще настъпят в моя... моя начин на живот. И после, минало е доста време, откакто съм получил лекарската си диплома.

— Можеш да се справиш бързо; ти си толкова умен. И ще привикнеш към новия живот.

— Да, скъпа Кети. Но има други мъчнотии! — Необикновеното желание да бъде убеждаван още и още, го караше да продължи. — Финансови въпроси, които налагат постоянно внимание, отговорности; после, по отношение на мисията, ти знаеш, че аз не съм набожен човек. Ако се съглася с това, което току-що каза, едва ли ще мога да се откажа от своите разбирания в полза на твоите религиозни убеждения.

— Работата, която ще вършиш, е най-възвишената религия. След време, Дейвид, ти ще проникнеш в смисъла на милосърдието. О, аз не мога да говоря за такива неща. Никога не бих могла. Облечени в думи, те звучат сковано и тромаво. Мога само да ги чувствам в сърцето си. И ти също ще ги почувстваш... само да дойдеш!

Те допряха ръцете си. Нейната от вътрешно напрежение беше студена, мраморна ръка; той я притисна в своята така силно, че кръвта ѝ започна да пулсира. Никога не се беше чувствал по-близо до нея. Цялата ѝ душа като че ли се вля в неговата.

Появата на селянката прекъсна този прекрасен миг. Когато Мъри я погледна, без да я вижда, тя посочи към северното небе и каза делово. „Es wird Schnee kommen. Schau'n Sie diese Wolken? Es ist besser Sie gehen zurück nach Schwansee.“^[1]

— Съветва ни да потеглим за в къщи. — Връщайки се отново към земята, той отговори на въпросителния поглед на Кети. — Ще има сняг и облаците вече се трупат.

Той плати сметката, като остави щедър бакшиш, и те потеглиха обратно по планинското било, вече в абсолютно мълчание, тъй като Мъри се беше замислил дълбоко. Въздухът посивя, стана студен и съвсем неподвижен. Слънцето се спускаше бързо зад планините като огромен кървав портокал. След половин час те слязоха в равнината. Обезпокоен за нея в хладния здрач, той искаше да стигнат вилата побързо. Но тъкмо щяха да прекосят късото разстояние на главния път, който пресичаше пътеката за Шванзее, една червена спортна кола прелетя покрай тях, после се поколеба, спря със скърцане и шумно се върна към тях.

— Здравейте, здравейте, здравейте — чу се приветствено излияние, изречено с ужасно висок глас. — Сигурен бях, че си ти, моето момче!

Изтръгнат от мислите си, Мъри позна лодкарското сако с пиринчените копчета на Арчи Стенч. Обзе го някакво лошо предчувствие. Облягайки се леко навън от прозореца, Стенч се усмихна така, че показва всичките си зъби и подаде облечената си в ръкавица ръка, която Мъри пое, сдържайки вежливо непоносимата си досада. Тържествената атмосфера на следобедна беше изчезнала.

— Това е мис Ъркърт, дъщеря на стара приятелка — каза бързо Мъри и се наведе да скрие лукавия блясък, който вече светеше в очите на Стенч. — Нейният вуйчо, мисионер в Централна Африка, ще дойде след два дни.

— Ах, колко интер-есно! — Арчи раздели думата, за да я подчертае. — Да дойдете тук!

— На кратко посещение — Мъри кимна студено.

— Бих желал да се срещна с вуйчото. Африка е главната точка в новините, и то как още? Вятърът се мени. Ха-ха, милият стар Мак. Добре подухва сега в Конго. Харесва ли ви тук, мис Ъркърт? Предполагам, че сте отседнали при Мъри.

— Да — отговори Кети на двата въпроса, — но скоро ще заминавам.

— Не за дивата Африка? — поглеждайки я закачливо, Стенч подхвърли въпроса като на шега.

— Да, за Африка!

— Боже, опази! — развълнува се Стенч. — Сериозно ли говорите? Звучи съвсем като приказка. Искате да кажете, че сте влюбена в мисионерските шумотевици — съжалявам — имам предвид — работа! Вие?

Кети се усмихна на Мъри, който вече едва издържаше и без да възразява на настойчивия Стенч, обясни.

— Аз съм медицинска сестра и отивам да помагам на вуйчо. Той ще отваря болница в Куибу на границата на Ангола.

— Хубава работа — светна Стенч. — Всички бягат от ветровете, дето са духнали в Африка, а вие сама се тикате там. Нацията би трябвало да чуе за това. Ние, британците, трябва да пазим знамето развято. Ще се отбия, когато вуйчо ви пристигне. Ще ме почерпите, моето момче, просто заради доброто старо време. Е, ще тръгвам. Имам много работа. Бях в селото и дадох представление с фокуси за дечурлигата. По шейсет километра на отиване и на връщане. Ужасно досадно. Но хлапетата са чудесни. Всичко хубаво, мис Ъркърт. Сбогом, моето момче. Радвам се, че си се върнал.

Арчи подкара колата и се провикна, за да си осигури предстоящото посещение.

— Не забравяйте, ще ви се обадя.

— Изглежда добряк — отбеляза Кети, когато пресякоха пътя. — Колко хубаво от негова страна да забавлява дечицата.

— Да, той винаги върши нещо от този род. Но — хм, страхувам се, че е малко невъзпитан — отвърна Мъри с тон на човек, неохотно заставен да съди другите, и добави като че това обясняваше всичко: — Кореспондент на „Дейли Екоу“.

В този изключителен момент, когато важни съдбоносни пориви бушуваха в главата му, нещастната среща напълно го разстрои. Стенч беше опасен. Мъри знаеше, че след половин час новината за завръщането му с Кети ще бъде разнесена по целия кантон.

И наистина, скоро след като се върнаха и пиха чай, телефонът иззвъня.

— Премести го в кабинета — каза Мъри на Артуро. — Извини ме за няколко минути, мила Кети. Приятелят Стенч си е свършил добре работата.

Горе той взе слушалката и натисна червения бутон с нервно предчувствие, потвърдено веднага от niskия тембър на мадам фон Алтисхофер.

— Добре дошли, скъпи приятелю! Току-що чух, че сте пристигнали. Защо не ме предупредихте? Мина толкова време. Липсвахте ми много. Всички говорят за мистериозното ви отсъствие. Кога най-скоро бих могла да дойда да видя вас и вашата прелестна млада гостенка, която се е насочила към Черна Африка.

Той се изуми от неудоволствието, с което посрещна натрапването ѝ — не само това, което тя каза, но и начина на говорене, некоректния английски и даже нейния плътен, сдържан глас. Мъри се поизкашля, впусна се в повърхностно обяснение, същността на което беше просто това, че настояванията на някакво старо приятелско семейство са го задържали по-дълго, отколкото е очаквал.

— Роднини? — запита тя учтиво.

— Нещо такова — отвърна той уклончиво. — Надявам се, че когато пристигне другият ми гост, ще дойдете да се срещнете и с двамата.

— Но преди това трябва да дойдете при мен на чашка.

— Бих желал, ако ми е възможно. Но има много неща, с които трябва да се справя след толкова дълго отсъствие. — Гледайки през прозореца, Мъри видя как първите нежни снежинки бяха почнали да се натрупват. Той се хвана за тази тема: — Боже мой, навън вали сняг. Страхувам се, че тази година зимата започна много рано.

— Вярно — каза тя и леко се изсмя. — Но до времето ли опряхме да говорим?

— Разбира се, не. Ще се видим скоро.

Той затвори сърдито телефона, приключвайки разговора, ядосан от намесата ѝ — не, това беше съвсем несправедливо. Независимо от немската ѝ проникателност, тя беше една чудесна жена, а той може би я беше насърчавал повече, отколкото трябваше. Нервите му не издържаха. Отново почувства по странен начин, че времето безмилостно си отива. Когато слезе долу, той остана разочарован, като откри, че Кети беше отишла в стаята си. Тя не се показва, докато стана

време за вечеря. Тогава той видя, че за да му направи удоволствие, Кети беше облякла зелената рокля. Дълбоко трогнат, той разбра, че за него съществуваше само една жена на този свят. Той я пожела така болезнено, че трябваше да извърне глава без обичайните си комплименти, дори без да пророни дума. Докато се хранеха, въпреки усилията си да се разсее, той не беше на себе си — загрижен, по-скоро преследван от мъчителни мисли, той чувстваше, че трябва да вземе някакво решение, тъй като часовете, които му оставаха на разположение, непрекъснато се топяха. След като пусна няколко плочи, Кети навярно отгатна желанието му да се усамоти, затова под предлог, че е изморена, си легна рано и го остави сам в библиотеката.

[1] Ще вали сняг. Виждате ли онези облаци? По-добре ще бъде да се върнете в Шванзее. — Б.ред. ↑

ГЛАВА XII

Когато Кети си отиде, Мъри постоя няколко минути, заслушан в нейните леки движения в горната стая. После плъзна големите плочи в техните блестящи опаковки, като автомат, и ги постави обратно в кутията. Отвори наполовина един от трите високи прозореца и впери поглед през терасата в тъмнината на нощта. Снегът, който беше почнал да се сипе на ситни снежинки, падаше равномерно, спокойно, мълчаливо, замрежвайки въздуха с големи трупаци парцали. Градината вече беше цялата покрита, нищо не се виждаше в далечината. Животът като че беше замрял. Никакви звукове не нарушаваха неестествената тишина, само самотният стон на гребло налучкваше пътя си през скритото езеро и слабият вой на вятъра, отпърво неуловим, но постепенно все по-силен. Мъри добре познаваше този вятър, който идваше от планините с внезапна сила, и всичките му сетива предусетиха голяма буря. След пет минути, както беше предвидил, вятърът вече застана около къщата, нахвърли се върху керемидите на покрива и капациите на прозорците започнаха злоещо да скърцат. Въздухът стана по-студен и се изпълни с вихрушка от снежинки, примесени с лед. Те падаха все по-остро ведно с парчетата град и големите пихтиести маси сняг. Дърветата невидими, но стенещи, започнаха онзи познат безумен фанданго^[1], на който Мъри, като прибавяше Берлиоз към вихъра, така често се беше възхищавал за свое собствено удоволствие.

Но душевният му мир беше твърде разклатен, за да мисли за Берлиоз. Вагнер би бил по-подходящ, размишляваше Мъри мрачно. Нещо например като „Ездата на Валкюриите“, но нямаше желание за нищо, трябваше само да мисли за съдбоносното решение, което му предстоеше, и за Кети. Той затвори прозореца, дръпна пискюла на шнура, който издърпваше подплатените с бледорозово пердета, и се чудеше дали тя спи, или бурята е прекъснала съня ѝ. Той си я представяше горе легнала, сама, заслушана с широко отворени очи в суровата дисхармония на нощта. Ако само можеше да отиде при нея. Но, разбира се, подобна мисъл беше изключена. Господи, колко

развълнуван беше той. Трябваше да се успокои, да избистри съзнанието си. Взе една книга от полиците — нова биография на лорд Карзън — и се тръшна в едно кресло. Но не можеше да се съсредоточи, не можеше да чете дори Карзън, човек, когото Мъри обожаваше и беше всъщност несъзнателно избрал като пример. Вниманието му не беше в книгата, думите бягаха в безсмислени фрази. Той стана и погледна към високия стенен часовник „Томпион“: само десет и половина, извънредно рано, за да спи, а и нямаше да заспи, не, никога. В гостната стая Мъри започна да се разхожда напред-назад с наведена глава, без дори да хвърли поглед към картините си, които в миналото му бяха така често утеха. Почувства, че целият ужасно гори, подтисна необикновеното си желание да излезе вън на потъналата в сняг тераса и затова се упъти към килера да намали термостата. Нищо не се чуваше от кухнята. Артуро и Елена се бяха прибрали по стаите си. Даже и те напоследък проявяваха признаци на безпокойство, като че тревожно очакваха някакво известие. Върна се в приемната и тъкмо се канеше да продължи разходката си из стаята, когато се застави сам да спре и да се изправи лице с лице със същността на своя проблем.

При наличието на свършения факт, а именно, заминаването на Кети, на него му оставаше само един начин на действие. Макар че упорито избягваше да мисли за крайната развръзка, Мъри разбра изведнъж, че от самото начало, когато за първи път я видя в двора на църквата в Маркинч, краят беше неизбежен; беше част от неговата съдба. Това беше преследващата го потребност да направи живота си полезен, и тази потребност го беше върнала в неговата родна земя.

Сега Кети предлагаше именно възможността, която Мъри търсеше. А наред с възможността, и обаянието на своята любов. Как можеше да ѝ откаже. Тя беше станала за него абсолютна необходимост. Ако би я загубил от колебание или глупост, животът му би бил невъзможен, непоносим. Не беше ли научил този урок от своята печална младежка грешка? Той трябва да я придружи до Куибу и да се отдаде напълно на работата, която му беше предопределена. И защо не? Това беше великолепна работа. Мъри искрено искаше Кети да го направи човек. Той щеше да стане човек. Не беше съвсем късно. Не беше невъзможно. И други бяха намирали това спасително решение и то по начин, сходен с неговия. Мъри беше чел за тях, изтерзани хора в

свещени мъки, които откриват себе си в необикновена напрегната обстановка, най-често в тропиците, и то когато са душевно потиснати.

— Ще отида — каза той гласно, — това е единственият изход.

Когато произнесе тези вълнуващи думи, той изпита внезапно облекчение. Изведнъж се почувства по-лек, по-свободен, като че от раменете му се беше смъкнал товар. Какво освобождение — почти преобразяване! Беше ли това, което хората наричаха прозрение? Кети беше говорила за милосърдие и сега му се струваше, че не само разбира значението на тази дума, но наистина чувства, че тя изпълва душата му. Сладък ихор^[2], извор на светлина — думите прииждаха в съзнанието му, когато, с отметната глава назад, той погледна нагоре, дълбоко и искрено развълнуван, изживявайки с пълна сила този красив миг, дори чувствайки себе си, макар и отдалеч, в съприкосновение с бога. Той все още не можеше да се издигне до тази висота, тъй като премного време беше свързан със земното. И затова не направи опит да се моли, щеше да направи това може би по-късно.

Мъри се отпусна бавно. Беше свършено — жребият беше хвърлен смело. Обзе го радост. И колко лесно е било всичко, просто да се приеме истината и да се предложи. Защо се беше колебал толкова дълго, защо я държа в болезнено несигурно очакване? Защото тя беше страдала, бедната малка душица, може би по-страшно от самия него. Ако само можеше да ѝ каже сега и да ѝ спести тези допълнителни часове на неизвестност! И все пак, би ли било правилно? Правото и разумът бяха на негова страна. Обаче не, той почувства, че едва ли беше коректно от негова страна да я безпокои. Поне сънят му ще бъде спокоен.

След като постоя неподвижно няколко минути, той угаси лампите и бавно се заизкачва към своята стая. Все още въодушевен, възбуден от избавлението, той взе хладен душ, напудри се с талк, облече пижама и халат, сложи чехлите си от марокен и седна на края на леглото. Трябваше му сън. Но възбудата от решението му го държеше още в напрежение. Не можеше да опази хубавата новина, дори физически му беше невъзможно да я задържи в себе си. Кети беше ли заспала? Ако не, щеше да бъде просто християнско милосърдие да ѝ съобщи сега добрите новини лично. Мъри се изправи колебливо, отвори вратата и се вгледа в горната площадка на

стълбището. После, сдържайки дъха си, тръгна на пръсти предпазливо и съвсем безшумно по дебелия уилтънски килим към нейната стая.

Ревящият вятър навън засилваше тишината на тъмната площадка, когато той се спря пред вратата ѝ. Той почти се обърна да се върне. После, чувствайки пулса си как бие в слепите му очи, Мъри почука тихо на вратата и леко натисна дръжката.

— Кети — прошепна той — будна ли си?

Внезапно размърдване в тъмнината му отговори преди да чуе уплашения ѝ глас.

— Дейвид!

— Не се страхувай, скъпа Кети; помислих, че бурята може да не те е оставила да заспиш. И тъй като си будна... имам нещо важно да ти кажа.

Като опипваше пътя си в тъмното, той се доближи до леглото и коленичи до него. Можеше неясно да различи очертанието на главата ѝ върху възглавницата, контурите на голата ръка, сложена върху завивката. Той леко я докосна.

— Кети, най-скъпата ми Кети. Реших. Трябваше да ти го кажа веднага. Ще дойда с теб.

— Дейвид — повтори тя с мек, прочувствен шепот.

Той можа да усети внезапната радост, която я обзе, всеки нерв в нея беше като жив.

— О, благодаря ти, благодаря ти от сърце.

— Не ми ли се сърдиш... че те безпокоих?

— Как да се сърдя! О, мили мой. Лежах тук и мечтаех да чуя това, което току-що ми каза.

— Не можех да понеса мисълта, че ти чакаш, и може би се мъчиш да заспиш — Мъри спря. — Сега съм тук. Мога ли да остана за малко и да поприказваме?

— Да, остани, остани. Аз съм съвсем будна вече. Да запаля ли лампата?

— Не, скъпа. Вече те виждам по-ясно.

— И аз — тя изпусна тиха, радостна въздишка. — О, колко съм щастлива. Знаеш ли какво си мечтаех точно преди да влезеш?

— Каж ми, мила!

— Че ние сме там, в Куибу, заедно, и вуйчо Уили... — тя се поколеба, после откри сърцето си, — и че вуйчо Уили ни венчава в

мисионерската църква.

— Така и ще стане, мила Кети.

Те замълчаха, загледани един в друг. Сърцето му щеше да се пръсне от болка и възторг. С изящните си пръсти той започна нежно да потупва ръката ѝ.

— Още мисля за нашето бъдеще — продължи Кети с приспивен замечтан глас. — Всичко е решено. Ще бъдем заедно.

Навън дъждът и градушката продължаваха да тропат по стъклото, после блесна светкавица и се чу пукотът на гръмотевица. Мъри леко трепна.

— Скъпи Дейвид, студено ли ти е? Моля те вземи едно одеяло и се покрый.

— Хладно е! — Една буца застана на гърлото му, но въпреки това той говореше със спокойна сдържаност. — Ако разделиш завивката си с мене, ние бихме могли да се свием двамата, както правят у дома, на Островите. Има толкова много неща да си кажем.

Миг след това Мъри лежеше до нея, но в полумрака той хвана несръчно завивката и вдигна долното одеяло с чаршафа, който я покриваше. Лицето ѝ на възглавницата лежеше близо до неговото. Отначало Кети стоеше като истукана; така тихо, че той помисли, че е престанала да диша. После Мъри усети, че тя трепереше и побърза да я успокои.

— Скъпа, ти знаеш, че не искам да ти причиня страдание.

— Но, Дейвид...

— Аз те обожавам и обичам повече от всичко на света.

Постепенно, много бавно, Кети се отпусна. Топлината на младото ѝ тяло проникна до него през памучната нощница. Дъждът свистеше надолу по улеите и гръмотевиците трещяха и ехтяха сред планините. Той се извърна и долепи устните си до косата ѝ.

— Дейвид, не бива така — каза тя най-после с пресекващ глас. — Моля те, нека да не вършим нищо лошо.

— Любима — промълви той с дълбока убедителност. — Как може да бъде лошо? Ние сме вече един човек в очите на бога.

— Да, Дейвид, но моля те нека почакаме, мили.

— Не ме ли обичаш достатъчно?

— О, обичам те, обичам те така много, че ми причинява болка. Но след това ще съжаляваме.

— Не, скъпа Кети. Обич като нашата е сама за себе си прошка.

— Но, Дейвид...

— И сигурно моята, нашата обща клетва, ще направи този миг свещен! — Мъри усещаше борбата у нея. Той промълви възбудено. — Не може да бъде грях, мила, когато само след няколко дни, дори часове, Уили ще ни венчае.

Той я взе в обятията си и вдиша аромата на свежата млада кожа. Колко тънка и крехка беше Кети, колко млада, и как силно биеше малкото ѝ сърчице до неговите гърди, като току-що уловена птичка, която пърхаше с криле в клетката си.

— Не, Дейвид, скъпи!

Тогава природата надделя и я освободи от разума ѝ. Въздъхвайки, тя обвини главата му с двете си ръце и жадно го целуна.

— Безсилна съм, толкова много те обичам, че... ще умра.

Съзнание за нравственост бликна в него. Той шептеше и търсеше начин да я утеши. Чистото, неосквернено отдаване не беше грях, а по-скоро нещо свято, почти боготворене — това не беше ли казано с езика на църквата наскоро в един съдебен процес. Като я обгърна нежно, Мъри я притисна с набожна кротост. Колко сладко беше най-последно да вкуси бавното удоволствие, пълния екстаз, при това с дъха на една святост. По-късно, когато усети сълзите ѝ на бузата си, той въздъхна укротен, макар и още екзалтиран.

— Ти плачеш! Но защо, скъпо дете?

— Страхувам се от това, което направихме, Дейвид.

— Не беше ли приятно и на теб, любов моя?

— Да, разбира се — гласът ѝ замря във възглавницата. — Но това беше грях, Дейвид, и бог ще ни накаже.

— Не, скъпа. Бог знае. Той ще разбере. И ако мислиш, че е било малък грях, знаеш, че ще го компенсирате.

Тя се различава от майка си, замисли се Мъри мечтателно, сякаш някаква сянка мина пред него. Мери не съжаляваше. И все пак, накрая тя също беше станала набожна.

— Недей, скъпа — каза той нежно и обърса пламналото ѝ тъжно лице с хладния чаршаф. — Мисли за нашата работа, за щастието, което ни предстои.

— Да, Дейвид! — Като се стремеше послушно да не плаче, тя се притисна до него. — Опитвам се да мисля за нас двамата, Дейвид, ... в

малката мисионерска църква.

[1] Испански танц. — Б.ред. ↑

[2] Безцветната кръв на боговете. ↑

ГЛАВА XIII

Докато крачеше напред-назад между магазинчето за цветя и будката за вестници, намиращи се от двете страни на изхода при митницата на Цюрихското летище, Мъри изду гърдите си с дълбок и продължителен дъх, изпълнен с подновената си радост, че живее. Усещането беше така силно, че той неволно се усмихваше с горда, открита усмивка. Често беше изпитвал подобно чувство, но не и с такава сила, както в момента. Мъри видя самолета „Супер Констелейшън“ на пистата. Беше въпрос на не повече от няколко минути, преди Уили да се появи. Вътрешно той беше нервен, и между другото и по тази причина убеди Кети да не го придружава, като ѝ обясни, че тяхната така вълнуваща среща ще стане в къщи. Във всеки случай тя беше все още доста смутена и не съвсем на себе си. Когато надникна в нейната стая, преди да тръгне за летището, той се развълнува като я намери коленичила в смирена молитва. Той уважаваше болезнените ѝ скрупули, но знаеше, че ще минат. Ако самият той чувстваше угризение на съвестта, крепеше го едно вътрешно съзнание, че най-после е поел отдавна търсения път, че е обикнат заради важното решение, което беше взел, и сега е човек с мисия в живота, който скоро ще вкуси радостта на енергичното действие, трепета на ентузиазма, светия покой на изпълнен дълг. Мъри беше станал рано, за да се приготви за предстоящата задача. По телефона бяха поръчани вече най-новите медицински учебници, навсякъде бяха изпратени запитвания за уточняване на тропическата екипировка, беше обмислено уреждането и ликвидирането на неговите работи. Ровейки се в миналото, Мъри със срам и презрение към себе си виждаше сега пустотата и фалша на предишния си живот. Но плановете за бъдещето го извиняваха, изпълваха го с двойното очакване на духовното прераждане и сладостта на споделена любов.

Той се закова на едно място. Митническата проверка беше свършила; пътниците на големия самолет на Т.У.А. от Луанда през Лисабон излизаха на върволицы през стъклените врати, и там, накрая на редицата, идваше висок, изтощен на вид човек, с приведени рамене

и с малка синя чанта с цип от въздухоплателната компания в ръка. Беше облечен в риза от дебел вълнен плат с жълтеникавосив цвят без яка, в тънък, жълтеникав униформен костюм и сако — военен модел — с плоски джобове. Уили беше гологлав и прошарената му, избеляла от слънцето коса се сливаше с увехналия жълт цвят на набръчканото му хлътнало лице. Но очите, макар и дълбоко вдлъбнати в орбитите им, имаха все още младежки, почти неестествен блясък, и когато срещна тези очи през навалищата, Мъри безпогрешно разбра, че това беше Уили.

Те си стиснаха ръцете. После, за успокоение на Мъри — защото въпреки новооткритата вяра в себе си, той изведнъж беше усетил едва ли не панически страх — Уили се засмя.

— Ти ме позна — каза той, — и аз също те познах.

— Чудесно, че отново се срещаме. Кети те чака в къщи. Пътува ли добре? Обядвал ли си? — Във възбудата си Мъри просто бръщолевеше, защото искаше на един дъх да каже толкова много неща, толкова много да обясни.

Уили не пожела да обядва, но поиска с удоволствие чаша кафе.

— Като идвах насам, вече се чувстваше студът — добави той меко.

Нищо чудно, помисли Мъри, без палто и в такъв екип. После каза високо:

— Ще тръгнем веднага, щом ти донесат багажа.

— Това е всичко — Уили посочи чантата с ципа. Толкова ми стига. Няколко ризи и пакетче с цветни диапозитиви. Знаеш, че не мога да остана дълго.

Те седнаха в сладкарницата точно под ресторанта и сервитьорката донесе две чаши, от които се издигаше пара. Когато Уили вдигна своята, Мъри въздъхна с болка, но не неумишлено.

— Искам да ти обясня всичко, Уили... с надежда да ми простиш. Това е една дълга, трагична история, но вероятно ще ме изслушаш, защото тя има — искрено вярвам — добър край. Ти знаеш, когато аз...

— Недей — рече Уили и устреми към Мъри уморените си хубави очи. — Всичко това е минало и забравено. Хората не трябва да се съдят един другото. Аз получих телеграмата ти и писмото на Кети. Така че ни думай повече.

Мъри изпита такава безкрайна благодарност, че не можа да пророни дума. Съвсем мълчаливо той седеше и наблюдаваше как Уили пие горещото кафе на малки глътки. Ако тялото му беше само кожа и кости, то ръцете и тънките пръсти, които държаха чашата, приличаха на ръцете и пръстите на скелет. Мъри забеляза също, че Уили имаше тик, който периодично караше главата му да трепва встрани. Тикът откриваше белег от рана, който почваше от едната страна на врата и се спускаше към ларингса.

— Виждам, че забеляза красивия ми белег — Уили беше уловил погледа му. — Един от моите стари негодяи навремето получи награда за хвърляне на копие. Сега е главният ни катехист^[1]. Не ме тревожи много, макар че от време на време си загубвам гласа. Заслужаваше си.

Всичко това беше казано по толкова естествено добродушен начин, че направи на Мъри още по-силно впечатление. Би дал състояние още сега, за да съобщи намерението си, което го изгаряше отвътре. Но Кети си беше извоювала правото сама да каже за тази сензация, като я свърже с новината за тяхната женитба. Така че Мъри се въздържа от изказвания и добави кротко.

— Ако си готов, може да вървим.

В колата Мъри пусна отоплението докрай, но не бяха минали много път, когато забеляза, че Уили го тресе. Той искаше да спрат, за да му предложи палтото си, но въпреки че Свети Франциск от Асизи беше изпратил удобен случай, мина му през ума, че тук предложението му щеше да излезе като нежелателно бъркане в личните работи на Уили. Сърцето му се топеше, като гледаше Уили. Облечен по такъв начин, с този отсечен тик и странната си трескава отчужденост, той изглеждаше чудноват, съвсем чудноват, но в него имаше нещо истинско, той беше истински човек. Мъри вече се беше солидаризирал с него и като се поизвърна, без да изпуска от око пътя, рече:

— Ако имах представа за твоите планове, това щеше да ме улесни да уредя престоя ти тук по най-приятния възможен начин.

— Трябва на единадесети да бъда в Единбург. Да видим — мислеше Уили, — това е след три дни. Имам да поставям редица сериозни въпроси пред комитета и да изнасям една лекция в Ъшър Хол. Кети — добави той — ще е по-добре да дойде с мене да ми помогне и да събере багажа си.

— И двамата ли трябва да вървите толкова скоро — извика Мъри разочарован. — Мислех да ви задържа за известно време.

— Неотложно е. Няма да стоим дълго в Единбург, а ще тръгнем за Лондон: по пътя ще изнасям лекции. Необходим съм в мисията. Затова уредих да отлети обратно за Куибу на двадесет и първи.

— Боже мой, това е по-скоро, отколкото очаквахме. Няма и две седмици, броено от днес. А аз исках да направя нещо за теб тук.

Дълбоко в себе си Мъри вече чувстваше необходимостта от някаква проява, която да отбележи заминаването му от Шванзее. Той смяташе да тръгне с гръм и трясък. Не да се измъкне потайно като крадец, а да тръгне с вдигната глава и развети знамена.

И сега, притиснат от неотложността на нещата, тази идея взе определена форма. Ще направи прощално събиране, ще запознае Уили с приятелите си и ще каже откровено за плановете си, а Уили ще изнесе подходящо слово — всичко това предполагаше допълнителен ефект.

— Спомена, че ще изнасяш някакви лекции?

— Така се казва — засмя се Уили. — Това са прости информативни беседи, главно за това, което сме направили, с нагледно показване на цветните филмчета. Правя го само, за да увелича паричните суми.

— Тогава — каза Мъри разпалено — защо не събереш малко пари тук? Изнеси една лекция утре у дома. Мога да ти обещаю значителна сума.

— Нямам нищо против — каза Уили, след като размисли за миг. — Не съм голям оратор, но все ще мога да се справя със задачата си.

— Добре, значи, решено!

Бяха минали вече Лахен, последния етап от пътуването, а поразителната гледка на планините наоколо не предизвика отклик от страна на Уили. Напротив, Мъри все повече разбираше, че събеседникът му, свит на края на седалището, целият трепереше отново, въпреки че в колата беше станало ужасно топло. Като откъсна за миг очи от пътя, Мъри изцяло се обърна и откри, че другият го гледаше така, сякаш искаше да се извини.

— Не се занимавай с мен — каза Уили. — Усетих, че ме тресе още в самолета. Просто малка настинка.

Като се обърна отново напред, Мъри затърси пипнешком и хвана тънките кокалести пръсти на Уили. Те бяха сухи и горещи.

— Господи, човече, ти явно имаш температура. Когато пристигнем, веднага трябва да легнеш.

— Ако лягам всеки път, когато имам температура, никога не бих станал.

— Какво ти е? — попита Мъри след кратка пауза. — Малария ли?

— Може би. Но и без това имам в себе си многобройни интересни буболечки — амеби, коки, трипанозоми и какво ли не.

— Не може да си имал и трипанозоми.

— О, да, имах сънна болест. Тогава трябваше да лежа проснат по гръб.

— Ще спрем при аптеката и поне ще вземем хинин.

— Благодаря, Дейвид, ти си добро момче. Поглъщах редовно хинин в продължение на дълго време, така че вече престана да ми действа положително. Започнах от време на време с атебрия и палудрин. Макар че всъщност е по-добре да оставя буболечките да уредят въпроса помежду си. Ако ги пуснеш, различните племена влизат в бой и се избиват едни други.

„Господи“, мислеше Мъри, като гледеше втренчено и намръщено пред себе си. „Този човек е герой или светец; или пък малко побъркан.“

Вече бяха в Шванзее и след като изкачиха хълма над езерото, навлязоха в една криволичеща алея, засадена с акации. Мъри спря пред къщата. В този миг Кети се втурна от верандата — повече от час беше чакала да чуе шума от колата.

Болка на ревност прободеше сърцето на Мъри, докато наблюдаваше покъртително нежната среща между вуйчото и племенницата. Но решително отхвърли недостойната мисъл — Кети, беше сигурен в това, беше само негова. Той ѝ се усмихна многозначително.

— Заведи Уили в стаята му, мила моя. Сигурен съм, че имаш да му разправяш много неща.

Когато се изкъпа и съвзе с малка чашка амонтилядо, той отиде в библиотеката да я чака. Мина доста време и макар да се занимаваше с изготвянето на списък за гостите, които искаше да покани на лекцията — Артуро щеше да им телефонира по-късно — дългото чакане взе да

го безпокои. Когато вратата се отвори и Кети влезе, бузите ѝ горяха. Тя полетя като пощенски гълъб право в ръцете му.

— Обясних всичко. Вуйчо Уили ще слезе да говори с теб. Затова излизам. Мисля, че всичко е в ред. Вярвам, че му харесваш... И о, скъпи Дейвид, отново съм щастлива.

Когато излезе, Мъри зачака, изпълнен с опасения за многото подробности, на които трябваше да отговори. Но когато Уили влезе, от лицето му се излъчваше толкова благост и добродушие, че страховете на Мъри в миг се разпръснаха. Той застана до вратата с приведените си рамене и тънките си провиснали ръце, а под тънката суха като пергамент кожа костите му изглеждаха едва-едва свързани помежду си. Уили погледна Мъри под вежди с бистрите си, лъчезарни очи, но с известно смущение, причинено очевидно от засилването на тика му.

— Кети ми каза — рече той. — Радвам се за всички нас. Тя те иска. Аз те искам... Но... — Уили се поколеба — искрено ли искаш да дойдеш? Мисля, че би трябвало внимателно да обмислиш този въпрос, преди да пристъпиш към действие.

Мъри, който се беше надявал за сърдечно одобрение, вероятно дори за поздравления, се втренчи в Уили разочарован и смутен.

— Премислил съм го. И искам да дойда. Разбира се... — той наведе очи, — допускам, че имаш достатъчно основания да не ми вярваш.

— Не, не, съвсем не е това, Дейвид. Единственото, което предполагам е, че ти трябва да си здраво свързан със своя начин на живот. Може този живот да те върне обратно, въпреки желанието ти. Може да не успееш да скъсаш с него.

— Напразно ме подценяваш — Мъри сериозно и искрено запротестира. — Моят живот, моят предишен живот ми е станал противен. В продължение на много години, още преди да видя Кети, чувствах колко празен и ненужен е той — безполезно съществуване. Сега разбирам, че не трябва да бъда роб на миналото, че имам възможност да стана друг човек. Решен съм да създам нов, щастлив живот.

— Щастлив — повтори Уили, като че ли разсъждаваше върху думите му. — Когато казваш това, не мислиш ли единствено за себе си? Такъв един живот няма дял в нашата работа. Щастието никога не трябва да се счита като цел само за себе си — човек го намира само в

абсолютното отсъствие на грижа за себе си. Ако дойдеш с нас, ще бъдеш принуден да вършиш неща, които са и неприятни, и трудни.

— Признавам — каза Мъри с болка, но с достойнство. — Щом Кети е до мен и имам твоята помощ, ще мога да оправдая доверието ви. Най-малкото, ще се постарая.

Последва мълчание, през което време Уили разглеждаше внимателно Мъри. Погледът му беше пряк, но някъде дълбоко в него имаше нещо пронизващо. После той се засмя и подаде ръката си.

— Вярвам ти — каза Уили весело. — А ако го направиш, ще бъдеш възнаграден много повече, отколкото очакваш в момента. Вярвам, Дейвид, че всеки, който притежава способности като твоите, трябва да ги отдаде в служба на ближния си. Направи ли това, ще постигне крайната цел на всяко човешко същество. В противен случай нещастията ще го погълне и рано или късно ще понесе жестоко наказание. Затова се радвам на твоето решение както за теб, така и заради себе си. А сега мога да ти кажа какво огромно значение ще има твоята помощ за мене — ти и Кети, доктор и болногледачка, мъж и жена, които работят заедно: това е дар направо от бога!

[1] Учител, който обучава посредством въпроси и отговори. — Б.пр. ↑

ГЛАВА XIV

Усетът на Мъри към драматичното беше една от характерните му черти дори в онези ранни години, когато така вълнуващо изненада Мери, разказвайки ѝ за чудесата на гленбърнската болница и малката къщичка, в която, уви, те не живяха. Сега той беше друг и причината беше друга, но за момента той ентусиазирано реши да направи прощалното събиране за лекторията на Уили така издържано, че да даде повод още дълго, след като замине, да си спомнят за него в Шванзее. Всичко беше премислено до най-малката подробност. Най-после денят, часът и моментът дойдоха. Присъстваха всички негови приятели, насядаха в приятен полукръг в гостната, а на затворените широки двойни врати беше опънат чисто бял екран. Всички стояха в очакване. Проекционният апарат, нает за случая, беше поставен на края на голямата маса и свързан с контакт.

Още в началото, когато Леонора Шуц пристигна с новата си шапка заедно с доктор Алпенщук, последвани от дребната Гали и Арчи Стенч, който я беше довел с колата, мадам Лудин и съпругът ѝ, и най-накрая, след малка напрегната пауза — Фрида фон Алтисхофер, атмосферата стана приятна и духовете постепенно се раздвижиха и съживиха от великолепия бюфет и превъзходното шампанско. Леонора беше в чудесно настроение и смехът ѝ се издигаше с подсилена мелодична окраска. Стенч се разхождаше с чаша в ръка и повтаряше упорито: „Щедър, мойто момче, несъмнено щедър“, докато Гали с чанта подръка се усмихваше на себе си с онази скрита, сдържана усмивка на човек, който е съвсем глух. От тихото семейство Лудин не се очакваше подобно настроение, но и те се вълнуваха заедно с другите гости. Мъри беше доволен и се надяваше, че Арчи е пуснал някой и друг намек, както обикновено, но все пак не чак толкова, че да развали последната изненада. Един-два пъти той хвърли поглед към мадам фон Алтисхофер, която опитваше по малко от вкусните неща. Мъри се чудеше доколко беше отгатнала за неговото решение и изведнъж започна да подозира, необяснимо защо, че вече знае. Тя се държеше приветливо и дружелюбно, особено с Кети, и беше

съвършено спокойна; дори на моменти Мъри долавяше, че го гледа шеговито. Това му даваше основание да мисли, че тя няма да се разочарова. Възпитанието ѝ беше похвално и той вече се надяваше, че споменът за тяхното приятелство ще остане докрай чист и красив.

Това, което особено го зарадва, беше успехът, заслужен, макар и неочакван, на двамата му гости, специално на Кети, въпреки че би желал тя да е по-спокойна и общителна. Все пак мадам Лудин и въодушевената Леонора я спечелиха, докато прословутият Арчи се въртеше несигурно нагоре-надолу и ухилено поздравяваше присъстващите. Уили, макар отначало да им изглеждаше чудноват, поради външния си вид, скоро стана център на съчувствие и внимание. Докато наблюдаваше и двамата, Мъри се изпълни с топло чувство на другарство. Никога не се беше чувствал по-щастлив. Той беше като ученик, завършил учебната година и сега отиваше на ваканция. Колко хубави, колко пълни с очакване и топла задушевност бяха тези последни три дни, през които тримата водиха дълги разговори и обсъждаха планове, а предстоящото им участие в общото дело още повече усилваше тяхната близост. Радостта от присъствието на Кети и от факта, че тя го обича, беше подсилена и от присъствието на Уили, което му даваше да разбере цената на работата, която самият той щеше да върши. Да, изумителен за това кратко време беше ефектът, който Уили с истинската си човешка радост, дори с мълчаливостта си, беше произвел върху Мъри. Обзет от вдъхновение, той си повтаряше на ум колко е щастлив, че ще свърже живота си с човек така необикновено скромно, и при това силен; най-вече добър. Чувстваше някак си, че Уили обича цялото човечество.

И ето, вече дойде време за изнасяне на лекцията. Мъри пристъпи напред и като хвана Уили подръка, го повлече към наредените в кръг столове. Докато вършеше това, изпълни го отново едно дълбоко, искрено чувство на любов, дори на нещо повече към този слаб, болнав човек, в овехтелия жълтеникав костюм. Мъри почука с пръсти на масата, за да прекрати приказките и да прикове вниманието на гостите.

— Дами и господа, или по-точно, добри приятели, моят скъп другар, уважаемият Уили Дъглас, ще произнесе словото си. След това имам да ви кажа само няколко думи.

Като застана пред слушателите, които бяха дошли главно от любопитство, със скритата надежда за развлечението от някакъв

ексцентричен изпълнител, нещо като фокусник, който измъква зайци от шапка, Уили се смути. Слабата му висока и тровава фигура стърчеше, ръцете му висяха отпуснати от присвитите рамене, а вратът му се сгърчваше конвулсивно по-бърже от обикновено. Но той се усмихваше с нежна, чудновата усмивка, която смекчаваше цялата му ексцентричност.

— Не се страхувайте — каза им той меко, — аз нямам намерение нито да ви проповядвам, нито да ви наставлям. Наместо това мисля, че би ви заинтригувало да чуете как с божията помощ една малка християнска колония бе създадена от нищо в далечните пустини на Централна Африка. И ви моля, ако възникнат въпроси, или ако не съм достатъчно ясен, да не се колебаете и да ме прекъсвате.

Като се приближи до прожекционния апарат, той се поизкашля леко и непринудено продължи.

— Преди всичко как стигнахме там? Не беше съвсем лесно преди двадесет години. Обикновено нашето управление изпраща двама или трима мисионери в Мелопо. Но в нашия случай това беше невъзможно. Единственият човек, който ми отделиха, беше един туземец катехист, а той беше хубав човек, новопокръстен Даниел. Ще ви покажа снимката му след малко. И така, потеглихме за района Куибу в североизточна посока, който е едно от най-дивите места на границата между Ангола и Конго. Понеже искахме да вземем с нас добитък, а и местността беше пресечена и скалиста, решихме да използваме за транспорт не камион, а една стара волска каруца. Имахме късмет, че направихме това, защото в противен случай никога нямаше да се доберем до целта. Бях направил предварително няколко обиколки около Мелопо, за да добия опит и да науча диалектите, но това надминаваше очакванията ми. Нека да ви дам известна представа за местността, през която вървахме. Не приличаше на местностите, които свързвате с тропиците — блата, изпускащи пара джунгли, или нещо такова, но си имаше свои собствени трудности. Разбира се, тези снимки и много от другите са направени по-късно.

Едно след друго Уили показва множество образи на екрана: дълбоки пресъхващи реки, изпълнени с едри валчести камъни, стръмни островърхи, черни скали, покрити с вплетени един в друг жълти храсти, бодливи гъсталаци, толкова плътни и непроницаеми, че предизвикаха раздвижване сред аудиторията.

— За бога, как се провряхте през тези страхотии, моето момче?
— изрази всеобщото учудване Арчи. — Не ви ли раздраха на парчета?

— Поодрахме си кожата — засмя се Уили, — но все пак изминавахме средно най-малко петдесет ядра на час. Това не беше най-лошото. Тъкмо се измъкнахме от трънаците, които ви показах, и поради моята глупост загубихме компаса. Така заскитахме по високото северно плато и навлязохме в Казарската пустиня. Това беше лоша грешка — пясък, дълбок пясък, докъдето ти очи виждат, и ниски, недорасли храсти, безводна пустинна земя. В ужасната горещина и заслепяващите пясъчни бури останахме без вода и едва ли щяхме да оживеем, ако не бяхме срещнали трима бушмени, които ни доведоха до една дупка с малко вода; просто — кална яма, изкопана в пясъка.

— Бушмените не са ли едни ужасни дребни туземци с космати лица? — попита Леонора любопитно.

— Тези не бяха едри, само четири фута високи — отговори Уили спокойно. — Но, разбира се, не бяха страшни, защото ако не бяха разделили милостиво с нас оскъдния си запас от вода, нямаше да оцелее нито моят другар, нито аз. Всъщност бяхме на косъм от смъртта, тъй като не след дълго моя катехист се разболя от дизентерия, три от воловете също се разболяха и умряха, и аз, хм, през това време и двамата бяхме покрити с рани от ухапванията на кърлежи и комари, та пипнах малария. И като че ли и това не беше достатъчно, ами и синджирите на каруцата се скъсаха. Истинско чудо беше, че накрая стигнахме целта си — Куибу, главното селище в тоя район и център на племето Абату. Имам една стара снимка, която направих наскоро, след като пристигнахме. — Уили прожектира на екрана друг диапозитив. — Както виждате, разпиляна група конусообразни колиби от кал с покриви от палмови листа и слама, без каквито и да е било белези на цивилизация; а в дъното може да различите живите скелети на добичетата — нещастни умиращи от глад същества, вечно покрити с мухи, които се скитаха изнемощели наоколо и гледаха тъжно изгорялата пръст.

— Е, ние пристигнахме, доволни от себе си, когато получихме един неочакван и жесток удар. Главатарят на Абату не ми позволи да вляза в селото. Ето го и него, целият изрисуван за случая, и мисля, че ще се съгласите, че не беше разумно да упражнявам по-силен натиск върху него.

— Господи! — развълнувано извика Леонора. — Какъв ужасен, стар грешник!

— Понякога от най-големите грешници излизат светци — засмя се Уили. — А старият Цоза не постъпи съвсем лошо, както ще видите. Обаче тогава той не беше изпълнен с всеотдайни братски чувства и затова бяхме принудени да се отдалечим на известно разстояние, на една височина над селото, където имаше малка горица от такулови дървета и изворче. Тук на първо време се заловихме и построихме малка хижа. Работата беше ужасно трудна. Все още не бях привикнал на задушавашката температура, а такуловото дърво се оказа така твърдо, че ми изтъпи брадвата. Нямахме никакъв материал за покрива и бяхме много закъсали с хранителните припаси.

— Искях да ви попитам — намеси се мадам Лудин — с какво се хранехте? Интересувам се, понеже работя в продоволствието.

— Единствената ни храна беше кашата. Завирах вода в котлето и я изливах в паница, в която слагах шепа овесено брашно. Изглежда недостатъчно, но кашата е хубаво шотландско ядене и ни идваше добре.

— Мене няма да ме оправи — провикна се Арчи. — Аз съм само по шотландското уиски.

— Както и да е — рече Уили като се присъедини към общия смях. — Бяхме почнали да правим градина и да копаем вади, по които водата от извора да се стича и да напоява земята. Така тревата израсна удивително бързо и започнахме да отглеждаме царевица, картофи и пшеница, а оцелелите волове се оправиха и наедряха. През цялото това време никой от племето не се приближи до мене; единствените ни посетители бяха лъвовете, чити^[1] и по някой и друг носорог.

— О, господи, не стреляхте ли по тях? — каза Леонора. Тя беше очарована от Уили, от неговата ексцентричност, от тика му и от онова чудно и приятно изражение на лицето му. През замаяния ѝ мозък проблесна една мисъл: ако има дивеч, защо да не вземе Херман на лов и да го остави в мисията, както бе направила една героиня на Хемингвей? Но Уили ѝ отговаряше на въпроса.

— Не — каза той замислено, — нямахме пушка. Те идваха съвсем близо, но аз ги плашех, като ги замерях с камъчета.

— Божичко, не се ли страхувахте?

Уили поклати глава.

— Аз мисля, че не се страхувахме, защото и двамата бяхме ужасно слаби и с понижен дух, особено когато дъждовният сезон започна с продължителни гръмотевични бури, последвани от пълчища бели мравки. И аз, и Даниел се разболяхме от треска. Той беше толкова отпаднал, че трябваше да го храня с лъжица. Струваше ми се, че просто нищо не правим. Като че ли нашият небесен баща не се нуждаеше повече от нас. Но тъкмо когато се готвех да умра, Цоза главатарят изведнъж се появи начело на дълга върволица от най-добрите си воители, всички с копия в ръце. Гледката всяваше тревога и аз много се уплаших, защото, разбира се, помислих, че искаха да ни довършат. Обаче се оказа, че главатарят идваше с предложение — Уили спря и едва доловимо се усмихна. — Бихте ли желали да отгатнете какво беше то?

Очевидно никой не беше в състояние да отгатне, но всички слушаха внимателно.

— Е — рече Уили, — това беше една паница с кръв и мляко, знак на приятелство за племето Абату. Надвих отвращението си и изпих това ужасно питие и по този начин връзката между нас беше установена. Оказа се, че те отблизо наблюдавали усилията ни в градинарството и сега искаха да им покажа как да обработват изсъхналата земя. Започнахме ние да работим на техните ниви и скоро, в отплата, дойдоха помагачи и от племето — повечето жени, защото, те, бедните, вършеха цялата тежка работа, — за да построим малка църквица от тухли, направени от кал и изсушени на слънцето. Това е църквата. — На екрана се появи бедна, малка колиба с палмов покрив и мрежа над прозореца и вратата. — Тук започнах първите си литургии, като се стараех да посадя в душите на тези нещастни диваци семената на Евангелието. Тогава ходех често по пасбищата и се опитвах да обясня на мъжете християнските принципи, и особено да уча децата. Не беше лесно, защото трябваше да се сблъскаме с примитивното невежество и дълбоко вкоренените суеверия. А винаги имаше опасност от масово въстание, подстрекавано от онези, които се страхуваха от божието слово, защото то можеше да подрони техния престиж и унищожи езическия фетишизъм, върху който са създадени много племенни обичаи. Например имах малка неприятност с това същество.

Друга снимка се появи на екрана.

— О, какъв ужасен старец! — възкликна Леонора. — Той е поужасен от главатаря.

— Това е знахарят и дъжденосецът. Когато настъпваше суша, както често се случваше, работата му беше да я пропъжда с магия. И когато заклинанията му не даваха резултат, той струпваше вината на пагубното въздействие на новата религия. През втората година от престоя ни имахме толкова продължителен и страшен сушав период, че нещата тръгнаха на зло. Не помня да съм се молил за дъжд толкова упорито, само дето не продъних небето.

— И дъждът дойде? — прошепна Леонора със замечтан глас. Тя вече усещаше, че е малко влюбена в Уили.

— Не, нито капка — каза Уили спокойно и спря. — Но изведнъж ми хрумна една идея, ако щете вдъхновение: моят извор, който изчезна на високия хълм, може би течеше под земята. Никога през живота ми не съм търсил вода, но отрязях един мангов чатал — най-близкото до върбата, което ми беше под ръка. Помолих се на милостивия бог, ако не иска неговият слуга да остане без глава, и заслизах надолу по хълма към селото. Когато стигнах там, цялото племе ме заобиколи и всички започнаха да ме наблюдават, дори и нашият приятел от екрана. И изведнъж, точно пред колибата на главатаря, чаталът трепна. Помислих, че това е резултат на слабите ми нерви, но се възползвах от случая и им казах да копаят. На дълбочина 20 фута открихме буен подземен поток, който минаваше точно през средата на селището. Не бих могъл да ви опиша бурната сцена, която последва, защото паднах на колене и зашепнах четиринадесетия псалм. От този момент никога не почувствахме липса на вода и точно тогава извърших моите първи покръствания.

Мъри развълнувано долавяше растящия интерес и възбуда, спонтанния отклик на аудиторията. Вече истински партньор в това великолепно начинание той размени с Кети бърз, многозначителен поглед.

Междувременно Уили продължи, като описваше по-нататъшните успехи на мисията, бавния и мъчителен процес на просветление у това диво, изолирано племе. Разбира се, съществували са пречки и са ги сполетявали не малко бедствия. Първата му църква била изгорена до основи. След като беше овладял езика им, Уили срещнал много трудности, за да ги накара да променят племенните встъпителни

ритуали, при които младежи и млади момичета са били подчинени на неописуеми унижения. Но поради намесата на Цоза, цялата мисия е щяла да бъде унищожена. Стигнало се дотам, че трима от неговите последователи били убити и били направени няколко опита за посегателство върху живота на самия Уили. Следващата година един шведски мисионер, негов най-близък съсед на деветдесет мили път, и неговата жена с двете им малки дъщери били убити — заклали ги. Ужасно трудно било да се променят сърцата на тези хора, свикнали на жестокост и кръвопролития, затова Уили решил да концентрира вниманието си върху децата. Когато ги обучавал още от ранна възраст, той можел да получи положителни резултати и за тази цел построил училище, а по-късно и сиропиталище. Уили показва няколко снимки на тези малки дечица, заобиколили катехиста Дениъл — вече старец. Това бяха трогателни снимки, които предизвикаха у Леонора възклицание:

— Господи, не събужда ли съчувствие бялото на очите им?

— Очите им са такива, защото много от тях страдат от трахома.

И, както виждате, някои лица са надупчени с белези от едра шарка.

— Значи в района има болести? — попита някой.

— За нещастие, има. Маларията все още е господар над тази област. Също и сънната болест, много глисти и дори един необикновен случай на проказа.

— Така че най-важното сега е една болница — и като се обърна полузасмян към Мъри, Уили добави, че се надява да я има в най-скоро време. Истинската медицинска помощ ще се окаже от огромна полза. Все пак, след почти двадесетгодишна работа, Уили не се срамуваше от резултатите: хубавата каменна църква, училището и сиропиталището, приличен мисионерски дом — той ги показваше на екрана — всичките бяха доста различни от първата колиба от кал. И сега Уили имаше повече от триста работещи с него духовни служители, освен четирима катехиста и няколко пръснати по селата пункта, които той посещаваше със своя джип. Но, разбира се, имаше още трудности. Безпокоеше го положението в съседната провинция Касай. Сега, когато белгийците си отиваха, можеше да станат смутове, ако гражданската власт там не е силна. А те бяха много близко, фактически два от неговите допълнителни пункта се намираха отатък границата. Дотук нищо не се беше случило, поне нищо, което заслужава да се спомене, но поради

възможността от безредици, Уили трябваше да се върне в мисията бързо, за да е наблизно при евентуална нужда.

— И тъй — каза Уили с извинителна усмивка, поглеждайки часовника си, — това е всичко. Надявам се, че не съм ви отегчил и прощавайте, че ви отнех толкова време.

Когато Уили свърши, последваха сърдечни аплодисменти и хвалебствия, малко сдържани от лошите предчувствия, породени от края на словото. Окуражен от всеобщото одобрение, което посредством включването му в проекта за медицинска реформа трябваше да се отнася до известна степен и до него, Мъри усети подходящия момент и стана. Обикновено той говореше убедително, но сега се притесняваше и беше малко нервен. Все пак думите не му бягаха.

— Считам се задължен от името на всички нас да благодаря сърдечно на нашия добър приятел за вълнуващата и трогателна беседа. Неговото дело е изпълнено с героизъм и безкористност — епическо хуманно постижение. За всеки случай — добави той, като се стремеше да вмъкне малко хумор, — ако бихте желали да изразите задоволството си по по-осезаем начин, една табла е поставена в хола за тази цел. И сега — продължи Мъри бързо, — ако ми позволите за момент, бих искал да добавя няколко думи от себе си към вече казаното. — Той спря развълнуван. — Всъщност стигнах до едно решение, което може да ви изненада... но което, надявам се, ще разберете.

Слушателите бяха силно възбудени.

— Вие може би ще помислите, че решението е дошло изведнъж. Обаче ще сгрешите. Макар че бях щастлив тук, усещах как нещо отвътре ме подтикваше, как ме подбуждаше, така да се каже, към по-дейно, по-полезно съществуване, в което медицинските ми познания да бъдат използвани не заради възнаграждение, а за благо на хората. И по какъв забележителен начин се осъществи това намерение! В началото на миналия месец почувствах, че моята родина ме зове да се върна. Там се свързах с едно семейство, което познавах и обичах, когато бях млад, накратко, семейство, на което Кети и Уили са членове. Аз не знаех за Кети и следователно радостта ми беше още по-голяма, когато я открих. Уили вече познавах. Той и аз, през онези ранни години, бяхме другари. Той все още малко момче, а аз — безгрижен, но любознателен юноша. Често, през време на дългите ни разговори, той

ме вълнуваше с неговия момчешки ентузиазъм за мисионерския живот. Сега колелото напълно се завъртя — Мъри спря така възбуден, че едва можа да продължи. — Мои приятели, не искам да ви отегчавам с историята на едно духовно прераждане. Ще кажа просто, че ще отида с Уили и ще работя в мисията като лекар, а Кети, моята скъпа Кети — той се запъти към мястото, където стоеше тя и сложи ръката си на раменете ѝ — ще бъде там с нас като моя съпруга.

Сега вече реакцията от страна на аудиторията беше внушителна. Настъпи внезапна тишина, последвана от буен взрив. Всички станаха прибързано и заговориха изведнъж. Обсипаха Мъри с поздравления, стискаха му ръката, а дамите се натрупаха около Кети.

— Още шампанско! — провикна се Стенч. — Тост за булката и младоженеца!

Шампанското се лееше, вдигаха се тостове, като че ли цялата забава щеше да започне отново. Най-насърчително от всичко беше спокойствието, с което мадам фон Алтисхофер прие свършения факт. Мъри се страхуваше от някаква реакция на безпокойство или от грозна изява на раздразнение или недоволство, но напротив, държанието ѝ беше превъзходно. Тя се усмихна за поздрав с лек оттенък на скръб, но все пак отправи искрена усмивка към него, а Кети целуна по бузата.

Наистина, когато половин час по-късно другите се приготвиха да си вървят, а Мъри, застанал в хола, изпращаше гостите, Фрида спря бързо, за да каже последните си думи.

— Скъпи приятелю, радвам се на щастието ти. Толкова прелестно дете, и всичко с божията благословия! Това е великолепно ново дело.

— Много си мила, Фрида.

— Е, нещо ми подсказваше, че ще те загубим. Дори когато бях в Баден и ти не ми писа.

— Винаги съм знаел, че имаш вярна интуиция за нещата — каза Мъри предпазливо.

— За нещастие, имам. Но всичко отмина. Вече е време да бъда практична, да покажа цената на истинския приятел, който освен това е, както ти казваш, прозаичен. Преместването ти за този кратък срок от време ще бъде трудно. Ще се нуждаеш от помощ и ако желаеш, мога да ти помогна. Малката ми каза, че утре заминава с нейния прекрасен

Уили. Бих искала да дойда тогава, но тъй като може да си на летището... да?... много добре, да дойда ли вдругиден?

— Ужасно си внимателна — каза той, като разбра след моментално размисляне, че нищо не би било по-приемливо. Фрида беше толкова опитна, а освен това той беше започнал да се тревожи за сложността при подреждане на багажа и подготовката за заминаването. — Ще те чакам. И благодаря!

Тя се засмя и излезе.

Мъри веднага забърза обратно към салона при Кети и Уили. Той взе таблата от масата със себе си.

— Е, това не беше ли успех? — попита весело Мъри.

— Всичко мина така добре — каза Кети, зачервена и щастлива.

— Уили, и ти ли мислиш същото?

Той кимна. Беше седнал и изглеждаше уморен.

— Всички бяха много мили.

— Да видим тогава колко са били мили — каза Мъри хитро. Той беше във великолепно настроение. С вид на конспиратор той подаде таблата на Кети, и докато тя я държеше, започна да брои парите: внушителна купчина от 50 и 100-франкови банкноти и една монета от 2 франка.

— Обзалагам се, че тази е от малката Гали — засмя се Мъри.

— Тогава това значи много — каза Уили неочаквано.

— О, да — съгласи се разпалено Кети. — Тя ми хареса най-много.

Последва мълчание. После Кети отново проговори:

— Като че ли забрави малкото късче хартия на дъното?

— Тъй ли? Боже мой, не ми казвай, че някой е участвал с чек.

Погледни, Кети!

Тя погледна чека, неспособна да продума, после го подаде на Уили. Все още безмълвна, тя погледна към Мъри, после изведнъж го прегърна и целуна.

[1] Вид леопарди. ↑

ГЛАВА XV

На следващия ден в два часа следобед Мъри се върна от Цюрих все още унил и мрачен от заминаването на Кети и Уили за Единбург с обедния самолет, и все пак той беше изпълнен с енергична решителност. Оставаха само единадесет дни преди да се присъедини към тях, а за това кратко време трябваше да се свършат много неща. Налагаше се бързо действие. Когато се прибра в къщи — след заминаването на гостите той беше освободил Артуро и Елена за следобеда, — Мъри си спомни с радост за обещаната помощ на мадам фон Алтисхофер; надяваше се, че на следващия ден сутринта тя ще дойде.

Обаче едва почнал да преглежда пощата в кабинета, той чу с изненада шума от нейния малък „Дофин“ на пътя. Оставяйки неотворено списанието „Тропически лекарства“, за което току-що се беше абонира, и пакета от лек найлонов туристически екип, който обещавахе да бъде интересен, Мъри отиде да я посрещне.

— Не избързах ли много? — Тя говореше весело и изглеждаше съвсем готова за работа в сивата си ленена пола и плетена сива жилетка с дълги ръкави. — Случайно те видях да минаваш с колата и реших да не губя напразно следобеда.

— Права си — съгласи се той веднага и я въведе в библиотеката. — Има толкова много работа. Колкото по-скоро започнем, толкова по-добре.

— Кажи ми тогава, какви са в общи линии плановете ти?

Тя не седна на канапето, а на облегалката, за да е готова да почне всеки миг.

— Вилата, разбира се, ще се продаде. Артуро и Елена ще се преместят в шалето^[1] като пазачи на имуществото, докато се продаде.

— А нещата ти?

— Картините и среброто трябва да отидат временно в банката. Окончателното им поддръждане ще остане в ръцете на моя адвокат. Щайгер е сигурен човек. Мебелите и книгите могат да останат тук известно време; съвсем е безопасно, щом къщата е заключена.

— Тези прекрасни книги — възкликна Фрида, поглеждайки към дългите двойни редици от великолепно подвързаните томове. — Не може да ги оставяш така, в затворена къща, защото всичките ще изгубят цвета си. Всяка книга трябва да се опакова поотделно, това мога да направя аз.

— Артуро... — започна той.

— Не — стана тя като се усмихваше. — Той ще има достатъчно работа. И е толкова смазан от това, че заминаваш, че не е способен да направи нищо в повече. Освен това, обичам книгите; баща ми имаше прочута библиотека в Келенщайн. Хайде, върви да си гледаш работата и остави това на мен. — Когато Мъри се запъти към вратата, тя добави тактично, макар и с ироничен и одобрителен поглед. — Впрочем предполагам, че си прочел статията на мистър Стенч в „Тагеблат“?

— Днес не съм чел вестници. Каква статия?

— Отнася се за твоя прием в чест на мисията, но в нея има много писано и за теб, и за твоето смело решение да отидеш там, въпреки онези племенни разправии. Много е ласкателна.

Мъри почервения, главно от удоволствие, като мислеше за приятелите си в Мелсбург и за всички други в кантона, които щяха да четат за него.

— Арчи е доста неприятен — каза Мъри, — макар че по начало е добродушен. Надявам се, да не е прекалил. Но каква е тази племенна схватка?

— Очевидно някакъв бунт, вероятно не по-голям от всеобщото въстание, за което приятелят ти спомена в беседата си. Сега, кажи ми къде мога да намеря достатъчно амбалажна хартия?

— В килера. Елена има купища в долапа.

Когато Фрида излезе, Мъри се залови за първата най-важна задача — да направи списък на старинните си вещи. Това нещо му беше по сърце, и докато обикаляше къщата с хартия и перодръжка, отбелязвайки този и онзи предмет — червената лакирана кутия на Чарлс II, купена на изложбата за антични предмети в Лондон, изящното писалище от времето на кралица Анна, вписано в класическото произведение на Макад „Векът на ореха“, фотьойлите стил Луи XVI, които беше успял да вземе с наддаване в галериите на парк Бернет — обзеха го възпоминания и горчиво-сладка носталгия. Тежко беше да се раздели с тези скъпи дреболии, и все пак, никога не

се бе чувствал така духовно издигнат, така убеден, че това, което върши, е достойно и отговаря на възможностите му. Арчи Стенч беше прав. Той ще направи нещо, което си заслужава.

Списъкът не беше съвсем завършен, когато в пет часа мадам фон Алтисхофер намери Мъри замислен до бюфета от епохата на кралица Елизабет в трапезарията.

— Време е за чай — съобщи тя.

Той я погледна.

— Свърши ли?

— Не всичко. Само книгите ще отнемат поне още половин ден. Но работниците искат закуска. И аз си позволих да направя амарети^[2].

Почивката беше действително добре дошла.

— Какви вкусни бисквити — отбеляза Мъри. — Никога не съм помислил за семейните ти добродетели.

— Нуждата учи човека... и разочарованията; а аз ги опитах осезателно. Моля те, вземи още една.

— Не трябва — Мъри се засмя умолително. — Напоследък имам впечатление, че доста много съм се отдал на удоволствията на трапезата.

— Каква глупост — каза Фрида дръзко. — Особено сега, за да се засилиш, трябва да се храниш добре. Само един господ знае каква мизерна храна те очаква там.

— Това ще бъде още по-добре за мен. Много каша съм изгълтал, когато бях млад.

— Като млад да, скъпи приятелю — усмихна се тя толерантно, — но сега?

След забележката последва кратко мълчание, докато тя обикаляше с поглед все още неоголената стая и накрая се спря на великолепия пастел на мадам Мело и детето ѝ.

— Спомняш ли си следобеда, когато ми показа Вюйлар? Като че беше вчера и все пак толкова много неща станаха в това кратко време. Обещай ми да държиш картините си на стените до последния възможен момент. Ти често ми казваше, че не би могъл да живееш без тях и сигурно никога няма да ги продадеш. — Като че ли ѝ дойде внезапна мисъл в главата. Тя се подвоуми, погледна встрани, после към него, и накрая извика буйно: — Наистина ли трябва да продадеш къщата? Не може ли да я запазиш, е, да речем, като място за почивка,

на което ще се спреш някой ден в случай на нужда? Скъпи приятелю, тревожа се за теб и последното нещо, което бих желала, е да не хванеш една от онези тропически болести, които са опропастили бедния Уили. Колко много бяха: малария, сънна болест, проказа и какво ли не! Нещастният човек, като че самият той има поне половината от тях... Но, както ти казах, ако те сполети нещо сериозно, би трябвало най-малкото да имаш едно безопасно място с подходящ климат, за да оздравееш и да възвърнеш силите си.

Мъри я погледна отначало намръщено, като че ли със съмнение, после сериозно. Тази мисъл никога не му беше минавала през ума и на пръв поглед като че ли заслужаваше внимание. Защо трябваше да продава всичко като заслепен, нямаше никаква нужда от пари. Освен това, ако спечели време, с поскъпването на имотите несъмнено щеше да осигури далеч по-добра цена. Обаче, не, не, това би значело протакане, игра с полумерки, опасен начин на действие през цялото време! Той заминаваше завинаги и нямаше да се върне. Мъри поклати решително глава.

— Не, предпочитам да скъсам с всичко изцяло.

— Да, мисля, че си прав. Винаги виждаш нещата така ясно, че никога не мислиш за себе си. Сгрехих, че ти предложих това, но то е само защото мисля за теб. Господ знае, че не ще имам за миг спокойствие, когато заминеш.

— Но, Фрида, защо? Не е така страшно при мисията.

— О, приятелю мой, не се мъчи затова, че си смел и силен, да ме успокояваш. Ти разбираш по-добре от мен опасностите, които ще те дебнат на всяка крачка. Миналата нощ, когато се размислих за онова нещастно шведско семейство, което е било заклано, не можах да мигна. Ако такава жестока смърт сполети един човек след многогодишна работа, то какво ли ще се случи с теб, новодошлия?

Мъри я погледна с раздразнение и малко строго.

— За бога, Фрида, не преувеличавай.

— Да преувеличавам, защото ти разказах за тревогите на една едничка кошмарна нощ? Щях да бъда щастлива, ако страховете ми за теб бяха само тези. Но освен болестите в джунглите, нали има зверове, нали слънцето гори и ваят поройни дъждове, и най-лошото — тези безредици в Конго! Мистър Стенч пише, че вече са започнали и ще има още. А вие сте така близко до Конго! Но защо съм толкова глупава

да ти говоря неща, които ти вече напълно разбираш? — Тя стана рязко. — Работа, работа, трябва да работим, за да забравим за малко бъдещето. Има няколко книги на високата полица в библиотеката, които не мога да стигна. Когато изнеса масичката за сервиране, ще трябва да ми ги подадеш. След това ще си вървя.

Мъри тръгна бавно към библиотеката, намръщен, леко недоволен не от нея, защото никой не можеше да му съчувства толкова, колкото Фрида, но по-скоро от начина, по който изтъкваше учебийните факти. Като че ли не проумяваше в какво се забърква. Абсурдно! Книгите, за които Фрида беше споменала, бяха специално завършено фолио от многотомното издание Парагон по история на изкуството и макар че беше отправил поглед към тях, те не се отпечатаха съзнателно в ретината на очите му. Накрая, с леко потрепване, Мъри дойде на себе си и като се отказа да взима стълбата от мазето, грабна дългото островърхо столче, което стоеше пред камината, и се качи на него. Когато достигна книгите, той започна да прехвърля един по един тежките, богато обшити и подвързани томове на по-долните и по-достъпни рафтове. Беше почти привършил, когато Фрида се показа и застана до него, като го наблюдаваше.

Още само три книги оставаха на края на горната полица. В бързината Мъри протегна ръце встрани и хвана и трите наведнъж. Но когато се помъчи да ги вдигне, изгуби равновесие, и все още стискайки книгите над главата си, се принуди да направи бърза стъпка назад, с което се намери бързо, макар и с трясък, на земята.

— Добре го направи — поздрави го Фрида. — Оправи се по най-хитрия начин.

— Да... — процеди той през свитите си устни, — мисля че си ударих гръбнака.

— Падна лошо. Трябваше да седнеш и да си починеш.

Мъри седна предпазливо накрая на столчето, като натискаше с ръка контузеното място и започна да я наблюдава как опакова изданието.

— По-добре ли си? — запита Фрида, когато свърши.

— Не съвсем. Но това е нищо, ще мине.

— Ако има усложнения, ще трябва да се прегледаш на лекар. Вечерта вземи аспирин и нека Артуро да те масажира. Имаш ли мехлем?

— Мисля, че има нещо такова в аптекката.

Фрида продължи да го гледа съчувствено с наведена встрани глава.

— Не ми се иска да тръгвам, но... Сега няма да забравиш мехлем и аспириин след банята. Не, не ставай, аз сама ще си отида. А за утре да се уговорим ли за десет часа?

Мъри кимна в знак на съгласие с най-малкото възможно движение и когато тя излезе, остана седнал така още няколко минути, като опипваше гърба си с пръст. После, тъй като всичко изглеждаше, че е на мястото си, той стана и започна, макар и тромаво, да се движи. Списъкът беше завършен, сега трябваше да уреди среща с адвокатата си. Отиде до телефона и позвъни на Щайгер. Обади се секретарката му с напевния си глас, в който местният швейцарски се смесваше с школския английски.

— Съжалявам, мистър Мори, хер Щайгер е в Мюнхен.

— Кога ще се върне?

— В събота сутринта. Но ако работата е спешна, ще му телефонирам.

Мъри помисли бързо.

— Събота е много удобно. Определете среща в единадесет часа предиобед.

— Много добре, мистър Мори. Аз лично ще съобщя на хер Щайгер.

Мъри се отдръпна от телефона с непредпазливо движение, което го накара да се свие от болка. Ядосан, че не намери Щайгер, той искаше всичко да се свърши бързо, наведнъж. Предишното му състояние на дълбока самоувереност и възбуденото му състояние бяха отминали. Той почувства копнеж по Кети: докосването на нейните устни, прелестния и насърчителен поглед. Като човек, който винаги се е радвал на самотата, за него беше необичайно това нежелание да бъде сам. Лошо, че мадам фон Алтисхофер беше принудена да си отиде — каква помощ му оказа тя в това напрегнато време! Мисълта за самотната вечеря не му хареса, още повече, че беше длъжен да се нахрани, за да може да стане рано сутринта. Мъри позвъни на Артуро, каза му да приготви един поднос и да му го занесе горе в кабинета, обясни, че ще го извика по-късно. После, като минаваше между купчини опаковани книги, той пусна радиото за вечерното предаване

на Би Би Си. Напоследък беше така зает със собствените си работи, че не беше слушал новините. Но беше много закъснял, защото в момента един глас каза: „Това беше краят на новините.“

Мъри възкликна, затвори радиото и се качи горе, като си напомни да вземе витаминозните таблетки.

[1] Вид швейцарска къща. ↑

[2] Вид бисквити. ↑

ГЛАВА XVI

Точно в десет на следното утро на вратата се позвъни и Артуро, с изражение по-загадъчно от обикновено, въведе мадам фон Алтисхофер в гостната, където Мъри, седнал на канапето пред отворения холандски шкаф, тъжно съзерцаваше колекцията си от китайски порцелан.

Като я поздрави и я помоли да го извини, че не я е посрещнал Мъри махна изразително с ръка.

— Безползното робство на собствеността. Всичко това трябва да се опакова. Всяко парче е оригинал от К'ханг Хси и когато ги купих с толкова радост, съвсем не съм мислил, че накрая ще ми създават такива неприятности.

— Аз ще ги опаковам — каза Фрида тихо, — така че няма да ти досаждат. Но най-напред как е гърбът ти?

— Надявам се, че не е по-зле, въпреки че спях лошо. Струва ми се, че започнах някак необяснимо да накуцвам.

— Накуцване?

— На десния крак; когато вървя.

— Тогава трябва да се прегледаш веднага.

— Не — той отхвърли предложението. — Не може да бъде сериозно; ще изчакам още един ден.

Като откъсна поглед от шкафа, Мъри откри, че тя го гледа толкова загрижено, че трепна.

— Има ли нещо лошо, Фрида?

— Не, не — бързо каза тя, като се засмя пресилено. — Мислех само за твоята болка. Надявам се, че ще можеш да дойдеш на партито следобед.

— Какво парти?

— Как какво, у Леонора, разбира се.

— Не зная нищо за това.

— Сигурно си поканен. Всички отиваме. Целият кръг приятели. Трябва да има грешка, че са те пропуснали. Така че ще дойдеш с мен, нали?

Мъри прехапа устни, сърдит, че са го пренебрегнали в последния час и вече гледат на него като на безгласна буква.

— Премного съм зает, за да дойда. Както и да е, последното ми парти беше моята лебедова песен. Не ме интересуват повече глупавите безсмислици на Леонора.

— Съжалявам, приятелю мой. Знам, че за теб тук всичко е свършено и че трябва да търсиш общество там, където ще бъдеш, ако наистина е възможно да го намериш сред тези — тези нецивилизовани хора.

— Ще имам Уили и моята мила съпруга — отвърна остро Мъри. — А моята работа ще бъде да цивилизовам хората.

— И, разбира се, ще бъдеш много щастлив — съгласи се Фрида примирително. — Все пак, вие тримата ще бъдете една затворена група след интересната среда, с която си свикнал. Трябва да вървя и да привърша с книгите. По-късно, може би утре, ще се занимавам с порцелана.

Какво ѝ е, се запита Мъри, когато тя влезе в библиотеката. Вчера беше весело и оптимистично настроена, днес в жълтите ѝ очи се четеше скрита меланхолия и тъга. Промяната в настроението ѝ му беше съвсем необяснима.

Към обед той успя да се отдели от писалището си, където беше зает с всички неплатени сметки, и надникна в кабинета под предлог, че иска да види докъде е стигнала с работата си, а всъщност, за да установи дали настроението ѝ се беше променило. Но тя изглеждаше още по-подтисната.

— За какво си се замислила, Фрида? — запита Мъри, когато влезе.

Подпряна на коляното си до най-долната полица, тя се изправи без да го погледне.

— Няма нищо, нищо.

В гласа ѝ явно се чувстваше голямо безпокойство. На обед, за да спести време, тя се съгласи да остане и хапне малко. Мъри се помъчи да разпръсне тягостната атмосфера.

— Нищо не ядеш. Да ти дам ли малко от тази салата?

— Не, благодаря.

— Още едно парче от студеното месо?

— Моля те, нищо повече. Днес нямам апетит.

— Тогава, ако си свършила, да починем на терасата. Слънцето сега е много силно.

Навън беше наистина топло, Вилхелм беше изринал снега и шезлонгите ги чакаха. Те седнаха с лице към великолепните очертания на Алпите.

— Имаш най-хубавата гледка в Швейцария — промълви тя. — Поне за още няколко дни.

Последва мълчание, после, за да я зарадва, или може би да я предразположи, Мъри каза:

— Надявам се, че разбираш, Фрида, как винаги дълбоко ще те уважавам.

— Действително ли?

— Винаги, Фрида. Бих искал да си избереш нещо за спомен от моята колекция.

— Щедър си, приятелю, но сувенири не ме интересуват. Те винаги навяват скръб.

— Но трябва! Настоявам.

— Ако трябва да бъда тъжна, и без сувенир ще изпитвам тъга. Ще ми дадеш малката снимка, дето е на дясната страна на бюрото ти.

— Имаш предвид малката снимка на двама ни в Ризенберг?

— Съвсем същата. Нея ще запазя за спомен.

— Моя мила Фрида — засмя се Мъри с упрек, — говориш като на погребение.

Тя го погледна продължително и мрачно.

— Нищо чудно. — После не може повече да мълчи. — Майн гот, колко ми е мъчно за теб. Искан да не го показвам, но скоро трябва да го знаеш вече.

Фрида отвори чантата си, извади изрезка от вестник и му я подаде. Мъри видя, че беше изрязана от сутрешния „Дейли Екоу“, вестник, който тя нямаше навик да купува. Заглавието беше:

ПЕТСТОТИН ДУШИ ЗАГИНАЛИ ПРИ КРЪВОПРОЛИТИЯТА В КОНГО

Той бързо зачете съобщението:

Миналата нощ в провинция Касай, където през последните няколко седмици се наблюдаваха признаци на скрити вълнения, племенната война най-после избухна с голяма сила. Селището Точиленг, което на два пъти мина от ръце в ръце, след жестоки сражения беше подпалено и сега е само развалини. Изчислено е, че петстотин души са загинали под изгорелите палмови и бананови дървета.

— Е — каза Фрида, — вече знаеш къде отиваш.

Мъри я погледна и срещна втрещения ѝ поглед. Ни най-малко не се разтревожи, дори стана по-твърд и непоколебим.

— Фрида — каза той студено, — напълно ми е ясно, че през последните два дни се опитваш да ме разубедиш да замина, без съмнение подтиквана от най-добри чувства. Но, мисля, че не разбираш напълно колко силно съм влюбен. За мене е съвсем ясно, че условията там са лоши. Но аз ще отида. Бих следвал Кети до края на света.

Тя стисна устни.

— Да, приятелю — въздъхна Фрида, — не е ли винаги така, когато мъж на възраст е пленен от младо момиче? И винаги краят е толкова трагичен. Колко добре си спомням онзи голям немски филм „Синият ангел“.

Мъри почервения от възмущение.

— Обстоятелствата в никакъв случай не могат да се сравнят с моя случай.

— Не — съгласи се тя тихо. — Старият професор ходеше само на цирк. Ти отиваш... — Фрида извърна глава и покри лицето си с ръка, за да скрие вълнението си. — Да, чувствам го в сърцето си... Ти отиваш там... — дори тогава тя не можа да го каже; само прибави съвсем тихо — към нещо много по-лошо.

Мъри се канеше остро да ѝ възрази, но от уважение към страданието ѝ премълча. Тя винаги скриваше чувствата си, сълзите не бяха за нея средство на изява и при все това, тя беше явно разстроена. Мъри се изправи в стола си и се загледа напред към далечните върхове, покрити със сняг. И двамата дълго мълчаха. Най-после, малко успокоена, но все още с обърната глава, тя стана.

— Приятелю мой, днес не мога да направя нищо повече за теб, ще дойда утре.

— Съжалявам — промърмори Мъри, раздразнен от това неочаквано тръгване. — Наистина ли трябва да си ходиш?

— Да, до утре. Ако ще трябва да ходя при мадам Шуц и нашите приятели, първо ми е необходимо да се успокоя.

Мъри не настоя повече, изпрати я до колата и почака, докато шумът на Дофина замря. После затвори градинската врата и закуца обратно към къщата. Той прочете отново дума по дума извадката от вестника и след това решително я скъса.

Следобед Мъри продължи с приготовленията си, обаче все поглеждаше към часовника. Трябваше в пет часа да телефонира на Кети в Маркинч, където беше отседнала в дома на Фодърингей. Бяха се уговорили преди да замине. След изпитанията и тревогите си през последните два дни, с какво нетърпение чакаше той този час!

След като изпи набързо чаша чай, той отиде до телефона, взе поръчка за разговор с чужбина и даде номера на Фодърингей. Линията беше заета, но след десет минути го свързаха. Зарадва се много, когато самата Кети отговори: разбира се, тя е седяла до телефона да чака повикването му.

— Кети, ти ли си? Как си, скъпа моя?

— Много добре, Дейвид. И ужасно заета. Голям късмет, че ме случи. Току-що тръгнах за Единбург, просто на минутата.

Малко засегнат, Мъри каза.

— Какво направи?

— О, всичко... Приготвих се за път... Като теб, предполагам.

— Да, аз също бях зает. Денят вече приближава.

— Да, и съм толкова щастлива и развълнувана. Ще ти съобщя всички подробности, къде да се срещнем в Лондон, веднага щом намеря минутка свободно време да пиша.

— Очаквах от теб писмо, скъпа.

— Така ли, Дейвид? Мислех, че тъй като скоро ще бъдем заедно... и се тревожех за вуйчо Уили. Той имаше много висока температура, откакто пристигнахме тук, а тази вечер е задължен да изнася беседа.

— Жалко — рече Мъри доста небрежно, като мислеше за собствените си грижи. — Предай му моите най-горещи привети.

— О, ще му предам, Дейвид. А аз ще ти пиша довечера, когато се върна от Единбург.

— Не желая да те насилвам да ми пишеш, Кети.

— Но, Дейвид, скъпи... — гласът ѝ секна, — сърдиш ли се?

— Ни най-малко, мила. Все пак ще ги кажа, че се чувствам доста самотен. Много се измъчих. Нараних си гърба. И през всичките изпитания копнеех да чуя нещо от теб, да ми кажеш само една думичка: че ти липсвам.

— О, много ми липсваш, скъпи... — гласът ѝ секна и думите станаха неясни, — ... просто толкова съм заета, и вуйчо Уили е болен... не мислех, че...

— Добре, добре, моя мила — каза Мъри омекнал от нещастията ѝ. — Но ако Уили е много болен, ще може ли да тръгне на двадесет и първи.

— Ще тръгне, Дейвид — каза Кети с увереност, — дори ако трябва да го нося до самолета на носилка.

Много добре, че ще бъде в такова състояние, помисли Мъри доста ядосан, но после съжали за тази си мисъл, защото обичаше Уили.

— Предполагам, че си чула за битката, която е започнала в Касай?

— Да, и може да излезе нещо сериозно. Но, разбира се, ние го очаквахме. Сега, скъпи, наистина трябва да вървя. Мисля, че чувам автобуса. Вуйчо Уили е навън и ме вика да тръгвам.

— Чакай, Кети...

— Ако не тръгна, скъпи, ще пропуснем автобуса ѝ вуйчо Уили ще закъснее за беседата. Засега довиждане, скъпи Дейвид, скоро ще бъдем заедно.

Кети беше отишла, или най-малкото беше принудена да отиде и го остави разочарован, с болезненото чувство, че е пренебрегнат. Колко незадоволителен беше разговорът, в който говориха толкова много за Уили и толкова малко за него. Не, не, не трябваше да разсъждава по този начин — Мъри бързо се засрами от недостойната си ревност. Кети го обичаше, бедното дете беше просто ужасно разтревожено и измъчено. А телефонните разговори винаги са си били незадоволителни. Той си каза наум тези извинения, но въпреки

логиката, чувството, че е пренебрегнат продължи да го тормози цялата вечер.

Когато стана време за лягане, все още разстроен, той реши да вземе хапче за сън; нещо, което не бе правил седмици наред. Петнадесет сантиметра сонерил с чаша топло мляко щяха да го накарат да спи дълбоко най-малко шест часа. За нещастие, покоят му бе нарушен от един страшен и същевременно смешен сън.

Той лежеше на походно легло на непознато място зад стръмни, черни скали. Въздухът, изпълнен с бръмченето на насекоми, беше непоносимо горещ — влажната горещина на тропическа нощ. Навсякъде беше тъмно. Все пак той можеше да вижда слабо и постепенно усети присъствието на висока тъмна фигура на човек, който стоеше на няколко крачки от него и гледаше пред себе си. Човекът носеше жълтеникава риза, панталони със същия цвят и къси гумени ботуши. Макар че лицето му не се виждаше, Мъри позна, че човекът беше Уили. Той се опита да го извика и макар устните да образуваха думи, от тях не излезе никакъв звук. Изведнъж той видя ужасен три огромни животни, които се приближаваха отзад. Бяха лъвовете, или поне по големина и форма приличаха на лъвовете. Но във външния им вид имаше още нещо свръхестествено, което им придаваше толкова свирепост, че Мъри просто се парализира от страх. Зад тези зверове стояха прави една редица от туземци Абату, въоръжени с копия и силуетите им се открояваха в мрака. Мъри напразно се опитваше да стане. Той поиска да избяга от тази двойна опасност. Безполезните усилия го накараха да плувне в пот. Тогава, когато вече се предаде, човекът, за когото беше решил, че е Уили, започна да се смее и като събираше малки камъчета, замеряше от време на време с тях лъвовете, както малките момчета удрят наслука някоя улична котка. Зверовете спряха веднага, поколебаха се за момент, после отново започнаха да се приближават с ужасяваща стремителност.

— Бог е нашият пастор — каза Уили. — След малко ще пуснем диска.

Атаката веднага се пресече. Лъвовете клекнаха на задните си крака в умоляваща поза, след което чернокожите войници започнаха да маршируват на място и да пляскат с ръце. Тогава, с нехармонична

прилика на черковния хор от Маркинч, те запяха гръмогласно химна: „Напред воители на Христа“.

Фантастичното и абсурдното съновидение внезапно го освободи от страха. Мъри се опита да се засмее, да вие от смях и накрая издаде вик, който го събуди.

Изтощен, и все пак успокоен от реалността на собственото си легло, Мъри дълго лежа мрачен и замислен за причините на тази смешна и болезнена фантазия.

Това, което най-много го измъчваше, беше собственото му поведение. Толкова ли слаб беше той? Господи, не — той не искаше да го признае. Стисна зъби и се отърси от тази мисъл. Реши, че очевидно това беше резултат от несъзнателен конфликт между възхищението му към героичния и самопожертвувателен живот на Уили и неговото собствено минало безразличие към религията. С това той стана. Блестящият циферблат на часовника до леглото показваше три часа. Мъри махна мокрото горнище на пижамата и като се избърса, сложи ново. След това легна пак. Повъртя се в леглото повече от час и след това отново заспа дълбоко.

ГЛАВА XVII

На сутринта той се събуди недоотпочинал. Беше горчиво разочарован от себе си. Стана набързо, подтикван от чувството на срам, и прие за добре дошла болката в гърба, която очевидно се беше усилила. Той зашари из къщата, докато чакаше неспокойно пристигането на мадам фон Алтисхофер, и направи два пъти проверка на това, което беше свършено: списъкът попълнен, книгата бяха в ред, в банката беше известно, срещата му с Щайгер определена за следния ден. Оставаше да се свърши с опаковането. Той наостри нетърпеливо уши да чуе звука от Дофина и погледна часовника си: минаваше десет часа. Защо, за бога, още не идва? Точността винаги изпъкваше между многото ѝ добри качества. Вече се канеше да ѝ позвъни по телефона, когато с едно непълно чувство на облекчение Мъри чу стъпките на Фрида по пътеката, посипана с чакъл. Звънецът на вратата иззвъня. Той ѝ отвори сам.

— Не си с колата. Чудех се защо закъсня. Влез. Дай си палтото.

— Благодаря, няма да вляза. Или най-много до хола.

Той я изгледа втренчено, тъпо, докато тя направи крачка през прага. Не носеше обичайния си сив работен екип, а избелелия червеникавокафяв костюм с шапката берсалие, с която имаше навик да се разхожда. И все пак спокойното ѝ твърдо изражение го изуми най-много и го накара, вече усетил някакво нещастие, да извика:

— Какво е станало, Фрида?

Тя не отговори веднага; после го погледна почти съжалително с необикновените си жълти очи и каза:

— Приятелю мой, въпреки голямото ми желание да ти помогна, реших, че вече не трябва да те виждам никога вече!

— Каквоо? — в смущението си той трудно изрече думата. — Но защо? Ти обеща. Разчитам на теб да оправиш порцелана.

— Порцелана! — повтори тя като презрително натърти на думата. — Какво значение има това за теб? Нямаш вече нужда от него. И никога няма да го видиш.

— Но аз, аз имам нужда от помощта ти за другите неща.

— Тогава няма да ти я дам! — Все още с поглед, устремен в него, тя бавно клатеше глава. — Всичко това е премного болезнено за мен. По-добре, по твоите собствени думи, окончателно, бързо скъсване с всичко.

Последва момент на пълна тишина, през което време Мъри не можа да измисли нищо, освен да каже „защо“, а това вече беше казано. Тогава тя продължи със същата тържественост, в която звучеше нотка на присъда.

— Приятелю мой, скъпи приятелю, чувството ми към теб, а то е много по-дълбоко, отколкото предполагаш, ме заблуди. Аз съм жена и без сила се предадох, за да си помогна. Но вчера на партито срещнах всичките ти приятели и разбрах, че съм сгрешила. Ужасна грешка. Защото всички се страхуват, всички мислят едно и също за теб.

— Благодарен съм за тяхната загриженост — промърмори Мъри раздразнен от факта, че са говорили за това в негово отсъствие. — Не, не виждам с какво съм я заслужил!

— Те виждат! — гласът ѝ хапеше. — Всички говориха за теб. Човек, който е работил цял живот, за да постигне успех, богатство; който има добри приятели и красив дом. И който вече не е млад да захвърли всичко, всичко, заради едно внезапно хрумване, толкова крайно, че дори твоят мистър Стенч казваше с неговия цинично-насмешлив маниер, че си отхапал повече, отколкото можеш да сдъвчеш.

— Благодаря на Стенч и на другите — каза той горчиво. — Въпреки всичко, вярвам, че зная какво върша.

— Наистина ли знаеш? Сега си така зает, така погълнат от своята фикс-идея, че не четеш и даже не слушаш новини. Вчера мистър Стенч ми каза, току-що съобщили, че в друг град, Калинда, съвсем близо до мястото на твоя Уили, шайки от тези туземци дошли с пламтящи стрели и къси тежки саби, нападнали белгийската мисия и изклали всички, които били вътре. Не само са убивали; първо са ги осакатили, като им отрязали ръцете. Майн гот, когато си помисля за твоите ръце, така изящни и чувствителни, ръце, на които винаги съм се възхищавала... и някой отвратителен дивак да ги отсече и да ги хвърли... Учудваш ли се, че аз и другите просто сме се разсипали заради теб?

Мъри хапеше намръщен устни, чувстваше как неудобството и ядът го обладават. Най-сетне раздражението му взе връх.

— Изглежда забравяш, че Уили ме предупреди за евентуална опасност. Напълно съм премислил рисковете, на които се излагам.

— Не вярвам.

— Обвиняваш ме в лъжа?

— Обвинявам те в преднамерена самоизмама.

— Ако това е така, то е породено от най-възвишени подбуди!

— Значи, искаш да бъдеш мъченик, светец, може би убит със стрели, ей така, за разнообразие, като Себастиан; и да спечелиш след това арфа и ореол! — Фрида присви презрително очи. — Говоря ти само в твой интерес, когато ти казвам...

— Безполезно е — прекъсна я той остро, — няма да ме разубедиш.

Те се погледнаха продължително и мълчаливо.

— Значи, заминаваш? — каза тя накрая твърдо.

— Да, заминавам.

— Тогава, върви. Ти си съвършено сляп и лишен от разум, всъщност съвсем безумен!

— Благодаря ти.

Те се караха, правеха сцена — тази мисъл му причини остра болка.

— Казваш, че правиш това, ръководен от голям идеал, да поправиш грешките в живота си. Не е вярно. Правиш всичко това, за да делиш леглото на една млада, безразсъдна жена, религиозна убийца на радостта, която те е пленила, която не е зряла, без особен интелект, една обикновена болногледачка, която не може да различи Бонар от нощното гърне.

Смъртно бледен от тези обиди, с последни сили той сдържа възмуцението си и отговори.

— Фрида, ти говориш за младата лейди, която ще бъде моя жена.

— И да ти стане жена, какво, според тебе, може да ти даде тя? Страст — никаква, защото ѝ липсва. Тези религиозни жени са без пол. — Мъри потрепера. — Защото за страст, каквато искаш ти, ти е необходимо едно силно, жизнено тяло. Отговаряща на теб сила, която Кети не притежава. Тя е слаба. И тя е вече свързана с нейния Уили. Ти

си за нея само фигура на баща. Освен това, имаш извънредно силен съперник. Кети не може да обича и теб и бога.

— Страхувам се, че трябва да те помоля да си вървиш.

Фрида дишаше дълбоко, макар и със сдържана сила: същинска Вагнерова примадона с великолепна фигура и огън в очите. После изведнъж се успокои и стана студена като лед.

— Да, отивам си. Но недей забравя това, което те предупредих. И помни едно важно нещо: ако се вразумиш, аз съм още в Зееберг, винаги твой приятел.

Мъри едва я дочака да премине улицата, преди да тръшне вратата. Беше заслепен от ярост, болка и гняв и преди всичко непоколебим в решението си. Как се осмеляваше така нахално да говори за него и Кети. Всичко това и скандалният факт, че приятелите му на партито бяха клюкарствали зад гърба му, сами по себе си бяха достатъчни, за да го вбесят и накарат да се придържа твърдо към решението си. Срамният намек за половите способности на бъдещата му съпруга го уязви най-много и го измъчи още повече поради спомена за онази нощ, когато Кети послушно му се отдаде. Как не! Баща, който се бори да спечели любовта ѝ срещу Уили и бога — можеше ли такова твърдение да бъде по-несправедливо, по-неизказано безсрамно — истинско богохулство! Но най-лошото беше, че тази отровна стрела се заби дълбоко в сърцето му и още трепереше в него. На туй отгоре при тръшкането на тежката врата беше си извил и без това изкривения гръбнак и сега, докато сипеше обвинения срещу Фрида, тъй като злополуката беше всъщност по нейна грешка, Мъри откри, че започна да куца още по-силно.

Но имаше толкова работа, че не можеше да си позволи да почива. Тогава какво? Беше важно веднага да си изправи гърба и понеже имаше да направи допълнително някои покупки, той реши да вземе влака за Цюрих и да се посъветва със своя добър приятел д-р Мюлер. След като отказа да обядва, недоумяващият Артуро го закара на гарата при Шванзее точно навреме за бързия влак в единадесет и четиридесет и пет.

Когато се настани на удобната седалка до прозореца — според него никои други влакове не можеха да се сравнят с швейцарските — Мъри отвори „Газет сюзис“, който беше дръпнал инстинктивно от будката. Естествено, мадам фон Алтисхофер беше преувеличила, за да

го уплаши. Въпреки това, тя беше права, когато беше казала, че напоследък, поради много работа, той не следеше външната преса и събитията по света. По начало Мъри рядко се интересуваше от политика и предпочиташе да прогонва от своя затворен живот сътресенията и разногласията на този объркан свят. Обаче сега разбира, че трябва да прегледа новините, за да компенсира пропуснатото. Още на първата страница прочете заглавието:

ЖЕСТОКА СЕЧ В МИСИЯТА КАЛИНДА.

Прикован от силно вълнение, Мъри зачете статията. В тази кървава баня самите мисионери, двама францискански пастори били отделени, за да се занимаят с тях по-специално. Това беше страхотна история и все пак изглеждаше достоверна, тъй като идваше след пораншното клане в Точиленг и беше без съмнение част от общата жестокост, с която туземците всяваха ужас.

Фрида беше казала истината: какъв край за един чувствителен цивилизован мъж. Спазма на отвращение сви стомаха му, когато свали вестника и погледна към спокойния швейцарски пейзаж и кафявите крави със звънци, които мирно пасяха из зелените пасища между круши и черешови дръвчета. Може би все пак, когато беше взел това героично решение, не беше напълно претеглил задълженията и опасностите, които се криеха в него. Но той отхвърли тази мисъл, преди да завладее съзнанието му. Дори и да не искаше да отиде, той желаше Кети. И никога нямаше да се откаже.

Влакът пристигна на Цюрихската гара и при слизането от влака Мъри едва се закрепил. Съжаляваше, че не си е взел бастун. Куцаше така очебийно, че привличаше състрадателни погледи, докато вървеше по „Банхофщрасе“. Успя с не малко усилие да направи няколко покупки в Гридер, магазина, който за разлика от много други беше отворен между дванадесет и два. После, почти без да се сети за Бар-о-лак, той обядва скромно в Спрунгли кюфтета и макарони и накрая взе компот и кафе. Наистина беше много разстроен и потиснат, за да има апетит. Така унил и нещастен, той взе такси до кабинета на д-р Мюлер,

който се намираше на Глориящрасе, и има късмет да завари доктора преди да са дошли други пациенти. Мюлер, а това изглежда беше важно, нямаше представа, че на Мъри му предстоеше заминаване за Черния континент. В този момент и поздравления, и упреци еднакво биха били непоносими за Мъри, който веднага постави въпроса, изброи симптомите и заключи:

— Почти съм сигурен, че не е нещо сериозно.

Мюлер, червендалест, весел, дребен човек, облечен в голяма колосана бяла престилка, който очевидно се радваше на сносно съществуване, изслуша разказа на Мъри, седнал прегърбен на бюрото, като от време на време хвърляше добродушни погледи към пациента си. После стана и го прегледа, но на Мъри прегледът се стори бърз, почти повърхностен.

— Леко навяхване на латисимус дорси. Нека твоят човек те намаже с благ мехлем.

— Опитах; няма резултат!

— Естествено, трябва да почакаш няколко дни.

— Но това куцане, което се появи, доста ме тревожи.

— Чисто психологично явление. Защитно транспониране на безпокойството ти за гръбнака; макар че не мога да си обясня защо би трябвало да те тревожи! Предполагам, че нищо друго не измъчва мислите ти?

Намръщен, Мъри реши да игнорира въпроса.

— Тогава смяташ, че имам нужда от рентгенова снимка?

— Майн гот! — засмя се Мюлер на тази идея. — Няма да правим рентгенова снимка за такава обикновена дреболия!

Мъри напусна лекарския кабинет по-зле, отколкото преди да влезе; стараше се да не куца, което още повече подсили болката. Кракът му се схвана и трябваше да го влечи.

— По дяволите този доктор — промърмори той на себе си. — В неговата глава се въртят разни психически измишльотини.

Беше готов да търси друго мнение, но страхът, че може да изпадне в смешно положение, го спря. Вместо това, надявайки се, че движението може да му помогне, Мъри тръгна надолу по Белведер, после се разходи край Цюрихзее. Бледото слънце блещукаше по тихата повърхност на водата през седефена омара и следобедът беше спокоен и светъл. Въпреки това, тази странна светлина го изпълни с едно

смущаващо недоверие — съмнение за истинността на собствената му същност, безутешно съзнание за собствената му несигурност в този враждебен свят. Какво правеше той тук, защо куцаше безцелно, с мозък, помрачен от множество борещи се мисли, които го жилеха като рояк оси? Насоката, която животът му взимаше, му се стори изведнъж абсурдна. Чувстваше нужда от подкрепа, като че ли падаше в пропаст. Защо Фрида го беше нападнала тази сутрин така язвително и остро? Беше непростимо и въпреки това, търсейки подбудата ѝ, Мъри откри много неща, които я извиняваха, дори ѝ прощаваха. Фрида го обичаше, ревнуваше Кети, беше разбита от мисълта за пътуването му, уплашена за неговата безопасност и здраве. Дълбоко в себе си той съжаляваше за разрива между тях. Той винаги я беше обичал и ѝ се беше възхищавал и именно той беше виновен може би, че беше подхранвал надеждите ѝ за по-близка връзка. Все пак, при тези обстоятелства най-доброто беше, че те се разделиха. С усилие Мъри се окопоти, взе такси и отиде на гарата. Вечерният вестник, който изчете на връщане, напълно потвърждаваше лошите новини от сутринта — официален бюлетин беше издаден от Обединените нации за жестоко посегателство срещу невинни граждани. Имаше също и репортаж за избухнали епидемии от едра шарка и бубонна чума. По радиото отправяха апели за медицинска помощ. Когато Мъри пристигна в къщи час по-късно, той не откри нищо, с което да облекчи вътрешното си страдание: нямаше телефонна покана от Кети, дори писмо, къщата сега в такава бъркотия — купища книги по пода в библиотеката, среброто увито в тънка хартия, пердетата в хола свалени — всичкият уют и сигурност бяха изчезнали. Когато понасяше тези страдания, изоставяйки всичко заради нея, Кети му дължеше поне няколко думи на насърчение и подкрепа.

Мъри отиде при телефона в библиотеката и даде поръчка за разговор с Маркинч у Фодърингей. Последва безконечно бавене, но Мъри не можеше да остави слушалката. Накрая се чу бъркотия от шотландски акцент при местната станция и печалната връзка беше възстановена. Говореше мисис Фодърингей. Гласът ѝ едва се чуваше над непрекъснатия шум, но веднъж връзката дадена, всичко се оказа безплодно. Уили и Кети бяха заминали предния ден. Пътуваха из Англия, вероятно към Манчестър. Адресът беше неизвестен. Мисис Фодърингей можа обаче да му даде телефонния номер на

мисионерския център в Единбург, където вероятно ще могат да му помогнат.

Като прекъсна разговора, който тя можеше да продължи неограничено, той взе единбургския номер и успя да се добере до него по-лесно. Но тук също звъня напразно. Мистър Дъглас беше изнесъл беседата си в Единбург и тръгнал за Лондон с племенницата си. Не знаеха сегашния му адрес.

Мъри хапна малко на вечеря и след това отиде в кабинета си, единствената обитаема стая. Почти час по-късно, както седеше унесен, телефонът внезапно иззвъня.

Пулсът му спря. Знаеше, че това е Кети, тласната от любовта си и инстинктивното усещане, че му е нужна в момента. След миг Мъри беше на телефона.

Но не — сърцето му болезнено се сви, — той не чу сладкия очакван гласец, а гърления акцент на Щайгер, адвоката, който, задържан в Мюнхен, молеше за отлагане на срещата им до понеделник.

— Естествено, ако работата е спешна, ще дойда утре сутринта със самолет и вечерта ще се върна обратно в Мюнхен.

— Не — каза Мъри, като се мъчеше да се съвземе — нямам крещяща нужда, не се безпокойте. Понеделник няма да е късно.

— Значи, ще се срещнем след три дни.

Три дни, размишляваше Мъри, като затвори телефона: отложената среща нямаше да усложни нещата. И щеше да му позволи да отдъхне малко и събере сили. Усещаше неясно чувство на облекчение.

ГЛАВА XVIII

Беше изминала цяла седмица. Или може би повече? Докато чакаше по този начин, уредил всичко, напълно готов да тръгне — беше трудно да се броят дните. Но, разбира се, днес беше неделя, при това дъждовна; прокисващият дъжд превръщаше снега в кална лапавица, планините не се виждаха зад издутите тъмни облаци. Господи, ужасен ден, съвсем подтискащ, особено за него, какъвто беше чувствителен към времето. Мъри се отдалечи от прозореца и може би за двайсети път извади от джоба си писмото на Кети, единственото ѝ писмо, пуснато на сутринта след престоя ѝ в Единбург. Трябваше да го е писала и пуснала веднага, когато се е върнала в Маркинч.

Скъпи Дейвид,

Ужасно съм щастлива, че чух гласа ти по телефона, но досега нямах време да ти пиша. Както ти казах, вуйчо Уили има много сериозен пристъп на треска. Но няма да се откаже от турнето и скоро ще предприемем нашата обиколка из Англия. Когато пристигнем в Лондон, ще отседнем при мистър и мисис Робертсън, шотландски приятели на мисис Фодърингей. Ако пишеш, адресът ми е: 3, Хилсайд Драйв, Илинг, Н.В., 11. Близко е до лондонското летище. Вече всичко е готово. Вуйчо Уили взе три билета и запази места. Номерът на самолета е АФ4329. Самолетът отлита във вторник, двадесет и първи, в единадесет часа вечерта. Ще се срещнем в чакалнята на летището един час преди отлитането. Ние ще бъдем там непрекъснато от три часа следобед, за да не стане грешка, а това не трябва да се допусне, защото на вуйчо Уили ужасно му се ще час по-скоро да тръгне. Събитията в Куибу се развиха от лошо към по-лошо, и за да спасим хората в Касай, трябва да тръгнем веднага. С голямо нетърпение чакам да заработим заедно и да бъдем заслужено възнаградени за труда си. Скъпи Дейвид, за първи път ти пиша и ми е трудно да

изразя всичко, което напират в главата ми. Но ти знаеш, че надеждите ми са в теб и че скоро ще бъда твоя вярна съпруга.

Кети

П.С. Вуйчо Уили каза да се постарая да бъдеш точен.

С нов пристъп на разочарование Мъри сгъна писмото, което той така жадно беше отворил, когато пристигна. Сигурно беше очаквал нещо повече от тези няколко набързо и съдържано написани редове. Вместо скучното разписание за тяхното пътуване, не можеше ли да пише нещо по-прочувствено — за любовта си, да каже, че тъгува по него и копнее отново да бъде в прегръдките му? В целия ѝ речник нямаше ли една по-силна дума от „скъпи“? Мъри призна, че тя беше свенливо, стеснително дете, несвикнало с мисълта за тяхната интимност — така поне изтълкува фразата „скоро ще бъда твоя вярна съпруга“ — писмото беше кратко, поради малкия лист хартия. И все пак беше успяла да отдели място за Уили — за неговите беседи, болести, или за тревогите и трудностите, които можеше да има далеч от нея. Всъщност работата беше направо зле. Мъри я обичаше, желаше я, а всичко, което можеше да направи тя, беше да му навира Уили под носа.

Необикновеното усещане, че е изоставен, беше подсилено от сегашната му самота. Нормалният начин на живот беше нарушен, беше се сбогувал с всичките си приятели в Шванзее, никой не идваше да го види, всички го бяха отписали като покоен член от техния кръг. Пък и Фрида — повече от седмица не беше я виждал, макар че на няколко пъти се беше опитал, накуцвайки, да се разходи в дъжда край брега на езерото близо до имението ѝ, с надеждата да я срещне. Чувстваше липсата на компанията ѝ, която Фрида на драго сърце му беше давала и от която сега, когато чувството на сигурност и несигурност се преследваха в съзнанието му, той болезнено се нуждаеше. Мъри горчиво съжаляваше за пукнатината в отношенията им, тъй като беше дошла от няколко нейни думи, които, имайки предвид целта им, той ѝ беше простил вече. Разбира се, Мъри не можеше да си тръгне без да се опита да оправи недоразумението

между тях. Оставаше много, много малко време; след два дни щеше да замине. Трябваше да я види. Все пак нещо, може би гордост, а може би и известна предпазливост, му беше попречило да го направи досега.

Обедният звънец прекъсна мислите му. Той се нахрани мълчаливо и разсеяно, без апетит; после, както имаше навик в неделя — дремна малко. Събуди се към три часа и видя, че дъждът се лее побезжалостно от когато и да било. Той стана и за да убие времето, обиколи къщата, провери приготвените си куфари, изпуши една цигара, но въпреки че през деня все още се беше държал, сега, когато отвратителният сив следобед се превръщаше в прогизнала от влагата вечер, той се почувства непоносимо нещастен и се поддаде на горещото желание да чуе една човешка дума за утеха. Фрида щеше да му я даде. Тя беше и винаги ще бъде негов приятел. Няма да спорят, няма да говорят за неща, които отново ще ги скарат, просто ще прекарат в хармония един последен спокоен час на човешко общуване.

Бързешката, преди да е успял да промени решението си, той си облече дъждобрана, взе един стар чадър за голф от закачалката и след като излезе незабелязано от къщи, тръгна, накуцвайки по пътеката.

Почти загубен в ниските облаци, високият Зеебург се издигаше над него. Строен от neodялан планински гранит в швейцарски стил от XVII век, с покрив с бойници и двойни кули, замъкът имаше призрачен вид в здрача, сякаш го обитаваха духове; впечатление, подсилено от дрезгавото грачене на мокри гарвани, приютени под надвисналите стрехи. Той премина обрасналата с мъх веранда, приближи се до тесните двойни прозорци на всекидневната стая и се отдръпна със затаен дъх. Да, тя седеше там, сама, на канапето до старинната печка, наведена над ръкоделието си при единствената слаба лампа, която едва осветяваше огромното високо помещение, бедно мебелирано с тежки орехови столове с високи облегалки и голям баварски сръкрин. Любимото ѝ кученце Петеркин лежеше на килимчето в краката ѝ с муцунка между лапите. Мрачният уют на тази сцена трогна Мъри. С разтреперана ръка той почука на стъклото. Фрида веднага вдигна глава и се втренчи в тъмнината. После остави работата си, тръгна бавно напред и отвори високия прозорец. Изгледа го продължително и със спокоен твърд глас, напълно лишен от каквото и да било безпокойство, каза:

— Бедни приятелю, колко болнав вид имаш. Ела! Ще ти помогна! Така! — Като взе ръката му, тя го поведе към канапето. — Трябва да седнеш и да си починеш.

— Благодаря — промълви той, като дишаше тежко. — Както виждаш, и аз съм като времето. Може би си спомняш, че си ударих гърба. Още не съм добре.

— Да — каза тя, надвесена над него, — видях те три пъти край езерото, как се опитваше да се разхождаш. Казах си: „Нещастно човече, скоро ще дойде при мен!“

В тона и движенията ѝ не пролича ни една нотка, ни един признак дори на триумф. В тях имаше една особена спокойна покровителственост, като че се оправяше с любим и непокорен ученик.

— Чувствах, че трябва да дойда — защити се Мъри бързо. — Не можех да понеса мисълта, че ще замина без да се сдобрим. Аз... аз съм длъжен да тръгна вдругиден.

Фрида не му отговори, а седна до него на дивана и взе ръката му, като я задържа със силните си пръсти. Последва кратка, абсолютна тишина; после, без да откъсва поглед от него, Фрида заговори със спокойната увереност на човек, който говори за свършен факт.

— Бедни ми приятелю, съвсем не си на себе си! Време е жената, която те познава и разбира, която питае най-добри и силни чувства към теб, да, вече е време тя да те спаси от самия теб.

— От мен? — повтори Мъри смутен и подплашен.

— Беше глупаво подведен в едно неприятно положение. Понеже си честен човек, и макар че си болен, би желал да бъдеш и смел, искаш да изконсумираш докрай цялата история. Дори когато ти е напълно ясно, че няма да оцелееш! — Тя спря тихо. — Но именно затова аз няма да стоя настрана.

Настъпи мълчание. Мъри, подтикван от една необикновена смесица на възторг и отвращение, с усилие вдигна глава и я погледна.

— Трябва да призная — каза той като се стараяше да се защити, — с това накуцване аз съм... почти съм разколебан. Искам да кажа, че ми мина през ума, дали ще бъда в състояние да замина, както е уречено, или ще трябва да тръгна по-късно.

— Престани да се измъчваш от съмнения, приятелю мой. Нямам намерение да те пусна.

Сложен шок прониза Мъри. Някаква смесица на изключващи се полюси; положителен и отрицателен заряд електричество, може би, но такт или иначе — истински шок!

— Но аз съм обвързан... всячески — запротестира той.

— Да, ти сгреши! — Тя вдигна показалеца си поучително. — И постъпи глупаво, освен това. Но слушай. Когато вървиш в планината и откриеш, че си сбъркал пътя, продължаваш ли по същия път, за да паднеш в някоя пропаст? Не! Когато питаш някой, който по-добре от теб познава пътя, ти се обръщаш и се връщаш назад. Това и ще направиш!

— Не, не. Не бих могъл! Какво ще помислят за мен Кети и Уили? Даже хората тук; след многото приказки и моята реч на партито, голямата гласност в „Тагеблат“! Ще стана за смях в кантона, щом ме видят, че съм още тук.

— Няма да те виждат — отвърна Фрида почти преднамерено, защото трябва да заминеш на дълга почивка... С мене!

Мъри отново видимо трепна, но тя го накара да кротува с лека спокойна усмивка и продължи със същия равен ораторски тон.

— Първо ще отидем в Монтекатини, където има чудесни бани за твоя гръб, а когато се оправиш, ще поиграеш известно време голф, а аз ще бъда с теб и ще се възхищавам на играта ти. После ще пътуваме по море с красивия кораб „Стела поларис“ и чак през пролетта ще се върнем тук. А през това време цялата глупава история ще бъде приключена и отдавна забравена.

Прикован от нейните хипнотизиращи очи, Мъри втрещено я гледаше, сякаш беше в транс и все пак усети за първи път, че косата ѝ беше току-що измита и подредена, че — като че ли го беше очаквала — носеше нова лилаворозова копринена рокля с висока талия, широка и плисирана надолу; класическа рокля с безупречна кройка, която усилваше естествената ѝ красота. Наистина — елегантна женска фигура, и то все още красива — от разстояние. Но отблизо разширените му зеници ловяха началните признаци на остаряването, слабо забележимите бръчки под очите, дребните гънки на шията, лекото потъмняване на силните равни зъби. Как би могло това да се сравни с другото прелестно лице, с онова крехко, свежо, младо тяло? Една вътрешна въздишка го разтърси. И все пак — в сегашното му плачевно състояние — не беше ли Фрида пристан, убежище, при това

истинска лейди, образована, съвършена и при по-подробен анализ — достойна за леглото? Мъри дълбоко въздъхна и се канеше да проговори, когато тя подигравателно го превари.

— Да, аз съм разумна сделка. И ще бъда подходяща съпруга за тебе през деня и през нощта. Не съм ли мечтала и аз през годините, когато живях сама? Ще осъществим мечтите си заедно. И как само би ни погълнало възстановяването на Зеебург; да го изпълним с твоите красиви неща! Ще имаме салон, по-известен от този на Копе по времето на мадам дьо Стал.

Мъри продължаваше да протестира.

— Ужасно съм привързан към теб, скъпа Фрида, но...

— Но да, бедното ми човече, и аз към теб! За нищо на света не ще позволя да заминеш и да се разсипеш.

Настъпи мълчание. Какво повече можеше да каже или да направи? Почувства се сломен, подвластен, победен, но изпълнен с някаква утеха. Планът на Фрида беше така разумен, така приемлив във всяко отношение, съвършено различен от онова незнайно бъдеще, от което през тези последни няколко дни беше започнал да се ужасява. Да приеме, му се струваше като потапянето в топла баня след изморително пътуване. Затвори очи. Беше неизказано спокоен. Легна на дивана.

— О, господи. Фрида... Искам да ти разкажа всичко... от самото начало.

И го направи надълго и нашироко, прочувствено.

— Е, да — промълви тя състрадателно и някак си двусмислено, когато Мъри свърши. — Разбирам!

— Ти си единствената жена, която някога ме е разбирала.

Докато говореше, кученцето се размърда сънливо, погледна го и с лай скочи в скута му.

— Виждаш ли? — кимна тя. — И Петеркин също те приема. Сега си уморен. Почини си, а аз ще ти донеса нещо, което ще ти възвърне силите. — Върна се скоро с чаша в ръка. — Това е от твоята родина, много старо и специално. Отдавна го пазя за тебе. Сега, за да ми доставиш удоволствие, ще го изпиеш всичкото.

Единствената алкохолна напитка, която Мъри ненавиждаше, беше уиското. Винаги му беше неприятно, когато го пиеше, защото му правеше киселини, а после го болеше черният дроб. Но той се

нуждаеше от нещо подкрепително и искаше да я зарадва; освен това нямаше воля да откаже.

— Така може — похвали го тя и седна до него. — Сега ще стоим мирно, като мишки в църква, докато ти стане по-добре.

Както беше очаквал, уискито го удари право в главата. Лицето му почервения и след малко се почувства, ако не по-добре, то поне глупав и възбуден. Тя каза като го наблюдаваше.

— Премислях възможния най-добър начин да се венчаем. Сватбата трябва да стане не само без никаква гласност, но и бързо. Трябва да се махнем, преди да се вдигне много шум. Така ли е?

— Колкото по-скоро изчезнем, толкова по-добре!

— Тогава най-добре е да отидем в Базел: ще тръгнем утре рано. Това ще ни отнеме три дни, понеже съществуват известни формалности. Но можем да се върнем тук в сряда вечер.

— А после, скъпа Фрида?

— На следващата сутрин заминаваме на нашето дълго пътешествие.

Мъри виждаше като в мъгла как тя му се усмихва. По дяволите — Фрида не беше грозна бабичка; с тези чудни очи и това здраво Вагнеровско тяло, жилаво и гъвкаво! Какво говореше тя?

— Беше много мил преди малко. Каза ми „скъпа Фрида“.

— Ти си ми доста скъпа, знаеш това! — Неочаквано той се захили. — Истинска Брунхилда.

— Трябва да знаеш — не сега! Никога не си виждал горните помещения на Зеебург. Моята стая, тя ще бъде наша стая, е чудесна. Няма да ти я показвам тази вечер! После! Съгласихме ли се? Няма да ме намериш студена. Някои хора нямат нужда от плътската любов, но с нас това ще бъде естествено и често. Нали? А също и необходимо, защото успокоява човека. Сега, нека да говорим за нашето така приятно бъдеще.

Час по-късно Дофина победоносно откара Мъри във вилата. В непроницаемия мрак в малката кола тя го потупа по бузата и многозначително и кратко се засмя.

— Сега ще сънуваш приятни сънища като мен... Лека нощ, майн либе ман. Утре ще дойда рано. Трябва да тръгнем за Базел в девет часа.

Уморен до смърт, но претръпнал и успокоен, Мъри се препъваше из къщата, благодарен на факта, че беше така изтощен, че ще заспи моментално.

— Веднага си лягам — каза той на Артуро, като се стараеше да говори с нормален глас. — Виж дали си заключил преди да си легнем. И точно в осем часа донеси закуската.

— Добре, сър — каза Артуро някак машинално. — А тази вечер ще искате ли топло мляко и сандвичи в стаята?

Нямаше нужда, помисли Мъри, особено след уискито. Той не беше още съвсем трезвен.

— Тази вечер нищо не искам — той се запъна, изправен пред необходимостта да каже за промяната в плановете му. Е, с Артуро това нямаше да бъде трудно. Той беше така разстроен, че Мъри ще замине.

— Между впрочем — той търсеше думи, — случи се нещо съвсем неочаквано. След всичко това няма да бъда принуден да замина завинаги, а само за някакви си три месеца.

Лицето на Артуро промени изражението си няколко пъти преди да светне от радост.

— О, сър, толкова съм щастлив; толкова съм радостен, така съм благодарен на милостивия бог и Санта Филомена, че чуха молбите ми да останете. Почакайте само да кажа на Елена.

Неудържимият възторг на Артуро беше допълнително утешение. Такава лоялност, каква дълбока преданост, мислеше Мъри, като се качваше по стълбите. И от страна на Елена също, и двамата бяха така здраво свързани с него.

Гледайки нагоре със странно изражение, Артуро го проследи как влиза в спалнята, после се обърна и отиде в стаите за прислугата. Елена му хвърли поглед, пълен с надежда. Той кимна утвърдително с изразителна гримаса.

— Права беше. Германката го е впримчила. Пипнала го е за юздата.

— Богородице — възкликна Елена и продължи на неаполитански: — Обезумял старик!

— Такъв си е, няма що — съгласи се Артуро. — А как ще страда!

— Но и ние с него — рече Елена мрачно. — Тази мръсница ще дебне за парите като швейцарски данъчен агент. Край на търговийката ни, щом сложи лапите си върху сметките.

— Все пак, по-добре така, отколкото да замине. Все ще можем още да го подоим.

— Няма сега да му правим поклони, я!

— Съвсем, нарязал се е до козирката — Артуро отиде до долапа, извади една бутилка и я отвори.

— Не съм виждал човек, с който така лесно можеш да се справиш.

— Все пак с нея си отваряй очите.

— Знам си работата! При това трябва да го изсмучем колкото можем, докато не е станало късно. Преди тя да го е изцедила, онази пиявица ще го остави по бели гащи.

— Тая хубостница ще му вземе здравето — каза Елена многозначително.

С това предричане за пълното изцеждане на мъжествеността от техния господар те се спогледаха и избухнаха в гръмогласен смях.

ГЛАВА ХІХ

Три дни след това, в сряда късно следобед, удобният „Хъмбър“, изкалян от пътуването, се плъзна незабелязано през селцето Шванзее, зави скришом в познатия път с акациите и спря пред вилата на Мъри.

— Е, ето ни най-после, Фрида! — Той беше махнал шофьорските си ръкавици и декларира свършения факт с поздравителна усмивка, после си погледна тежкия часовник и добави: — И точно навреме.

Сполучливата дискретност по отношение на сватбата също го радваше. Всичко стана така, както го предвиждаха. Мъри скочи от мястото си, бързо заобиколи колата и като предан съпруг, грижливо помогна на жена си да слезе.

В същото време вратата на вилата се отвори и Артуро се показва, като се приближаваше с открита усмивка за добре дошли.

— Всичко ли е в ред? — попита Мъри настрана, докато слугата вадеше куфарите от багажника.

— Съвсем в ред, сър. Подредихме салона, и китайският порцелан отново е сложен. Но библиотеката и другите стаи ще отнемат повече време.

— Ще имаш време! Утре тръгваме на дълго пътешествие.

Мъри като че се подвоуми и продължи.

— Няма ли някакво известие за мен?

— Не, сър.

Беше му невъзможно да потисне неволната въздишка на облекчение. Беше се опасявал от възможността за последен телефонен разговор, или някакво отчаяно писмо, което да го чака. Обаче Уили и Кети бяха тръгнали без да се обадят, точно така, както беше предрекла Фрида — бяха заминали в мисията при работата си — тяхната — не неговата, тя никога не е била негова. — Да, тяхната спасителна работа, която с всичките си сложности, трудности и опасности щеше да ги погълне и да накара Кети бързо да го забрави. Колко е бил заблуден да си въобразява, че е можел доброволно да свърже бъдещия си живот с онова мило, отдадено на вярата момиче, и все пак, колко разумно проумя грешката си в неин и свой интерес преди да е станало твърде

късно. Вече нямаше да си представя нещата в глупава идеалистична светлина, нито пък да се стреми към духовни фантазмагории. Благополучно женен за една зряла, изключителна жена, Мъри изпитваше топло чувство на сигурност, като че ли беше стигнал края на дълго пътуване.

— Артуро, донеси бързо чая — каза той, като последва Фрида в гостната. Настани се до нея на честърфилдския диван и огледа стаята. Да, всичко беше подредено — точно както преди — тази дума сега имаше определено историческо значение както „Преди и след Христа“! Означаваше разликата между неговото „преди“ и „след“ изобителния период в живота му.

Картините му изглеждаха още по-красиви и привлекателни от когато и да било. Господи, как е помислил, че би могъл някога да пътешества без тях! Среброто светеше, порцеланът, наскоро измит и подреден, блестеше при светлината на приятния огън от пращящи кедрови дънери.

— Не е ли това прекрасно? — той й се усмихна нежно. — Да се върнем заедно, като се справихме с всичко така умно.

— Но, разбира се, Дейвид. Ще видиш, че винаги се справям добре! — Тя доволно кимна. — Ще го разбереш после, когато се установим в Зеебург.

Мъри се канеше да отговори — комплиментът беше на езика му, когато Артуро влезе с подвижната масичка за чай, затова само потри ръце и каза:

— О, чая! Ще налееш ли мила?

В това време Артуро подреди масата и му донесе подноса от хола.

— Пощата, сър.

— Колко много писма — извика Фрида, вдигайки сребърния чайник стил Джордж I от 1702 година. — Изглежда, че си важна личност!

— Повечето от писмата са делови — Мъри сви рамене и почна да ги преглежда едно по едно. Но едно от писмата очевидно не беше случайно. Разтреперан, той позна кръглия, равен почерк на Кети. Поглеждайки скришом датата върху плика, той веднага се успокои. Писмото беше пуснато на седемнадесети, четири дни преди Кети да отпътува, и беше получено в Шванзее в понеделник, двацети, когато

той и Фрида заминаха за Базел. И така, Мъри благодареше богу, писмото не можеше да съдържа нито упреци, нито съжаления. С предпазлив бегъл поглед към Фрида, която още наливаше чая, той пхна незабелязано писмото в страничния си джоб; щеше да го прочете по-късно, когато остане сам.

— Понеже стана дума — тя сложи захар и лимон и му подаде чашката, — трябва един ден да ми разкажеш как стоят твоите делови работи; може би, когато отидем в Монтекатини, нали? Имам страшен усет за такива неща. Акциите на немската химическа промишленост, например. Засега те са силни.

— Вярно е — съгласи се Мъри толерантно, докато се навеждаше напред да нареже кейк. — И имаме достатъчно запаси от тях.

— Това е добре. И немските гаранции. Те също носят висока лихва.

— Виждам, че ще ми бъдеш в голяма помощ, скъпа. Сега опитай това, специалитет на Елена, приготвен в твоя чест! — Той я наблюдаваше, докато тя опитваше черешовия кейк. — Вкусен е, нали?

— Да, вкусен, дори много! Но може да бъде още по-вкусен. Има твърде много ванилия и малко плод. После ще ѝ покажа как трябва да го прави!

— Необходимо е малко такт, мила. Елена е ужасно чувствителна.

— О, бедният Дейвид, караш ме да се смея. Като че ли нямам достатъчно опит. Ами че в Каленщайн имахме прислуга за къщата и градината петнадесет души и всички трябваше да бъдат контролирани. Аз съм сигурна, че са те обслужвали лошо и солидно са те мамили. Не се съмнявам, че твоята добра Елена притежава много лични качества, покрай това, че пооткрадва от прясното масло и яйцата, докато твоят знаменит Артуро... само как ги познавам тия неаполитанци, пред теб се усмихват, а зад гърба ти крадат!

За миг той се разтревожи, но бързо му мина, когато тя го потупа по ръката с покровителствена усмивка.

— Още една чаша от твоя чудесен Туайнинг. Това поне няма да променя.

Как изящно се справяше тя със сервирането — с вродена сръчност, нито нервно — като Кети, нито тромаво — като Дорис, която през онези далечни, почти забравени дни, винаги объркваше всичко, когато имаше пристъп. Да, след всичките тези тревожни години той

беше постъпил правилно с последното си решение. Мъри винаги се беше стремил към една добре възпитана жена, не само заради социалните преимущества, които тя би му донесла, но и заради онази допълнителна изтънченост, с която, вследствие възпитанието си, тя би обогатила съпружеската им интимност. Да, Фрида щеше да направи живота му нов. И колко успокоителен беше планът за бързото им заминаване — Монтекантини, пътуване по море с „Поларис“ (Фрида беше запазила каюта чрез американската куриерна служба в Базел), и после колко интересно щеше да бъде да се възстанови Зеебург! Макар че вилата беше удобна, тя никога нямаше да бъде повече от един буржоазен дом и си оставаше неподходяща за неговите богатства, които вече щяха да красят и преобразят огромния замък над езерото. Както си стоеше предоволен в топлата уютна стая и отпиваше от чая, Мъри все още не можеше да спре мислите си, които се обръщаха не точно като самообвинение, но все пак с някаква остра болка към самолета, който след нощния си престой в Лисабон, вече навярно се носеше към Луанда. Сигурно Кети беше превъзмогнала най-лошото. Тя беше млада и щеше да се съвземе. Скръбта не е вечна, времето лекува по-добре... Мъри се успокояваше с тези и с други размисли.

— Като че ли заспа — чу той полумъмрещ, полушеговит глас.

— Не, не, наистина не спя. Но да се върнем на въпроса, Фрида, трябва ли действително да нощуваш в Зеебург. Защо не останеш тук? В края на краищата ние сме женени.

— Да, ние сме чудесни съпрузи и поради тази причина трябва да бъдем благоразумни.

— Защо, скъпа Фрида? Беше съвсем, е, беше ми трудно да прекарам две нощи без теб... и в отделни стаи.

Тя доволно се засмя.

— Радвам се, че имаш същото чувство като мен. Но за младоженци е по-добре да прекарат по-добре медения си месец някъде далеч. За мен има нещо ново, а особено за теб е по-добре да се освободиш от неотдаващите си преживявания, които може да те разтревожат пак.

— Да — съгласи се той неохотно. — Предполагам, че има нещо вярно в това. Все още...

— Така... нуждата да бъдем заедно ще стане още по-голяма, ако се въздържа. Обещавам ти да бъда чудесна в Монтекантини.

Фрайхер, моят покоен съпруг, беше силен мъж в леглото, но въпреки това винаги му отговарях с равна сила. Понеже сме женени, мога открито да говоря за тези неща. А сега ще се кача горе. След дългото пътуване трябва непременно да се измия.

Когато Фрида излезе от стаята, Мъри постоя полузадрямал пред огъня и упивайки се от аромата на горящия кедър. От време на време съзнанието му беше абсолютно празно; после, като се покопити, той се усети за миг съвсем отпуснат. Минаха пет, десет, петнадесет минути. Какво правеше Фрида горе? Къпеше ли се? Не му се хареса намекът по отношение на покойния барон и съпруг, но това поне показваше, че тя не беше студена жена. Мъри сънливо си мислеше за пълните ѝ гърди, за гъвкавите ѝ богати бедра. После разсеяно, както беше с повишено настроение, той си спомни за закъснелото писмо. Колкото и неприятно да му беше, той дължеше на Кети прочитането и пазенето на писмото като последен мил спомен. Извади го от джоба си и след като разгледа отново плика и се увери, че датата на печата е същата, смело го отвори.

Докато се занимаваше с това, Мъри чу, че се звъни на вратата в градината. Той се изправи изведнъж, като се молеше на небесата да не е гост. Ако някой от техните приятели, особено Стенч, ги откриеше точно в това време, щеше да ги затрудни страхотно и фактически щеше да развали всичките им планове за тайното пътуване. Трябваше да предупреди Артуро да каже, че го няма в къщи. Но вече беше късно, слугата отваряше вратата.

Мъри стана, дръпна пердетата на страничния прозорец и погледна към тъмното шосе. Никаква кола — не можеше да бъде гост, трябва да е някакъв продавач или амбулантен търговец. Нямахше защо да се тревожи. Все пак разговорът на вратата доста продължи. Напрягайки слуха си, той чу Артуро да казва умолително:

— Моля ви, ако почакате тук, ще отида да видя.

— Но няма нужда да проверявате — отговори едно тънко гласче с напрегната настойчива нотка. — Той ме очаква. Ще вляза направо.

Сърцето му се сви. Боже мой, мислеше той, не може да бъде! Сънувам ли, или съм луд! Инстинктивно направи няколко крачки назад. Безполезно отстъпление.

В хола се чу шум от бързи стъпки и в следващия миг Кети застана пред него.

— Дейвид! — извика тя с истинско облекчение. — Помислих от Артуро, че те няма. — Цялото ѝ тяло изглежда се стремеше към него, после тя изтича напред, прегърна го и сложи глава на гърдите му.

Мъри беше смъртно бледен, с лице изкривено от ужас и изумление. Това беше кошмар, нещо нереално, не можеше да бъде истина. Стоеше вцепенен, неспособен да говори.

— О, Дейвид, скъпи Дейвид — продължаваше да шепне тя. — Колко съм щастлива, че отново съм при теб.

Мъри стоеше ням, устата му се беше схванала. Накрая пое дъх и каза:

— Кети... какво... защо си тук?

— Защото си ми нужен... много, много повече... — Все още притисната до гърдите му, тя го погледна с недоумение. — Нали знаеш, че вуйчо Уили ме изпрати?

— Уили? — повтори той като папагал.

— Не получи ли писмото ми?

— Не... Да... едва... не бях тук.

— Тогава не знаеш! О, Дейвид, колко е ужасно! Цялото представителство на мисията е унищожено, изгорено до основи! Имало страхотно нападение на въоръжени терористи. Бият се навсякъде и почти всички от нашите хора загинали. Цялото дело на вуйчо Уили, двадесетгодишният му труд, всичко е унищожено! — Сълзи течаха по бузите ѝ. — Вуйчо Уили замина да види този ужас, ако му позволят да се добере дотам. Но той знае, че всичко е свършено. Не ме пусна да отида с него. Съвършено е съсипан. Мисля, че трябва да се откаже. А за мен, вече няма какво да правя там... Сега... ми оставаш само ти, Дейвид. О, и благодаря на бога за това. Но мисля... мисля, че си загубих ума по теб.

— Това е... ужасно, Кети! Голям удар! Ако само знаех...

Тя го погледна с чист, недоумяващ поглед.

— Но, Дейвид, защо не дойде на летището? Сигурна бях, че си получил писмото, в което всичко ти бях обяснила!

— Да, точно така... просто... така е трудно... понеже не бях тук.

Мъри едва ли знаеше какво говори и Кети беше започнала да го гледа странно, нервнo, с внезапна загриженост на умореното си слабо лице.

— Дейвид, нещо лошо ли е станало?

— Нищо, освен... всичко е така злополучно... така непредвидено.

Всичката ѝ радост се изпари. Тя показа признаци на истинска тревога, като че се сви в себе си.

— Дейвид, моля те, съжали ме!

О, божичко, помисли той. Това не може да продължава така. Трябва, длъжен съм да ѝ кажа. Той се опита да дойде на себе си. — Кети... — Мъри се съвзе. — Скъпа Кети...

Но не можа да продължи. Щеше да умре, ако беше проронил една дума повече. Последва миг на пълно и страшно мълчание. Устата му горчеше и през това време не спря да мисли: щях да я имам тук, както го бях желал, само да бях изчакал! Мъри се измъчваше. А докато стоеше като парализиран със стиснати юмруци, неспособен да срещне уплашения ѝ поглед, вратата се отвори и Фрида влезе. Прикована от сцената, тя разбра станалото само с един поглед, после, без да измени изражението си, спокойно се приближи.

— Кети, ти си тук? — каза тя и я целуна по бузата. В същото време направи рязко движение към Мъри, което недвусмислено говореше: „Ти върви и остави всичко на мен.“

Все още като закован, на Мъри му се струваше, че не може да направи и една крачка, но някак си, с препъване успя да излезе от стаята. Кети съвсем побледня, но спря да плаче. Смуцението и тревогата бяха пресушили сълзите ѝ.

— Какво се е случило с Дейвид? Болен ли е?

— Мисля, че е малко неразположен в този момент. Шок, както виждаш. Но ела, мило дете, трябва да седнем спокойно и да поговорим! — Фрида настойчиво я поведе към дивана с ръка на рамото ѝ. — Първо, моя мила, как стигна дотук?

— Със самолет до Цюрих, влак до Мелсбург, после взех малкото параходче до Шванзее.

— Колко изморително пътуване! Не би ли искала да си починеш и хапнеш малко?

— Не, благодаря, не искам — Кети леко потреперваше и стискаше зъби, за да не тракат.

— Поне един чай! Ще го приготвя много бързо.

— О, нищо, моля ви. Искам само да знам какво се е случило с Дейвид.

— Да, разбира се, трябва да поговорим за Дейвид, защото той е, както казват хубавите книги, болното място. Но трябва да говорим открито, защото дори и да ни причини болка, трябва да кажем истината! — Фрида спря и взе ръката на Кети в ръцете си. — Виждаш, скъпо дете, че този Дейвид, когото ти обичаш, е много хубав човек, винаги преизпълнен с добри намерения, но въпреки това, уви, не винаги достатъчно силен да ги изпълни. А това често води до печален край и за него, и за другите. Няmate ли една английска поговорка: „Пътят за ада е постлан с добри намерения“? Никога ли, мила Кети, не си се запитвала, поради каква причина всъщност той се върна в Шотландия, за да намери твоето семейство? Ти си мислела, че това е за да се отплати за проявената към него добрина, когато е бил млад. Но не е вярно. Боли ме да ти го кажа, теб също ще те заболи, когато го чуеш. Причината е там, че на младини този Дейвид е бил любовник на твоята майка, любовник в истинския смисъл на думата, ако ме разбираш добре. После ѝ обещал да се ожени за нея, и накрая жестоко я изоставил, заради единствената дъщеря на един богаташ.

— Не, не! — Кети остро и болезнено пое дъх, зениците ѝ се разшириха от ужас. — Това не е възможно! Вие си измисляте!

— Как да измислям, когато го чух от самия Дейвид? Да, той е от онзи сорт хора, които търсят оправдание на вината си чрез прочувствени изповеди. И успяват! Помага им и плачът, защото, както редица велики хора, Дейвид, лесно плаче, като жена.

— Не искам... не искам да ви слушам!

— Трябва да слушаш, мила Кети, заради твое добро. Така че нашият Дейвид се завръща изпълнен с най-добри намерения да реабилитира напълно лошата си постъпка и да извърши нещо добро. И когато твоята майка, за съжаление, не е била налице, ти си станала предмет на неговите добри намерения. Всичко е било чудесно в началото, да, красиво и както трябва, но после нещата са се поизменили; той е искал да направи още повече за теб, и така — тези очарователни меки мъже така добре се справят с жените — с обещание, че ще се ожени за теб и ще отиде в твоята мисия, той стана твой любовник, както на майка ти преди години.

— Спрете! — Кети отчаяно си запуши ушите. — Не мога, няма да слушам повече. Ужасно е!

— Разбира се, че не е красиво да прелъстиш първо майката, а после дъщерята, и при това все с най-възвишени намерения. Въпреки това, аз те уверявам, че той не е съвсем лош, като го сравниш с другите, защото познавам мъжете, мило дете; има далеч по-ужасни, както казваш ти за Дейвид, всъщност той е само егоист и е безволев, и винаги бяга от грижите и трудностите. Не, не тръгвай! — Кети се опита да стане, но Фрида я хвана за ръката. — Не виждаш ли, че говоря за твое добро; трябва да ти покажа и твоята грешка. Ако се беше омъжила за този славен Дейвид, щеше да му омръзнеш и след шест месеца да започнеш да страдаш. Ти си съвсем различна от него. Ти никога не би могла да го направиш религиозен и дори да го накараш да работи като лекар. Нито пък той е в състояние да те накара да харесваш неговите глупави антики, или прочутите му картини — една чиста мода, създадена от търговците. Женитбата ти с него би била ужасно нещастна!

Кети седеше тихо и безизразно, с изкривено от болка лице! Имаше нещо страшно в нейната неподвижност. Чувстваше, че е болна, ограбена от всичко, което беше ценила, покварена и нечиста. Искаше да избяга, но нямаше сила, усещаше само слабост и отвращение от себе си.

— Значи, не ти е ясно? Съпругата, която този Дейвид иска, не трябва да бъде красиво, нежно момиче, каквото си ти, а една достатъчно силна жена, която да го владее и да го накара да се подчинява и винаги, винаги да прави това, което е необходимо.

Изведнъж очите на Кети се разшириха и заприличаха на огромни тъмни ями върху малкото бяло личице.

— Вие? — изрече тя.

— Да, аз съм. Днес ние се венчахме в Базел. Отново настъпи мълчание. Веждите на Кети се изкривиха болезнено. Какви ли мисли се въртяха в измъчения ѝ мозък? Тя отпусна глава. Защото не можеше да ги побере и да се бори с тях: срещата на майчиния ѝ гроб, онази чаровна сериозна усмивка, приятел на твоето семейство, денят в Единбург, така щедър и весел, визитацията на болните, каква чудесна болногледачка, но ти съвсем си изморена, една супа, моя скъпа; нежно, нежно и после Виена, необикновената и замайваща смесица от светлини, звуци, музика. Пинкертон, скъпи Дейвид, ти никога не можеш да бъдеш такъв, Швейцария, снежнобялата мантия, да, ще

дойда с теб, малката мисионерска църква, единствена пред бога, и после както нейната свидна майка... о, боже, Кети не може да издържи. Тя скочи диво, безумно, с единствената мисъл да избяга.

Но Фрида беше станала бързо и се изправи на вратата да ѝ препречи пътя.

— Чакай, Кети, трябва да бъдеш разумна. Вярвай ми, мисля ти доброто. Ние можем да направим много за теб.

— Оставете ме да си вървя! Единственото нещо, което искам, е да си вървя... да си отида в къщи.

— Кети, колата ще те закара до хотела.

— Не, не... ще взема параходчето... Искам да си отида в къщи.

Вратата беше още затворена. Кети трескаво се огледа, побягна към френския прозорец и го отвори.

— Кети, спри!

Но Кети вече тичаше през терасата и градината към тясната градинска пътека, която водеше за селото. По стръмния път надолу тя изчезна в тъмнината, без да вижда нищо пред себе си, падаше по колене в отчаяната си бързина, ставаше, провираше се между призрачните сенки с единствената мисъл да избяга. Тъмни очертания на храсти я шибаха като живи същества, бодяха я с цялата злоба на човечеството. Обезумяла от скръб, тя не беше на себе си, беше престанала да живее и се движеше в един объркан и гибелен сън. В мрачния свят, в който тичаше, тя не чувстваше нищо, освен болка. Всичко друго беше изчезнало. Беше се загубила.

Фрида не може да я последва. Застанала мълчалива и разстроена пред отворения прозорец, през който се промъкваше бледа светлина; тя дълго се визира в мрака, докато малката фигура се изгуби с препъване и клатушкане и жестоката нощ я погълна. После се обърна бавно, поклати глава, затвори прозореца и като се запъти за хола, извика.

Мъри слезе бавно, нервно, с безизразни очи и мъртвешки бяло лице. Той беше седял на горната площадка на стълбището и се беше мъчил да се успокои с една от своите „Собрания“.

— Всичко се уреди — каза Фрида спокойно. — Кети си отиде.

— Но къде... И как? — гласът му трепереше.

— Предложих ѝ колата, но тя предпочете да се върне както е дошла, с параходчето. Тръгва веднага за в къщи. Единственото ѝ желание беше да си отиде в къщи.

— Но, Фрида... — заекна Мъри. — Тя напусна работата си и не може да отиде при Уили; къде е нейният дом?

— Ти зададе въпроса. И най-добре е ти да отговориш!

Настъпи мълчание.

— Много... много ли й беше мъчно?

— Много.

— Как... по какъв начин?

— Не можеш ли да предположиш?

— Какво й каза?

— Истината! За нейно добро и за наше беше необходимо да извърша хирургическа операция. И я извърших.

— Каза й всичко?

— Да.

— Но ти, обясни ли, че съм й мислил добро?

— Всичко обясних.

— И въпреки това... страдаше... много?

— Да — каза Фрида с нарастваща язвителност. — Не ти ли го казах вече?

— Сигурно е разбрала, че не можем да отида там.

— Тя не дойде, за да те кара да отидеш!

Мъри дигна ръце.

— Но, за бога, откъде можем да знаем, че мисията е провалена?

— При сегашните обстоятелства това беше повече от възможно.

От всички мисии правят кладни.

— Боже мой, Фрида, ужасно съм разстроен. Тревожа се къде ще отиде. — Той погледна часовника. — Трябва да е изпуснала параходчето, а то е последното за Мелсбург. Ще трябва да отида след нея... ако е още на кея.

— Тогава, върви.

Фрида го отрязва като с нож. Погледът в жълтите й тесни очи накара Мъри да се изчерви и да отстъпи.

— Не — каза той, — ти си съвсем права. Няма да е разумно.

Отново настъпи мълчание. После Фрида твърдо сложи ръка на рамото му.

— Моля те, бъди малко мъж. Тя е млада и ще го превъзмогне, както майка си. Можеш да си позволиш да й отпуснеш издръжка и то

голяма сума. По-късно трябва да ѝ я пратиш юридически оформена, както е редно.

— Да, права си — лицето му леко се проясни. — Това мога да направя, благодаря на бога, и ще го направя! Ще я обезпеча за цял живот. Но, Фрида... — Мъри се подвоуми и след кратко размишление каза умолително. — Не искам довечера да бъда сам.

Тя го наблюдаваше почти с клиническо любопитство, и като че се канеше да му откаже, но после омекна.

— Добре тогава, макар че трябваше да те накажа. Ще остана. Ще се качиш горе и ще се изкъпеш. После ще си легнеш, защото си уморен. Ще кажа на прислугата да ти донесат нещо за ядене. След това ще дойда.

Мъри я погледна.

— Бог да те благослови, Фрида.

Тя почака, докато той изкачи стълбите; после мина през гостната и излезе на терасата. Луната светеше слабо зад разпокъсаните облаци. Беше топло и снегът върху тревата беше станал мръсно жълт. Влажна, чувствена миризма на листа изпълваше въздуха. Фрида се обърна към езерото. Да, параходчето се виждаше като малък фонтан от светлина, приятен и бляскав, вече на път, далеч към Мелсбург. Тя чу слабото бръмчене на машините. Кети трябва да е успяла да се качи. Фрида се обърна и погледна към малкия кей. Всичко беше тихо и пусто. Единствената жълта лампа, която стоеше запалена през цялата нощ, осветяваше самотната дървена пейка. Беше празна.

ГЛАВА XX

Мъри се стресна болезнено в неспокойната си дрямка и отвори очи, объркан сред непозната тъмнина. Къде беше? И защо е сам? После, през потиснатото му съзнание, първият му смътен проблясък му даде унизителния отговор.

Господи, беше страшно като не успя да намери утеха в обятията на Фрида! Тя се беше мъчила да му помогне. Първо с желание, после с окуражителни думи, и накрая с досадно търпение. Напразно — той не можа. След това, жестоко изморена от безуспешните му усилия, тя беше казала с тон, който криеше презрение, но не и огорчение или тревога:

— И двамата се нуждаем от почивка, ако ще пътуваме утре сутринта. Няма ли да бъде по-разумно, ако се преместиш в друга стая?

Затова беше тук, в гостната — почти гост в собствения си дом. Защо страдаше Мъри, защо обичайната му обилна чувственост го беше изоставила? Да не би внезапният шок от появяването на Кети да беше предизвикал депресивна импотентност? Такава вероятност не беше изключена — едрата жена в старинното му легло, мускусовата ѝ миризма и мускулестото ѝ телосложение бяха събудили парализиращите образи на стройното младо тяло, което веднъж беше притежавал: Кети, която така лесно би могъл да я има, и която безнадеждно загуби.

Кети!... Проснат по гръб, той стенеше. Ако само не беше я изпуснал, всичко щеше да бъде така, както той беше го желал. О, боже, какъв глупак излезе той със своето малодушие и стремеж към съчувствие; да се ожени за Фрида! Тя го беше впримчила: той беше лапнал стръвта, куката, влакното и сачмата и сега лежеше на сухия бряг и се душеше. И как хитро го беше подвела: отначало с онова смирено съгласие за пътуването му, поздравленията, любезно предложената помощ; после постепенно растящото съмнение, което увеличи страховете му; и накрая, когато беше достатъчно сломен, това решително предложение, по-скоро заповед, да се ожени за нея. Смазан, той призна нейната сила. Тя щеше да го притежава тялом и духом.

Господи, какво ужасно положение! Изпълни го безсилен гняв, последван от пристъп на презрение към себе си. Бликналите сълзи изгаряха очите му при мисълта за неговата невярност към Кети. Всъщност това не беше умишлена измяна, каза си той, а просто моментно отклонение, грешка, заради която той беше вече наказан и която накрая щеше да компенсира.

Компенсация — това беше все още магическата дума, ключът на разрешението. За нищо на света не трябваше да загуби връзката с Кети. Без значение е това, което се случи, той беше все още отговорен за нея. Тя беше неговата най-голяма грижа, както и той за нея. Той трябва, да, веднага трябва да я потърси. Необходимо беше едно обяснително писмо, изпълнено с разкаяние, в което не само да изкаже намерението си да я обезщети материално, но и да изрази надеждата, че когато скръбта бъде изместена от съжалението, ще могат отново да се срещнат. Той щеше да излее сърцето си в това писмо, и тъй като заминаваха с Фрида рано сутринта, трябваше да го напише сега. Един слаб, неясен лъч проблясна в мрачната перспектива на неговото бъдеще. Винаги имаше надежда — човек никога не трябва да се предава; още повече, че парите, с които разполагаше, му даваха неограничени възможности. Може би с течение на времето всичко щеше да се оправи. Мъри започна даже да си представя, макар и смътно, че урежда чрез приятели развод, който щеше да го освободи. Разбира се, той можеше да разчита за прошка от страна на това скъпо дете.

Той се раздвижи с мъка, стана, запали лампата, и докато се мъчеше да сложи халата, погледна часовника си. Дванадесет без двадесет; не беше спал повече от час. Предпазливо премина коридора. Ритмичното дисхармонично кресчендо, което се чуваше от неговата стая, го накара да потрепери. Той премина бързо. Долу, в библиотеката, Мъри седна на бюрото до прозореца, запали малката лампичка и взе хартия от средното украсено с мозайка чекмедже. После, с писалка в ръка, се втренчи в тъмнината навън, като тревожно търсеше най-подходящата и трогателна форма на обръщение. Трябва ли да бъде „скъпа Кети“, „моя най-скъпа Кети“, или даже „любима Кети“, или просто сдържаното, меланхолично, но, о, толкова многозначително „скъпа моя“?

След като помисли малко, вече решен да употреби последното, той като в унес забеляза една светлина, която гореше някъде далеч в непроницаемата нощ. Луната изгрява, мислеше Мъри, като виждаше в тази внезапна светлина щастливо предзнаменование; той наистина се намираще в такова състояние, че безрезервно вярваше в звездите и чудесата. Обаче това едва ли беше луната, защото небето остана тъмно, а самата светлина не излъчваше сияние, а по-скоро странен блясък, рой искри от пронизваща светлинка, които танцуваха като светкавици върху невидимите води на езерото долу. За бога, какво беше това? Свикнал с най-яроствните природни стихии, които бушуваха свободно сред този хаос от върхове, за Мъри беше почти невероятно да се уплаши от каквото и да било природно явление. Но понеже душевното му състояние в момента беше така възбудено и нестабилно, той не можа да потисне една неясна тръпка на съмнение. Стана, отвори френския прозорец, и макар че беше леко облечен — беше податлив на настилка — излезе на терасата.

Както предполагаше, нощта беше тъмна и необичайно студена. Свит в тънкия халат, той погледна към светлинките. Те бяха близо, тайнствени и смущаващи. Но изведнъж той разбра, и успокоен, му се поиска да се изсмее, макар че не го направи, над собствената си глупост. Това беше малката риболовна флота, половин дузина лодки, които подскачаха весело върху вълните. Мъжете хвърляха мрежите. Вероятно минаваха пасажии от пъстърва, и това ги е накарало да излязат толкова късно на нощен риболов с нафтови фенери.

Мъри се канеше да се върне обратно сред комфорта на своя дом, когато изведнъж се замисли. Разбира се, доколкото му беше известно, пъстървата не излизаше през зимата и то в тази част на езерото? Тя винаги се събираше в устието на реката, точно където излизаше от Райзенбергското дефиле. Закривайки очите си — без да е нужно, разбира се, — за да вижда по-добре, той забеляза с учудване, че малка група от хора се беше събрала на кея. В този час на нощта! Мъри се подвоуми. Искаше му се да остави и да забрави сцената, но нещо го подтикна да изтича в къщи и да вземе великолепния си бинокъл „Цайс“, който беше купил от Хайделберг.

Отначало не можа да го намери, но след като разрови няколко чекмеджета, той го откри. Върна се на терасата и припряно го насочи към езерото. И точно когато светлините се струпаха около кея, една

след друга започнаха да изгасват. Завеса от мрак, едва оживена от слабата лампа при кея, закри всичко от погледа.

Мъри несигурно свали бинокъла. Почувства страшно главоболие и, поради някаква необяснима причина, сърцето му биеше тревожно. Трябваше да се прибере и да напише писмото с простото и трогателно обръщение „скъпа моя“. Мъри щеше да влезе, ако шумът от приближаващи се стъпки не го задържа. Той се олюля. Двама мъже, отначало едва видими, после постепенно все по-ясно различими, се изкачиха по пътеката нагоре. Собственикът на пристана и хер Захт от селския полицейски участък.

Полицаяте в кантона с твърдите си каски, сини униформи и широки ботуши, които така наподобяваха на лондонските полицаи, винаги приятно забавляваха Мъри. Тази им прилика вероятно беше нещо като деликатен комплимент, предполагаше Мъри, и е измислена отдавна, за да могат английските лордове, които посещаваха Швейцария, да се чувстват сигурни и като у дома си. Обаче сега Мъри не се развесели, нито пък се почувства сигурен и спокоен, докато хер Захт и придружителят му се приближаваха към него. Вместо приятна изненада, той усети как сърцето му замря, а този факт беше страшно предупреждение за неизвестно и неизбежно нещастие.

— Добър вечер, майн хер! — почтително, почти извинително заговори собственикът на кея, тъй като Захт беше мудар и тромав човек и винаги мълчеше. — Имаме неприятност там долу и дойдохме да се посъветваме с вас, въпреки че не искахме да ви безпокоим. Една млада жена...

— Не, не, невъзможно... — каза Мъри едва поемайки дъх.

— Уви, така е! Току-що я намерихме.

— Но как...? — Той нищо повече не можа да каже. Блед и замръзнал на мястото си, Мъри беше престанал да диша.

— След нощния рейс чух плясък, подобен на плясъка от скачаща риба. Не се замислих върху това. Но когато направих последната си обиколка на кея, видях, че във водата плува една чанта и дамска кафява шапка. Помислих за разумно да алармирам полицията. — Той погледна към Захт, който кимна утвърдително. — Извадихме лодките и след като претърсихме всичко внимателно, точно след два часа намерихме младото момиче; разбира се, мъртво! — Той спря с почтително

съчувствие. — Страхувам се, че момичето е... може би ваша близка... Младата англичанка, която дойде този следобед с корабчето в пет часа.

Мъри се дръпна ужасен, като ги гледаше втренчено. После изведнъж истерично закрещя.

— О, господи, не може да бъде! Но да, една млада лейди... тя дойде... Кети... Кети Търкърт... моя близка, както казвате, дъщеря на една стара, много скъпа приятелка. Тя ни напусна, тичайки, тичайки да хване последното параходче.

— Ах, така — каза Захт и бавно кимна, защото вече му беше станало ясно. — Тя е тичала в тъмното. Вероятно, или по-скоро сигурно излиза, че това е нещастен случай.

Като на сън, Мъри гледаше ту единия, ту другия и се хвана за възможността да оправдае себе си, зашеметен да намери изход от сполетялото го страхотно нещастие.

— Но какво друго би могло да бъде? — той се напрегна да даде известно обяснение. — На път за родината си тя пак се отби да ме види... Набързо... да ми каже сбогом. Тя беше болногледачка, разбирате... съвършено подготвена... напълно опитна болногледачка... и възнамеряваше да работи с вуйчо си в Африка... Той е мисионер. Исках да я изпратя с колата... но тя имаше билет и предпочете параходчето. Сигурно се е подхлъзнала, изгубила е опора под краката си... нали валеше, а топящият се сняг е много коварен... и сега... — Мъри закри с ръце лицето си.

— Това ви причинява скръб, хер Мъри — рече собственикът на кея. — И ние нямаме желание да ви създаваме неудобство. Но вие бихте ни помогнали. Хер Захт казва, че само ако дойдете да идентифицирате тялото, тогава може да изготви своя отчет.

— Да, разбира се... ще дойда! — В тона му се долавяше желание да им помогне и да сътрудничи.

— Първо, трябва да си облечете по-топли дрехи, за да не простинете. Ще почакаме тук, докато се пригответе.

Мъри беше забравил, че не е облечен. В гардероба в хола той намери едно палто, кепе и шал и чифт ботуши с филцова подплата. Бързо се върна и тримата тръгнаха надолу по пътеката. Все още шокиран, той инстинктивно играеше своята защитна роля, обаче щом приближиха малкия кей, където мълчалива група от хора стоеше

събрана въвн от ниския дървен навес, Мъри не можа да потисне тръпката на вцепеняващ и безмълвен ужас.

Групата мълчаливо се раздели, когато приближиха. Влязоха в голата чакалня; върху намазаната с борова смола маса, под единствения електрически фенер беше поставено тялото. Нямаше чаршаф; тя лежеше полупокрита със сакото на един рибар. Захт внимателно го дръпна. Отначало Мъри не можа да погледне. Стоеше като замръзнал. Това беше премного. Чувстваше, че силите му бяха напълно изчерпани и няма да го понесе. Беше впил безизразен поглед към долния край на масата; виждаше само износената подметка на една малка кафява обувка и чуваше бавното равномерно капене на вода от по-горния край на масата. В стаята имаше миризма на гъсти изпарения от парафинови лампи и застоял дим от цигари. Като премести погледа си на по-сигурно място, той видя на пода пепелник с щемпел на мелсбургско пиво. Беше пълен с угарки. Но собственикът на кея му говореше; Мъри трябваше да погледне тялото, защото в противен случай щяха да почнат да мислят, че нещо наистина не беше в ред. Бавно и с голямо усилие той вдигна и изви глава, и като все още се пазеше да погледне лицето, бързо и сдържано огледа трупа.

Пълната ѝ неподвижност беше изумителна, и необичайната ѝ незрялост също. Бог му беше свидетел, че той имаше причина да знае колко малка и крехка беше тя, но никога не беше си я представял така, така млада, както я виждаше сега! Пропитите с вода дрехи очертаваха тънкото ѝ тяло — оформяха нежните гърди, разделяха стройните крака и открито показваха между тях деликатната изпъкналост на Венериния хълм — терминът неволно му дойде на ум — все пак беше лекар — и всичко, всичко това във вкочаненото безсрамие на смъртта. Един от чорапите ѝ се беше смъкнал и нагънал около глезена, едно копче от блузата беше разкопчано; едната ръка, дланта на която беше обърната нагоре, като че искаше да вземе нещо; просмуканата от вода кожа, вече избеляла, висеше над ръба на масата.

Незабележима конвулсия разтърси Мъри при мисълта, че това най-после трябва да се свърши и той с усилие погледна лицето ѝ. И не можа да отмести поглед. Обърнато към светлината, лицето беше сбръчкано и зеленикаво, сините устни сплеснати и разделени, мократа коса, дръпната от челото, падаше на влажни кичури около тънката шия, и от тези кичури водата продължаваше да се изцежда и да капе на

пода. Почти неузнаваемо в мъртвешката си грозота, лицето беше обвито със странна непоносима загадка. Най-тайнственото и най-непоносимо в нея бяха очите ѝ, още отворени, безизразни, загледани направо в него. В неизмеримата им дълбочина изведнъж, в миг на просветление, Мъри видя себе си, такъв какъвто беше, без илюзии, гол пред строгия поглед на провидението.

— И тъй? Това е малката английска лейди, нали? — Думите бяха изречени с нисък тон на съчувствие.

Мъри се извърна и потвърди с бавен, меланхоличен жест. Откритието, което беше направил пред себе си, би трябвало да го направи неспособен за нищо, но навикът и шлифованите от години маниери бяха оставили дълбока следа.

— Уви, това е истината — изрече думите ясно и отчетливо. — Много ме боли, за да мога да говоря. Мъртва, така изведнъж... толкова млада! Само злополука може да бъде обяснението. Видяхте ли обувката, подметката — изтъркана и гладка? Върху влажните дъски на кея, плъзгавият ръб...

— Да, винаги е опасно в такова време — собственикът на пристана искаше да се оправдае. — Но не ми е възможно да го изсуша.

— О, за бога, само дано не е страдала!

— А, не е — рече грубо Захт, като се мъчеше да любезничи. — Ледената вода убива бързо.

Той си извади бележника.

— Добре, вие искате подробности — каза Мъри и като стоеше изправен, той спокойно съобщи името, възрастта и националността ѝ, докато Захт вписваше данните в разръфания бележник с навлажнения край на молива.

Когато това приключи, собственикът на пристана си позволи да стисне съчувствено ръката на Мъри...

— Не ви е добре, хер Мъри, елате да пиете едно кафе.

— Много сте мил, благодаря, но не мога — той се обърна към Захт. — Нали свършихте вече с мен? Мисля, че повече не съм ви нужен.

— Засега, не. Обаче ще трябва да ви повикаме при аутопсията.

— А, следствието... — рече Мъри тихо. — Считате, че ще бъде необходимо?

— Това ще бъде само една формалност, хер Мъри, но такъв е редът. Случаят трябва да се отбележи в регистрите на кантона.

— Разбирам — той се отдръпна, — мисля, че имам правото да платя разноските за погребението.

Имаше ли нещо повече да каже? Очевидно не. Мъри се ръкува с двамата и излезе без да погледне трупа.

Макар че вървеше бавно, за да пести силите си, нещо го душеше и не можеше да си поеме дъх, докато се изкачваше нагоре. Потеше се, въпреки студа, и чувстваше как потта тече от подмишниците и отдолу под колената. Мъри се потеше от страшното и безполезно усилие да излъже себе си. Все в духа на обичайната лъжа, внушителното лице, грандиозната фасада! Сега Мъри знаеше истината, самата истина за себе си. Всичко, всичко, партито за Уили, годежът му с Кети, смелата обява за заминаването му в Африка. И сега, само след няколко дни, той все още беше тук, женен за Фрида, а Кети мъртва! Господи, какво ще си помислят хората? Ключките, скандалът, отвращението, което ще изпитват към него. Мъри не можеше да избяга от това. Този път — не! Не би могъл да замине сутринта с Фрида, да се измъкне и да забрави всичко. Трябваше да остане за следствието, да стои, докато всичко приключи, и после да понася омразното обвързване с Фрида, която никога нямаше да го остави, а жестоко щеше да го смаже и да го направи свой верен роб. И всичко това, когато той можеше да има Кети, когато точно в този момент тя щеше да бъде жива, топла и любяща в обятията му.

В конвулсия на безкрайно отчаяние Мъри стисна зъби и увисна на парапета на пътеката, за да не падне. Това беше лош сън, кошмар, и той беше безсилен да разбере как се случи всичко. Беше имал добри намерения, беше се мъчил така упорито, беше желал да направи на всекиго добро. Той дори не можеше да сгази мравка. Не би трябвало да го винят, ако, с най-добри намерения, беше надценил силите си, беше се провалил и беше принуден да се оттегли. Това не беше умишлено предателство, просто момент на... не, беше го казвал преди, повече нямаше смисъл! Просто нямаше да му помогне. Внезапното просветление, когато беше впил поглед в тези безжизнени очи, беше разрушило образа, който той сам беше имал за себе си. Празната черупка беше счупена и нищо не бе останало. Унищожавайки Кети, Мъри беше унищожил себе си.

Сред руините, яснотата, с която той видя страшната безплодна измама на своя живот, беше изумителна, стереоскопична, с четири измерения. Всичко, което беше станало, беше само негово дело, то не произлизаше от случайности, а от нещо вътре в него, вечната му склонност да избира пътя, който той смяташе за най-изгоден за себе си. Гениален в бягството от отговорностите, тревогите, неприятните последствия, Мъри видя във внезапен пристъп на разум, че просто беше стигнал до логическия си край. И все пак, такъв хубав мъж, чаровен, ерудирани, покровител на изкуствата! Колко често беше чувал и беше ценил тези похвали. Жалко, че всичко това беше отишло — или скоро щеше да отиде по дяволите: репутация, обществено положение, свобода, щастие, надежда в бъдещето и, разбира се, вярата в самия себе си! Странна, почти успокояваща логика завладя съзнанието му. Той кимна два пъти в пълно съгласие. Беше затворен, беше притиснат в ъгъла и нямаше изход.

Мъри стигна върха на хълма и спря изтощен, но необяснимо защо, по-трезв от когато и да било. Каква гледка и каква великолепна нощ! Едва доловимото потрепване на въздуха, луната, отново пълна с живот, плъзнала сред облаците, леката мъгла, издигаща се над езерото, невидимата нощна лодка, която плъзеше някъде в далечината. Мислите му блуждаеха. Някога един човек му беше казал: лазенето е най-ранният му детски спомен. Кой? Беше забравил. Щеше да бъде интересно да го запита какво е искал да каже с това. Мимолетни образи, възпоминания от собственото му минало набъбваха в съзнанието и после избледняваха. Да казват каквото искат, но той не беше живял скучно. В градината изкрещя бухал. Изведнъж Мъри видя таралеж; малката кафява топка, която се движеше подир собствената си сянка, прекоси тревата, с отчайващо бавна скорост. И ето ти сега един таралеж: стана му приятно и почти се засмя, като си спомни как Вилхелм беше ругал малкото животно заради плитките дупки, които бе рило. В същия миг Мъри загуби мисълта си, после изведнъж разбра къде се намира.

— *Cercis siliquastrum*^[1] — прошепна Мъри. — На изток употребяват листата му за салата.

Да, през лятото това беше великолепно дърво; полюшваше пурпурночервените си висулки, които се ронеха и оцветяваха тревата. Той винаги е имал поетична душа.

Мъри престана да мечтае и както стоеше под разлюлените клони на дървото, изведнъж вдигна глава и погледна нагоре. Люлката с дългите въжета се полюшваше леко от ветреца. Изкусително движение, което го опияняваше. Мъри следеше нежните движения на фона на луната и просто не можеше да откъсне погледа си. Едва доловимото ритмично скърцане на металните скоби започна да тактува някаква мелодия в съзнанието му. Усещането му за реалност беше изчезнало, очите му виждаха миражи. Той започна да разбира всичко по един странен и интересен начин. Това необикновено спокойствие беше най-прекрасното усещане, което някога бе изпитвал. И ето че той си заговори на ум, кратко и поверително, като внимателно обмисляше думите: удовлетворение, пълна реабилитация, последна присъда; прощаване на цялата вина, възвръщане на идеалния му образ.

Той стоя така дълго време и се усмихваше вътрешно, като предварително изпитваше радостта на триумфалното си освобождение, докато не реши, че е дошло време да го осъществи.

Следващата сутрин, малко след седем часа, по нареждане на новата господарка, Артуро отиде в гостната, почука на вратата и внесе подноса със закуска; току-що изстискан портокалов сок, препечен хляб, варени яйца, планински мед и великолепно кафе „ала Тосканини“, налято в сребърен термос. Въпреки че Артуро страдаше и беше вече почти убеден, че не ще може да остане в този дом, той все пак каза „добро утро“ и сложи подноса на специалната кръгла масичка до прозореца. После дръпна подплатените с коприна завеси и бутна капациите на прозорците в автоматичните им легла.

Утрото беше студено, сиво поради мъглата; свежият въздух наля очите му със сълзи и главата му още бучеше от пиенето миналата нощ. Той се канеше да затвори прозореца, когато изведнъж замръзна на мястото си и се чудеше дали е на себе си. Втренчи се в мъглата без да вижда ясно, но продължаваше да бъде в плен на необикновен мираж. Артуро се извърна бавно и видя, че леглото беше празно. Дъхът му пресекна. Той отново се обърна, още по-бавно, после конвулсивно се олюля назад и събори подноса с трясък. Лекият ветреца от езерото беше раздвижил прозрачната омара и почти я беше разсеял. Сега Артуро видя съвсем ясно какво виси на дървото.

[1] Дървото на Юда. ↑

Издание:

Издателство на Отечествения фронт, 1985 г.

Художник: Мария Табакова

Редактор: Вася Данова

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.